

Budapest XV. kerület

(Rákospalota, Pestújhely és Újpalota)

**legfontosabb szociális statisztikai jellemzői és
szociális térképe**

2009

Cím: Budapest XV. Kerület (Rákospalota, Pestújhely és Újpalota) legfontosabb szociális statisztikai jellemzői és szociális térképe

A szociális térkép megrendelője: **Budapest XV. kerület Önkormányzata**

Készítette: **Aczél és Gábor Bt.**

1137 Budapest, Katona J. u. 21.

cégjegyzékszám: 01-06-612320

adószám: 28686219-3-4

A szociális térkép elkészítésében közreműködtek:

Gáborné Aczél Ágnes	szociológus
Máder Miklós Péter	szociológus
Kun Gábor	szociális munkás, szociálpolitikus

Előszó: **Fábián Róbert**

Szakmai lektor: **Bauer Béla**

Szerkesztette: **Kun Gábor**

A szerkesztésben közreműködött: **Ladencsics Virág**

Dátum: **2009. november**

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Előszó.....	4
2.	Bevezetés	8
3.	Módszertani összefoglaló	11
4.	Szociális adatbázis	17
4.1.	Általános helyzetkép.....	17
4.2.	A lakosság demográfiai helyzete	33
5.	Népesedés, társadalmi mobilitás.....	38
5.1.	Gazdasági aktivitás, képzettség, élettér	38
5.2.	Foglalkoztatottság, munkanélküliség.....	40
5.3.	Háztartásszerkezet	61
5.4.	Lakáshelyzet	63
5.5.	Földrajzi helyzet/településszerkezet	74
5.6.	Közlekedési adottságok, hozzáférési problémák.....	75
6.	A kerületi szociális és gyermekjóléti rendszer jellemzői.....	77
6.1.	A szociális és gyermekjóléti rendszer feladata	78
6.2.	Gyermekvédelmi ellátórendszer	83
6.3.	Családsegítés.....	88
6.4.	Idős és fogyatékos ellátás	91
6.5.	Idősek nappali ellátása	92
6.6.	Házi segítségnyújtás	95
6.7.	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	99
6.8.	Fogyatékkal élők nappali ellátása (ÉNO, FENO).....	99
6.9.	Tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezés (szociális otthon)	100
6.10.	Nem állami fenntartók szerepvállalása a kerületi szociális ellátásban	103
6.11.	A hiányzó feladatok biztosítása, egyes ellátások bővítése	104
7.	A lakosság szociális jellemzői	105
7.1.	Lakossági díjhátralékok	105
7.2.	Lakásfenntartási támogatások.....	110
7.3.	Adósságcsökkentési támogatás.....	113
7.4.	Közhasznú – közcélú munkavégzés	114
7.5.	Munkanélküliek ellátása	115
7.6.	Rendszeres szociális segély és létfenntartás	116

7.7.	Időskorúak járadéka.....	120
7.8.	Nyugdíj, nyugdíjszerű ellátás	122
7.9.	Közgyógyellátás.....	123
7.10.	Átmeneti segélyek.....	125
7.11.	Gyermek- és családvédelmi támogatások.....	128
7.12.	Közlekedési támogatás	133
7.13.	Ápolási díj.....	134
7.14.	Temetési segély.....	137
7.15.	Köztemetés.....	141
7.16.	Speciális ellátási formák	141
7.17.	Egészségügyi ellátás	146
8.	Szociális térkép	155
9.	Összegzésként	166
10.	Jövőkép, lehetséges továbblépési irányok	168
11.	Mellékletek	169
11.1.	Fókuszcsoportos elemzés.....	169
11.2.	Szakértői fókuszcsoportok elemzés	169
11.3.	Lakossági fókuszcsoportok elemzése	182
11.4.	Összegzésként.....	198
11.5.	Mélyinterjúk ingatlan-értékesítőkkal.....	200
11.6.	Mélyinterjúk kerületi szakemberekkel.....	207
11.7.	Kérdőíves vizsgálat a Rákospalotai Leánynevelő Intézet munkatársainak körében.....	212
12.	A kerület képekben	215
13.	Térképjegyzék.....	218
14.	Táblázatok jegyzéke	220
15.	Ábrajegyzék	224
16.	Képek jegyzéke.....	229

1. Előszó

Ferge Zsuzsa tanítványa voltam az egyetemi évek alatt, szerencsém volt egy ideig mellette is dolgozni. Amíg másoknak a tudós írásai, nyilatkozatai alapján alakult ki a véleményük, nekem személyes tapasztalatom is igazolja azt, hogy az egyetemi tanárt nagyfokú szociális érzékenység jellemzi a leszakadók, a hátrányos helyzetűek iránt. Sokszor mondta nekünk azt, hogy a szociális területen dolgozóknak mindig ellenzékben kell lenni, mert a hatalom képviselői – függetlenül politikai eszmerendszerüktől – mindig örömmel csippentenek le a szociális juttatásokból, hiszen az érintett, és ily módon sújtott rétegek nem tudják érvényesíteni érdekeiket. A hatalomnak mindig fontosabbak azok, akik tevékenysége átszövi a politikát, kiváló kapcsolati tőkével rendelkeznek, és meghatározó szerepet játszanak a médiában. Ezért nagy a felelőssége az értelmiségnek és a szociális területen dolgozóknak.

Úgy látszik, akadnak pozitív kivételek is. Néhány évvel ezelőtt a XV. kerületi Polgármesteri Hivatal szociális részlegének megbízásából készítettem egy ún. „szociális térképet”, kifejezetten azzal a szándékkal, hogy a hivatal munkatársai többet tudjanak meg a kerület lakosságáról, életkörülményeiről, a depriváltság kritériumairól, hogy az ismeretek alapján pontosabban, megbízhatóbban történhessen a források elosztása. A szociális térképkészítés módszerének kialakításában akkor is és azóta is, forrásmunkaként szolgált Kolosi Tamás - azóta megismételt - társadalmi rétegződés vizsgálata.

A társadalmi rétegződés igen bonyolult és összetett ismérvek alapján írható le, s úgy tűnik: a családok jövedelmének, anyagi helyzetének egzakt ismerete nélkül nem is lehetséges. A családok tényleges anyagi helyzete eszközeinkkel gyakorlatilag felderíthetetlen, ezért célszerűbb közvetett módon következtetni helyzetükre.

A társadalom jól meghatározható nagy és kis csoportjai körében egyaránt észlelt jelenség az, hogy más és más életviteli szokásokat vesznek fel, más értékeket követnek, ezzel különböznek vagy törekednek különbözni a tőlük eltérő helyzetűektől sok esetben még akkor is, ha a tényleges anyagi kondícióik ezt nem teszik lehetővé. Az értékek,

szokások, viselkedés tekintetében könnyen felismerhető jegyek esetenként más formában is megnyilvánulnak.

Kolosi Tamás rétegződéskutatásai a társadalom szerkezetének alakulásáról és azt meghatározó tényezőkről, a „társadalmi státus” – a társadalomban elfoglalt kedvező vagy kedvezőtlen helyzet – meghatározó ismérveinek feltárásával párosult. A rendszerváltozás előtt – azóta még inkább – a legerősebb státuszjelző ismérvek a lakóhely „változót” találta. Az, hogy ki milyen helyet foglal el a társadalom szerkezetében, jelentősen összefügg azzal, hogy hol és milyen körülmények között lakik. Ez az állapot helyenként igen lassú folyamat következménye, de akad olyan lakóövezet is, ahol az azonos társadalmi státus alapján kialakuló szegregációs jelenség azonnal és teljes körben regisztrálható, igazolható. (Az előző esetre példa a főváros történelmi lakásállománya, míg az utóbbi helyzetre a viszonylag új „lakóparkokban” élők rekrutációja, vagy a régebben állami támogatással épült cigánytelepek önerőből változtatni képtelen lakóinak együttélése). Miután tudjuk, hogy a lakóhely minősége (a lakóhely nyújtotta szolgáltatások színvonalában, a lakás minőségében stb.) erősen korrelál a polgárok társadalmi státusával, ezért a területi szegregáció felismerése támpontot jelenthet a különböző státusú társadalmi csoportok, rétegek szokásainak, értékeinek, helyzetének demonstrálására.

A szociális térkép szegregációs térkép – vagyis a területi egységek közötti statisztikai eltérések jelzésére szolgál olyan változók (ismérvek) alkalmazásával, amelyek segítségével a társadalmi különbségek megbízhatóan kimutathatók. Ezek a változók egyrészt az eddigi vizsgálatok alapján általános érvényűeknek mondhatók, másrészt konkrét helyi ismeretek alapján speciálisak is lehetnek. A területi szegregáció rendkívül lelassult az ötvenes – hetvenes években, majd a rendszerváltozást követően a folyamat ismét intenzívvé vált. A jövedelmi különbségek megsokszorozódtak, a lakáspiac beindult, s ez lehetővé tette azt, hogy mind a magas státusú, mind a hátrányos helyzetű populáció dinamikusan elmozduljon a jobb, sokak pedig a rosszabb életfeltételeket biztosító lakóhely és lakásállomány felé. E tények ismeretében a népszámlálás adatait felhasználva sikerült beazonosítani a rászorultság kritériumait és a rászorultak körét – reményeim szerint segítve a szociális kiadások tervezését és a rászorultak körének pontosabb beazonosítását.

A szegények – depriváltak (a szociális támogatások alanyai) – köre, és csoportjuk nagysága természetesen koronként igen változó, leggyakrabban a gazdasági fejlettség függvényében alakul. A modern fogyasztói társadalomban megváltozott a hátrányok jellege. Az elemi civilizációs feltételek (villany, folyó víz) a hazai szegények kilenczede számára ma már elérhetőek. A jövedelmi alsó ötödhöz sorolhatókra – a szegényekre, a támogatandókra - ma az jellemző, hogy jövedelmük nagy részét az élelmiszerekre költik, lakásuk komfortja alacsony és fogyasztási cikkekkel alig ellátottak. Ez még akkor is igaz, ha tévéje, mosógépe szinte mindenkinek van e körben is.

Ferge Zsuzsa szerint a magyar társadalom 15%-a szegény, támogatásra szoruló, hiszen az átlagos jövedelmi szint *fele alatt él*. Ha itt nincs külső segítség, akkor e rossz helyzetű csoportok sorsa megpecsétlődik, mert nem várható el az, hogy saját erejükből emeljék fel magukat.

Az államnak – és az önkormányzatoknak ebben a munkában meghatározó feladatuk van. A leggyakrabban emlegetett korlát a valóban létező forráshiány, amelynek „súlyosságát azonban politikai erők és érdekek szabják meg”, vagyis érvek, küzdelmek, viták kedvezővé is alakíthatják. Ez így van az önkormányzatok esetében is.

Az egyre nagyobb mértékben növekvő társadalmi egyenlőtlenségek ma a társadalom legégetőbb problémái. Ezeknek az egyenlőtlenségeknek és következményeinek kezelése szükséges, és az is, hogy ezekhez legyenek források. Az állami intézmények és az önkormányzatok segítsége nélkül a társadalom többségének nincs és nem is lehet lehetősége a közösségekbe beleilleszkedni, bennük élni. Ez hatalmas, társadalmi szinten jelentkező feszültség, ráadásul független a hierarchiában elfoglalt helytől – alul, középen és fölül egyaránt (még ha nem is azonos súlyú) következményekkel jár. Terjed a szegénységgel kapcsolatos előítéletesség, jelentősen csökken a társadalmi szolidaritás, ami azzal járhat, hogy a döntéshozók még könnyebben megfeledkezhetnek a perifériára szoruló polgárokról.

A következő tanulmány alaposan körüljárja a XV. kerületben élők életfeltételeinek jelenlegi állapotát, alakulását, a népességstatisztikai adatok segítségével értelmezhetővé teszi a különbségeket, elemzi a lakosság szociális helyzetét, az intézmények munkáját, a támogatások gyakorlatát. Több szereplő szempontjai alapján elemzi az ellátórendszer iránti szükségleteket, a hiányokat, és a további igényeket. Az összegzés láthatóvá teszi a

kritikus területeket, a szükséges változtatás irányát, megalapozza a helyes döntések meghozatalát. A tanulmány megszületése igazolja azt, hogy az önkormányzat fontosnak látja a szociális gondok enyhítését, s ez a mai (politikai és gazdasági szempontból egyaránt) kritikus helyzetben rendkívül pozitív.

Fábián Róbert

2. Bevezetés

Mint minden felelősségteljesen gondolkozó települési önkormányzat, így a XV. kerület Önkormányzata is megtesz mindent azért, hogy a település lakóinak igényeihez, szükségleteihez minél inkább közelítsen az általa nyújtott szolgáltatásokkal. Nincs ez másként a szociális szolgáltatások esetében sem. A rendelkezésre álló források – a jogszabályi előírások mellett – azonban mindenkor meghatározzák azt a szolgáltatási palettát és annak befogadó kapacitását, melyet az adott önkormányzat nyújtani tud lakosai számára. Ahhoz, hogy a források és az igények hatékonyság és hatásosság szempontjából is a legkedvezőbb feltételek mellett találkozassanak, szükséges mindkettő megalapozott ismerete. A források célzásához és a szociális ellátások körének bővítéséhez szükséges felelősségteljes döntéshez kíván hozzájárulni a kerület új szociális térképe.

Budapest XV. kerület Önkormányzata 2009 áprilisában megbízást adott a kerület szociális térképének elkészítésére, a legfőbb társadalmi változásokat bemutató adatok összegyűjtésére. A jelenlegi megbízást megelőzően a kerület szociális helyzetét feltáró „térkép” utoljára majd 15 éve, 1995-ben készült. Az eltelt 15 évben természetesen születtek különféle stratégiák, koncepciók a kerületben, ezek azonban fókuszukat, és módszereiket tekintve, nem feleltethetők meg egy átfogó kerületi szociális térképnek. Ezeknek a stratégiáknak, koncepcióknak az értékét azonban nem szabad alábecsülni, hiszen mindezen dokumentumok kohéziója nyújt megfelelően széleskörű és sokszínű alapot a kerület vezetésének döntéseik során.

De mi is az a szociális térkép? A szociális térkép, mint a helyzetfelmérés, és egyben a stratégiai tervezés egyik rendszerező eszköze, ma már egyre szélesebb körben elterjedt, az önkormányzatok, szociális intézmények, döntést előkészítő, vagy éppen végrehajtó szervek körében. A térkép elkészítésének technikáját módszertani és anyagi szempontok egyaránt behatárolják. Gyakorlati oldalról megközelítve nem más, mint egy előre meghatározott paraméterek mentén készült pillanatfelvétel az adott vizsgálati tárgy - esetünkben a XV. kerület – szociális helyzetének keresztmetszetéről. A pillanatfelvétel sokféle lencsén keresztül készülhet. Hogy csak néhányat említsünk, a szociális

problémákat megközelíthetjük az önkormányzat látóköréből, az ellátórendszer oldaláról, a helyi közösség igényei, elvárásai, problémái, és nem utolsósorban elégedettségi oldaláról is.

Fontos megemlítenünk, hogy bármennyire is szeretnénk, vannak kérdések, melyekre nem, vagy csak nagy energiaráfordítások mellett kaphatunk választ a szociális térkép segítségével.

A szociális térkép azon eszközök egyike, melyre a kerület vezetése elsősorban szociális irányú, rövid és a hosszabb távú döntéseit alapozhatja a jövőben. Véleményünk szerint, a legcélravezetőbb és a legtöbb haszonnal járó megoldás az, ha rendszer egészét vizsgáljuk, lehetőséget teremtve valamennyi tényező sajátos jellemzőit figyelembe venni a jövőbeni tervezés során. Mint minden tanulmánynak, így a szociális térkép elkészítésének is leginkább akkor van kézzelfogható haszna, ha általa a helyi szociális, társadalmi problémákat kívánjuk korrigálni, orvosolni, hatékonyság és hatásosság növelő szándékkal kívánjuk használni, és mindez tudatosan beépül a helyi tervezési és döntéshozatali mechanizmusba.

Ezt kívánjuk megalapozni tanulmányunkkal, melyben a munkánk módszertani összefoglalóját követően, elsőként bemutatjuk a kerület jelenlegi általános helyzetét, legfőbb demográfiai jellemzőit. Ezen fejezetünkkel célunk, hogy olyan kiindulási alapot adjunk, melyben értelmezhetővé válnak a tanulmány további részében kifejtésre kerülő szociális folyamatok.

Ezt követően a kerület legfőbb népesedési adatait tárjuk fel, egyben megvilágítva a társadalmi mobilitás meghatározó szegmenseit. Csak néhányat említve, itt kívánunk képet alkotni a lakosság gazdasági aktivitásáról, a foglalkoztatottságról, illetve a munkanélküliségről, de ugyancsak ebben a fejezetben kap helyet a kerület lakáshelyzetének, vagy éppen közlekedési adottságainak bemutatása is. Ehhez a fejezethez kötődően kívánjuk ismertetni a kerület szociális és gyermekvédelmi ellátórendszerét is, önkormányzati és nem állami fenntartói oldalról egyaránt.

A lakosság szociális jellemzőinek bemutatása keretében a legfőbb szociális juttatásokat elemezzük. Ebben a fejezetben a kerületi szociális ellátórendszert is bemutatjuk.

Tanulmányunk lezárásaként összegezzük a kerület lakosságának legfontosabb szociális jellemzőit, valamint életkörülményeit, bemutatva az egyes folyamatokat is, majd végezetül megfogalmazzuk azon javaslatainkat, melyeket fontosnak tartunk a kerületi szociális ellátórendszer fejlesztésének területén.

Bár csak a mellékletekben kaptak helyet, a fókuszcsoportok és a helyi szakemberekkel folytatott mélyinterjúk feldolgozása a tanulmány tartalmának szerves részét képezi. Az egyes fejezetrészek különös tekintettel a lakosság szociális jellemzőinek, illetve a bemutatott térképeknek az árnyaltabb megértéséhez elengedhetetlenek.

A tanulmány célja:

- a lakosság aktuális szociális helyzetének bemutatása,
- az ellátórendszerben meglévő horizontális és vertikális kapacitások és hiányok feltárása,
- a lehetséges fejlesztési irányok meghatározása,
- és végezetül lehetőségteremtés a korábbi és a jövőbeni társadalmi, szociális folyamatok összehasonlíthatóságára.

3. Módszertani összefoglaló

Általános módszertani nehézségek

Módszertani szempontból munkánk során mindvégig szakmai kihívást jelentett, hogy milyen forrásból és milyen adatok elemzésére nyílik lehetőségünk. Általános problémaként fogalmazhatjuk meg, hogy az egyes adatgyűjtő rendszerek gyakorta rövid időn belül változnak meg úgy, hogy az egymást követő időszakban gyűjtött adatok a továbbiakban nem válnak összehasonlíthatóvá.

A másik jelentős problémát az okozta, hogy aktuális, még érvényesnek tekinthető adatokhoz jussunk. Utoljára 2001-ben volt teljes körű lakossági adatfelvétel. A népszámláláskor felvett adatok egy része még nem elérhető (nem kerültek feldolgozásra). Ezzel együtt úgy véltük, hogy a már hozzáférhető 2001-es adatok tanulmányunk elkészítése során módszertanilag már nem tekinthetők alkalmazhatónak („túl régiek”). A viszonylag rövid időintervallumra vonatkozó és elemzésünk szempontjából érvényesnek tekinthető adatok köre, a KSH adatbázisát tekintve is szűk mozgásteret biztosít.

Az egyes adatok szintjei ugyancsak meghatározzák, hogy elemzésünk során milyen mélységig tudunk bemutatni egy-egy problémát. Példaként említenénk, hogy bár nagyobb részt elérhető adatforrás számunkra a kerület lakossági díjtarozása, azonban utcaszintű megjelenítésére csak néhány szolgáltató esetében volt módunk. Ennek oka, hogy több szolgáltató csak kerületi szinten szolgáltatott adatokat. Ugyanez elmondható a kerület segélyezési térképéről is. Az 1995-ös szociális térkép készítőihez hasonlóan, a rendelkezésünkre álló segélyezési adatok szintje miatt, nem tudtunk utca szintű segélyezési térképet készíteni.

Élő problémát jelent az is, hogy az adott vizsgálati témát illetően egyáltalán nem rendelkezünk semmilyen adatbázissal. Ennek oka legtöbbször prózai, vagyis valóban nem történik adatgyűjtés a témában.

Itt kell megemlítenünk, hogy az 1995-ben készített szociális térkép készítői több lehetőség közül fő vizsgálati egységnek a választókerületet választották. Munkánk megkezdése során mérlegelnünk kellett, hogy jelenlegi tanulmányunk elkészítéséhez milyen vizsgálati egységet válasszunk. Az 1995-ös tanulmány szerzői még a kerület 18 választókerületével dolgoztak. Ha a választókerületi bontást szerettük volna alapul

venni munkánkhoz, a 2006-os önkormányzati választókerületek alapján, mi már csak 17 választókerülettel tudunk volna dolgozni. Idő közben egy választókerülettel kevesebb lett. Ebből adódóan, illetve a beszerezhető adatbázisok típusaiból adódóan, tanulmányunk elkészítése során, mi a hagyományos kerületi tagolást tekintettük fő vizsgálati egységünknek.

Alkalmazott módszerek

A szociális térkép készítéséhez számos forrásból igyekeztünk anyagot, információt összegyűjteni. Kiindulási pontot a Polgármesteri Hivatal által kezelt szociális adatbázis jelentette. Az önkormányzati adatbázis mellett munkánk alapjául a KSH adatok statisztikai elemzése szolgált nagy jelentőséggel. A két adatbázis összehangolása, elemezhetővé tétele az előkészítő szakaszból való továbblépéshez elengedhetetlen volt. Az így kapott adatbázisok szociálpolitikai elemzése bár számos kérdésre, tendenciára rávilágított, a tanulmány elkészítéséhez azonban kevésnek bizonyult, ezért más területeket és módszereket is be kellett vonunk munkánk során.

Valamennyi adat kezelése és felhasználása esetében a személyiségi jogok figyelembevételével jártunk el.

Az alábbiakban bemutatjuk azokat a módszereket, melyeket a kutatás során használtunk. Ezek a módszerek felsorolás szintjén a következők:

1. önkormányzati kezelésű adatbázisok elemzése
2. KSH statisztikai adatainak elemzése
3. fókuszcsoporthoz
4. mélyinterjúk¹
5. kérdőíves adatfelvétel
6. szociális szolgáltatók és önkormányzati háttérintézmények adatbázisai
7. lakossági szolgáltatók rendelkezésünkre bocsátott adatbázisainak elemzése
8. meglévő tanulmányok, stratégiák másodelemzése.

¹ Mind a fókuszcsoporthoz, mind a mélyinterjú módszere, az úgynevezett kvalitatív kutatási módszerek körébe tartozik. E körbe tartozó módszereken keresztül szerzett adatokra jellemző, hogy nem könnyen számszerűsíthetők, ugyanakkor kiválóan alkalmasak attitűdök, társadalmi folyamatok időbeli vizsgálatára a maguk természetes közegében.

1. Önkormányzati kezelésű adatbázisok elemzése

A Polgármesteri Hivatal szociális nyilvántartása kutatásunk során rendelkezésünkre állt. Ez a nyilvántartás azonban csak kerületi szinten jelenítette meg az egyes ellátási, támogatási formák adatait. Utcaszintű bontást a rendelkezésünkre bocsátott adatbázisból nem tudtunk készíteni, így az adatokra támaszkodó megállapításainkat csak a kerület egészére vonatkoztatva tudjuk ismertetni. Meg kell jegyeznünk, hogy az önkormányzat adatainak összefésülése a KSH adataival, számos esetben problémát jelentett. A két adatbázis mutatóinak értékei között több esetben is (például a pénzforgalmi adatok esetében) eltérés mutatkozott. Ezekben az esetekben a KSH adatait vettük alapul.

2. KSH statisztikai adatainak elemzése

A KSH statisztikák elemzésekor számos bontásban mutatjuk be a kerület helyzetét, és igyekeztünk fővárosi viszonylatban, összehasonlító elemzést készíteni. Azokban az esetekben, ahol módunkban áll nem csupán fővárosi, hanem országos viszonylatban is megtegyük összehasonlító elemzésünket.

3. Fókuszcsoporthok

A szociális helyzet vizsgálatára 4 fókuszcsoporthot szerveztünk:

- Két fókuszcsoporthra került sor szociális ellátórendszerben dolgozókkal és azokkal, akik tevékenységükkel, munkájukkal kapcsolatba kerülnek a szociális ellátórendszer valamely szervével. Célunk volt megtudni a kerület szociális helyzetére vonatkozó szubjektív tapasztalataikat, véleményüket, hiányérzetüket.
- Ezen kívül szintén két fókuszcsoporthos beszélgetést szerveztünk olyan kerületi lakosokkal, akik élethelyzetükből adódóan, vagy hozzátartozóikon, ismerőseiken keresztül kapcsolatba kerültek a szociális ellátórendszerrel.

A fókuszcsoporthok eredményeit részben az adott témák elemzésekor felhasználtuk, másrészt a teljes elemzést egy tanulmányban foglaltuk össze, mely a dokumentum végén olvasható.

4. Mélyinterjúk

Mélyinterjúkat készítettünk 4 ingatlanértékesítővel, akik a kerület különböző pontjain lévő irodákban dolgoznak, különböző városrészekre specializálódva. Az interjúk 30 percesek voltak. Az interjúknak céljuk volt a kerületről egy átfogó ingatlanhelyzet

felvázolása. Igyekeztünk feltérképezni az „elszlömösödő”, illetve a felemelkedő városrészeket, próbáltuk tipizálni a különböző városrészek sajátos szociális problémáit. Az ingatlanértékesítőkön kívül a kerületben dolgozó szakemberekkel további 8 probléma feltáró interjút készítettünk.

Az interjúk tanulságát, egyrészt – akárcsak a fókuszcsoportok esetén – az adott témák elemzésekor felhasználtuk, másrészt szintén a tanulmány végén külön fejezetben foglaltuk össze.

5. Kérdőíves adatfelvétel

Tanulmányunk megalapozásához tematikus kérdőíven keresztül megszólítottuk a kerület szociális ellátórendszerének négy, általunk kiválasztott ellátási területének (családsegítés, gyermekvédelem, idősellátás, fogyatékos ellátás) intézményeit. A négy ellátási terület összességében négy kerületi fenntartású intézményi telephely megszólítását jelentette. A kérdőív célja az intézményi hálózat működési tapasztalatain keresztül a kerületi ellátórendszer gyengeségeinek és erősségeinek feltárása volt.

Elemszám: 4 intézményi kérdőív

A felvétel technikája: önkitöltős kérdőív

Tematika: az egyes ellátások speciális igényeire, tapasztalataira, forgalmi adataira fókuszált.

Ezen túlmenően, a kerületben, de a Szociális és Munkaügyi Minisztérium fenntartásában működő Rákospalotai Leánynevelő Intézet munkatársai körében is végeztünk kérdőíves vizsgálatot.

A kérdőíves vizsgálat 22 főt érintett.

A felvétel technikája: önkitöltős kérdőív.

A kérdőív kettős fókusszal bírt. Egyfelől szeretnénk volna képet kapni a kerület ellátórendszeréről egy „külsős” intézmény által, másfelől szeretnénk volna megismerni a kerületben élő munkatársak szubjektív érzetén keresztül az általuk a kerületről alkotott képet is.

6. Szociális szolgáltatók és önkormányzati háttérintézmények adatbázisai

A kutatás során elemzési célból rendelkezésünkre bocsátottak szociális szolgáltatók, önkormányzati intézmények belső statisztikákat. Ezek a statisztikák a szociális ellátórendszer teljesítményéről és eszközrendszerének állapotáról adnak átfogó képet.

7. Lakossági szolgáltatók adatbázisainak elemzése

A már említett lakossági szolgáltatók adatbázisai esetében számos módszertani problémával kellett szembenéznünk. Összesen kilenc szolgáltatót keresett meg a Polgármesteri Hivatal lakossági adósságállománnyal kapcsolatban utca szintű adatszolgáltatásra irányuló kérésével. Ezek a szolgáltatók az alábbiak:

- ELMŰ-ÉMÁSZ Ügyfélszolgálati Kft.
- FŐ*HŐ Energetikai Szolgáltató és Üzemeletető Korlátolt Felelősségű Társaság
- Fővárosi Gázművek Zrt.
- Dalkia Energia
- Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.
- Fővárosi Vízművek Zrt.
- FŐTÁV Zrt.
- Díjbeszedő Holding Zrt.
- Budapest Főváros Önkormányzata, Főpolgármesteri Hivatal Lakás Ügyosztály

A kilenc megkeresett szolgáltató közül hat szolgáltató nyújtott adatokat. Az ELMŰ-ÉMÁSZ Ügyfélszolgálati Kft. új számlázási rendszerre való hivatkozással elhárította az adatszolgáltatás iránti kérést. Két szolgáltató a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt., és a Fővárosi Vízművek Zrt. a folyószámláik kezelésével megbízott Díjbeszedő Holding Zrt. felé továbbította a Polgármesteri Hivatal kérését.

Azok a szolgáltatók, akik rendelkezésünkre bocsátották adataikat, számos formában és minőségben tették azt. A szolgáltatók általában házsám és a tartozás összege szerinti bontásban nyújtottak adatokat. Volt azonban olyan szolgáltató (Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.) amely utca, lakossági ügyfélszám és a tartozás összege szerint, és volt olyan is, aki aggregált, kerületi szinten nyújtott adatokat. Ez utóbbi a Díjbeszedő Holding Zrt. volt, amely – a már említetteken túl többek között az ELMŰ-ÉMÁSZ Ügyfélszolgálati Kft., a Fővárosi Gázművek Zrt., a Fővárosi Kéményseprőipari Kft., a Fővárosi Közterület-fenntartó Zrt., az OTP Bank Nyrt., az MKB Bank Zrt., a Budapest Bank Nyrt., a Magyar Telekom Nyrt. és a HTCC Csoport is – négy hátralékkategóriába legyűjtve adta meg a hátralékos fogyasztók számát, valamint a hátralék kumulált összegét. Valamennyi szolgáltatóról elmondható, hogy a díjtartozás időtartamát és az adatszolgáltatás időintervallumát más és más formában kezelte. (Például volt olyan

szolgáltató, aki csak a 30 napon túli tartozást jelenítette meg listáján). Az adatok ilyen szinten történő tisztítására nem volt módunk, így a szolgáltatott adatokat elemzésünk során egységesnek tekintjük.

A lakossági díjhátralékban érintett kerületrészek térképen történő utca szintű megjelenítését – az adatok tisztaságának figyelembevétele mellett – tehát csak azon szolgáltatók esetében tudjuk megtenni, melyeknél rendelkezünk ilyen szintű adattal. A kerület naprakész digitális térképével nem rendelkezünk, azt szerződésjogi okok miatt a Polgármesteri Hivatal nem tudta rendelkezésünkre bocsátani, így a szociális térkép vizuális megjelenítéséhez hagyományosabb módot választottunk - egységes térképen történő területkijelölés módszerével.

8. Meglévő tanulmányok, stratégiák

Munkánk során támaszkodtunk a már meglévő kerületi stratégiákra, különböző szakmai koncepciókra is.

4. Szociális adatbázis

4.1. Általános helyzetkép

A kutatás részletes ismertetését megelőzően szükséges, hogy a kerület általános helyzetképét, legfőbb demográfiai jellemzőit ismertessük, hiszen egyes társadalmi folyamatok csak ezek tükrében értelmezhetőek. Az általános helyzetkép bemutatásához, a demográfiai helyzetfeltáráshoz a Központi Statisztikai Hivatal adatbázisát vesszük alapul.

1. táblázat Az önkormányzatok területe 2007-ben (hektár), (KSH)

Kerület	A település területe	Sorrend
Budapest 01.	341	20
Budapest 02.	3634	5
Budapest 03.	3970	3
Budapest 04.	1882	13
Budapest 05.	259	21
Budapest 06.	238	22
Budapest 07.	209	23
Budapest 08.	685	19
Budapest 09.	1253	16
Budapest 10.	3249	9
Budapest 11.	3347	8
Budapest 12.	2668	11
Budapest 13.	1344	15
Budapest 14.	1813	14
Budapest 15.	2694	10
Budapest 16.	3351	7
Budapest 17.	5482	1
Budapest 18.	3860	4
Budapest 19.	938	18
Budapest 20.	1218	17
Budapest 21.	2575	12
Budapest 22.	3425	6
Budapest 23.	4077	2
Összesen	52512	

A XV. kerület a maga közel 27 négyzetkilométeres kiterjedésével inkább a nagyobb kerületekhez hasonlít. Méretben a XII. és a X. közé esik.

A kerület az elmúlt 10 év alatt (2005-ben) 1 hektárral lett kisebb.

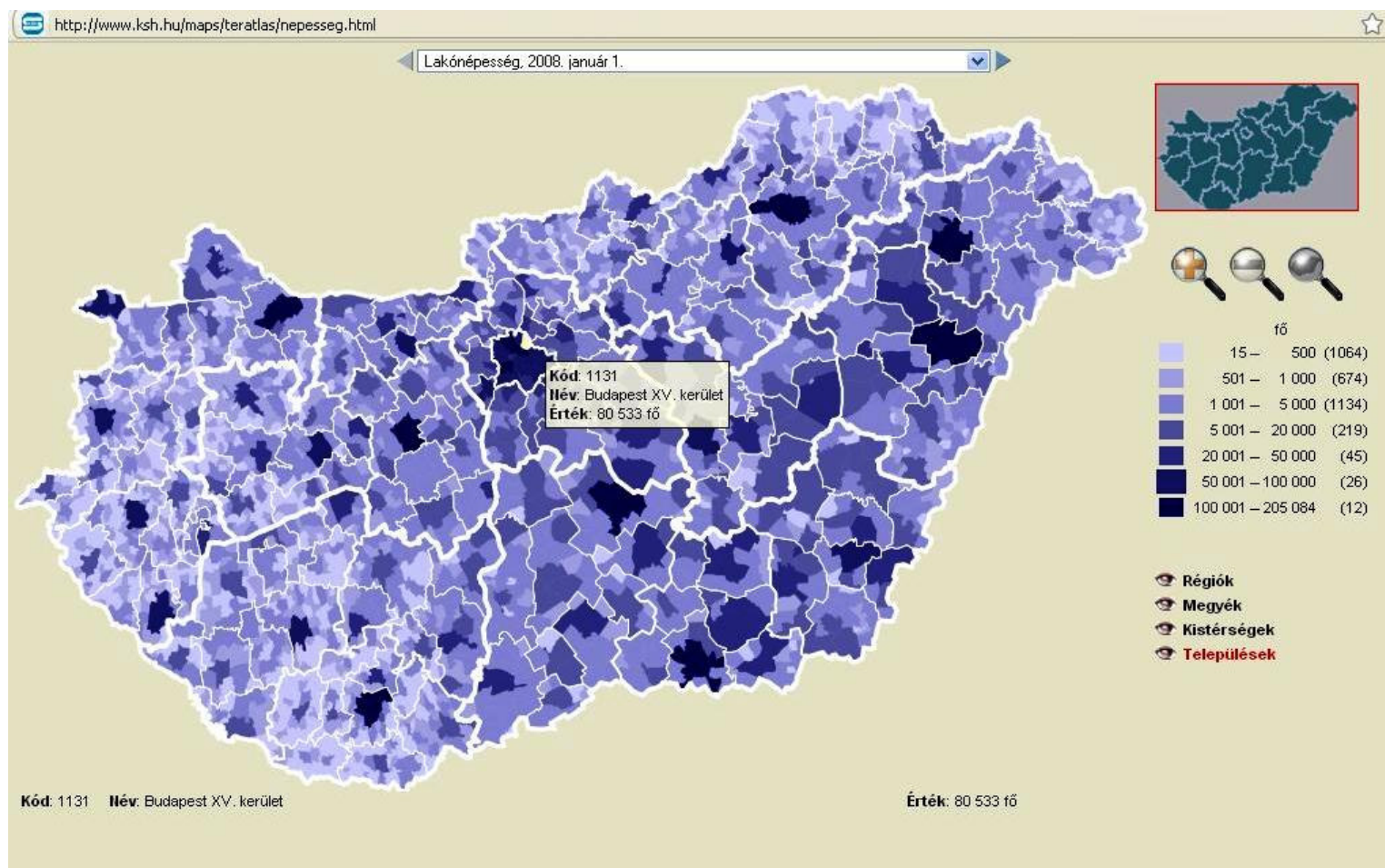
A XV. kerület a népességét tekintve a kilencedik legnagyobb a fővárosi kerületek közül. 2007-ben közel 81 ezer lakosa volt. Ez a népességszám 11 ezerrel alacsonyabb, mint az 1990-es népszámláláskor mért adat. Ez 10,5 %-os lakónépesség csökkenést jelent. Fővárosi viszonylatban a kerület lakosságát tekintve a VIII. és a X. között található.

2. táblázat Lakónépesség száma 2007 közepén (KSH)

Kerület	A népszámlálás végleges adataiból továbbszámított adat	Sorrend
Budapest 01.	24686	22
Budapest 02.	88122,5	7
Budapest 03.	123996,5	2
Budapest 04.	98449,5	5
Budapest 05.	27039	21
Budapest 06.	41811,5	20
Budapest 07.	62017,5	15
Budapest 08.	80806,5	8
Budapest 09.	60442	17
Budapest 10.	78153	10
Budapest 11.	137001,5	1
Budapest 12.	56359	18
Budapest 13.	110808	4
Budapest 14.	117666	3
Budapest 15.	80797	9
Budapest 16.	68349	13
Budapest 17.	77680,5	11
Budapest 18.	93179,5	6
Budapest 19.	61338	16
Budapest 20.	63238	14
Budapest 21.	76331	12
Budapest 22.	50458,5	19
Budapest 23.	20482,5	23
Összesen	1699212,5	

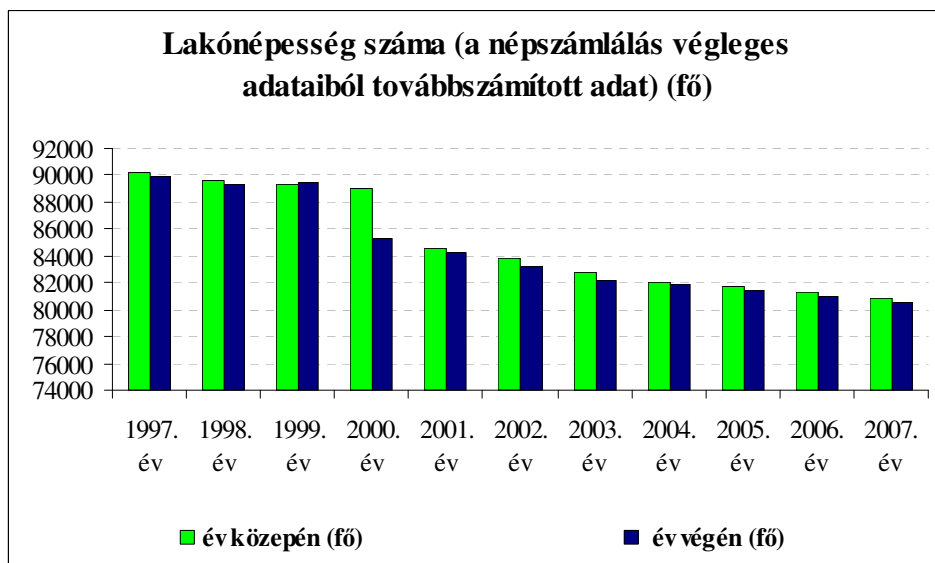
A 2008. január 1-jei KSH adatok alapján is a kerület lakónépességének fogyó tendenciája erősíthető meg.

1. térkép Lakónépesség (KSH, 2008. január 1.)

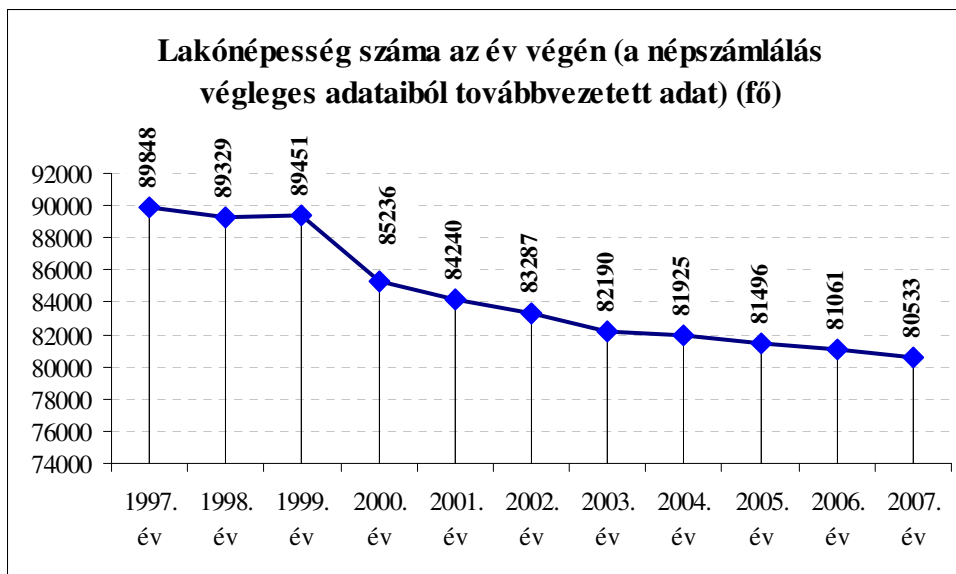


A kerület lakónépesség számának folyamatos fogyása az elmúlt 10 évben szembetűnő. 10 éves időintervallumban nézve, a kerület lakónépessége egy évben, 1999-ben év végére magasabb lett, mint év közepén, vagyis a kerület lakossága ebben az évben csekély mértékben ugyan, de növekedett. 1998 végéhez képest ez 1,3 %-os növekedést jelentett. Statisztikai szempontból azt mondhatjuk, hogy 1997-hez, és 1998-hoz viszonyítva érdemben nem változott. 2000 végére azonban a lakónépesség száma 4,7 %-al csökkent az előző év végi lakónépességhez képest. Ez azt jelenti, hogy a 10 év függvényében bekövetkező lakónépesség szám csökkenés közel fele 1999 és 2000 között ment végbe. Ezt követően a kerület lakónépességének fogyási üteme érzékelhetően csökkent. 2001-től 2003-ig terjedő időszakban évi 1,3 %-os, 2004-től 2007 év végéig pedig évi 0,5 %-os a lakónépesség csökkenése.

1. ábra Lakónépesség száma (a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett adat) a XV. kerületben (fő), (KSH)

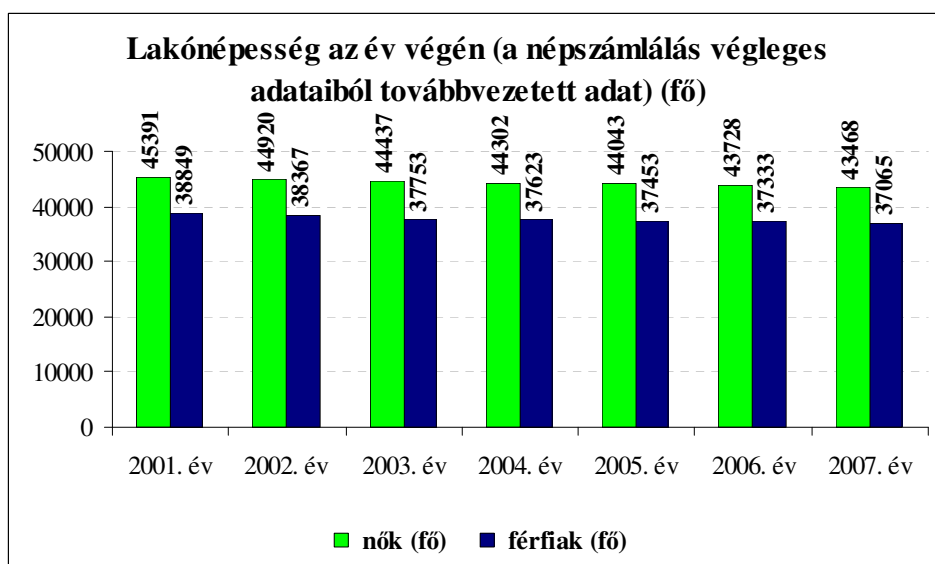


2. ábra Lakónépesség az év végén (a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett adat) a XV. kerületben (fő), (KSH)



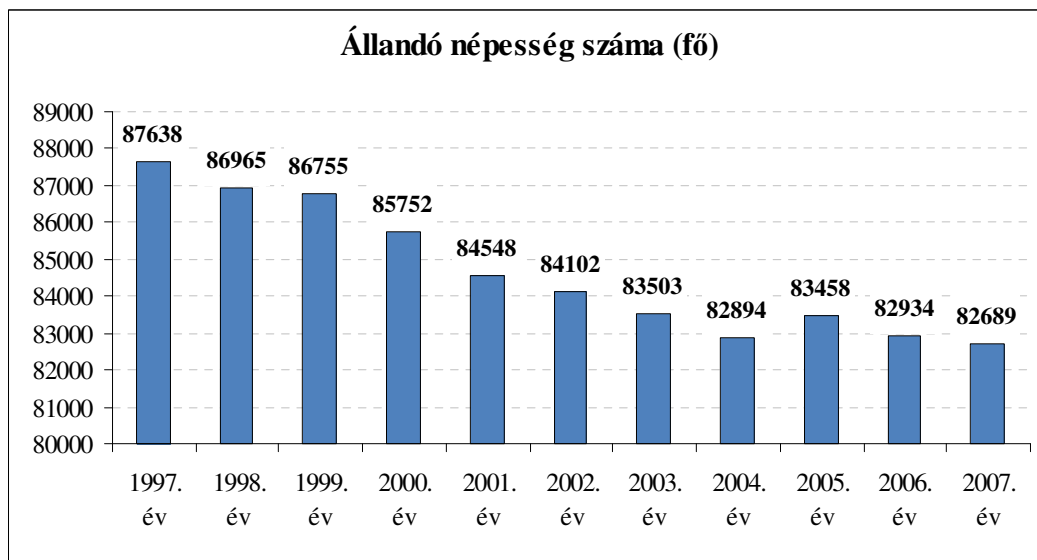
A lakónépesség csökkenésének nemek szerinti változásában nem mutatható ki nem specifikus tendencia. A két nem lakónépességén belüli aránya egy-egy évben közel azonos mértékben csökkent a vizsgált időszakban.

3. ábra Lakónépesség az év végén (a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett adat) a XV. kerületben (fő), (KSH)



Az állandó népességszám 1990-ben 91.820 fő volt a kerületben. Az elmúlt 10 évben ez a szám 5 ezer fővel csökkent.

4. ábra **Állandó népesség száma a XV. kerületben (fő), (KSH)**



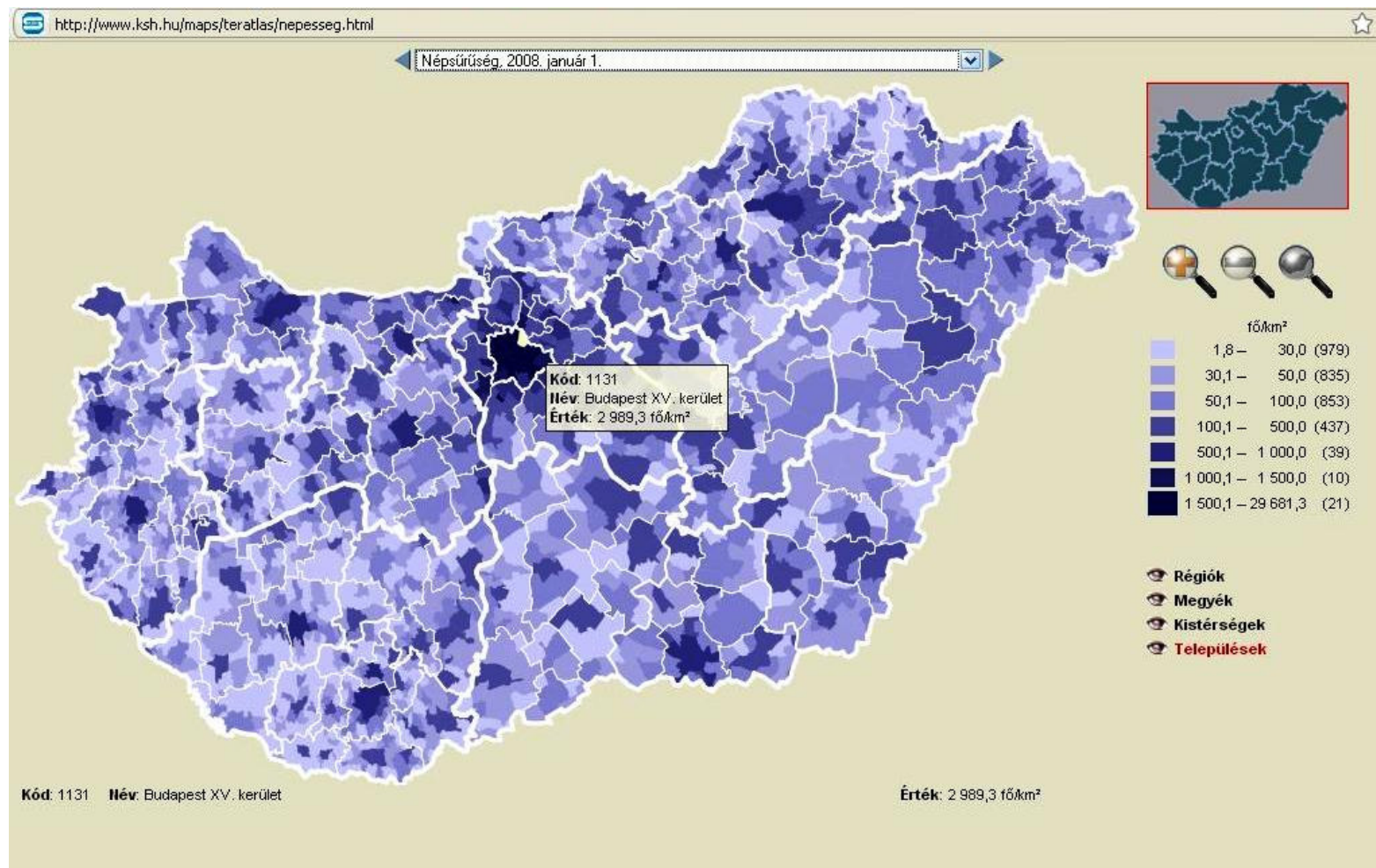
Az állandó népességszám az elmúlt 10 évben csupán egyetlen egy alkalommal, 2005-ben mutatott növekedést az előző évhez viszonyítva. Ez a növekedés mindössze 0,7 %-os volt, és nem mutatkozott tartósnak. A következő évben ismételen megfordult a tendencia. Az állandó népesség fogyásának aránya évi 0,2 % (1999-ben) és 1,4% (2001-ben) között mozog. 2007-ben a fogyás mértéke 0,7%-os volt.

A XV. kerület fővárosi viszonylatban ritkán lakott terület. 3000 fő lakik átlagosan egy négyzetkilométeren, ennél a VII. kerület tízszer sűrűbben lakott. A leginkább hozzá hasonlóak a II. és a XXI. kerületek.

3. táblázat Lakósűrűség 2007-ben (KSH)

Kerület	(Fő/négyzetkilométer)	Sorrend
Budapest 01.	7239,296	6
Budapest 02.	2424,945	16
Budapest 03.	3123,338	13
Budapest 04.	5231,111	9
Budapest 05.	10439,77	4
Budapest 06.	17567,86	2
Budapest 07.	29673,44	1
Budapest 08.	11796,57	3
Budapest 09.	4823,783	11
Budapest 10.	2405,448	18
Budapest 11.	4093,263	12
Budapest 12.	2112,406	19
Budapest 13.	8244,643	5
Budapest 14.	6490,127	8
Budapest 15.	2999,146	14
Budapest 16.	2039,66	20
Budapest 17.	1417,01	22
Budapest 18.	2413,977	17
Budapest 19.	6539,232	7
Budapest 20.	5191,954	10
Budapest 21.	2964,311	15
Budapest 22.	1473,241	21
Budapest 23.	502,3915	23
Összesen	3235,85	

2. térkép Népsűrűség (KSH, 2008. január 1.)



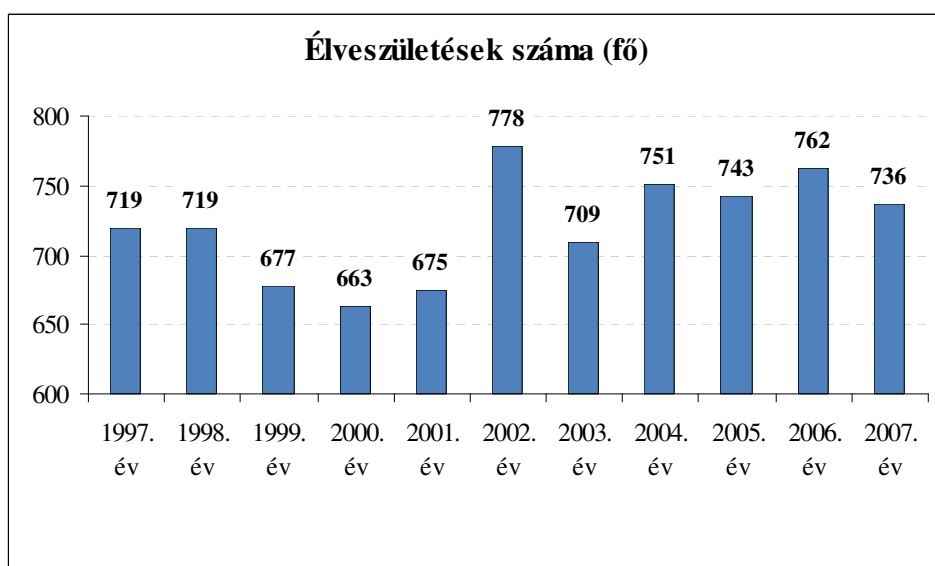
2007-ben a kerületben 736 gyermek született, míg 1.106-an haltak meg. A fogyás mértéke 370 fő, ez a teljes populáció fél százaléka. A főváros minden kerületében csökken az állandó lakosok száma, a legintenzívebben a belvárosi kerületek lakossága csökken, de a XV. kerületi lakosság szám csökkenés is átlag feletti.

4. táblázat Születés és halálozás 2007-ben (KSH)

Kerület	Élve- születések száma	Halálozások száma	Népesség- növekedés	Növekedés mértéke a teljes populációhoz mértén
Budapest 01.	272	455	-183	-0,74%
Budapest 02.	898	1134	-236	-0,27%
Budapest 03.	1213	1529	-316	-0,25%
Budapest 04.	1048	1134	-86	-0,09%
Budapest 05.	199	439	-240	-0,89%
Budapest 06.	319	690	-371	-0,89%
Budapest 07.	519	915	-396	-0,64%
Budapest 08.	731	1092	-361	-0,45%
Budapest 09.	662	866	-204	-0,34%
Budapest 10.	798	1081	-283	-0,36%
Budapest 11.	1566	1982	-416	-0,30%
Budapest 12.	609	864	-255	-0,45%
Budapest 13.	1147	1510	-363	-0,33%
Budapest 14.	1271	1677	-406	-0,35%
Budapest 15.	736	1106	-370	-0,46%
Budapest 16.	654	785	-131	-0,19%
Budapest 17.	763	925	-162	-0,21%
Budapest 18.	942	1109	-167	-0,18%
Budapest 19.	572	762	-190	-0,31%
Budapest 20.	636	922	-286	-0,45%
Budapest 21.	722	946	-224	-0,29%
Budapest 22.	489	595	-106	-0,21%
Budapest 23.	191	277	-86	-0,42%
Összesen	16957	22795	-5838	-0,34%

Az élveszületések száma, az elmúlt tizenegy év viszonylatában ingadozó. 1999-ben egy közel 6%-os csökkenés következett be az előző évhez viszonyítva. 2000-ben folytatódott a csökkenés, majd 2001-ben gyakorlatilag visszaállt az élveszületések száma az 1999-es értékre. Ezt követően egy hirtelen 15%-os emelkedés következett be, ami a vizsgált időszak csúcspontját jelenti 778 fővel. 2003-ban ugyan ismételen csökkent az élveszületések száma (9%-al az előző évhez viszonyítva), de nem bukott az évi 700 fős határ alá. 2003 és 2007 között növekedés és csökkenés egyaránt megfigyelhető a tendenciában.

5. ábra Élveszületések száma a XV. kerületben (fő), (KSH)

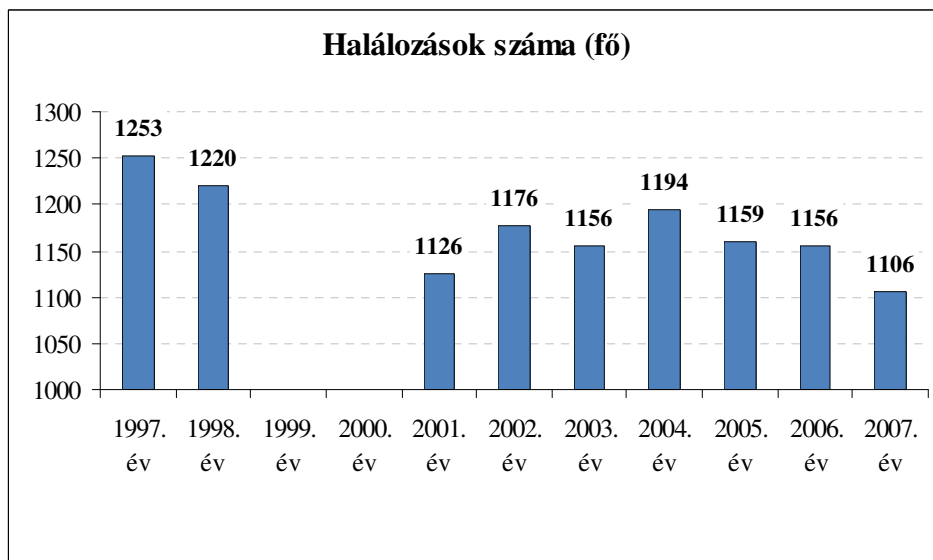


1997 és 2007 között valamennyi évben többen haltak meg, mint ahányan születtek (1999-re és 2000-re vonatkozóan nem rendelkezünk halálozási adatokkal). A halálozás számának csúcspontja 1997 volt. Ezt követően a halálozás száma csökkenő irányt vett. 2001-hez viszonyítva a rá következő öt évben, valamennyi esetben magasabb halálozási arány mutatható ki. Ebben az öt évben, 2002-ben és 2004-ben érzékelhető növekedés a halálozásban. A többi évben, gyakorlatilag azonos számú halálozás történt. 2007-ben az előző évhez viszonyítva 4,3%-os csökkenés következett be a halálozásban, amivel a 2001. év szintje alá esett halálozás.

A halálozás és élveszületés ollóját 10 éves időintervallumban vizsgálva, megállapíthatjuk, hogy az mindig jelentős mértékben szétnyíló képet mutatott. A vizsgált időszakban az eltérés nem csökkent 33,5% alá, de nem is lépte át a 42,6%-ot sem. Vagyis a „legjobb” évben (2007-ben) az élveszületések számánál 33,5%-al haltak

meg többen, mint a legrosszabb évben (1997-ben), amikor 42,6%-al haltak meg többen, mint ahányan születtek.

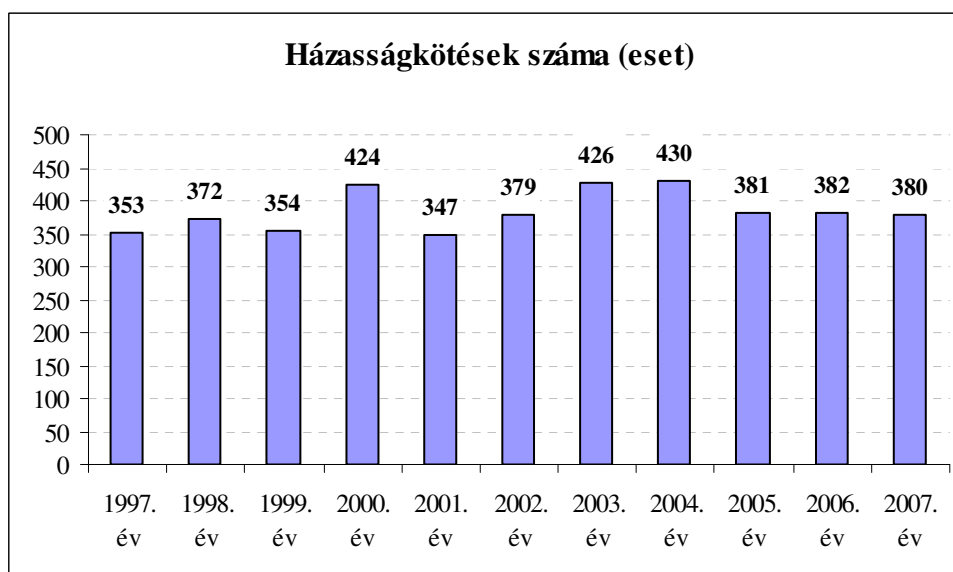
6. ábra Halálózások száma a XV. kerületben (fő), (KSH)



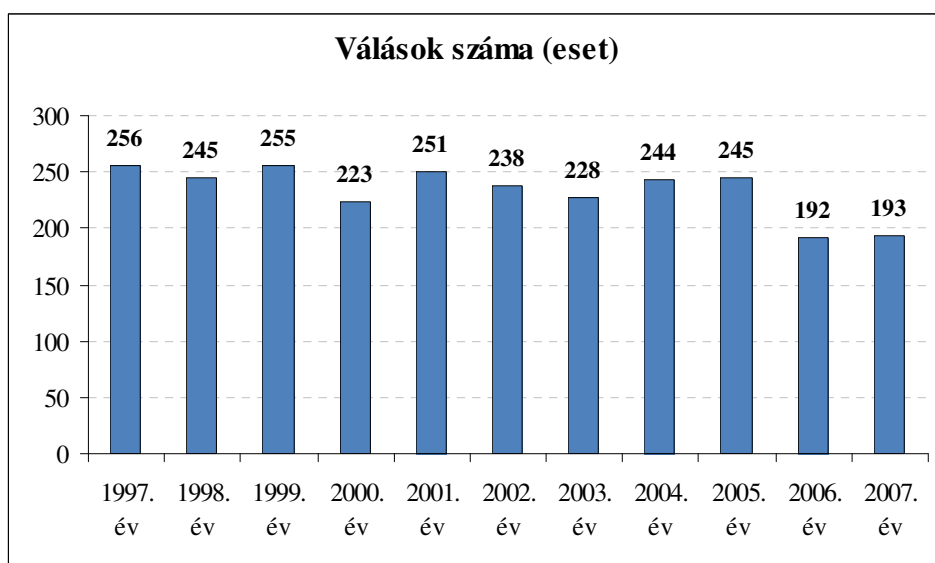
A házassági kedv viszonylag stabilnak mondható a kerületben. A vizsgált 10 éves időszakban csak egyetlen egy év volt, amikor a kiinduló 1997-es évhez viszonyítva kevesebben kötöttek házasságot. Ez az év 2001-ben volt. Az összes többi évben közel azonos, vagy azt meghaladó számban kötöttek házasságok. 2000-ben, 2003-ban és 2004-ben a házasságkötések száma évi 420 fölé emelkedett. 2003 illetve 2004 tekinthető az időszak csúcspontjának a házasságkötés szempontjából (426, 430 fő). 2005-ben ez a szám visszaesett az évi 380 fős szintre, amely szint az elkövetkezendő két évben is megmaradt.

A válások vonatkozásában az egyes évek közötti eltérés tekintetében lényegesen változatosabb kép rajzolódik ki, azonban összességében elmondható, hogy 1997 és 2007 közötti időszakban a válások éves száma csökkent. Az utóbbi két évben gyakorlatilag azonos számban került sor válásra a kerületben.

7. ábra Házasságkötések száma a XV. kerületben (eset), (KSH)



8. ábra Válások száma a XV. kerületben (eset), (KSH)



1997 és 2007 között valamennyi évben több házasság kötött, mint amennyi válással végződött. Átlagosan évi 384 házasságra, átlag évi 233 válás jutott. Ez azt jelenti, hogy a házasságok átlagosan 60%-a válással végződik a kerületben. A vizsgált évek közül a 2006-os és 2007-es évek kitűnnek a többi közül. Ezekben az években közel kétszer annyi házasságkötés volt, mint válás. Ilyen értelemben a negatív rekord 1997, 1999, és 2001-hez köthető, amikor is tíz házasságkötésre hét válás jutott.

A kerületben 2007-ben 380 házasságkötésre 193 válás jutott. Így elmondható, hogy minden második házasság válással végződött. Ez az arány a fővárosi viszonyok között átlagosnak mondható.

5. táblázat Házasság és válás 2007-ben (KSH)

Kerület	Házasságkötések száma	Válások száma	Házasságkötés/válás
Budapest 01.	121	86	71%
Budapest 02.	414	179	43%
Budapest 03.	605	300	50%
Budapest 04.	565	256	45%
Budapest 05.	137	86	63%
Budapest 06.	198	96	48%
Budapest 07.	325	127	39%
Budapest 08.	375	181	48%
Budapest 09.	298	145	49%
Budapest 10.	365	240	66%
Budapest 11.	747	363	49%
Budapest 12.	285	139	49%
Budapest 13.	604	281	47%
Budapest 14.	555	277	50%
Budapest 15.	380	193	51%
Budapest 16.	273	173	63%
Budapest 17.	359	208	58%
Budapest 18.	382	260	68%
Budapest 19.	307	186	61%
Budapest 20.	285	165	58%
Budapest 21.	355	188	53%
Budapest 22.	233	144	62%
Budapest 23.	92	53	58%
Összesen	8260	4326	52%

A kerületben, 2007-ben az állandó és ideiglenes odavándorlások száma 2697 volt, az állandó és ideiglenes elvándorlások száma pedig 3078, ez 381 fő lakosságcsökkenést jelent. Ez a kerületben lakó populáció fél százalékát jelenti. Ez a mérték jóval kedvezőtlenebb, mint a fővárosi átlag, ahol 3 ezreléknyi növekedés mutatható ki. Arányait tekintve a XV., az egyik legintenzívebben fogyó kerület.

6. táblázat Állandó és ideiglenes vándorlások száma 2007-ben, (KSH)

Kerület	Odavándorlások száma	Elvándorlások száma	Vándorlás okozta változás	Vándorlási arány
Budapest 01.	929	890	39	0,2%
Budapest 02.	2894	2993	-99	-0,1%
Budapest 03.	4523	4898	-375	-0,3%
Budapest 04.	4320	4479	-159	-0,2%
Budapest 05.	888	882	6	0,0%
Budapest 06.	2005	1942	63	0,2%
Budapest 07.	3158	3053	105	0,2%
Budapest 08.	4644	3420	1224	1,5%
Budapest 09.	3481	2645	836	1,4%
Budapest 10.	3836	3367	469	0,6%
Budapest 11.	7368	6489	879	0,6%
Budapest 12.	1893	2085	-192	-0,3%
Budapest 13.	6283	4809	1474	1,3%
Budapest 14.	6504	5120	1384	1,2%
Budapest 15.	2697	3078	-381	-0,5%
Budapest 16.	2088	2289	-201	-0,3%
Budapest 17.	2533	2308	225	0,3%
Budapest 18.	2926	2837	89	0,1%
Budapest 19.	2087	1780	307	0,5%
Budapest 20.	2724	2466	258	0,4%
Budapest 21.	2997	2979	18	0,0%
Budapest 22.	1853	1832	21	0,0%
Budapest 23.	761	860	-99	-0,5%
Összesen	73392	67501	5891	0,3%

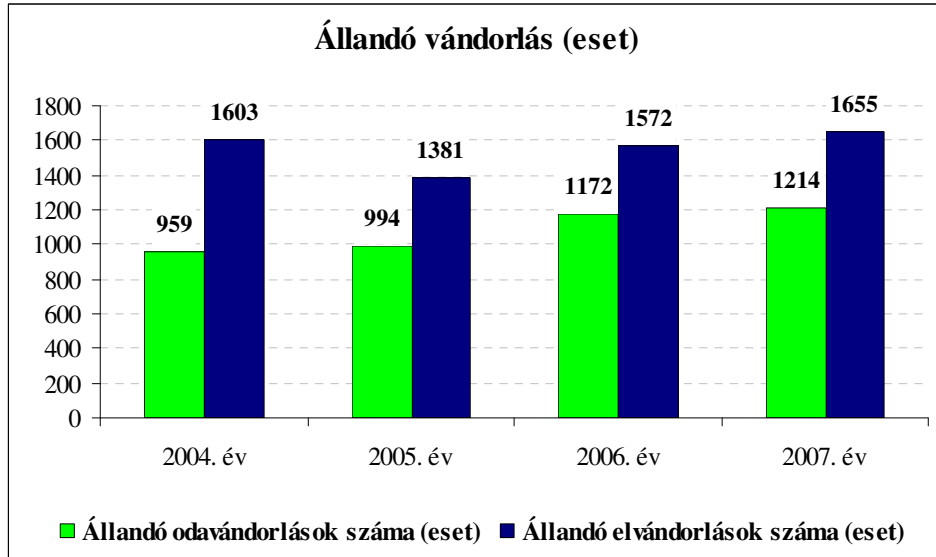
Ha nem csak az állandó és ideiglenes vándorlások számát, hanem csak az állandó népesség számát tekintjük, akkor elmondható, hogy a helyzet, hasonlóan borús, az elvándorlási arány fél százalék. 1655-en hagyták el végleg a kerületet, az odavándorlás és az elvándorlás különbsége 441 lakos. Ennek az aránynak csak az ötöde jellemzi Budapestet.

7. táblázat Állandó vándorlások száma 2007-ben, KSH

Kerület	Állandó odavándorlások száma	Állandó elvándorlások száma	Vándorlás okozta változás	Vándorlási arány
Budapest 01.	412	434	-22	-0,1%
Budapest 02.	1367	1577	-210	-0,2%
Budapest 03.	2273	2857	-584	-0,5%
Budapest 04.	2107	2627	-520	-0,5%
Budapest 05.	453	439	14	0,1%
Budapest 06.	894	992	-98	-0,2%
Budapest 07.	1363	1370	-7	0,0%
Budapest 08.	1853	1670	183	0,2%
Budapest 09.	1444	1266	178	0,3%
Budapest 10.	1625	1485	140	0,2%
Budapest 11.	2652	2558	94	0,1%
Budapest 12.	796	1020	-224	-0,4%
Budapest 13.	2681	2157	524	0,5%
Budapest 14.	2477	1972	505	0,4%
Budapest 15.	1214	1655	-441	-0,5%
Budapest 16.	923	1248	-325	-0,5%
Budapest 17.	1376	1218	158	0,2%
Budapest 18.	1479	1707	-228	-0,2%
Budapest 19.	918	978	-60	-0,1%
Budapest 20.	1243	1243	0	0,0%
Budapest 21.	1447	1759	-312	-0,4%
Budapest 22.	726	951	-225	-0,4%
Budapest 23.	294	450	-156	-0,8%
Összesen	32017	33633	-1616	-0,1%

A vándorló családok gyermekvédelmi szempontból is speciális problémát jelentenek. A gyermekvédelmi intézményrendszer számára nehezen megoldható feladatokat jelent a családokkal való foglalkozás.

9. ábra **Állandó vándorlás a XV. kerületben (eset), (KSH)**



4.2. A lakosság demográfiai helyzete

Demográfiai okok miatt (a nők várható élettartama hosszabb, mint a férfiaké) a nők aránya nagyobb a társadalomban.

8. táblázat A nők aránya a népességben 2007-ben, (KSH)

Kerület	A nők aránya a lakónépességben	Sorrend
Budapest 01.	56,24%	1
Budapest 02.	54,83%	10
Budapest 03.	54,40%	11
Budapest 04.	53,94%	16
Budapest 05.	55,12%	6
Budapest 06.	55,75%	3
Budapest 07.	55,55%	4
Budapest 08.	54,21%	12
Budapest 09.	55,40%	5
Budapest 10.	53,50%	17
Budapest 11.	54,94%	9
Budapest 12.	55,09%	8
Budapest 13.	55,10%	7
Budapest 14.	55,88%	2
Budapest 15.	53,98%	14
Budapest 16.	53,47%	18
Budapest 17.	53,03%	21
Budapest 18.	53,46%	19
Budapest 19.	54,09%	13
Budapest 20.	53,97%	15
Budapest 21.	53,34%	20
Budapest 22.	52,97%	22
Budapest 23.	51,62%	23
Összesen %	54,38%	

A fővárosi átlagtól csak egy-két százalékponttal térnek el a különböző kerületek, a XV. kerületben fél százalékponttal kisebb a nők aránya. Ez, mint látni fogjuk azzal magyarázható, hogy a kerület lakosai fiatalabbak, mint az átlag, és ezzel együtt az idős nők aránya is kisebb.

A kerületben 10.500 14 éven aluli gyermek él. A 14 és 18 év közötti fiatalok száma 2.680. Számarányukat tekintve – mind a lányok, mind a fiúk, mind a 14 éven aluliak, mind a 14 és 18 év közöttiek – többen vannak, mint a fővárosi átlag. Ez kevésbé tudományosan azt jelenti, hogy több a gyerek, mint ami a budapesti átlagban megfigyelhető. Ez két-három százalékkal nagyobb terhelést jelent a 14 évnél fiatalabbakkal foglalkozó ellátórendszerre, mint a fővárosi átlag, a 14-18 év közöttiek esetében viszont 12-14%-al nagyobb a túlterhelés mértéke az átlaghoz mérten. A legkevesebb gyerek az V. kerületben él, míg a legtöbb a XXIII. kerületben.

9. táblázat A népességben belül a 18 év alattiak aránya 2007-ben, (KSH)

Kerület	Állandó népességből a 0-14 éves nők száma	Állandó népességből a 15-17 éves nők száma	Állandó népességből a 0-14 éves nők aránya	Állandó népességből a 15 -18 éves nők aránya	Állandó népességből a 0-14 éves férfiak száma	Állandó népességből a 15-17 éves férfiak száma	Állandó népességből a 0-14 éves férfiak aránya	Állandó népességből a 15 -18 éves férfiak aránya
Budapest 01.	1346	298	9,15%	2,03%	1430	266	12,20%	2,27%
Budapest 02.	5249	1071	11,12%	2,27%	5677	1145	14,45%	2,92%
Budapest 03.	7735	1777	11,34%	2,61%	8046	1859	14,01%	3,24%
Budapest 04.	6578	1569	12,13%	2,89%	7033	1657	15,10%	3,56%
Budapest 05.	1146	294	7,74%	1,99%	1219	278	9,90%	2,26%
Budapest 06.	1721	438	8,23%	2,09%	1813	465	10,56%	2,71%
Budapest 07.	2775	718	8,86%	2,29%	2947	732	11,18%	2,78%
Budapest 08.	4219	1049	10,93%	2,72%	4314	1125	12,57%	3,28%
Budapest 09.	3167	745	10,24%	2,41%	3237	778	12,53%	3,01%
Budapest 10.	4707	1079	11,64%	2,67%	4991	1215	14,19%	3,45%
Budapest 11.	7298	1523	10,04%	2,10%	7852	1550	13,43%	2,65%
Budapest 12.	3567	675	11,00%	2,08%	3666	738	13,63%	2,74%
Budapest 13.	5473	1264	9,34%	2,16%	5996	1297	12,37%	2,68%
Budapest 14.	6335	1359	10,03%	2,15%	7022	1394	13,99%	2,78%
Budapest 15.	5092	1320	11,49%	2,98%	5409	1360	14,10%	3,55%
Budapest 16.	4850	1135	12,81%	3,00%	5001	1190	14,89%	3,54%
Budapest 17.	5858	1515	13,16%	3,40%	6160	1568	15,51%	3,95%
Budapest 18.	6773	1642	12,95%	3,14%	7076	1746	15,27%	3,77%
Budapest 19.	3746	903	11,41%	2,75%	3940	871	14,08%	3,11%
Budapest 20.	4074	939	11,73%	2,70%	4401	964	14,53%	3,18%
Budapest 21.	4903	1251	11,88%	3,03%	5125	1189	14,11%	3,27%
Budapest 22.	3617	866	12,97%	3,11%	3822	888	15,13%	3,51%
Budapest 23.	1488	437	13,22%	3,88%	1618	465	14,98%	4,31%
Összesen	101717	23867	11,11%	2,61%	107795	24740	13,84%	3,18%

10. táblázat A népességben belül a 65 évnél idősebbek aránya 2007-ben, (KSH)

Kerület	Állandó népességből a 65-X éves nők száma	Állandó népességből a 65-X éves férfiak száma	Állandó népességből a 65-X éves nők aránya	Állandó népességből a 65-X éves férfiak aránya
Budapest 01.	4306	2260	29,28%	19,28%
Budapest 02.	12030	7567	25,49%	19,27%
Budapest 03.	13511	7865	19,81%	13,70%
Budapest 04.	8412	4654	15,51%	9,99%
Budapest 05.	4239	2115	28,64%	17,17%
Budapest 06.	4922	2268	23,53%	13,21%
Budapest 07.	6822	3240	21,79%	12,29%
Budapest 08.	7795	3872	20,19%	11,29%
Budapest 09.	7222	3384	23,35%	13,10%
Budapest 10.	7721	4311	19,09%	12,26%
Budapest 11.	19270	10837	26,51%	18,53%
Budapest 12.	8880	5661	27,38%	21,05%
Budapest 13.	13337	7006	22,75%	14,45%
Budapest 14.	16458	8791	26,07%	17,52%
Budapest 15.	9340	5269	21,07%	13,74%
Budapest 16.	6983	4771	18,45%	14,20%
Budapest 17.	7285	4629	16,36%	11,66%
Budapest 18.	9789	6123	18,72%	13,21%
Budapest 19.	5970	3453	18,19%	12,34%
Budapest 20.	7084	4087	20,40%	13,50%
Budapest 21.	7415	4304	17,97%	11,85%
Budapest 22.	5063	3298	18,16%	13,05%
Budapest 23.	2031	1167	18,05%	10,81%
Összesen	195885	110932	21,40%	14,24%

A kerületben 14.600 65 évnél idősebb ember él, kétharmaduk nő. A kerületben lakó minden ötödik nő ebbe a kor kategóriába tartozik, míg a férfiaknál csak minden hetedik. A fővárosi átlagtól való eltérés csak fél százalékpontos. Ez az eltérés viszont alacsonyabb arányt képvisel, azaz a lakónépességben kevesebb a 65 év feletti idős ember. Ez a fővárosi arányokhoz mérten 2-3 százalékkal kisebb terhelést ró az ellátórendszerre.

A fiatalok arányát felidézve lehetőség nyílhat esetleges erőforrás áthelyezésre az ellátórendszeren belül, ahol elképzelhető, hogy az idősellátásban vannak olyan tartalékok, melyekre a fiatalok gondozásában esetlegesen fel lehetne használni.

A fókuszcsoportokban elhangzott olyan vélemény is mely azt hangoztatta, hogy az idősgondozás a kerületben példamutató.

Ez fővárosi viszonylatban azt jelenti, hogy arányaiban több a fiatal, mint az idős. Emiatt, egy a fővárosihoz igazodó szociális ellátórendszer önkéntelenül is túlteljesíthet az idősek esetén – hisz kevesebb az adott gondozandó – míg szintén önkéntelenül, de alulteljesíthet a fiatalok esetében.

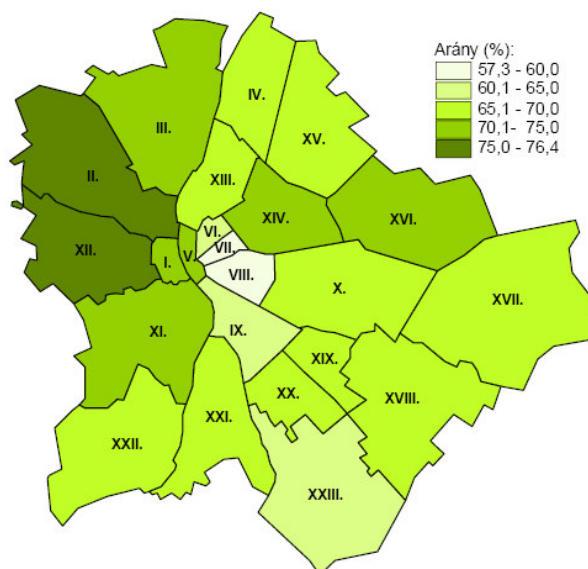
5. Népesedés, társadalmi mobilitás

5.1. Gazdasági aktivitás, képzettség, élettér

A munkavállalási korú állandó népességhez viszonyított adófizetők aránya 2005-ben a Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján a XV. kerületben 65,1-70 % közé tehető. Ezzel az aránnyal a kerület a fővárosi nagy átlaghoz tartozik. A pesti oldalon 3 kerület (V., XIV. és XVI.) rendelkezik jobb adófizetői (foglalkoztatási) aránnyal. Elképzelhető, hogy a kerület valós foglalkoztatási aránya jobb, mint ahogy azt az adófizetők aránya mutatja, hiszen a feketegazdaságban foglalkoztatottak nagy valószínűséggel egyáltalán nem fizetnek adót munkajövedelmük után. A szürke, illetve feketegazdaságban dolgozók arányát becsülni sem tudjuk a kerületre vonatkozóan.

3. térkép Az adófizetők munkavállalási korú állandó népességhez viszonyított aránya 2005-ben (KSH)²

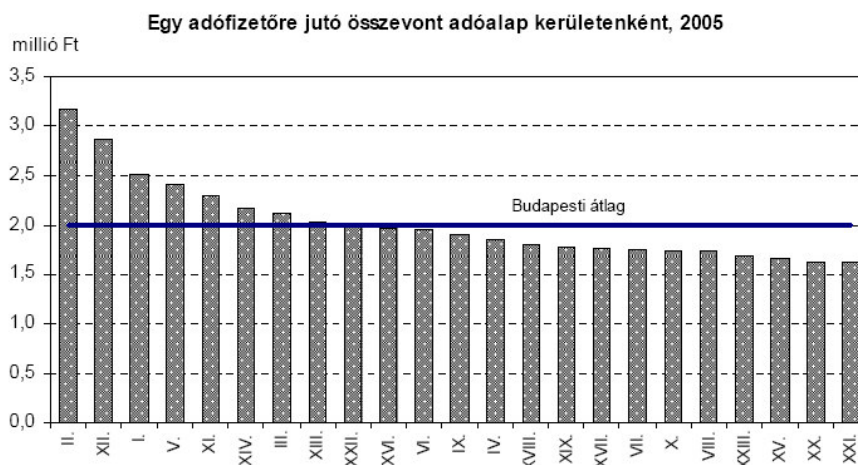
Az adófizetők munkavállalási korú állandó népességhez viszonyított aránya, 2005



² A Budapesti Mozaik 3. száma (KSH) részletesen taglalja az adófizetés jellegzetességeit.

Ha a foglalkoztatási arány mellett, figyelembe vesszük az egy adófizetőre jutó összevont adóalapot is, akkor azt kell, hogy mondjuk, az átlagos fővárosi foglalkoztatási arány mellett, a kerület munkavállaló lakói, az egy adófizetőre jutó összevont adóalap budapesti átlagától jelentős mértékben elmaradnak. A fővárosi huszonegy kerület lakói közül csak a XX. és a XXI. kerületben élők rendelkeznek kevesebb egy adófizetőre jutó adóalappal. Vagyis 2005-ben a kerület munkavállalási korú adófizető lakóinak adóköteles jövedelme feltételezhetően jelentős részt alacsony bérrel – presztízzsel – járó munkavégzésből származik.

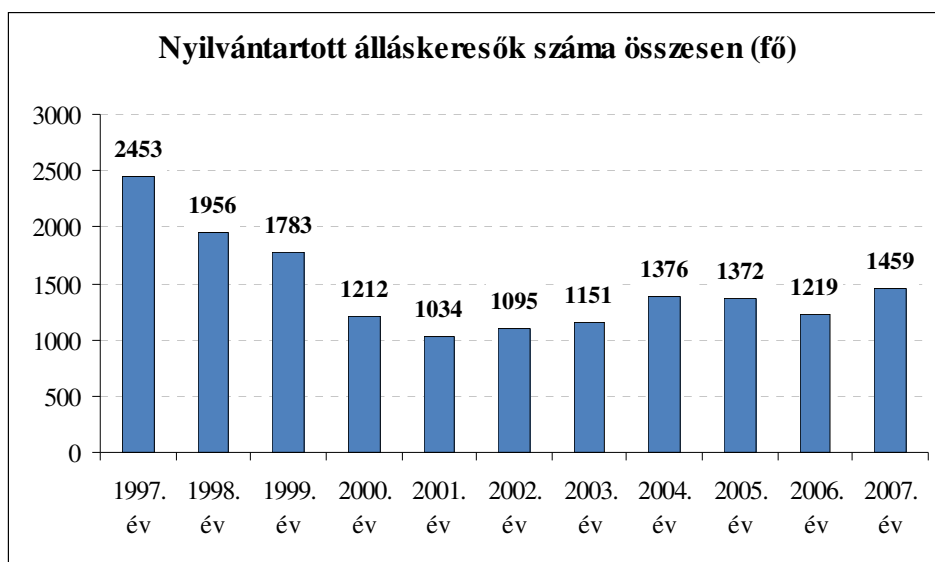
10. ábra Egy adófizetőre jutó összevont adóalap kerületenként, 2005 (KSH)



5.2. Foglalkoztatottság, munkanélküliség

A kerület nyilvántartott álláskeresőinek száma 1997-től 2001-ig folyamatosan, összességében 42%-al csökkent. 2001 fordulópontot jelentett. Ezt követően enyhe emelkedésnek indult a nyilvántartott álláskeresők száma, majd ez az emelkedés 2006-ban megtorpant. 2007-től azonban ismételen emelkedő tendencia figyelhető meg. 2007-ben az emelkedés ellenére is 40%-al kevesebb nyilvántartott álláskereső volt, mint 1997-ben.

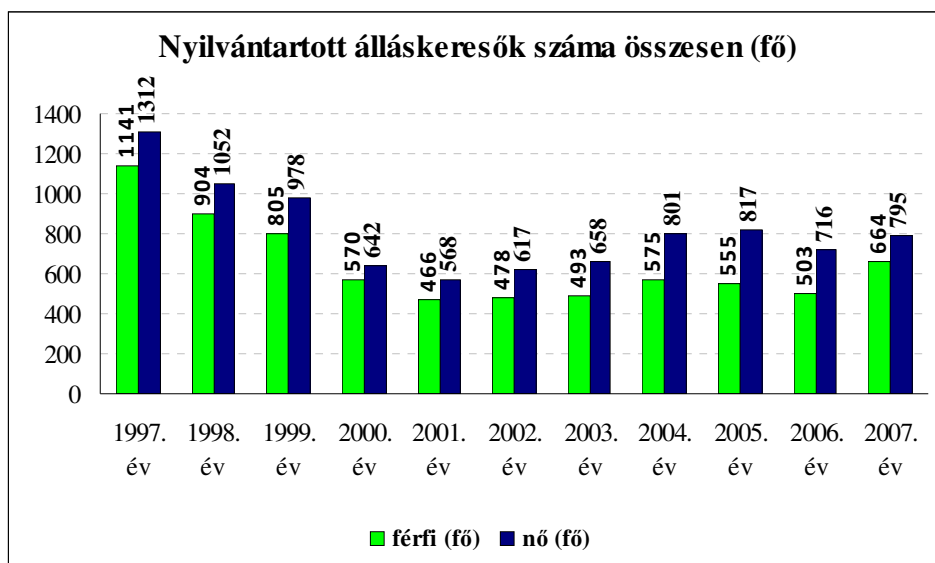
11. ábra XV. kerületi nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő), (KSH)



A nyilvántartott állás keresők tizenegy éven átívelő nemenkénti arányát vizsgálva, elmondhatjuk, hogy valamennyi évben több volt az állás keresők száma a nők, mint a férfiak körében.

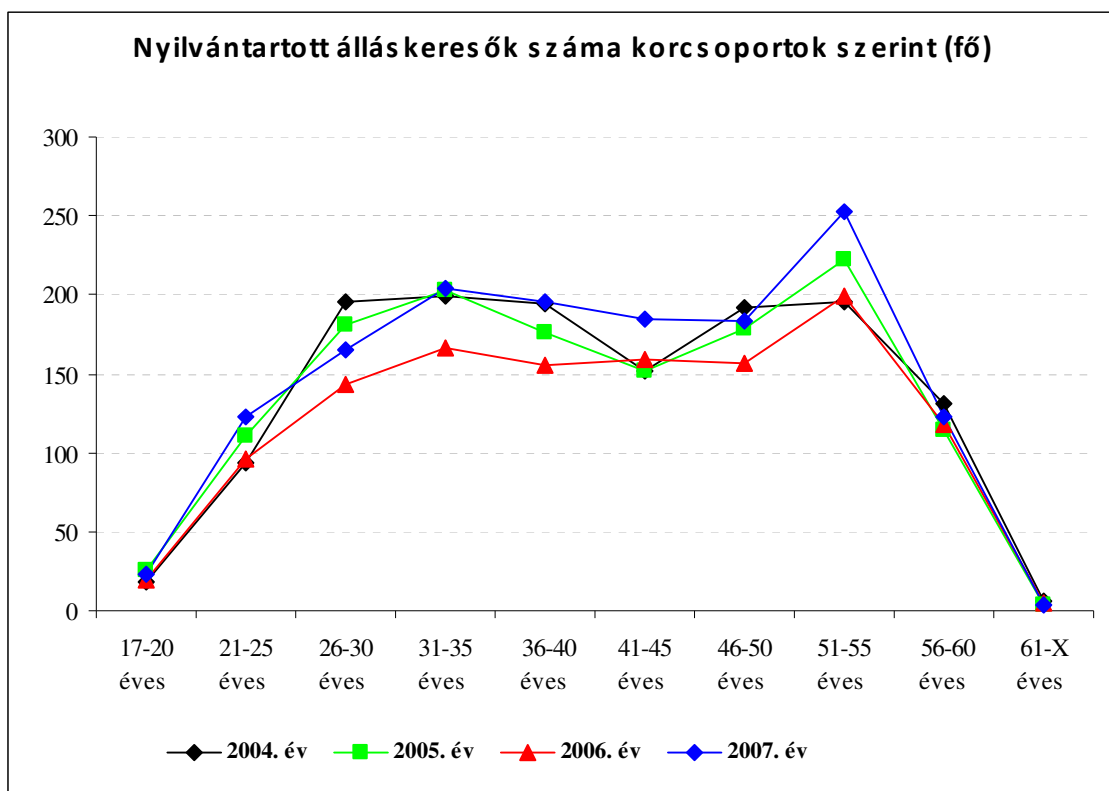
1997-ben 13%-al több nő keresett állást, mint férfi. Az olló 2005-ben nyílt ki leginkább. Ekkor 32%-al több nő keresett állást, mint férfi. 2007-ben az olló jelentős mértékben összehárult. Ekkor a két nem állás keresői között 16,5% volt a különbség a nők javára.

12. ábra XV. kerületi nyilvántartott állás keresők száma összesen nemek szerint (fő), (KSH)

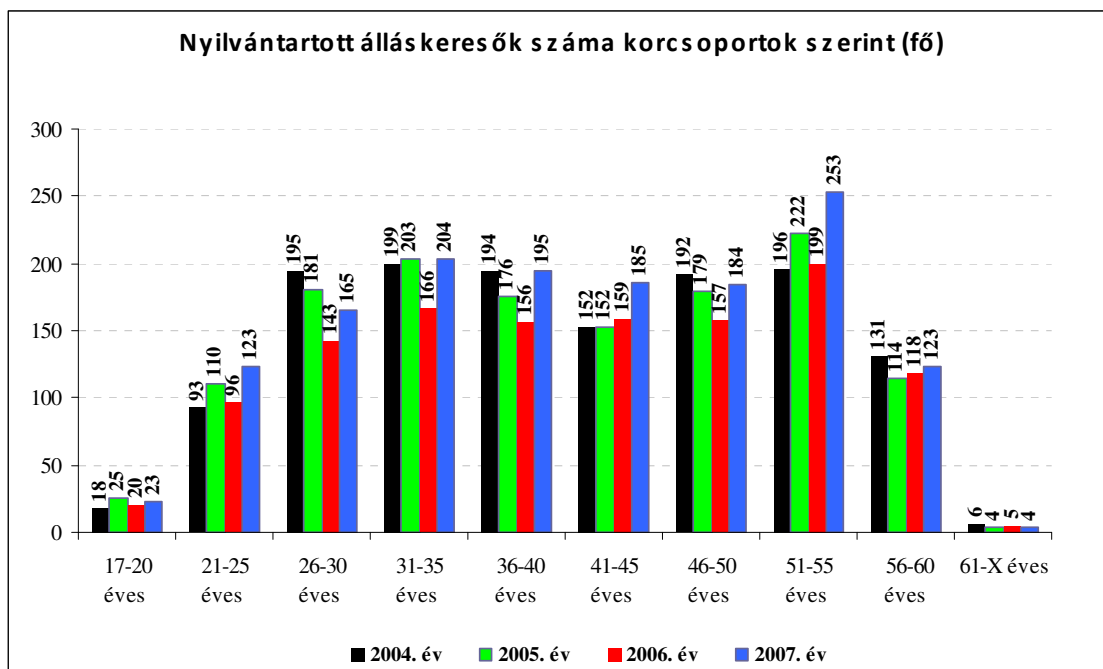


A 2004 és 2007 közötti időszakban a nyilvántartott álláskeresők korcsoportok szerinti eloszlása folyamatosan átalakult. Amíg 2004-ben a nyilvántartott álláskeresők zömében két nagy korcsoportból, a 26-40 év közöttiekből, valamint a 46-55 év közöttiekből kerültek ki, addig 2007-től kezdve már egyértelműen az 51-55 év közöttiek alkotják a nyilvántartott álláskeresők legnagyobb csoportját.

13. ábra XV. kerületi nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint (fő), (KSH)



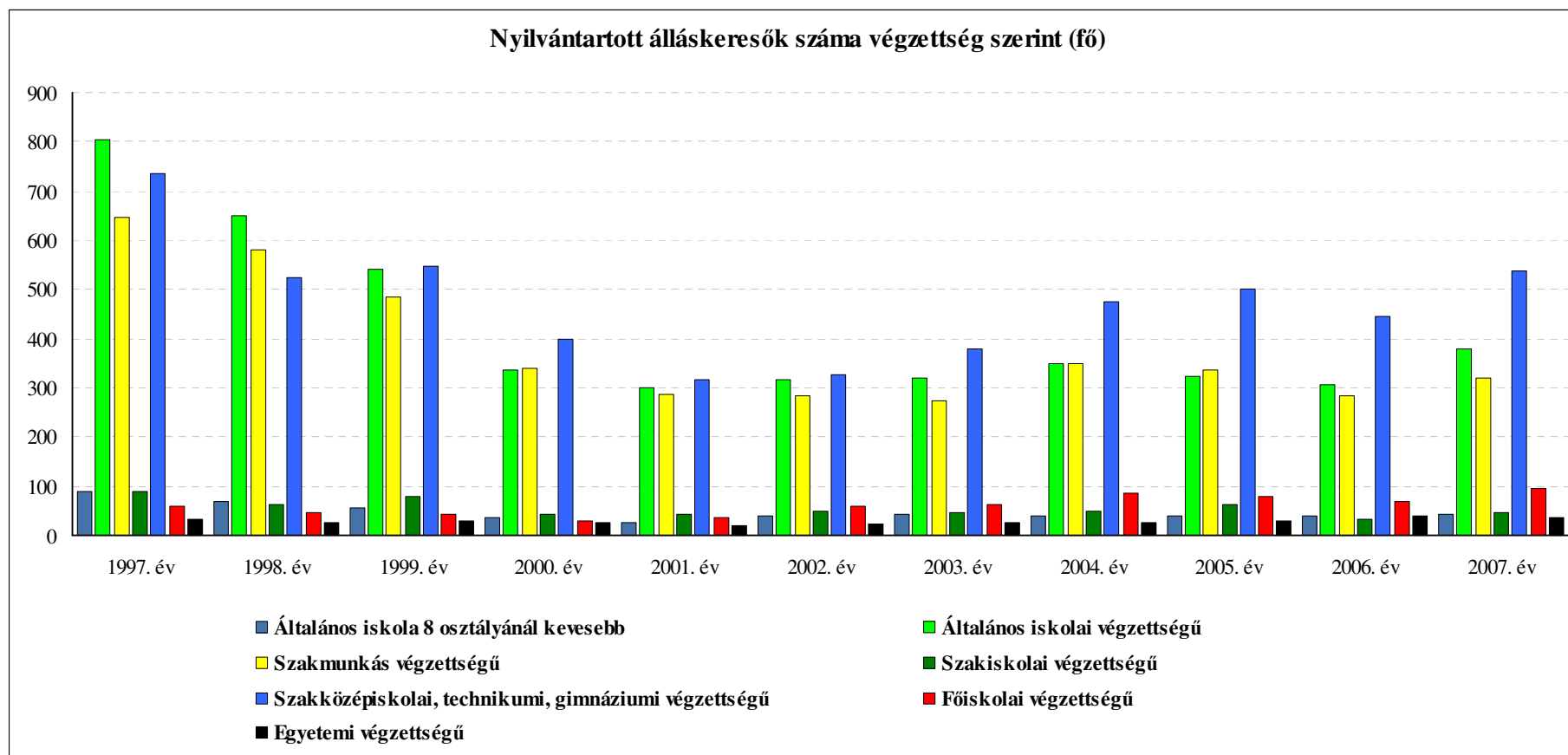
14. ábra XV. kerületi nyilvántartott állás keresők száma korcsoportok szerint (fő), (KSH)



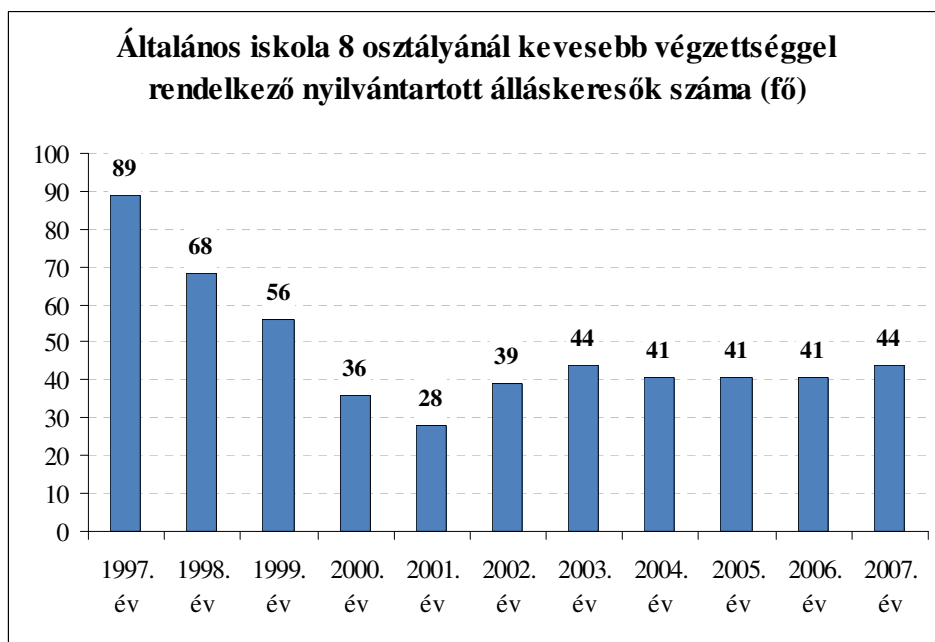
A nyilvántartott kerületi állás keresők iskolai végzettség szerinti megoszlása szerint 1997-ben még túlsúlyban voltak az általános iskolai végzettségű állás keresők. Őket szorosan követték a szakközépiskolai, technikai, gimnáziumi végzettségűek. Ekkor, a harmadik legnagyobb csoportot a szakmunkás végzettséggel rendelkezők alkották. 1998-ban az arányokat tekintve helyet cserélt a szakmunkás végzettségűek, és a szakközépiskolai, technikai, gimnáziumi végzettségűek csoportja, miközben a legnagyobb csoportot változatlanul az általános iskolai végzettségű állás keresők alkották.

1999-ben tartós változás következett be a nyilvántartott állás keresők iskolai végzettségében. Ettől az évtől kezdve, a vizsgált időszak végéig bezárólag, valamennyi alkalommal a szakközépiskolai, technikai, gimnáziumi végzettségűek alkotják a nyilvántartott állás keresők legnépesebb csoportját. Őket, minden esetben (kisebbséggel) az általános iskolai végzettségűek, majd a szakmunkás végzettségűek csoportja követi. A többi csoport jelenléte arányait tekintve lényegesen kisebb mértékű. Talán nem meglepő, de valamennyi évben az egyetemi végzettséggel rendelkezők alkotják a legkisebb csoportot. Velük szemben a főiskolát végzetek lényegesen rosszabb helyzetben vannak. Ez talán azt is jelentheti, hogy az elhelyezkedéshez a piacon nem elegendő csupán a diploma.

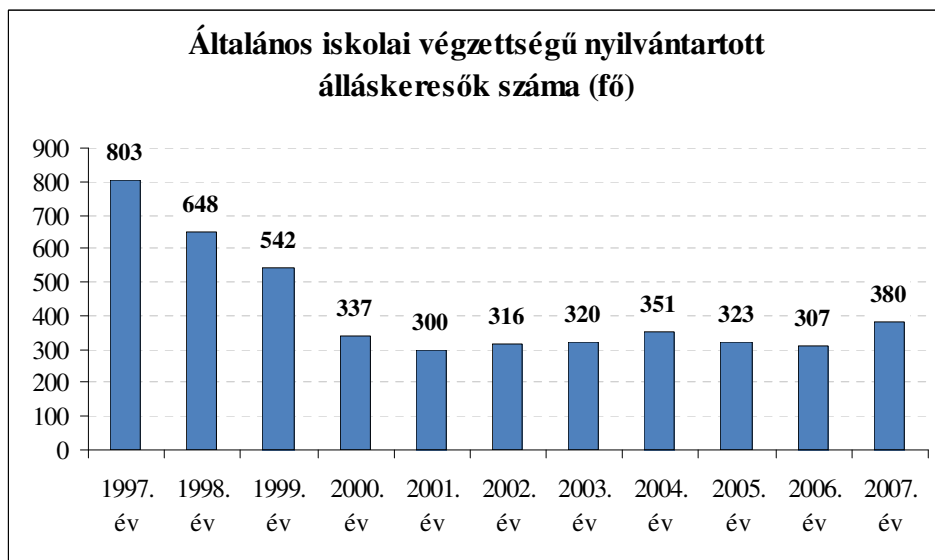
15. ábra XV. kerületi nyilvántartott álláskeresők száma végzettség szerint (fő), (KSH)



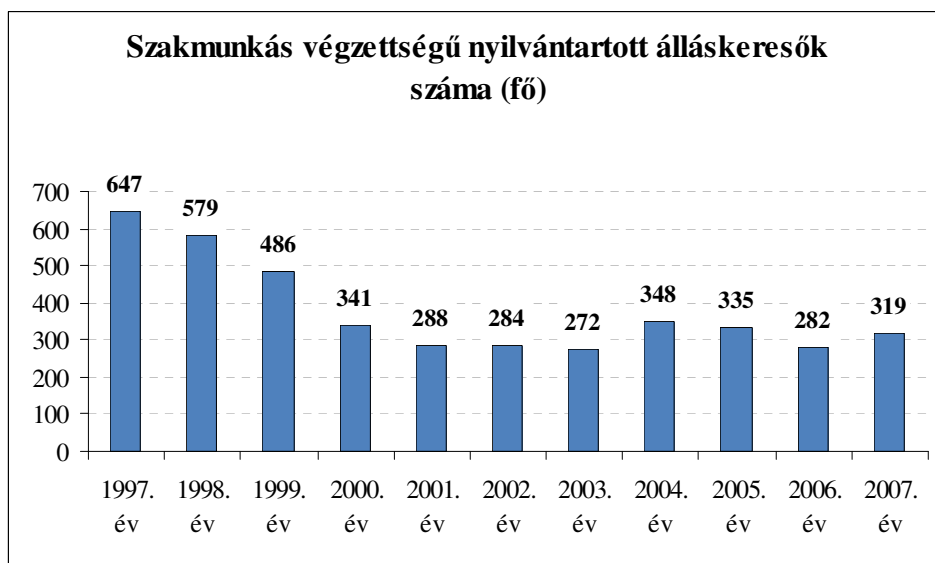
16. ábra XV. kerületi általános iskola 8 osztályánál kevesebb végzettséggel rendelkező nyilvántartott álláskeresők száma (fő), (KSH)



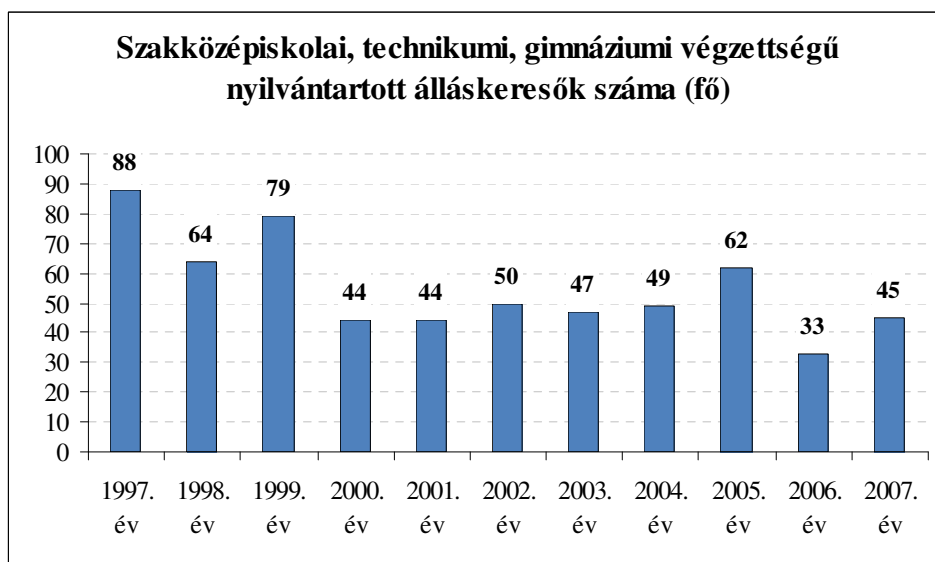
17. ábra XV. kerületi általános iskolai végzettséggel rendelkező nyilvántartott álláskeresők száma (fő), (KSH)



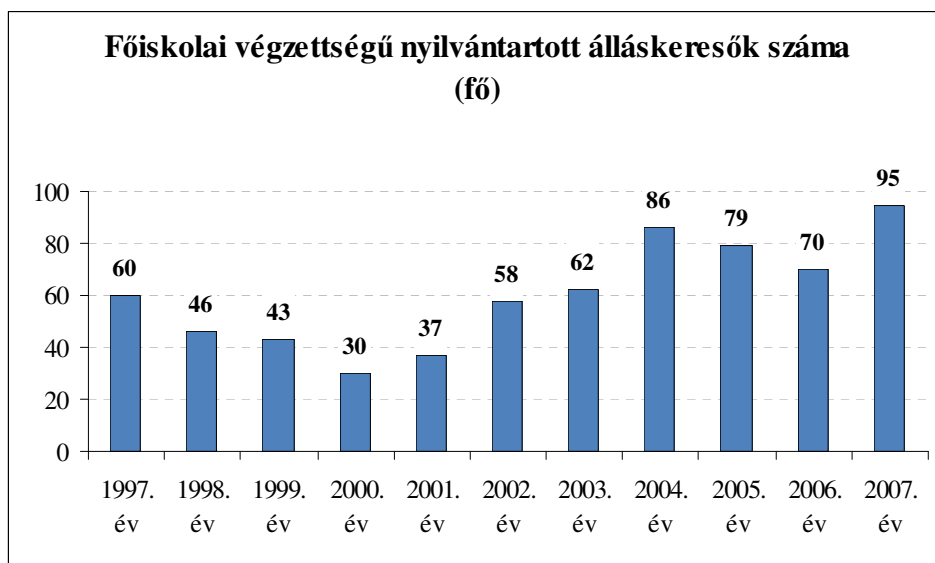
18. ábra XV. kerületi szakmunkás végzettségű végzettséggel rendelkező nyilvántartott álláskeresők száma (fő), (KSH)



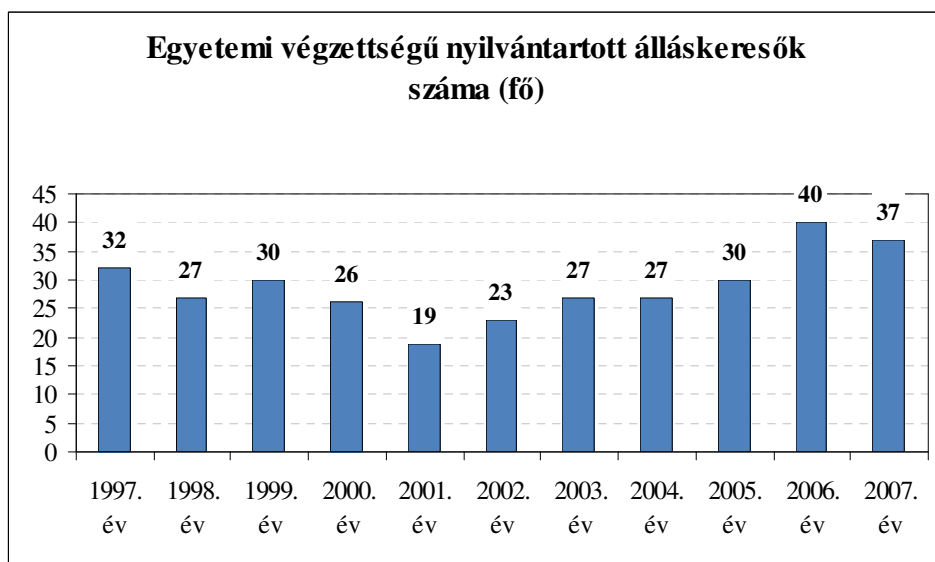
19. ábra XV. kerületi szakközépiskolai, technikai, gimnáziumi végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma (fő), (KSH)



20. ábra XV. kerületi főiskolai végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma (fő), (KSH)

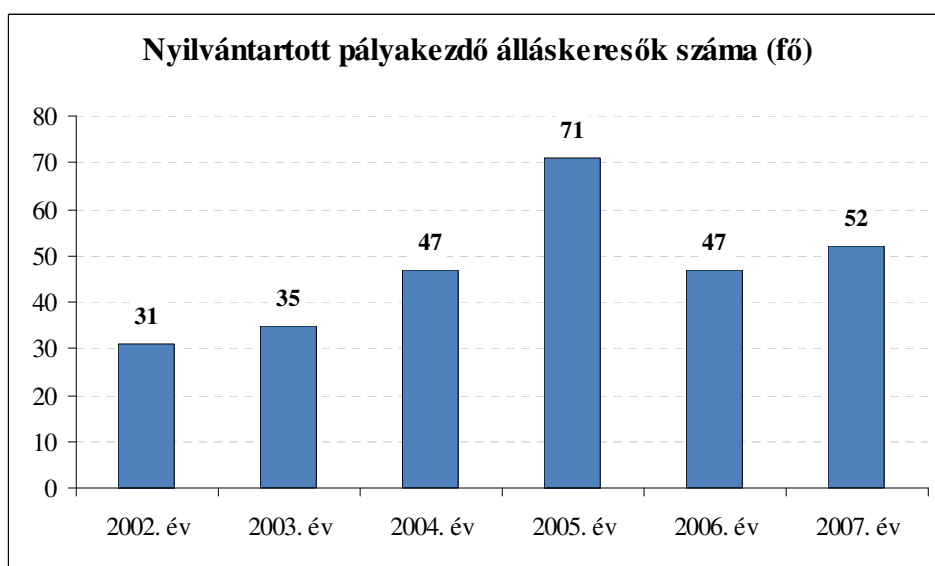


21. ábra XV. kerületi egyetemi végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma (fő), (KSH)



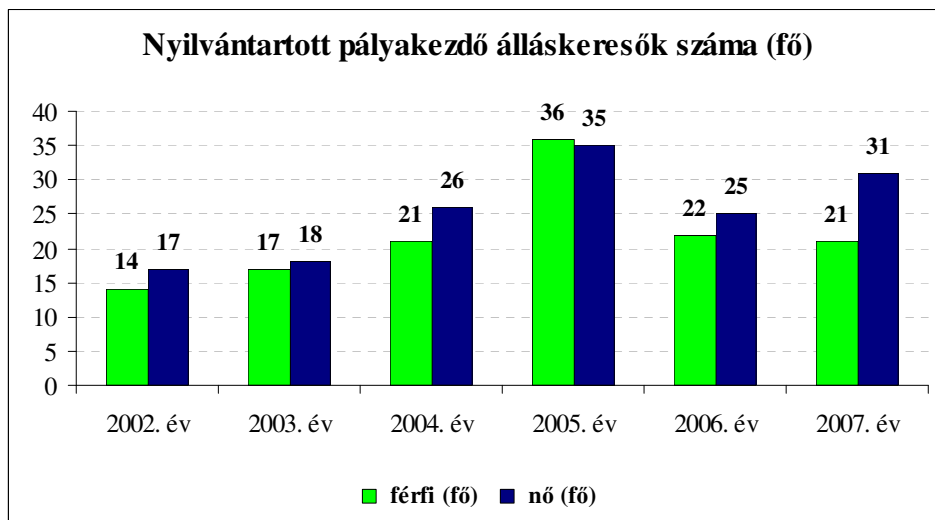
A nyilvántartott pályakezdő álláskeresők helyzetét a rendelkezésünkre álló KSH adatok alapján, csak a 2002-2007-ig terjedő időszakra vonatkozóan tudjuk vizsgálni. Erre az időszakra vonatkozóan elmondhatjuk, hogy 2002-től 2005-ig jelentős mértékben nőtt a pályakezdő álláskeresők száma. A kiugrást a 2005. év hozta, amikor is az induló 2002-es évhez viszonyítva 56%-al nagyobb volt az álláskereső pályakezdők aránya. 2005-öt követően az álláskeresők száma a 2004 évi szintre esett vissza, azonban 2007-től újból növekedésnek indult.

22. ábra XV. kerületi nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (fő), (KSH)



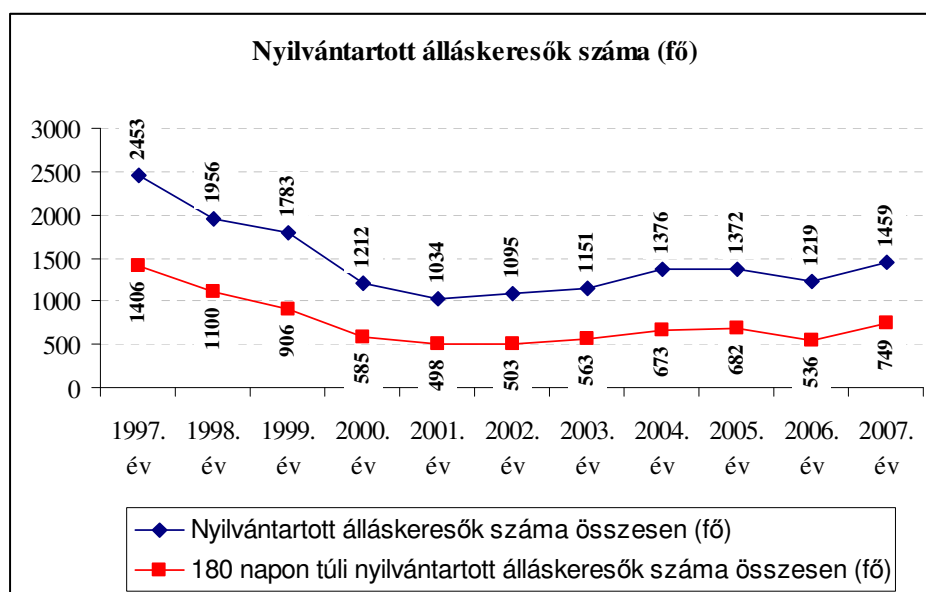
Nemek vonatkozásában a pályakezdő álláskeresőkről elmondhatjuk, hogy egy év kivételével többé-kevésbé a nők aránya magasabb volt a férfiakénál. A kivételt képező év 2005 volt, ekkor egy fővel ugyan, de meghaladta a férfiak száma a nőkéét.

23. ábra XV. kerületi nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma nemek szerint (fő), (KSH)



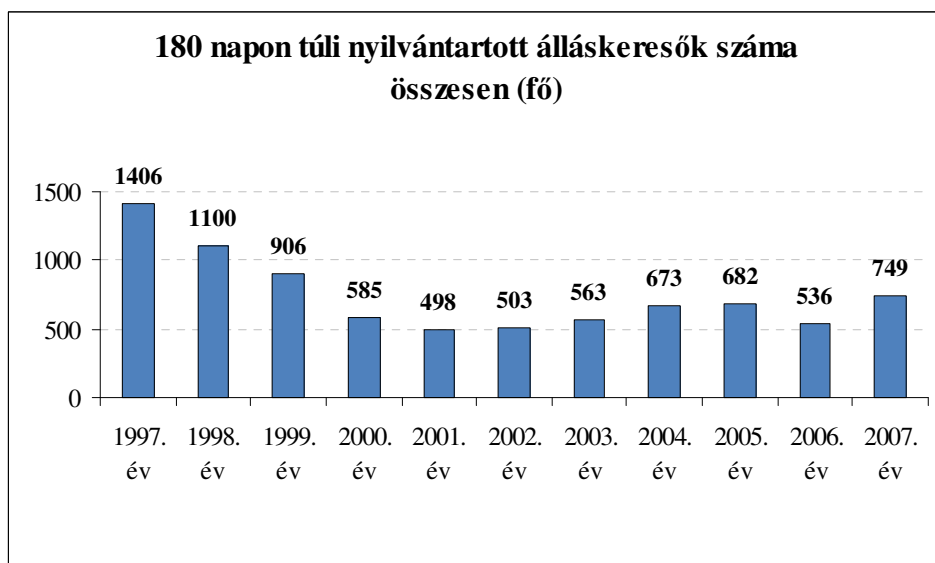
A nyilvántartott álláskeresőkön belül, a tartós, 180 napon túli nyilvántartott álláskeresők aránya a vizsgált időszakban 57% és 44% között mozog. Az olló 1997-ben volt a legszűkebb, vagyis az összes álláskereső között ekkor volt a legtöbb tartósan álláskereső. 1997-től 2002-ig folyamatosan csökkent a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresők aránya. Ezt követően ismételten egy magasabb szinten állt meg az arányuk, majd 2006-ban a 2002-es szint alá csökkent. A csökkenés mindössze egy évig tartott. 2007-ben az 1999-es szintre ugrott a tartós munkanélküliek aránya az összes álláskereső között.

24. ábra XV. kerületi nyilvántartott összes álláskereső és a 180 napon túl nyilvántartott összes álláskereső száma (fő), (KSH)

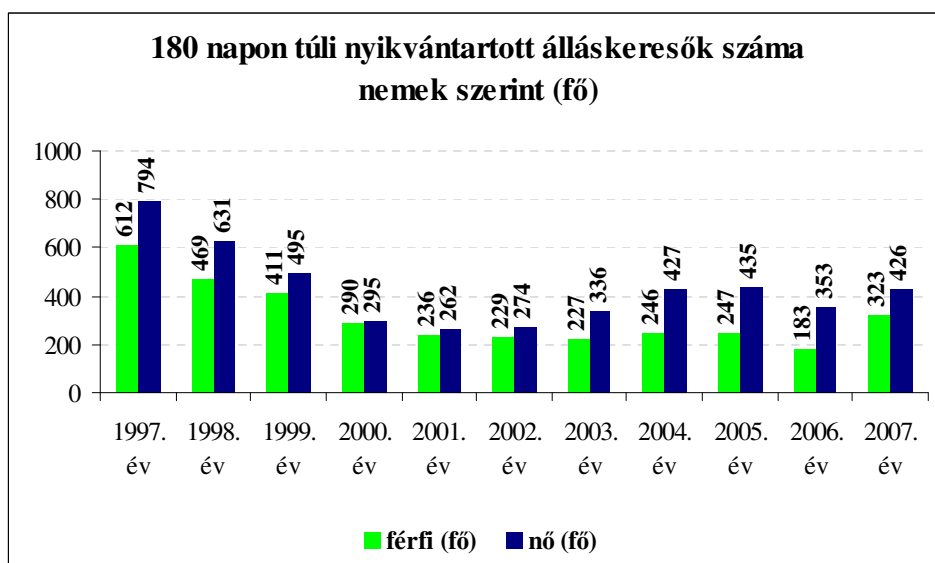


Ha csak a nyilvántartott tartósan állást keresők számának változását vizsgáljuk, akkor elmondhatjuk, hogy számuk 2001-ig folyamatosan csökkent, majd ezt követően enyhe, de folyamatos emelkedésnek indult egészen 2006-ig. 2006-ban alulról megközelítette a 2000. év szintjét. A csökkenés nem mutatkozott tartósan, mert 2007-ben már 28%-al magasabb volt a tartós álláskeresők száma az előző évhez képest. Az álláskeresők számának alakulására a jogosultsági feltételek változás mindenképpen hatást gyakorol.

25. ábra XV. kerületi 180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő), (KSH)

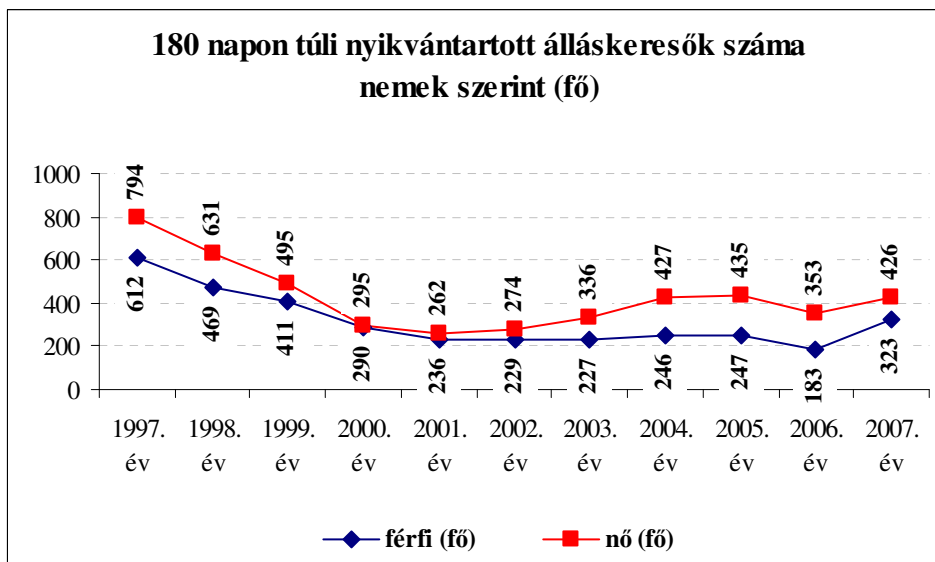


26. ábra XV. kerületi 180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma nemek szerint összesen (fő), (KSH)



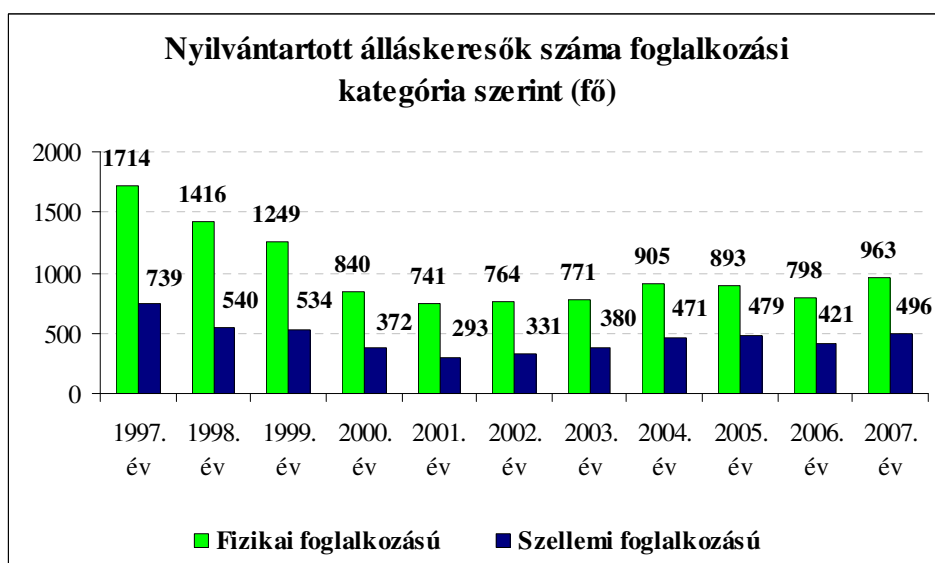
A nők ebben a csoportban is magasabb arányban vannak jelen a férfiakhoz viszonyítva.

27. ábra XV. kerületi 180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma nemek szerint összesen (fő), (KSH)



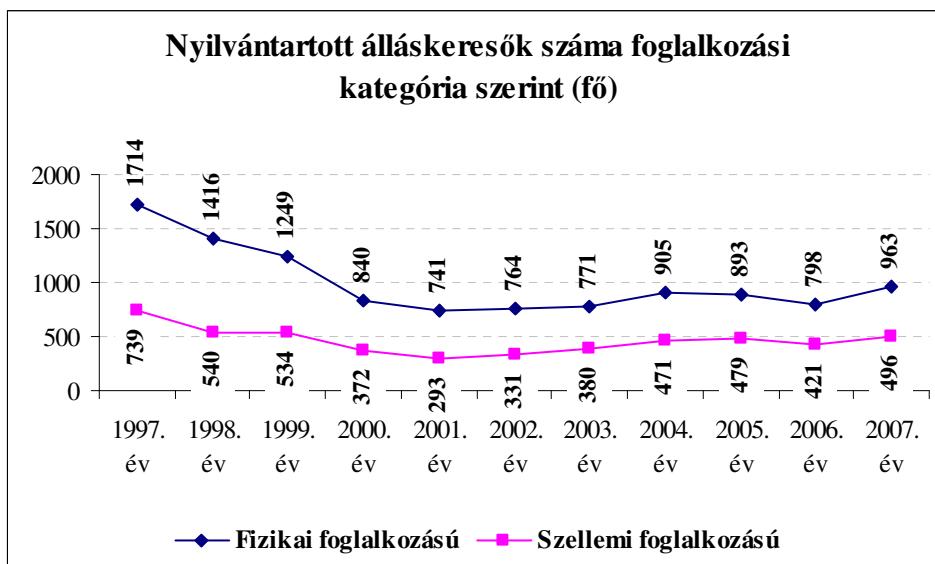
A kerületre vonatkozóan általánosan elmondható, hogy inkább a fizikai foglalkozásúak lesznek munkanélküliek, mint a szellemi foglalkozásúak. Egymáshoz viszonyított arányuk, azonban az adott években eltérő mértéket mutat.

28. ábra XV. kerületi nyilvántartott álláskeresők száma foglalkozási kategória szerint (fő), (KSH)

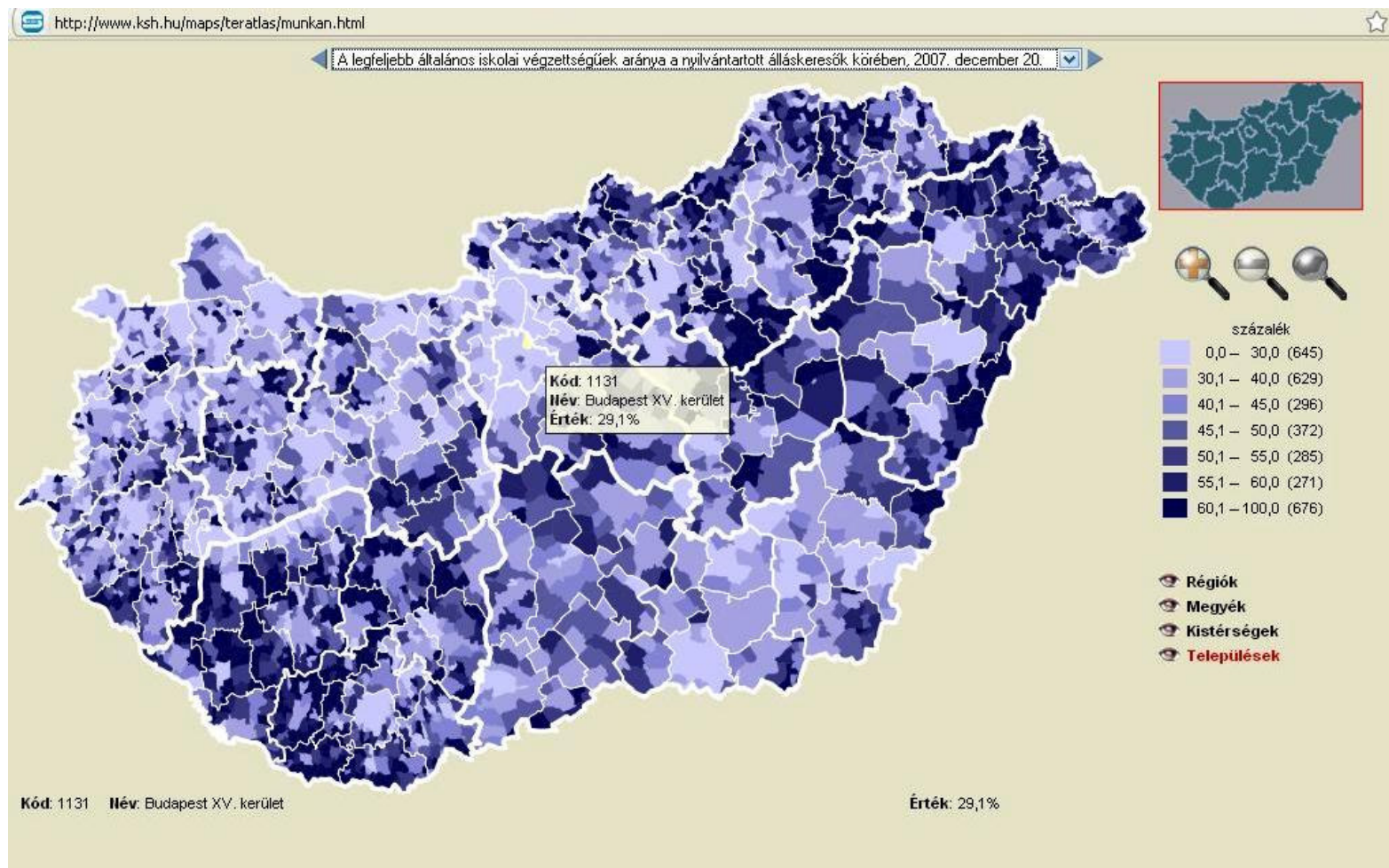


Az eltérés nagysága 1998-ben volt a legnagyobb. Ezt követően gyakorlatilag kisebb-nagyobb ingadozásokkal fokozatosan záródott az olló.

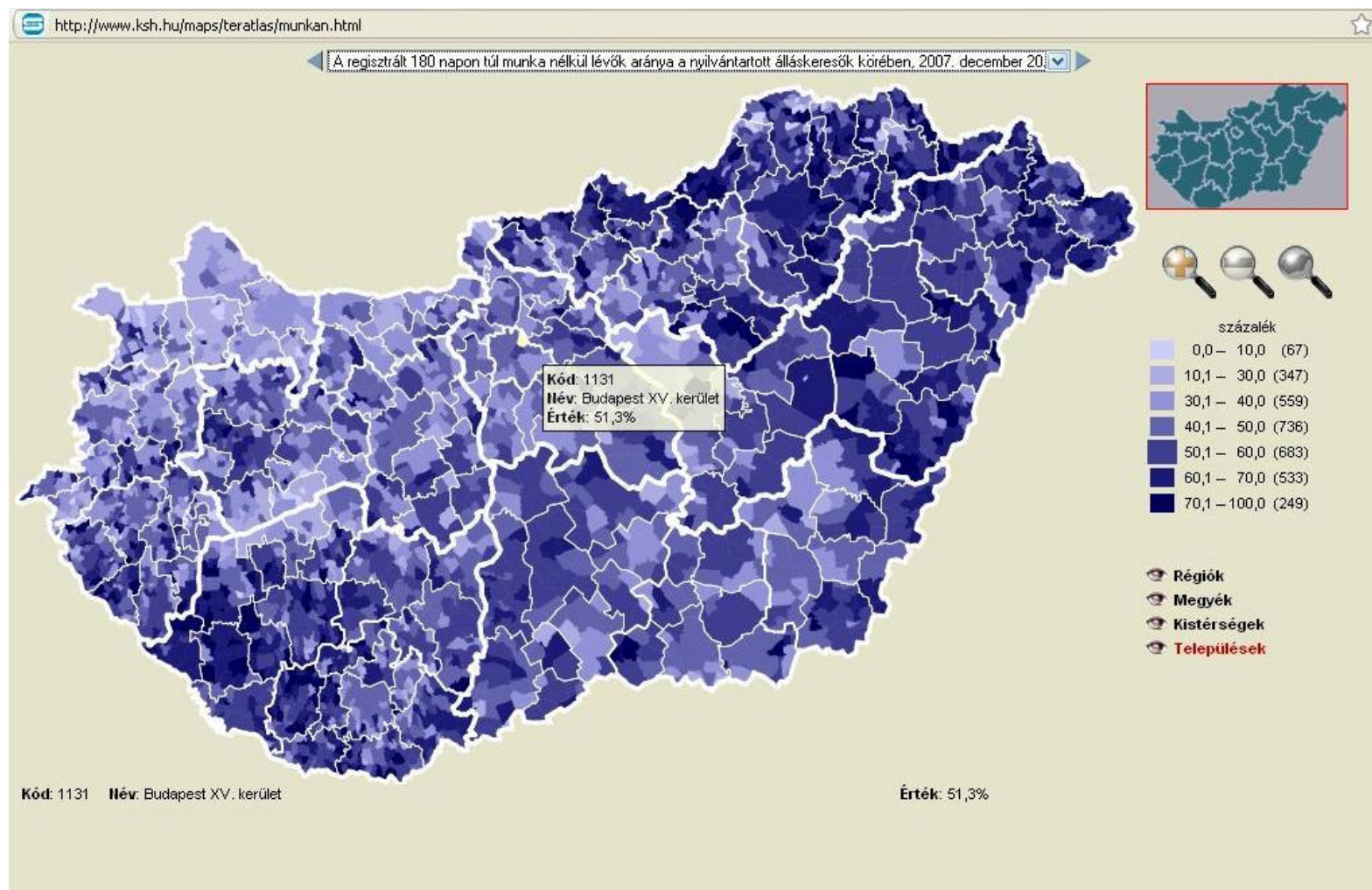
29. ábra XV. kerületi nyilvántartott álláskeresők száma foglalkozási kategória szerint (fő), (KSH)



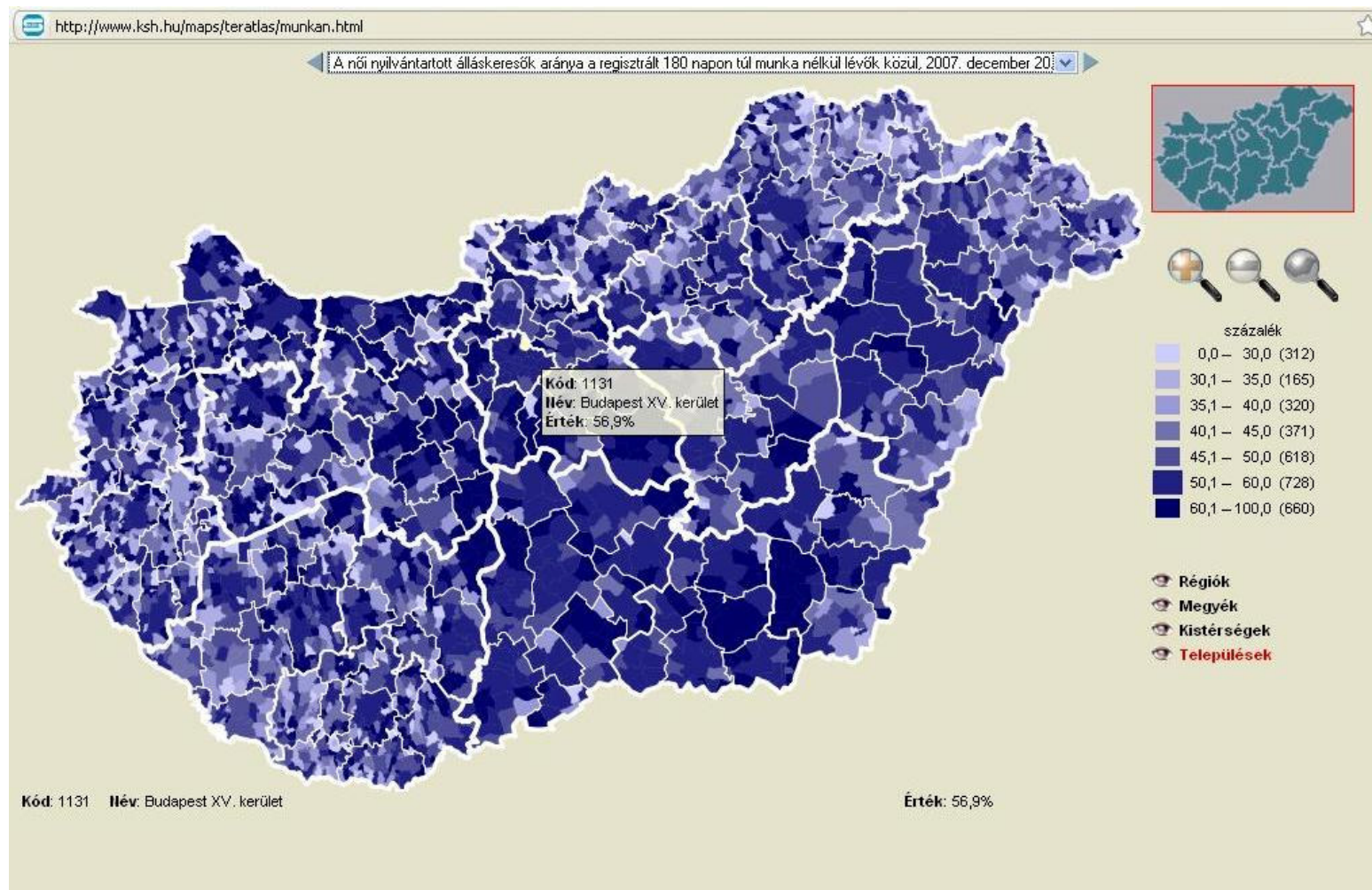
4. térkép A legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya a nyilvántartott álláskeresők körében (KSH, 2007. december 20.)



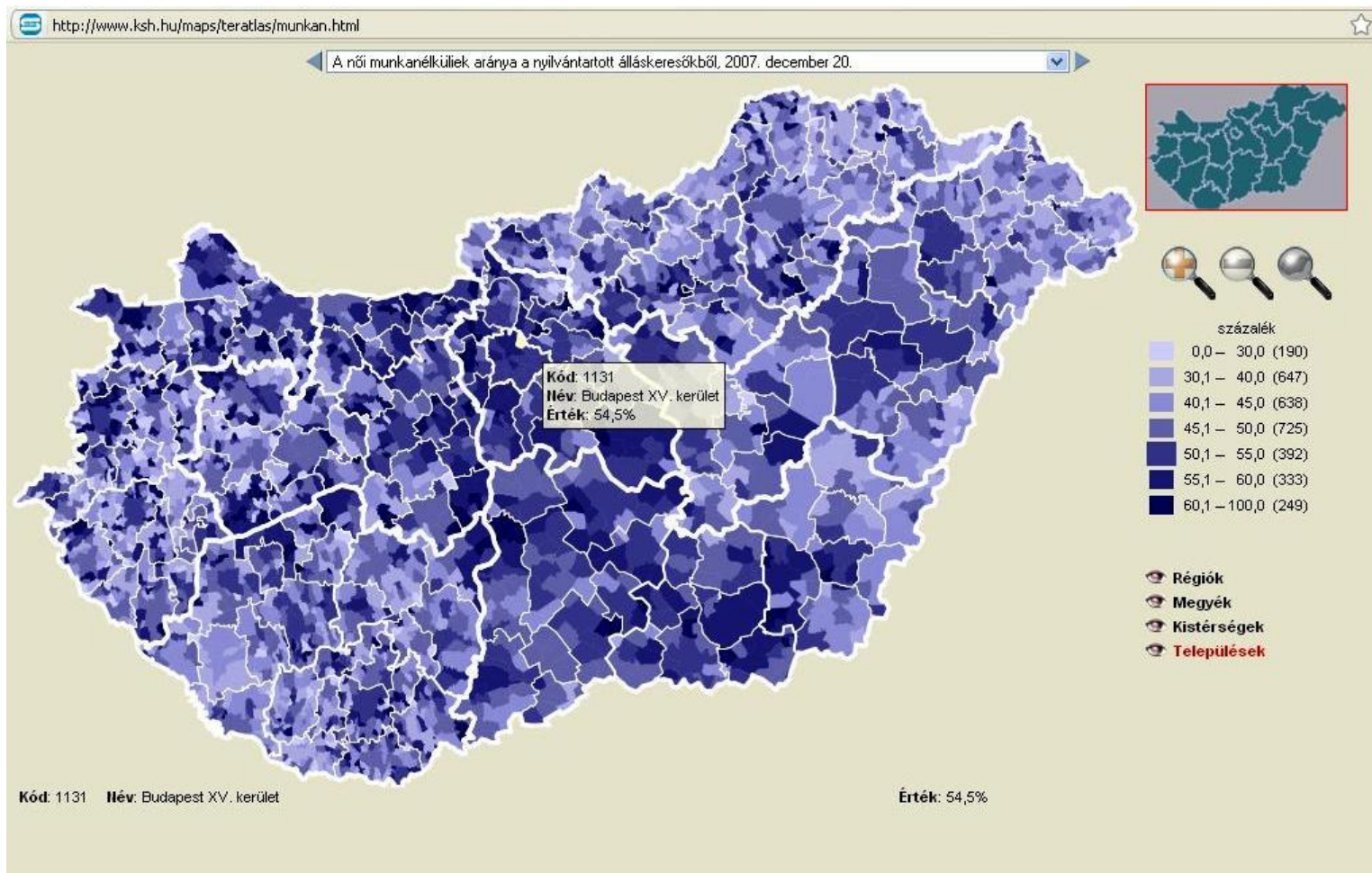
5. térkép A regisztrált 180 napon túl munka nélkül lévők aránya a nyilvántartott álláskeresők körében (KSH, 2007. december 20.)



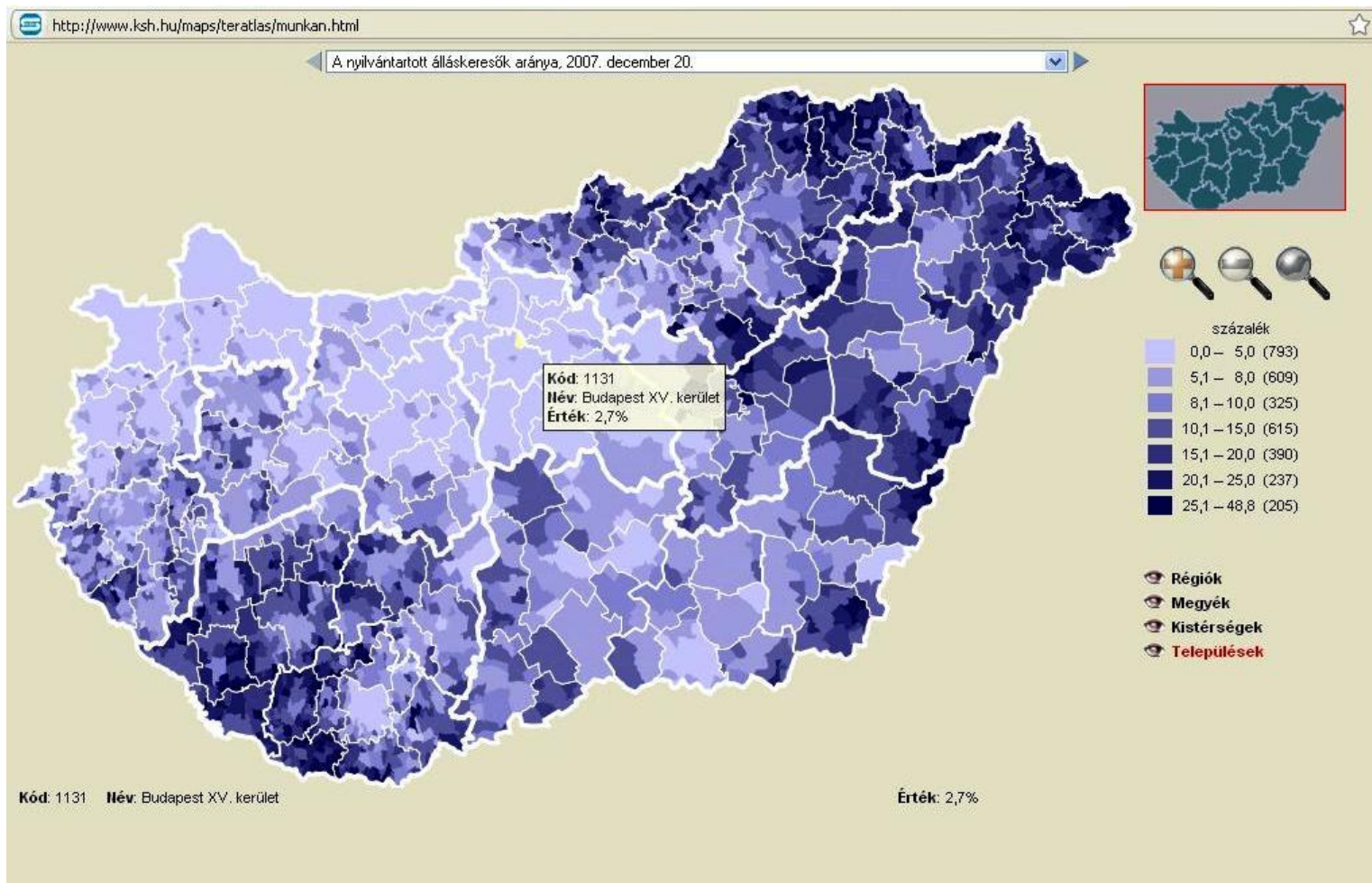
6. térkép A női nyilvántartott álláskeresők aránya a regisztrált 180 napon túl munka nélkül lévők közül (KSH, 2007. december 20.)



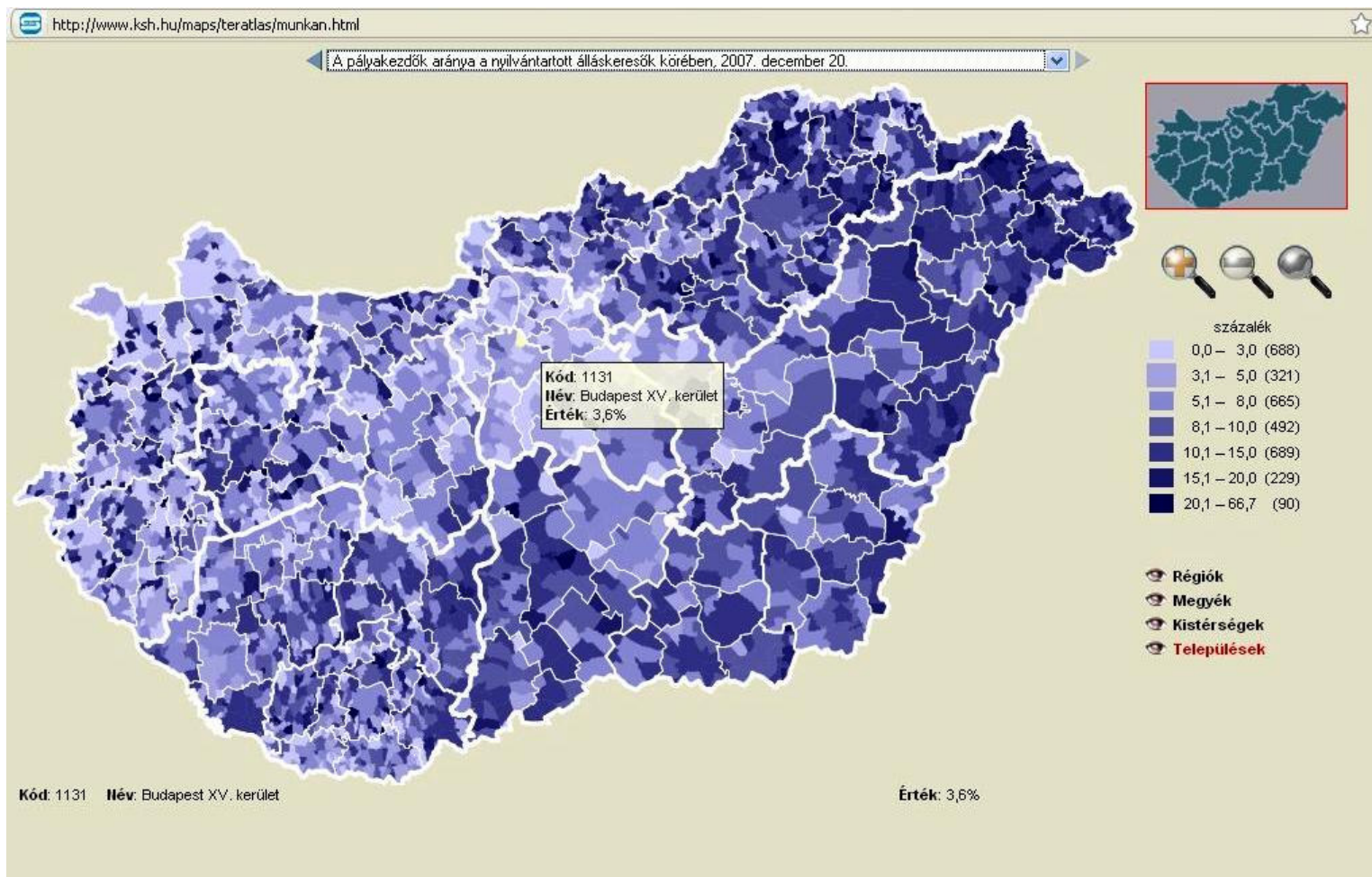
7. térkép A női munkanélküliek aránya a nyilvántartott álláskeresőkből (KSH, 2007. december 20.)



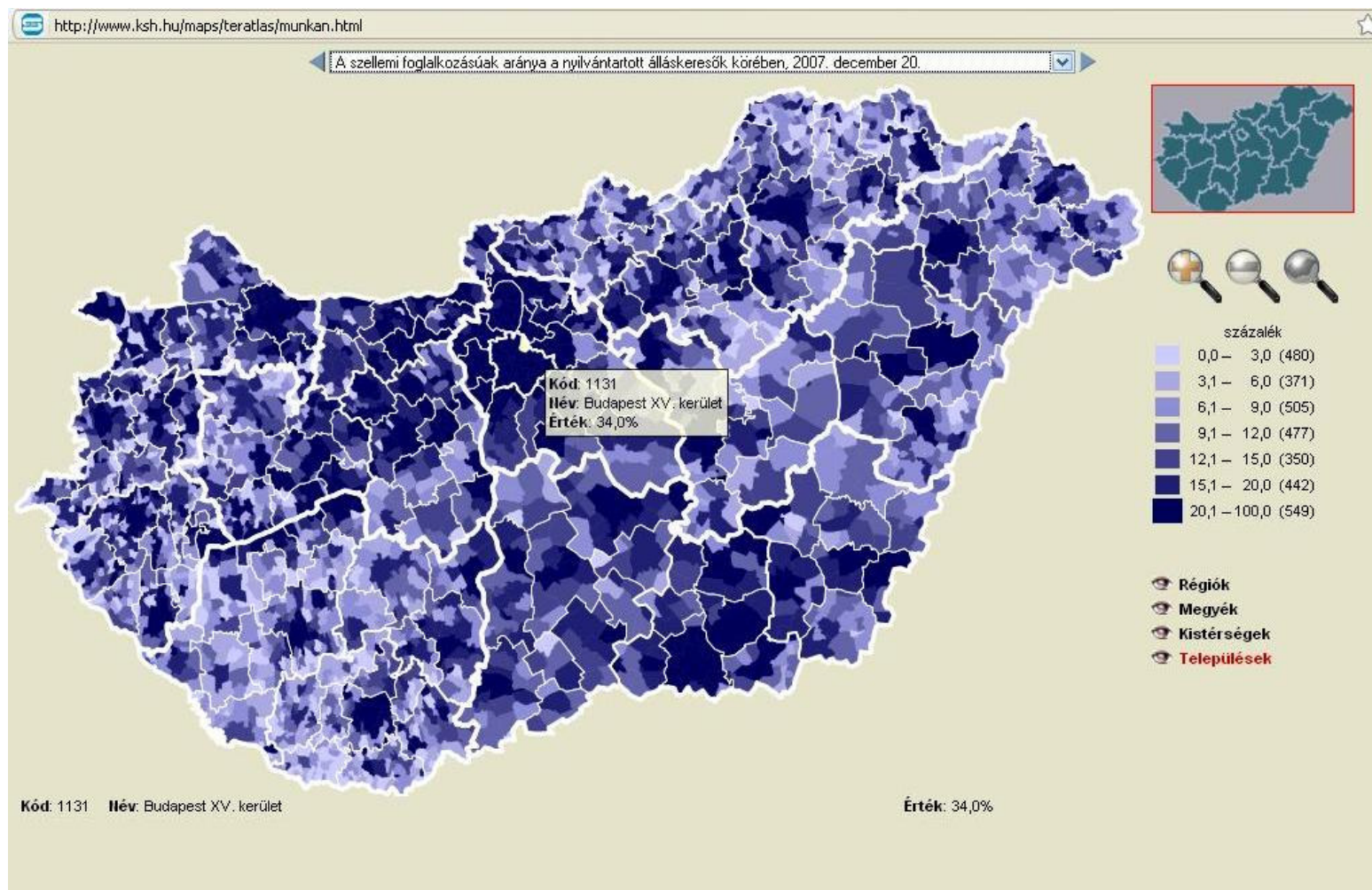
8. térkép A nyilvántartott álláskeresők aránya (KSH, 2007. december 20.)



9. térkép A pályakezdők aránya a nyilvántartott álláskeresők körében (KSH, 2007. december 20.)



10. térkép A szellemi foglalkozásúak aránya a nyilvántartott álláskeresők körében (KSH, 2007. december 20.)



11. táblázat Nyilvántartott álláskeresők kerületenként, 2007. december, (XV. kerület Önkormányzata)

Kerület	Összesen	Ebből										
		férfi	nő	180 napon túl	ezen belül		középiskolánál alacsonyabb végzettségű	középiskolai végzettségű	felsőfokú iskolai végzettségű	fizikai foglalkozású	szellemi foglalkozású	pályakezdő
					férfi	nő						
I.	246	113	133	114	52	62	64	83	99	84	162	17
II.	603	286	317	272	120	152	150	213	240	206	397	50
III.	1 523	642	881	644	266	378	659	578	286	827	696	57
IV.	1 777	791	986	853	348	505	902	702	173	1 112	665	85
V.	271	120	151	131	56	75	87	112	72	123	148	14
VI.	566	224	342	258	104	154	232	226	108	289	277	22
VII.	1 022	441	581	537	221	316	543	328	151	634	388	36
VIII.	2 560	1 253	1 307	1 328	601	727	1 792	580	188	1 894	666	77
IX.	974	423	551	430	188	242	549	296	129	628	346	32
X.	937	429	508	365	168	197	489	349	99	621	316	25
XI.	1 226	585	641	520	249	271	347	533	346	550	676	53
XII.	435	176	259	186	80	106	86	158	191	146	289	22
XIII.	1 588	653	935	786	299	487	734	592	262	908	680	68
XIV.	1 605	700	905	842	368	474	669	662	274	888	717	46
XV.	1 459	664	795	749	323	426	788	539	132	963	496	52
XVI.	738	343	395	317	139	178	284	321	133	402	336	25
XVII.	1 013	462	551	388	171	217	483	418	112	606	407	45
XVIII.	998	456	542	391	174	217	540	344	114	634	364	44
XIX.	643	293	350	241	99	142	306	224	113	381	262	31
XX.	1 019	476	543	413	196	217	575	370	74	686	333	26
XXI.	1 179	568	611	453	196	257	629	464	86	787	392	52
XXII.	573	264	309	219	98	121	243	232	98	335	238	36
XXIII.	337	160	177	140	70	70	186	124	27	225	112	16
Összesen	23 292	10 522	12 770	10 577	4 586	5 991	11 337	8 448	3 507	13 929	9 363	931

5.3. Háztartásszerkezet

A XV. kerületi háztartásszerkezetet 3 különálló aspektusból mutatjuk be.

- Az egyik a háztartástipológia,
- a másik az aktivitás,
- a harmadik pedig a háztartás mérete.

A kerületi háztartások 30%-a egyszemélyes, kétharmaduk pedig családháztartás. A családháztartásokon belül a többgenerációs családok aránya csak 2%, míg a nukleáris (apából, anyából és gyerekekből álló) családmodell adja a háztartások felét. Minden kilencedik háztartás (14%) elvált szülős háztartás.

12. táblázat Háztartástipológia a XV. kerületben 2007-ben, (KSH)

	Háztartásszám	Százalék
Házaspár és élettársi kapcsolat együtt	17 962	50%
Egy szülő gyermekkel	4 951	14%
Egy családból álló háztartás együtt	22 913	64%
Két családból álló háztartás	713	2%
Három vagy több családból álló háztartás	29	0%
Családháztartás összesen	23 655	66%
Egyszemélyes háztartás	10 959	30%
Egyéb összetételű háztartás	1 446	4%
Nem családháztartás összesen	12 405	34%
Összesen	36 060	100%

A gazdaságilag stabil – 2-vagy több foglalkoztatottat is tartalmazó – háztartások aránya 28%. Az egy foglalkoztatott által fenntartott háztartások aránya 34%.

**13. táblázat Gazdasági aktivitási összetétel háztartásonként a XV. kerületben
2005-ben, (KSH)**

Aktivitási összetétel	Darab
1 foglalkoztatottal	12 403
2 foglalkoztatottal	8 347
3 foglalkoztatottal	1 548
4–X foglalkoztatottal	342
Nincs foglalkoztatott	n.a.
munkanélküli van	976
inaktív kereső van	12 086
csak eltartott van	358

A háztartások létszámában az 1-2 személyesek dominálnak. Az átlagos családméret 2,35.

14. táblázat Háztartástagok szám a XV. kerületben 2005-ben, (KSH)

Háztartástagok száma	Darab
1	10 959
2	10 941
3	7 358
4	4 908
5	1 380
6	368
7	91
8–X	55

5.4. Lakáshelyzet

A kerületben 38 ezer lakás található. Ez közel fele a legnagyobb lakásállománnyal bíró XI. kerülethez viszonyítva. Volumenét tekintve a IX. és a X. kerület hasonlít a leginkább a XV. kerülethez. 2007-ben 135 lakás épült e kerületben, ez 3 ezrelékkal növelte a jelenlegi lakásállományt, a fővárosi átlag 1%. A legdinamikusabban a XIII. kerület növekedett. Az ottani növekedés üteme a XV. kerületinek a tízszerese.

15. táblázat Lakásállomány és a növekedésének mértéke 2007-ben, (KSH)

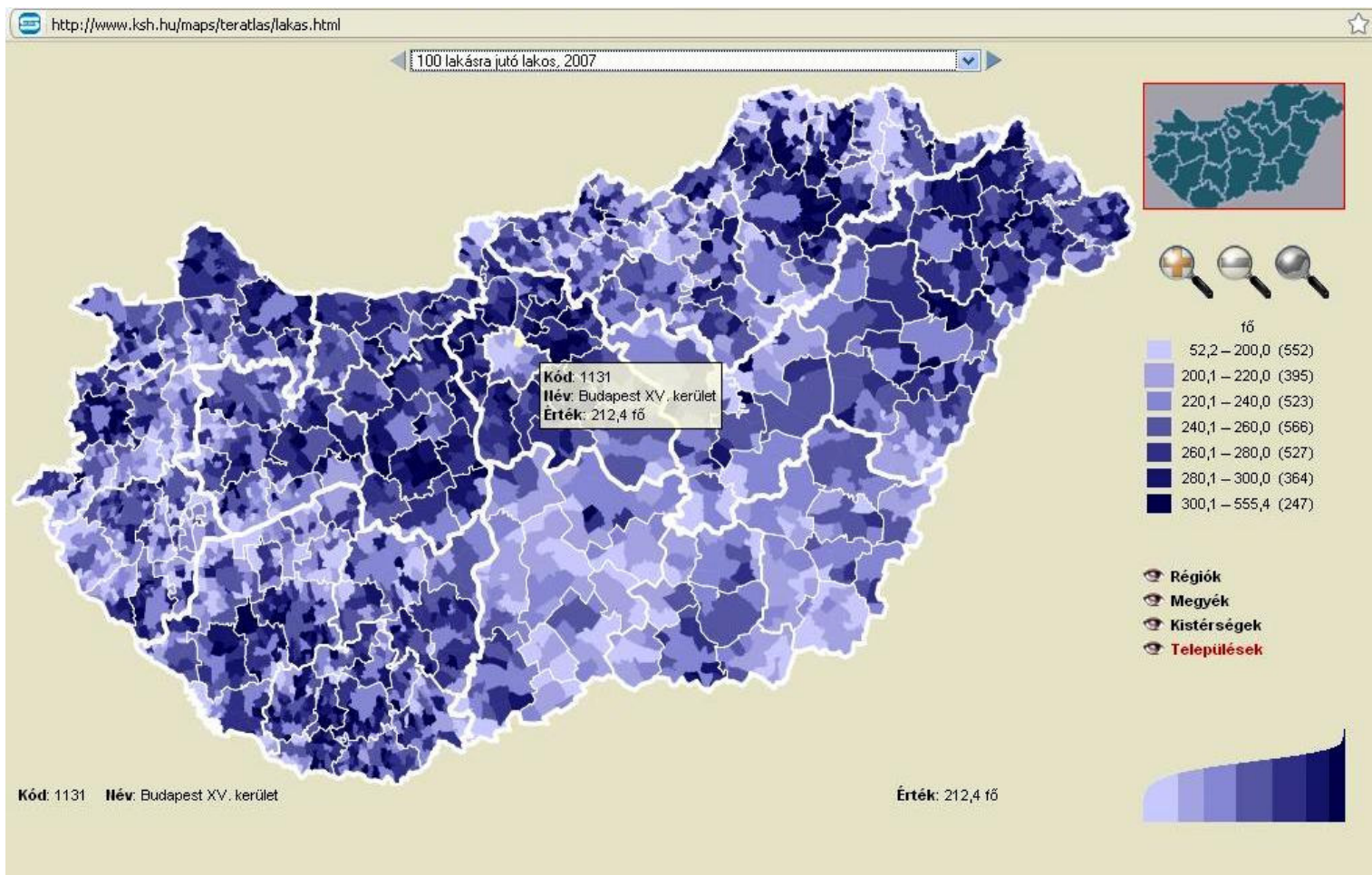
Kerület	Lakás-állomány	Lakásállomány szerinti sorrend	Épített lakások száma	Épített lakások aránya a teljes lakásállományban
Budapest 01.	16556	22	5	0,03%
Budapest 02.	47560	5	162	0,34%
Budapest 03.	60683	4	268	0,44%
Budapest 04.	46750	6	623	1,33%
Budapest 05.	19212	21	35	0,18%
Budapest 06.	25781	19	73	0,28%
Budapest 07.	36039	12	273	0,76%
Budapest 08.	41207	8	331	0,80%
Budapest 09.	38197	9	1065	2,79%
Budapest 10.	36552	11	474	1,30%
Budapest 11.	73338	1	414	0,56%
Budapest 12.	33170	13	65	0,20%
Budapest 13.	69152	3	2516	3,64%
Budapest 14.	69548	2	1162	1,67%
Budapest 15.	38044	10	135	0,35%
Budapest 16.	29026	17	417	1,44%
Budapest 17.	30367	15	334	1,10%
Budapest 18.	41594	7	471	1,13%
Budapest 19.	27216	18	185	0,68%
Budapest 20.	30188	16	336	1,11%
Budapest 21.	32588	14	140	0,43%
Budapest 22.	20941	20	142	0,68%
Budapest 23.	8468	23	28	0,33%
Budapest	872177		9654	1,11%

16. táblázat A lakásállomány változása a XV. kerületben 1997-2007, (KSH)

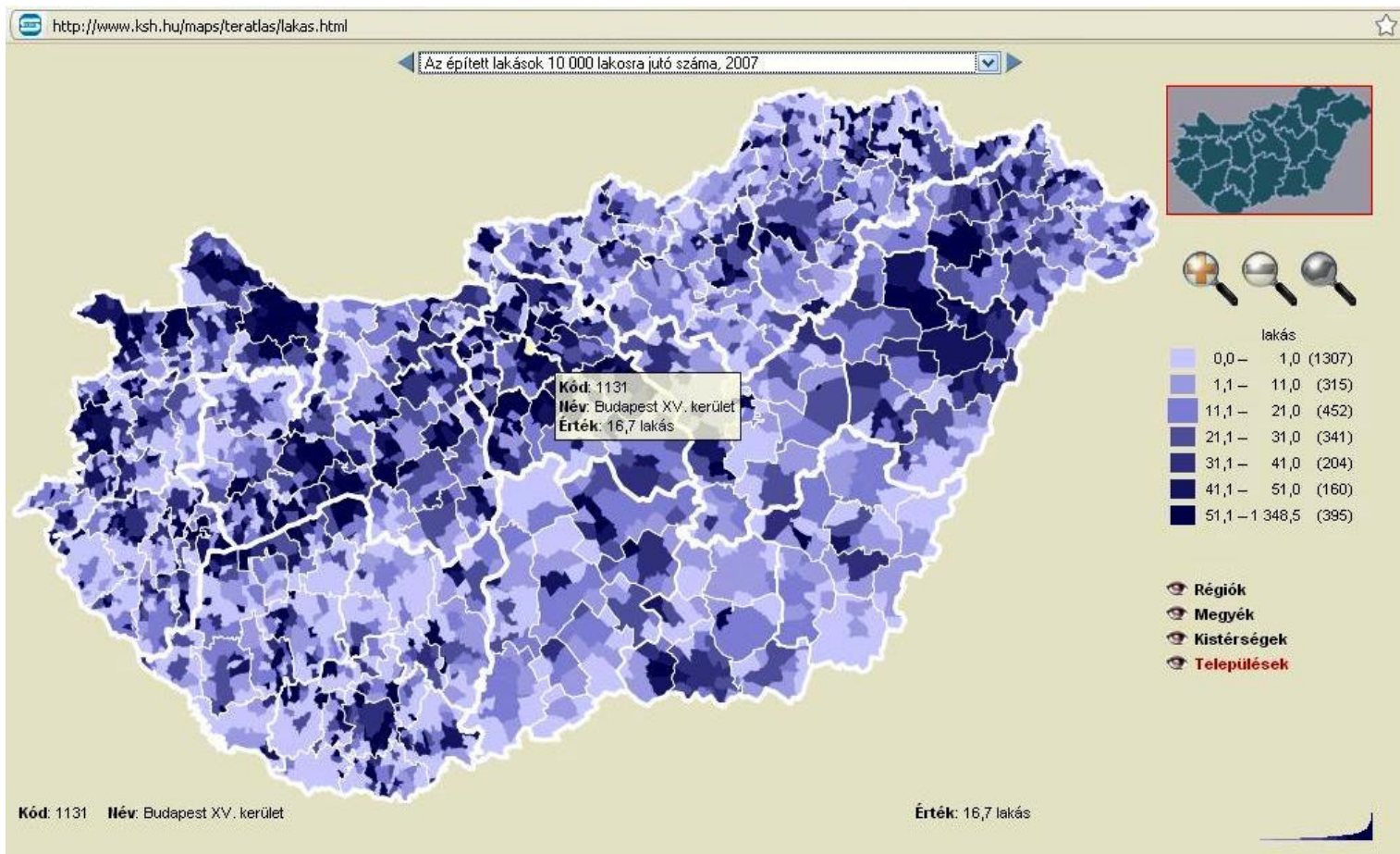
Évek	Lakásállomány (db)
1997. év	36244
1998. év	36284
1999. év	n.a.
2000. év	36730
2001. év	36801
2002. év	37328
2003. év	37446
2004. év	37636
2005. év	37895
2006. év	37984
2007. év	38044

A lakásállomány folyamatosan bővült az elmúlt 10 évben.

11. térkép 100 lakásra jutó lakos (KSH, 2007)



12. térkép Az épített lakások 10 000 lakosra jutó száma (KSH, 2007)



17. táblázat Komfortfokozat változása (üdülők nélkül) 2007, (KSH)

Kerület	Az év folyamán épített fürdőszobával ellátott lakások száma	Fürdőszobával épült lakások aránya	Az év folyamán épített, közcsatornával ellátott lakások száma	Csatornázott új lakások aránya	Az év folyamán épített lakások összes alapterülete	Átlagos alapterület
Budapest 01.	5	100%	5	100%	436	87
Budapest 02.	156	96%	155	96%	16438	101
Budapest 03.	266	99%	229	85%	27169	101
Budapest 04.	621	100%	623	100%	44380	71
Budapest 05.	25	71%	35	100%	3422	98
Budapest 06.	73	100%	73	100%	4429	61
Budapest 07.	271	99%	273	100%	16172	59
Budapest 08.	331	100%	331	100%	16203	47
Budapest 09.	1065	100%	1065	100%	49678	47
Budapest 10.	432	91%	474	100%	26878	57
Budapest 11.	413	100%	414	100%	27821	67
Budapest 12.	63	97%	65	100%	10225	157
Budapest 13.	2516	100%	2516	100%	130574	52
Budapest 14.	1154	99%	1162	100%	65032	56
Budapest 15.	134	99%	135	100%	12519	93
Budapest 16.	417	100%	415	100%	29231	70
Budapest 17.	332	99%	329	99%	27162	81
Budapest 18.	463	98%	371	79%	42661	91
Budapest 19.	181	98%	183	99%	13412	72
Budapest 20.	335	100%	336	100%	20467	61
Budapest 21.	140	100%	110	79%	12988	93
Budapest 22.	137	96%	137	96%	16084	113
Budapest 23.	28	100%	23	82%	2968	106
	9558	99%	9459	98%	616349	64

Szinte az összes újjépítésű lakás a kerületben fürdőszobával ellátott és csatornázott volt. Átlagosan 93 négyzetméter alapterülettel közel másfélszer akkora, mint a fővárosi átlag alapterület. Ez természetesen a családi házas kivitelezésnek köszönhető, hisz az alapterület az épített új lakások esetében például a VII, VIII és a IX. kerületben 60 négyzetméter alatti

18. táblázat Az év folyamán épített lakások száma (a félszobásokkal együtt, üdülők nélkül) 2007-ben (KSH)

Kerület	Egyszobás lakások száma	Egy szobával épült lakások aránya	Az év folyamán épített kétszobás lakások	Kétszobás új lakások aránya	Az év folyamán épített háromszobás lakások száma	Háromszobás új lakások aránya	Az év folyamán épített négy és több szobás lakások	Négyszobás vagy nagyobb új lakások aránya
Budapest 01.	1	20%	1	20%	2	40%	1	20%
Budapest 02.	3	2%	41	25%	50	31%	68	42%
Budapest 03.	14	5%	66	25%	80	30%	108	40%
Budapest 04.	54	9%	204	33%	262	42%	103	17%
Budapest 05.	6	17%	12	34%	8	23%	9	26%
Budapest 06.	2	3%	43	59%	23	32%	5	7%
Budapest 07.	52	19%	138	51%	61	22%	22	8%
Budapest 08.	60	18%	222	67%	44	13%	5	2%
Budapest 09.	357	34%	560	53%	135	13%	13	1%
Budapest 10.	65	14%	309	65%	78	16%	22	5%
Budapest 11.	71	17%	167	40%	117	28%	59	14%
Budapest 12.	3	5%	9	14%	18	28%	35	54%
Budapest 13.	375	15%	1547	61%	503	20%	91	4%
Budapest 14.	133	11%	576	50%	339	29%	114	10%
Budapest 15.	2	1%	23	17%	52	39%	58	43%
Budapest 16.	90	22%	129	31%	102	24%	96	23%
Budapest 17.	8	2%	29	9%	129	39%	168	50%
Budapest 18.	50	11%	70	15%	82	17%	269	57%
Budapest 19.	8	4%	83	45%	59	32%	35	19%
Budapest 20.	22	7%	167	50%	122	36%	25	7%
Budapest 21.	10	7%	12	9%	33	24%	85	61%
Budapest 22.	1	1%	15	11%	53	37%	73	51%
Budapest 23.	1	4%	1	4%	6	21%	20	71%
Összesen	1388	14%	4424	46%	2358	24%	1484	15%

A kerületben, 2007-ben jellemzően 3 vagy több szobás lakások épültek. Ez nagymértékben eltér a fővárosi újépítésű lakások jellegzetes méretétől, melyek leginkább egy, vagy kétszobásak.

19. táblázat A lakásállomány volumenének változása 2007, KSH

Kerület	Lakásállomány	Épített lakások száma (üdülők nélkül)	Az év folyamán megszűnt lakások száma (üdülők nélkül)	Változás mértéke	Változás aránya
Budapest 01.	16556	5	6	-1	-0,01%
Budapest 02.	47560	162	6	156	0,33%
Budapest 03.	60683	268	15	253	0,42%
Budapest 04.	46750	623	53	570	1,22%
Budapest 05.	19212	35	10	25	0,13%
Budapest 06.	25781	73	43	30	0,12%
Budapest 07.	36039	273			
Budapest 08.	41207	331	90	241	0,58%
Budapest 09.	38197	1065	4	1061	2,78%
Budapest 10.	36552	474	12	462	1,26%
Budapest 11.	73338	414	15	399	0,54%
Budapest 12.	33170	65	14	51	0,15%
Budapest 13.	69152	2516	42	2474	3,58%
Budapest 14.	69548	1162	67	1095	1,57%
Budapest 15.	38044	135	75	60	0,16%
Budapest 16.	29026	417	10	407	1,40%
Budapest 17.	30367	334	11	323	1,06%
Budapest 18.	41594	471	94	377	0,91%
Budapest 19.	27216	185	73	112	0,41%
Budapest 20.	30188	336	43	293	0,97%
Budapest 21.	32588	140	94	46	0,14%
Budapest 22.	20941	142	5	137	0,65%
Budapest 23.	8468	28	25	3	0,04%
Összesen	872177	9654	807	8847	1,01%

A fővárosban 9.654 lakás épült és 807 szűnt meg. A lakásállomány mértéke 1 százalékkal nőtt. A XV. kerületben a 135 lakás épült és 75 szűnt meg, a nettó növekmény 2 ezreléknél alacsonyabb.

2007-ben 57 önkormányzati lakás épült a fővárosban. Ebből a XIV. kerületben 54 darab, a IV.-ben 1 és az V.-ben 2 darab. A többi kerületben nem épült sem kormányzati, sem önkormányzati lakás.

Az önkormányzat által fenntartott lakásbérlemények száma és aránya folyamatosan csökken. A felújítások révén az állaguk viszont a fővárosi viszonylatban kedvezőbb. 2000-2005 között a fenntartott lakásbérlemények háromnegyedét felújították.

**20. táblázat A fővárosi önkormányzatok ingatlankezelési tevékenysége
kerületenként³ 2006-ban, (KSH)**

Kerület	Önkormányzat által fenntartott lakóépületek		Önkormányzat által fenntartott lakásbérlemények		Felújított lakásbérlemények, 2000–2005	
	száma, 2005	a 2000. évi %-ban	száma, 2005	a 2000. évi %-ban	száma	a fenntartott lakásbérlemények %-ban
I.	546	94,5	1660	85,5	87	4,9
II.	616	77,8	909	71,9	28	2,6
III.	117	61,3	3551	95,8	1121	30,8
IV.	630	99,2	2824	91,6	247	8,5
V.	615	82,1	1627	72,7	194	9,8
VI.	802	85,1	1944	40,2	8	0,3
VII.	1073	87,2	4342	45,4	308	4,7
VIII.	1120	86,6	7500	37,5	1868	10,3
IX.	735	98,5	5974	77	439	6,3
X.	648	85,6	2749	77,7	156	5
XI.	897	98,4	2173	86,7	90	3,7
XII.	633	92,4	1365	77,1	67	4
XIII.	1238	105,5	7404	91,9	1085	13,9
XIV.	886	83,5	3309	69,6	4	0,1
XV.	671	76,5	2245	82,6	1880	76,4
XVI.	106	55,5	328	82,6	44	11,4
XVII.	136	103,8	835	84,2	3	0,3
XVIII.	365	78,5	1692	75,3	864	44,2
XIX.	381	80,9	1174	72,4	192	13,8
XX.	481	124,6	935	95,8	100	10,4
XXI.	208	88,1	1671	63,6	255	12,5
XXII.	273	107,5	749	100,1	72	9,6
XXIII.	62	93,9	80	66,7	10	9,8
Összesen	13239	89,3	57040	65,2	9122	12

³ Budapesti Mozaik 5. szám KSH

21. táblázat A háztartások háztartás-összetétele, a háztartástagok száma, gazdasági aktivitási összetétele és a főbb lakásadatok szerint a XV. kerületben 2005-ben, (KSH)

Megnevezés	Összesen	Lakásban, üdülőben lakó háztartás együtt	1	2	3	4-X	Tulajdonos vagy rokona	Főbérlet vagy rokona (szolgálati lakás lakója is)	AI- és ágybérleti	Egyéb	Összkomfortos	Komfortos	Félkomfortos	Komfort nélküli	Szükség- és egyéb	Hálózati vízvezetékkel	Meleg folyóvízzel	Vízöblítéses WC-vel	Csatornával	Hálózati gázzal	Fürdőszobával	Lakott egyéb lakóegységben lakó háztartások	
			szobás lakásban, üdülőben lakó háztartások	jogcímen lakó háztartások	lakásban, üdülőben lakó háztartások				ellátott lakásban, üdülőben lakó háztartások														
Háztartás-összetétel																							
Összesen	36 060	36 040	4 331	14 536	12 619	4 554	31 472	4 013	202	353	28 206	4 804	879	713	1 438	35 904	35 304	34 739	35 930	30 250	34 005	20	
Háztartástagok szám																							
1	10 959	10 949	2 485	5 559	2 384	521	9 075	1 456	152	266	7 508	1 853	435	412	741	10 877	10 500	10 183	10 886	8 180	9 883	10	
2	10 941	10 934	1 147	4 993	3 842	952	9 729	1 129	30	46	8 656	1 511	248	173	346	10 903	10 758	10 616	10 912	9 309	10 396	7	
3	7 358	7 357	442	2 485	3 272	1 158	6 612	713	12	20	6 193	805	109	62	188	7 342	7 298	7 239	7 344	6 570	7 116	1	
4	4 908	4 907	186	1 172	2 275	1 274	4 423	460	8	16	4 253	441	58	43	112	4 894	4 878	4 839	4 898	4 487	4 780	1	
5	1 380	1 380	46	258	625	451	1 218	158	–	4	1 173	142	15	14	36	1 379	1 365	1 363	1 379	1 255	1 342	–	
6	368	368	21	43	160	144	309	58	–	1	311	31	7	5	14	366	365	359	367	329	351	–	
7	91	90	2	11	39	38	69	21	–	–	72	12	3	2	1	89	88	87	90	78	87	1	
8-X	55	55	2	15	22	16	37	18	–	–	40	9	4	2	–	54	52	53	54	42	50	–	
Összesen	36 060	36 040	4 331	14 536	12 619	4 554	31 472	4 013	202	353	28 206	4 804	879	713	1 438	35 904	35 304	34 739	35 930	30 250	34 005	20	
Gazdasági aktivitási összetétel																							
1 foglalkoztatottal	12 403	12 396	1 374	5 079	4 501	1 442	10 538	1 570	124	164	9 921	1 554	232	181	508	12 366	12 235	11 978	12 375	10 482	11 738	7	
2 foglalkoztatottal	8 347	8 343	477	2 609	3 562	1 695	7 505	781	27	30	7 147	847	90	51	208	8 330	8 309	8 239	8 334	7 508	8 128	4	
3 foglalkoztatottal	1 548	1 548	33	345	714	456	1 409	136	–	3	1 366	129	11	7	35	1 544	1 543	1 536	1 546	1 446	1 515	–	
4-X foglalkoztatottal	342	342	5	40	165	132	319	23	–	–	317	14	5	–	6	342	341	341	342	329	336	–	
Nincs foglalkoztatott																							
munkanélküli van	976	976	172	437	299	68	752	198	11	15	676	161	41	39	59	967	926	891	967	753	874	–	
inaktív kereső van	12 086	12 077	2 201	5 872	3 270	734	10 693	1 237	25	122	8 513	2 045	491	426	602	11 997	11 606	11 415	12 008	9 455	11 079	9	
csak eltartott van	358	358	69	154	108	27	256	68	15	19	266	54	9	9	20	358	344	339	358	277	335	–	
100 háztartásra jutó																							
személy	235	235	167	203	266	319	238	228	139	144	245	211	189	175	189	235	237	238	235	243	238	190	
foglalkoztatott	97	97	56	79	114	148	99	91	88	66	105	77	53	43	73	98	99	99	98	103	100	75	
eltartott	54	54	30	38	65	96	53	63	27	29	58	43	37	36	38	54	54	55	54	57	55	45	
inaktív kereső és eltartott	131	131	103	117	144	164	132	126	44	73	133	126	128	123	107	131	131	131	131	133	132	110	

22. táblázat A lakott lakások tulajdonjellege, szobaszáma, komfortossága, építési éve, használati jogcím, lakás-alapterület, felszereltség, fűtési mód és falazat szerint a XV. kerületben 2005-ben, (KSH)

Megnevezés	Összesen	Tulajdonjelleget			Szobaszám				Komfortosság					1945 előtt	1945–	1960–	1970–	1980–	1990–
		természetes személyek tulajdona	önkormányzati	egyéb	1	2	3	4–X	összkomfortos	komfortos	félkomfortos	komfort nélküli	szükség- és egyéb lakás		között				
															tulajdonú	szobás lakás			
Használati jogcím																			
tulajdonosi	30 593	30 593	–	–	2 806	12 426	11 196	4 165	24 665	4 081	589	392	866	7 136	1 863	1 802	15 673	2 860	1 259
bérleti, szolgálati	3 802	989	2 495	318	1 403	1 531	774	94	2 251	565	254	296	436	1 267	146	416	1 634	136	203
egyéb jogcímű	221	191	17	13	61	108	43	9	151	33	14	8	15	83	12	19	84	14	9
Összesen	34 616	31 773	2 512	331	4 270	14 065	12 013	4 268	27 067	4 679	857	696	1 317	8 486	2 021	2 237	17 391	3 010	1 471
Lakás-alapterület (m²)																			
–29	1 584	941	633	10	1 456	126	1	1	412	253	145	220	554	776	48	300	412	38	10
30–39	6 582	5 767	761	54	1 600	4 942	35	5	5 140	753	242	256	191	1 386	199	149	4 481	255	112
40–49	4 085	3 680	340	65	855	3 120	106	4	2 767	933	159	93	133	1 344	225	299	1 988	99	130
50–59	7 749	7 272	395	82	245	3 167	4 031	306	6 346	1 071	118	56	158	1 142	477	431	4 444	1 122	133
60–79	9 335	8 881	353	101	92	1 965	5 753	1 525	8 061	933	120	43	178	1 633	469	432	5 654	728	419
80–99	2 568	2 542	20	6	16	612	1 328	612	1 975	468	44	18	63	1 193	348	342	203	311	171
100– X	2 713	2 690	10	13	6	133	759	1 815	2 366	268	29	10	40	1 012	255	284	209	457	496
Összesen	34 616	31 773	2 512	331	4 270	14 065	12 013	4 268	27 067	4 679	857	696	1 317	8 486	2 021	2 237	17 391	3 010	1 471
Felszereltség																			
hálózati vízvezetékkel	34 480	31 651	2 501	328	4 210	14 012	11 999	4 259	27 059	4 679	854	592	1 296	8 373	2 010	2 234	17 389	3 006	1 468
házi vízvezetékkel	14	14	–	–	1	9	2	2	8	–	3	1	2	7	3	2	–	1	1
meleg folyóvízzel	33 902	31 325	2 255	322	3 774	13 884	11 981	4 263	27 067	4 679	626	309	1 221	7 850	1 973	2 219	17 384	3 007	1 469
vízöblítéses WC-vel	33 347	31 127	1 896	324	3 279	13 834	11 975	4 259	27 067	4 679	689	–	912	7 594	1 956	1 949	17 380	3 003	1 465
közcsatornával	31 523	28 902	2 304	317	3 509	12 831	11 332	3 851	25 539	3 771	689	387	1 137	6 416	1 668	1 971	17 253	2 891	1 324
házi csatornával	2 984	2 776	197	11	702	1 194	674	414	1 528	908	168	218	162	1 969	348	266	137	118	146
hálózati gázzal	29 089	27 271	1 522	296	2 644	10 761	11 548	4 136	23 845	3 645	513	256	830	6 640	1 799	1 896	14 555	2 935	1 264
palackos gázzal	852	641	194	17	380	356	88	28	126	442	109	116	59	695	76	38	13	18	12
Fűtési mód																			
táv- (tömb-) fűtés	17 306	15 764	1 454	88	740	7 835	7 566	1 165	16 486	–	137	–	683	14	9	614	16 299	71	299
épület egyedi kazánfűtés	2 845	2 653	33	159	197	747	1 175	726	2 786	–	15	14	30	185	34	43	131	2 085	367
etázsfűtés	8 347	8 123	169	55	960	2 851	2 417	2 119	7 795	–	161	100	291	4 097	1 149	994	561	795	751
egyedi helyiségfűtés	6 059	5 183	847	29	2 349	2 608	849	253	–	4 650	536	568	305	4 138	826	585	398	59	53
nincs fűtési lehetőség	59	50	9	–	24	24	6	5	–	29	8	14	8	52	3	1	2	–	1
Összesen	34 616	31 773	2 512	331	4 270	14 065	12 013	4 268	27 067	4 679	857	696	1 317	8 486	2 021	2 237	17 391	3 010	1 471
Falazat																			
tégla, kő, kézi falazóelem	15 075	13 919	1 062	94	3 582	5 627	3 386	2 480	8 645	4 337	710	656	727	8 272	2 016	1 715	1 172	937	963
közép- vagy nagyblokk, öntött beton	836	702	64	70	133	407	291	5	577	255	2	–	2	–	–	–	528	78	230
panel	18 480	16 937	1 376	167	482	7 926	8 306	1 766	17 786	–	130	–	564	–	–	522	15 691	1 993	274
vályog, szilárd alapozással	113	111	2	–	31	56	18	8	33	44	9	17	10	108	3	–	–	1	1
vályog, alapozás nélkül	96	91	5	–	38	44	9	5	22	35	5	22	12	95	1	–	–	–	–
fa, szilárd alapozással	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
fa, alapozás nélkül	16	13	3	–	4	5	3	4	4	8	1	1	2	11	1	–	–	1	3
Összesen	34 616	31 773	2 512	331	4 270	14 065	12 013	4 268	27 067	4 679	857	696	1 317	8 486	2 021	2 237	17 391	3 010	1 471

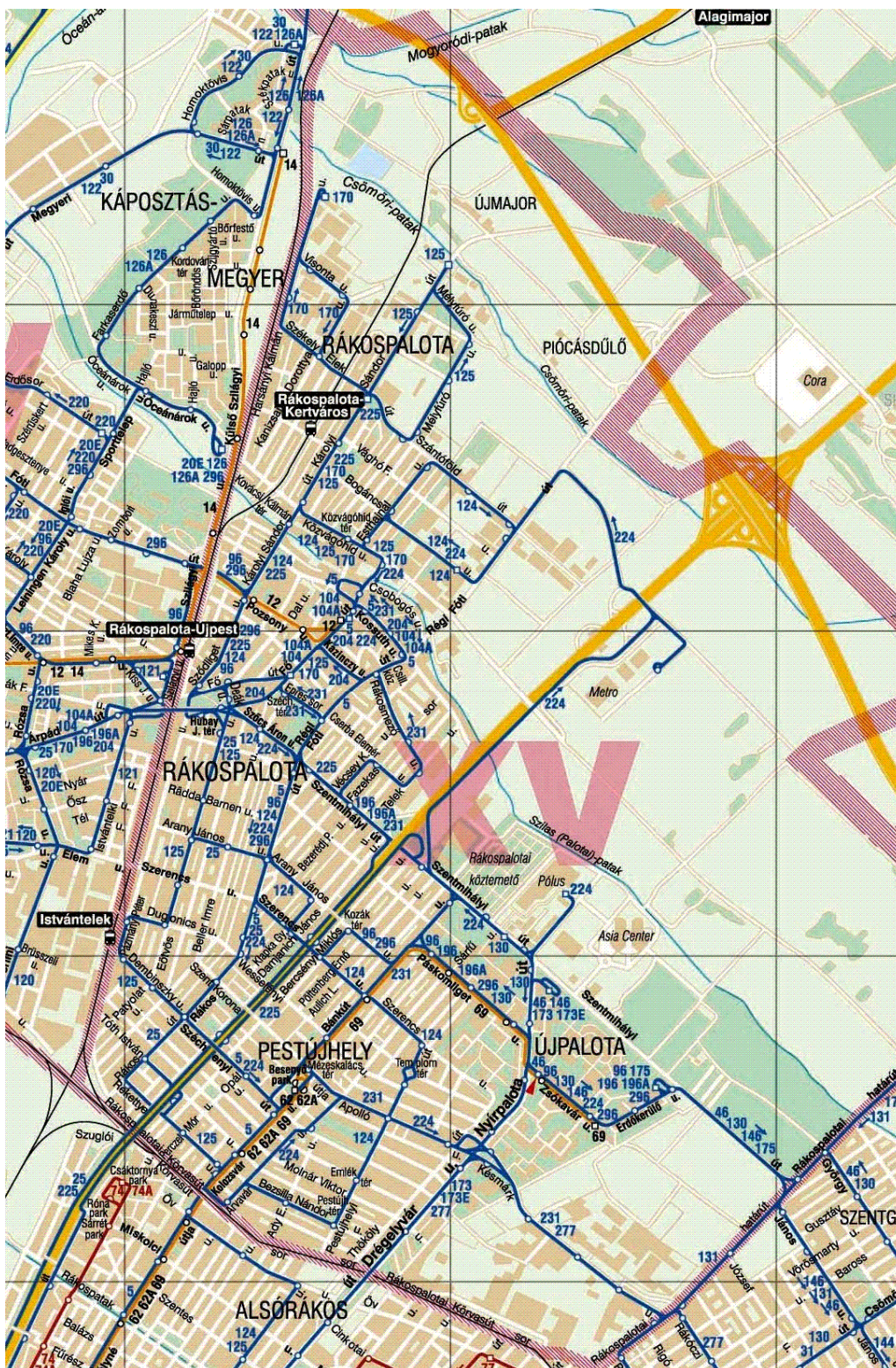
5.5. Földrajzi helyzet/településszerkezet

23. táblázat Zöldterületek kerületenként 2007-ben, (KSH)

Kerület	Összes zöldterület, ezer m ²	Ebből				Egy lakosra jutó zöldterület, m ²
		gondozott	közkert	közpark	játszótér, tornapálya, pihenőhely	
		aránya, %				
I.	92	100,0	9,2	90,8	7,1	3,7
II.	252	85,0	34,6	51,6	2,6	2,9
III.	2 377	100,0	13,1	85,4	0,6	19,2
IV.	1 227	76,8	–	100,0	3,0	12,5
V.	45	100,0	92,9	7,1	2,1	1,7
VI.	18	100,0	88,2	11,8	88,2	0,4
VII.	22	100,0	14,8	85,2	28,5	0,4
VIII.	174	100,0	59,2	40,8	5,4	2,2
IX.	735	94,9	0,5	99,5	3,0	12,2
X.	1 080	91,3	19,9	80,1	4,3	13,8
XI.	1 761	95,9	62,4	37,6	3,9	12,9
XII.	496	100,0	36,2	52,6	6,1	8,8
XIII.	793	99,8	44,3	55,7	6,6	7,2
XIV.	1 118	100,0	3,0	97,0	6,0	9,5
XV.	1 033	96,1	4,1	93,3	7,8	12,8
XVI.	483	79,4	44,6	47,2	15,9	7,1
XVII.	593	98,2	33,3	66,7	14,2	7,6
XVIII.	1 011	96,3	32,1	67,9	5,0	10,9
XIX.	477	99,8	30,0	70,0	8,7	7,8
XX.	672	100,0	–	100,0	8,2	10,6
XXI.	1 891	73,5	2,1	63,0	2,4	24,8
XXII.	316	100,0	31,3	68,7	9,4	6,3
XXIII.	178	100,0	70,3	26,3	0,9	8,7
Fővárosi Önkormányzat	5 715	100,0	0,1	73,0	2,0	–
Összesen	22 560	94,6	16,2	73,2	4,3	13,3

5.6. Közlekedési adottságok, hozzáférési problémák

13. térkép Közösségi közlekedés a XV. kerületben
(BKV ZRT. 2008. augusztus 21.)



Peremkerület jellegéből adódóan, a kerület lakóinak életében, meghatározó fontossággal bír a közlekedési hálózat (közút-, és közösségi közlekedési hálózat egyaránt) fejlettsége, szervezettsége.

A kerület elhelyezkedéséből és úthálózatából következően, a főváros egyik északi kapujának tekinthető. A kerületnek közvetlen kapcsolódási pontja van az ország közúti vérkeringéséhez az M3-as autópályán és az M0-ás körgyűrűn keresztül. Ez nem csak előny, hanem bizonyos esetekben hátrányként is jelentkezik a kerületi lakosok életében. Rákospalotát az M3-as autópálya gyakorlatilag kettészeli. Ez, a tradicionálistól eltérő választóvonal hatást gyakorol az emberi kapcsolatokra is. A korábban könnyen, akár gyalog is megközelíthető rokonok, barátok a nagy forgalmat lebonyolító autópályával távolabb kerültek. Ez különösen az idősebb emberek életében jelent gondot.

A kerületet keresztben kettészelő Szentmihályi út ugyancsak jelentős forgalmat bonyolít le, ez azonban a lakosságot számottevően nem zavarja. Sokkal inkább zavaró a lakosság szempontjából – különösképpen éjszaka – a Drégelyvár utca és Nyírpalota út forgalma. Ennek oka a bevásárlóközpontokba irányuló áruszállítás.

Ha a fenti negatívumoktól eltekintünk, elmondhatjuk, hogy a XV. kerület közúthálózata igen előnyös helyre emeli a kerületet közlekedés szempontjából. Nem csupán az országos vérkeringésbe, de a főváros vérkeringéséhez is könnyen csatlakozhatnak azok, akik rendelkeznek valamilyen gépjárművel.

Azok számára, akik a közösségi közlekedés nyújtotta lehetőségekkel élnek nap, mint nap ugyan csak előnyösnek mondható a közlekedési hálózat. Újpest felé az M3 metró, míg Újpalotáról a 173 és 173 E jelzésű buszok nyújtanak kitűnő kapcsolódási pontot a belső kerületekhez, vagy éppen a főváros déli kerületeihez.

A felsorolt szempontok meghatározóak a kerületen belüli, illetve a kerületen kívüli kapcsolattartás vonatkozásában, emberi kapcsolatok ápolása, a szociális-, egészségügyi szolgáltatások hozzáférhetősége, munkavállalás, kulturális javak fogyasztása tekintetében. Vizsgálatunk során csupán Rákospalota Kertváros közlekedési adottságai tekinthetők a többi kerületrésszel szemben kedvezőtlenebbnek. Ez az a kerületrész, ahol bár van tömegközlekedés, az itt lakók véleménye szerint a korábbi évekhez képest (2008 augusztusa előtti időszak) rosszabb lett az egyes kerületrészek elérhetősége, így a szolgáltatóké is. A kerületrész előregedését figyelembe véve, ez a probléma a közeljövőben erőteljesebben jelentkezhet, például az idősellátás keretén belül nyújtott szolgáltatások iránti érdeklődés arányában való csökkenésében.

6. A kerületi szociális és gyermekjóléti rendszer jellemzői

A szociális- és gyermekjóléti segítségnyújtás központja az 1999. január 1-jén megalakult Egyesített Szociális Intézmény. Az Egyesített Szociális Intézmény szociális és gyermekvédelmi szolgáltatást nyújtó telephelyei:

Házi Gondozó Szolgálat – 1158 Bp. Klebelsberg K. u. 20/a.

Szociális Konyha és Nappali Melegedő – 1156 Bp. Kontyfa u. 3.

Újpalotai Családsegítő Szolgálat – 1157 Bp. Árendás köz 4-6.

Munkanélküli Fiatalok Tanácsadó Irodája – 1156 Bp. Kontyfa u. 3.

Háztartási Adósságkezelő Tanácsadó – 1157 Bp. Árendás köz 4-6.

Tartós Munkanélkülieket Segítő Szolgálat – 1156 Bp. Kontyfa u. 3.

Idősek Klubja – 1156 Bp. Kontyfa u. 3.

Idősek Klubja – 1158 Bp. Klebelsberg K. u. 20/a.

Idősek Klubja – 1154 Bp. Arany J. u. 51.

Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthona – 1157 Bp. Árendás köz 4-6.

Fejlesztő Gondozó Központ – 1158 Bp. Molnár V. u. 94-96.

Idősek Gondozóháza – 1157 Bp. Erdőkerülő u. 34.

„Fióka” Gyermek- és Ifjúságjóléti Központ – 1155 Bp., Kolozsvár u. 4/b.

Az integráció megpróbálja kiküszöbölni a párhuzamos ellátást az egységek együttműködésének biztosításával. Ennek érdekében folyamatosan egyeztetnek a szolgálat különböző részlegei, a közös kliensek esetében esetmegbeszéléseket szerveznek.

6.1. A szociális és gyermekjóléti rendszer feladata

„Szociális alapszolgáltatások: családsegítés, utcai szociális munka, nappali ellátás

A családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszer működik. A kapott jelzés alapján az intézmény feltérképezi az ellátási területen élő szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő családok, személyek körét, és személyesen felkeresve tájékoztatja őket a családsegítés céljáról és tartalmáról. A családsegítés keretében végzett tevékenység – a szükséges mértékig – kiterjed az igénybe vevő környezetére, különösen családjának tagjaira. Kiskorú személyre a családsegítés akkor terjed ki, ha a kiskorú családjának ellátása a családsegítés keretében indult és a kiskorú érdekei e szolgáltatás keretében is megfelelően biztosíthatóak.

A családsegítés keretében biztosított szolgáltatások köre:

- szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadások,
- anyagi nehézségekkel küzdők számára pénzügyi, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezése,
- családgondozás, a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítése,
- közösségi, egyéni és csoportos programok szervezése,
- a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékosokkal élő, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, szociálisan rászorult személyek és családtagjaik számára tanácsadások nyújtása,
- a családon belüli kapcsolaterősítést szolgáló közösségépítő, konfliktuskezelő mediációs programok és szolgáltatások,
- nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatások, pl.: Szociális Konyha üzemeltetése, ruhaadományok gyűjtése,
- utcai szociális munka az utcán tartózkodó hajléktalan személy helyzetének, életkörülményeinek figyelemmel kísérése, szüksége esetén ellátásának kezdeményezése,

- hajléktalan személyek számára melegedő működtetése.”⁴

A Családsegítő Szolgálat sokféle tanácsadást és probléma, vagy életkor köré szerveződő csoportot is működtet a lakosság szükségleteinek megfelelően.

- Kölyök Klub (7-12 évesek részére)
- Ifjúsági Klub (12-17 évesek részére)
- Tea Ház (magányos emberek részére)
- EgymásÉrt Hozzátartozói csoport (pszichiátriai és szenvedélybetegek hozzátartozói részére)
- Szülői Csoport
- Kanga Klub
- álláskereső tréning
- táborok, családi napok, jeles napok megünneplése

Speciális szolgáltatások: jogi tanácsadás, pszichológiai tanácsadás, mediáció, mentálhigiénés tanácsadás, pár-és családkonzultáció, pszichológiai- és életvezetési tanácsadás.

Gyermek- és Ifjúságléti Központ

A Gyermek- és Ifjúságléti Központ tevékenységének célja: „elsődlegesen a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése, a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése a megfelelő észlelő- és jelzőrendszer működtetésével, illetve a veszélyeztetettséget előidéző okok feltárása, a gyermek már kialakult veszélyeztetettségének megszüntetése érdekében a szükséges intézkedések megtétele, a helyettes szülői hálózat szervezése, illetve a családból ideiglenes hatállyal kiemelt, vagy átmeneti nevelésbe vett gyermek családba történő visszahelyezésének elősegítése, valamint átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek, vagy fiatal felnőtté vált gyermek utógondozásának biztosítása, illetve elősegítése.”⁵

⁴ Az Újpalotai Családsegítő Szolgálat Szakmai Programjából 2008 - 2012

⁵ Fióka Gyermekjóléti Központ Szakmai Program

A Gyermek- és Ifjúságvédelmi Központ szolgáltatásait mindenki jogosult igénybe venni, akinek lakóhelye, tartózkodási helye, vagy tényleges tartózkodási helye a XV. kerületben van.

Feladatai:

1. „Minden, a településen élő gyermek családja számára
 - felvilágosítást, tanácsot ad az igénybe vehető – gyermekekkel kapcsolatos – ellátásokról, támogatásokról, szabadidős programokról,
 - prevenció célú programokat szervez.
2. Azon gyermekek családjai számára, amelyek problémáikkal a gyermekjóléti központot megkeresik (önként jelentkezők), vagy amelyek a jelzőrendszer valamely tagja, illetve szervezete jelzése alapján a gyermekjóléti szolgálat segítségét az önkéntes együttműködés keretében elfogadják (küldöttek)
 - konkrét problémáikban segítséget nyújt (tanácsadás),
 - segítő kapcsolatban terápiás jellegű segítséget kínál gondjaik megoldásában,
 - a gyerekek, illetve más családtagok számára (tematikus) csoportfoglalkozásokat, klubokat tart,
3. Segítséget nyújt azon családok számára, amelyek az önkéntes együttműködés keretében nem tudják, vagy nem akarják a gyermeke(ke)t veszélyeztető gondjaikat megoldani (ún. kirendelt családgondozás keretében, hatósági kirendelés alapján).
4. Segítséget ad a szüleitől kiemelve nevelkedő (ideiglenes hatállyal elhelyezett, vagy átmeneti nevelésbe vett) gyermekek családjainak, annak érdekében, hogy a gyermek(ek) visszafogadására alkalmassá és képessé váljanak.
5. A családjukba visszakerült gyermekek, illetve fiatal felnőttek visszailleszkedését segítő támogatást nyújt (utógondozás).
6. Szakvéleményt készít az örökbefogadáshoz.
7. A jelzőrendszerrel kapcsolatban
 - a jelzések alapján a gondokkal küszködő családokkal felveszi a kapcsolatot, szükség esetén folyamatos segítő kapcsolat keretében együttműködik (alapellátás), továbbá segítséget nyújt a gyermekjóléti

alapellátás igénybevételére (pl. gyermekek átmeneti otthona), javaslatot tesz gyerekvédelmi szakellátásra,

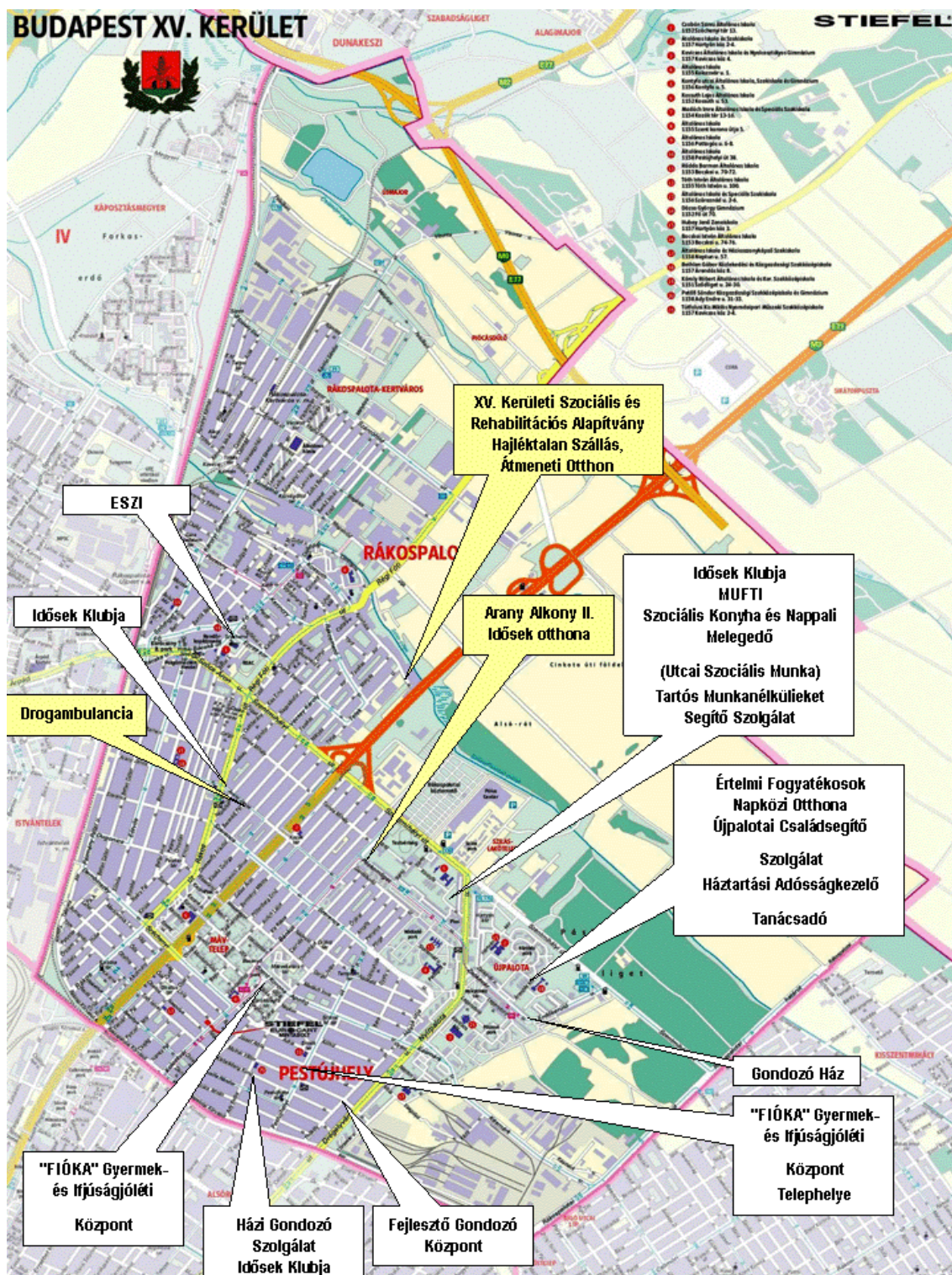
- folyamatosan kapcsolatot tart a gyerekekkel foglalkozó szakemberekkel, „működteti” a jelzőrendszert.

8. Az önkormányzat számára folyamatosan figyelemmel kíséri a településen élő gyerekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét.”⁶

A Gyermek- és Ifjúságvédelmi Központ minden évben nyilvános tanácskozás keretében számol be éves tevékenységéről. A tanácskozás fókuszában az év legfontosabbnak tartott problémája van, résztvevői az érintett intézmények, a jelzőrendszer tagjai.

⁶ Fióka Gyermekjóléti Központ Szakmai Program

14. térkép A kerület szociális ellátórendszerének térbeli elhelyezkedése



A szociális intézmények területi elhelyezkedésére jellemző, hogy elsősorban az újpalotai részen felülreprezentáltak, míg Rákospalotán alig van szolgáltatás. Ebből a szempontból két eltérő, de elfogadható városrendezési koncepció létezik:

- Az egyik, hogy egy központi helyen találhatóak meg a szolgáltatások és a közlekedés javítása teszi lehetővé megközelítésüket,
- a másik, hogy minden településrésznek saját szolgáltatásokkal kell rendelkezni.

A kerületben az egyik legégetőbb probléma a közlekedés, a szolgáltatások megközelíthetősége.

6.2. Gyermekvédelmi ellátórendszer

Gyermek- és Ifjúságjóléti Központ által regisztrált szükségletek:

- családi konfliktusok (válás, gyereknevelési problémák, tágabb család tagjaival kapcsolatos problémák)
- gyerek viselkedésével kapcsolatos problémák
- anyagi, lakhatási nehézségek

Speciális problémák, amelyek az egyes kerületszervezetek lakosságát hangsúlyosabban érintik:

Rákospalotán (Régipalotán):

Sok az anyagi, lakhatási probléma. Közös udvarokon sokszor van konfliktus.

Újpalotán:

Tipikus lakótelepi gondok a jellemzőek – generációs problémák, bandázás, munkanélküliség, rezsihátralék.

Pestújhelyen:

Sok a pénzzel ellátott, de egyéb tekintetben elhanyagolt gyerek, gyakoriak a kapcsolattartási problémák.

Szükségletek, amelyeket az intézmény szolgáltatásai lefednek:

- gyerek viselkedésével kapcsolatos problémák megoldása érdekében nyújtott tanácsadás, terápiás segítség
- családi konfliktusok kezelése

- kapcsolattartási helyszín biztosítása
- tájékoztatás a lakosság információs hiányainak kielégítése érdekében
- tematikus csoportfoglalkozások, klubok a családok – elsősorban – gyerekekkel kapcsolatos problémáinak megoldása érdekében
- segítségnyújtás
 - a gyermekek veszélyeztetését megoldani nem tudó családoknak
 - a családból kiemelve nevelkedő gyermekek családjainak
- utógondozás
- fejlesztő foglalkozás – képességek felmérése, és fejlesztése; magántanulók fejlesztése
- mentális, életvezetési, családkonzultációs, családterápiás, egyéni terápiás szolgáltatás
- csoportok, klubok, táborok

A lakosság részéről érkező jelenleg kielégítetlen igények:

- anyagi segítségnyújtás
- tartós, vagy átmeneti lakhatás biztosítása
- felügyelt kapcsolattartás
- a létező kapcsolattartási időpontok köre legyen szélesebb

Társintézmények által jelzett ki nem elégített igények:

- korrepetálás
- gyerekek „megjavítása”
- terápiás segítségnyújtás
- gyerek és/vagy felnőtt pszichiátriai segítségnyújtás
- felelősség teljes átvállalása a családokért, gyermekekért
- hétvégi kapcsolattartás ellenőrzése (hétfégre szakellátásból hazalátogató gyerek ellenőrzése)

2004-hez viszonyítva a Gyermejjóléti Központnál családsegítésben részesülő családok és gyermekek száma egyaránt csökkent. A csökkenést követően 2005 és 2008 között azt mondhatjuk, hogy viszonylag állandósult a családsegítésben részesülő családok és gyermekek száma.

24. táblázat Az adott évben a „Fióka” Gyermekjóléti Központnál családsegítésben részesült kliensek száma (FGYK)

Év	Család (db)	Gyermek (fő)
2008	716	1 597
2007	785	1 529
2006	772	1 559
2005	698	1 425
2004	923	1 755

A kliensek évről-évre több alkalommal keresik fel a Gyermekjóléti Központot. 2004-ben a 923 család még csak 1.412 alkalommal került kapcsolatba a Központtal. Ez a szám 2008-ban már 14.821 alkalom. Ez azt jelenti, hogy 1,5 kapcsolatfelvételtől 20,7 kapcsolatfelvételre növekedett az egy családra jutó (a Gyermekjóléti Központtal már kapcsolatban lévő családokról van szó) évi átlagos kapcsolatfelvételek száma.

Az évek során a regisztrált tevékenységi (szolgáltatási) kör is bővült. 2004-ben 9, 2008-ban 17 tevékenység mentén kerülhetett kapcsolatba a Központtal.

25. táblázat Az adott évben a „Fióka” Gyermekjóléti Központnál megjelenő kliensek kapcsolatfelvételi száma, (FGYK)

Év	Alkalom	Tevékenységek száma
2008	14 821	17
2007	13 739	17
2006	12 369	17
2005	n.a.	n.a.
2004	1 412	9

A Gyermekjóléti Központtal történő kapcsolatfelvétel jellemzően a kerületi ellátórendszeren keresztül történik. 2004-ben a kliensek 55%-a érkezett így, 2005-ben pedig 90 %-uk. Az ezt követő években a kerületi ellátórendszeren keresztül érkezők aránya fokozatosan csökkent. 2008-ban már csak 47%, ugyan annyi, mint az önkéntesen érkezők aránya. Elmondhatjuk, hogy 2006 óta a kerület lakosai közül évről évre egyre többen kérnek önkéntesen segítséget a „Fióka” gyermekjóléti Központtól.

Amíg az önkéntes alapú segítségkérés aránya 2006-tól egyre nagyobb teret nyert, addig gyakorlatilag az egyéb módon és az egészségügyi ellátórendszeren keresztül történő kapcsolatfelvétel aránya számottevően nem változott.

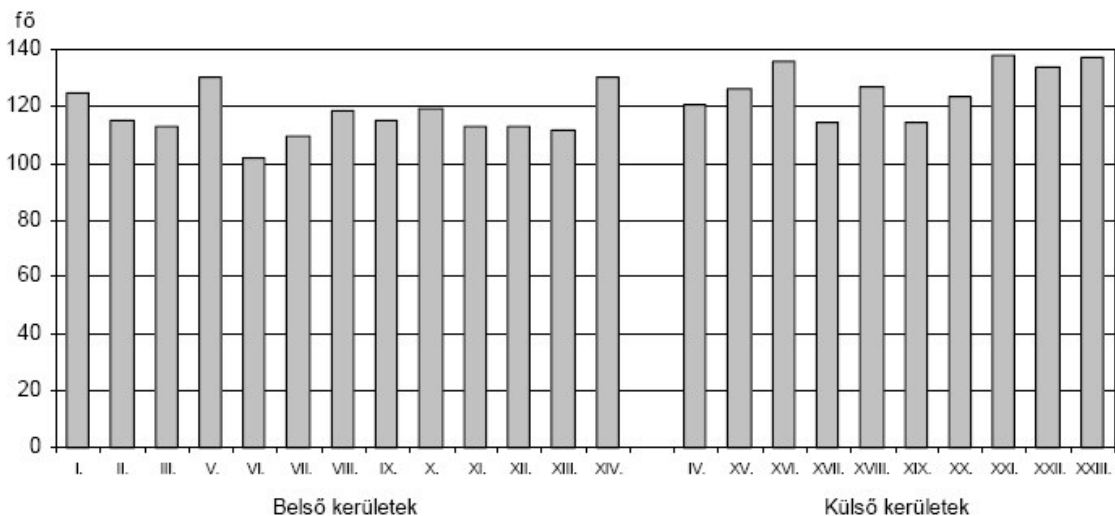
26. táblázat Az adott évben a „Fióka” Gyermekjóléti Központnál megjelenő kliensek kapcsolatfelvételi módjának aránya, (FGYK)

	2008- ban	2007- ben	2006- ban	2005- ben	2004- ben
Kerületi ellátórendszerből	47%	51%	63%	89%	55%
Önkéntesen	47%	43%	30%	10%	15%
Egészségügyi ellátórendszerből	1%	2%	2%	n.a.	n.a.
Egyéb módon	5%	4%	5%	1%	30%

A gyermekvédelmi ellátórendszer részét képező bölcsődei hálózat férőhely kapacitása országos szinten igen szűk keresztmetszetű. A talán kedvezőbb helyzetűnek tűnő fővárosi kerületekben sincs ez másként. XV. kerületben 2006. évi adatok alapján 100 bölcsődei férőhelyre közel 125 beíratott gyerek jutott. Ezzel a fővárosi viszonylatban az adott évben a rosszabb férőhely kapacitással rendelkező kerületek között szerepelt.

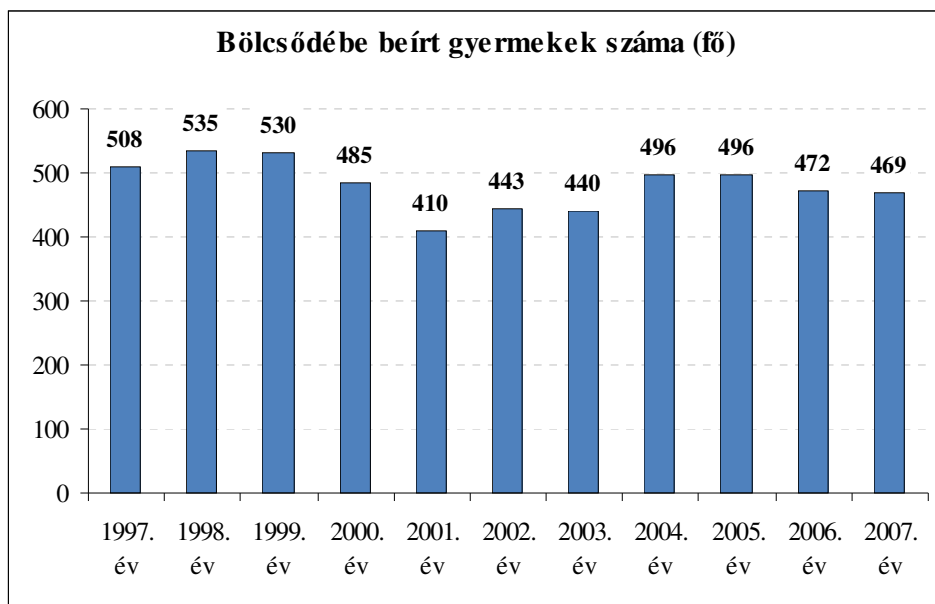
2008-ban a kerületi bölcsődei férőhelyszám 20, 2009 folyamán pedig további 40 férőhellyel bővült. A bővítésekkel 2009 novemberében összesen 425 bölcsődei férőhely volt a kerületben.

30. ábra A száz bölcsődei férőhelyre jutó beíratott gyermek kerületenként 2006-ban (KSH)



A bölcsődébe beíratott gyermekek száma 2001-ben volt a legalacsonyabb a kerületben az 1997-2007 között terjedő időszakban. 2009-ben a kerületben, 7 intézményben az engedélyezett 425 férőhelyre átlag 492 fő volt a beíratott gyermekek száma⁷

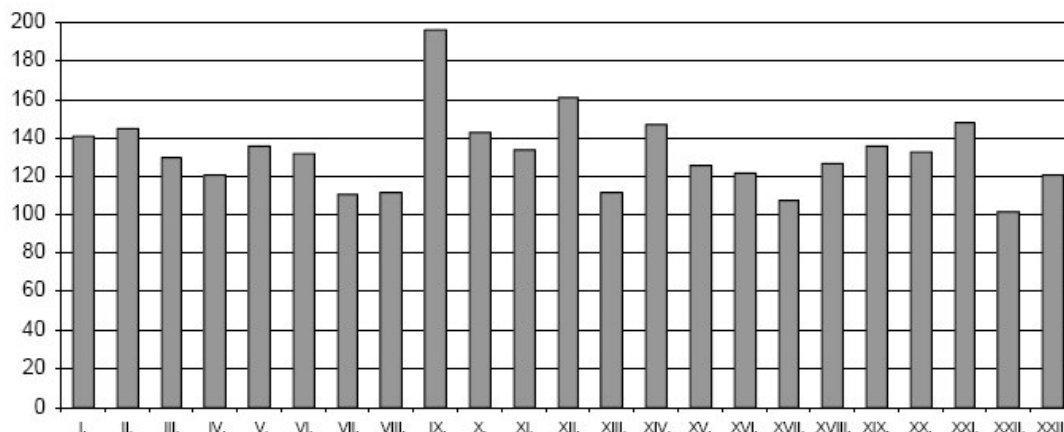
31. ábra Bölcsődébe beíratott gyermekek száma a XV. kerületben (fő), (KSH)



⁷ Forrás: XV. kerület Önkormányzat Egyesített Bölcsődék, 2009. évi beszámoló, 2009. november

2006-2007-ben, száz 3-5 éves gyermekre, a kerületben 125 óvodai férőhely jutott. Vagyis a kerületi óvodák rendelkeztek szabad férőhely kapacitással, szemben a bölcsődékkel.

32. ábra A száz 3–5 éves gyermekre jutó óvodai férőhely kerületenként⁸, 2006-2007-ben, (KSH)



6.3. Családsegítés

A Családsegítő Szolgálat által regisztrált szükségletek kerületrészenként:

Újpalota: közüzemi díjtartozások
munkanélküliség
életvezetési problémák

Rákospalota: alacsony iskolai végzettség
munkanélküliség
alacsony komfortfokozatú lakások
anyagi problémák

Pestújhely: szabadidős programok
gyermeknevelési problémák
mentálhigiénés problémák

Szükségletek, amelyeket az intézmény szolgáltatásai lefednek:

⁸ TÁRSADALMI, GAZDASÁGI JELLEMZŐK, KSH

- családi-kapcsolati problémák – konfliktusok kezelése
- szociális és anyagi problémák, a szegénység kockázata, biztonság hiánya- egyre gyakrabban igényelnek pénzügyi támogatást
- foglalkoztatással kapcsolatos problémák - álláskeresés
- lakhatási problémák, lakáshoz jutás, és lakásfenntartás
- pszichológiai tanácsadás
- ügyintézéshez segítségkérés
- jogi segítségnyújtás
- hajléktalanok ellátásában való segítségnyújtás (részben)

A lakosság részéről érkező jelenleg nem kielégített igények:

- azonnali kézzelfogható segítség - a várakozási idő csökkentése, megszüntetése
- az intézményi infrastruktúra korlátlan használatának biztosítása - pl. álláskeresésben
- addiktológiai tanácsadás
- számítástechnikai oktatás
- internet használat
- családterápia
- jogi képviselő
- gyermekfelügyelet

Társintézmények által jelzett ki nem elégített igények:

- családterápia

Az Újpalotai Családsegítő Szolgálatnál családgondozásban részesülő kliensek száma 2004-től 2007-ig folyamatosan nőtt. 2004-ben 521 kliens részesült ellátásban, 2007-ben pedig már 942. 2008-ban családgondozásban részesültek száma az előző évhez képest jelentős, közel 50%-os mértékben csökkent. A visszaesés nem bizonyult tartósnak. 2009 első félévében már 720 fő vette igénybe a szolgáltatást.

27. táblázat Az adott évben az Újpalotai Családsegítő Szolgálatnál családgondozásban részesült kliensek száma, (ÚCSSZ)

Év	Kliens (fő)
2009.01.01-06.30.	720
2008	487
2007	942
2006	573
2005	618
2004	521

2009 első félévében átlagosan 1,9 alkalommal került kapcsolatba az Újpalotai Családsegítő Szolgálattal egy-egy kliens. Vagyis minden egyes segítségkérő átlagosan kétszer fordul meg a Családsegítő Szolgálatnál. (A többi év esetében féléves részadatokkal nem rendelkezünk, így a 2009-es évet azokkal összevetni nem tudjuk.)

Az egy főre eső évi átlagos kapcsolatfelvétel száma a többi vizsgált évhez viszonyítva 2008-ban kiugró volt. Ebben az évben éves átlagban 4,9 kapcsolatfelvétel jutott egy kliensre. Ugyan ez a szám 2004-ben 3,6, 2005-ben 2,6, 2006-ban 2,2, 2007-ben pedig 2,5 volt.

28. táblázat Az adott évben az Újpalotai Családsegítő Szolgálatnál megjelenő kliensek kapcsolatfelvételi száma, (ÚCSSZ)

Év	Alkalom
2009.01.01-06.30.	1 355
2008	2 399
2007	2 358
2006	1 246
2005	1 592
2004	1 891

A Családsegítő Szolgálattal történő kapcsolatfelvétel jellemzően önkéntes alapon történik. 2004-ben a kliensek 73%-a érkezett így, 2009 első félévében pedig 80 %-uk.

29. táblázat Az adott évben az Újpalotai Családsegítő Szolgálatnál megjelenő kliensek kapcsolatfelvételi módjának aránya, (ÚCSSZ)

	2009.01.01 -06.30.	2008- ban	2007- ben	2006- ban	2005- ben	2004- ben
Kerületi ellátórendszerből	13%	20%	18%	19%	20%	17%
Önkéntesen	80%	70%	74%	76%	72%	73%
Egészségügyi ellátórendszerből	4%	8%	7%	3%	7%	8%
Egyéb módon	3%	2%	1%	2%	1%	2%

6.4. Idős és fogyatékos ellátás

A kerületben 14.600 65 év feletti ember lakik, ez azt jelenti, hogy minden ötödik ember nő és minden hetedik férfi. A lakosság idősödése szempontjából a fővárosi kerületek között nagyjából középen helyezkedik el.

A XV. kerületen belül mindhárom kerületrészre jellemző az elöregedés, de a felmerülő problémák és ezek kezelésére kialakított ellátások különböznek.

Rákospalota lakossága elöregedett, de a közösségi, családi kapcsolatok megtartják az idős embereket: találhatóak olyan családtagok, akik bevonhatóak az idős, beteg emberek gondozásába. Újpalotán sok az egyedülálló, magányosan élő idős ember, akik inkább szorúlnak az ellátórendszer szakembereire.

A családi házas területeken az infrastruktúra rosszabb, nehezebben megközelíthetőek a boltok, az egészségügyi ellátások, rosszabb a közlekedés. A fókuszcsoporton megkérdezett szakemberek és lakosok egyaránt kihangsúlyozták, hogy sokan nem jutnak el az idősek klubjába. Szükségesnek tartanák a közlekedés megoldását a mozgásukban korlátozottak részére.

A megfelelő célzottság elérése érdekében a szociális ellátásoknak az adott helyen felmerülő igényekhez kell igazodni, ezért fontos a szükségletek felmérése.

Az időskorúak esetében a szükségletek meghatározásánál az életkori megoszlást vehetjük alapul. A lakosság 23,5%-a (19.240 fő) 60 év feletti, valószínűsíthető, hogy azokon kívül, akik jelenleg igénybe veszik az idősek nappali ellátását (226 fő volt 2008-ban, 2009. I. félévében ez a szám 212 fő), és a házi segítségnyújtást (214 fő 2008-ban, 227 fő 2009 I. félévében) több kerületi lakónak lenne szüksége ezekre az ellátásokra.

A kerület különböző részeinek lakossága szokásait, hagyományait tekintve eltér és ennek megfelelően szükségleteik is különböznek.

6.5. Idősek nappali ellátása

Az ellátórendszer által regisztrált szükségletek:

- önellátási képesség hiányából adódó gondozás
- egészségi állapotból adódó gondozás
- szállítás az idősek klubjába – sokan nem tudnak eljutni a klubokba, programokra
- elmagányosodás problémája és annak kezelése:
 - kulturális programok
 - ingyenes kirándulások
 - szervezett nyaralás
 - előadások – különösen egészséggel foglalkozó témában
- gyógytorna
- demencia klub

Kerületrészek speciális szükségletei:

Családi házas környezetben (Arany J. u., Klebesberg K. u.)

- télen, a fűtést kiváltandó sokan veszik igénybe a nappali ellátást, melynek keretében, a fürdési és mosási lehetőséggel is élnek, hiszen sok lakás nem komfortos

Lakótelepen (Kontyfa u.):

- közösségi programok
- gyógytorna

- sok a többgenerációs család, a fiatalok a klubban érzik biztonságban az időseket

Csökkenő szükségletek

- étkezés a klubban – házhoz szállító cégek nagyobb választéka alternatívát jelent

A lakosság részéről érkező jelenleg nem kielégített igények:

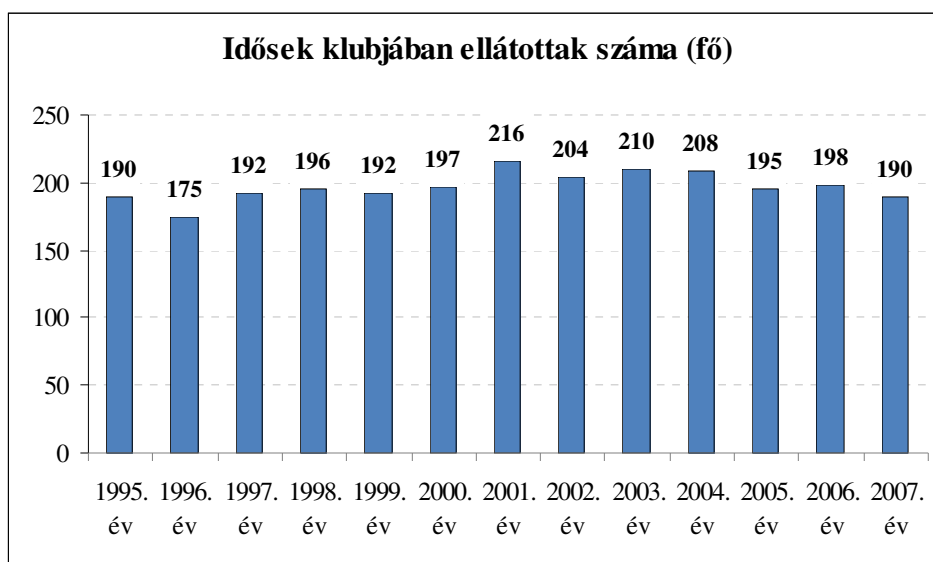
- demens személyek nappali ellátása
- rendszeres személyszállítás a klubokba és haza
- térítésmentes szolgáltatások (kirándulás, egészségügyi vizsgálat, stb.)

Társintézmények által jelzett ki nem elégített igények:

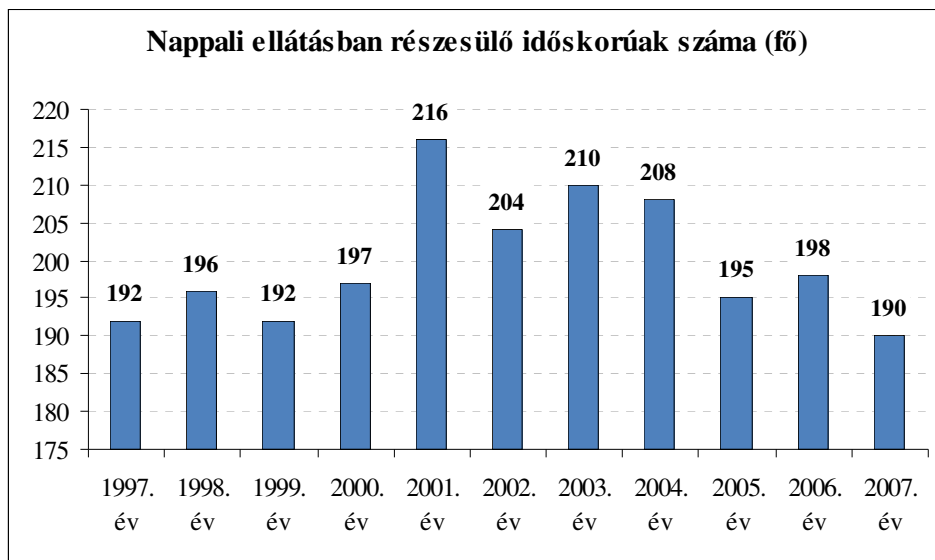
- demens férőhelyek kialakítása

A kerületi idős klubjaiban ellátottak számának alakulásáról 1995 óta rendelkezünk adatokkal. Az ellátottak száma 13 év alatt igen szűk sávban mozgott. Mindössze egyszer, 1996-ban csökkent a kiindulási évhez viszonyítva a számuk. Ez a csökkenés 9%-os volt. Az ezt követő években 0 és + 13% közötti volt a változás 1995-höz képest. 1997-re az ellátottak száma visszaesett az 1995-ös induló év szintjére.

33. ábra Idősek klubjában ellátottak száma a XV. kerületben (fő), (KSH)

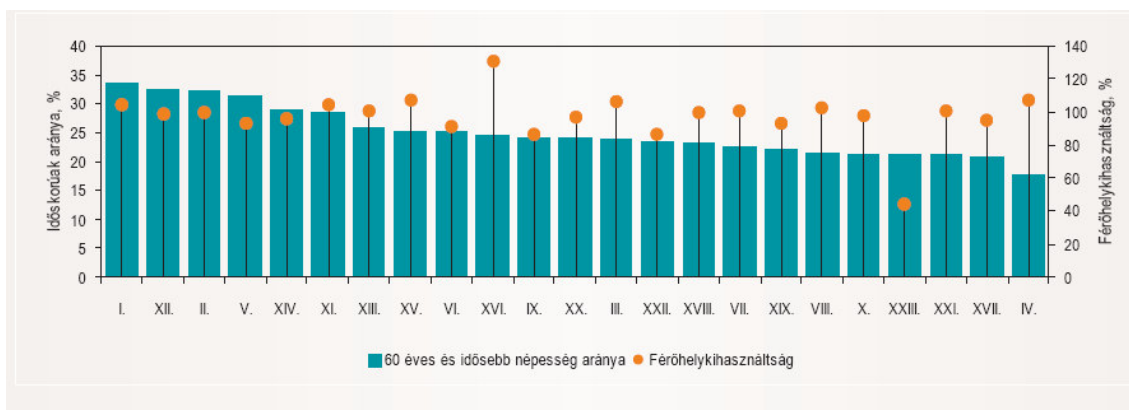


34. ábra Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma a XV. kerületben (fő), (KSH)



Láthatjuk, hogy az idősök lakosságon belüli arányukhoz képest, milyen kis számban veszik igénybe a nappali ellátási formát. 2006-ban a lakosság 25%-a volt 60 éves, vagy annál idősebb. A nappali intézmények férőhely kihasználtsága 110%-os volt. A 60 éves és idősebb népesség aránya hasonló a XIII. és VI. kerületekben, azonban nappali intézményeiknek a férőhely kihasználtsága a XV. kerület férőhely kihasználtságánál kisebb arányú.

35. ábra Az időskorúak nappali intézményeinek férőhely-kihasználtsága 2006-ban, (KSH)



6.6. Házi segítségnyújtás

Házi segítségnyújtás

Regisztrált szükségletek:

Családi házas övezetben:

- fűtésben való segítségnyújtás
- vízmelegítés fürdetéshez
- kert és az utca tisztántartása, hó eltakarítása

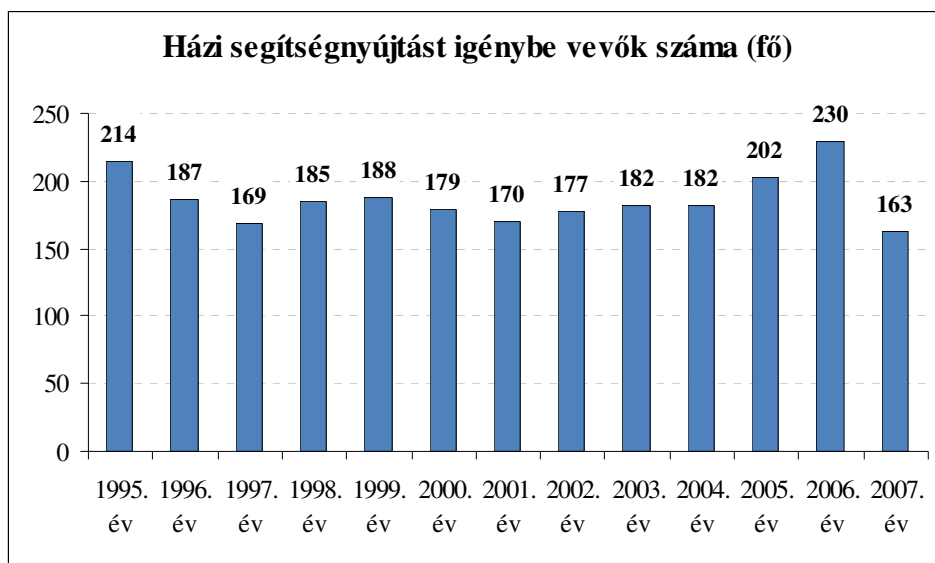
A lakosság és a társintézmények részéről érkező jelenleg nem kielégített igények:

- orvoshoz, illetve szakrendelésre szállítás azonnali szükség esetén
- négy órán túli házi gondozás
- nagytakarítás – különösen az ablaktisztítás

A szükségletek részben az ápolás-gondozás tevékenység időbeni kiterjesztésére és a közösségi tevékenységekre való eljutás biztosítására vonatkoznak.

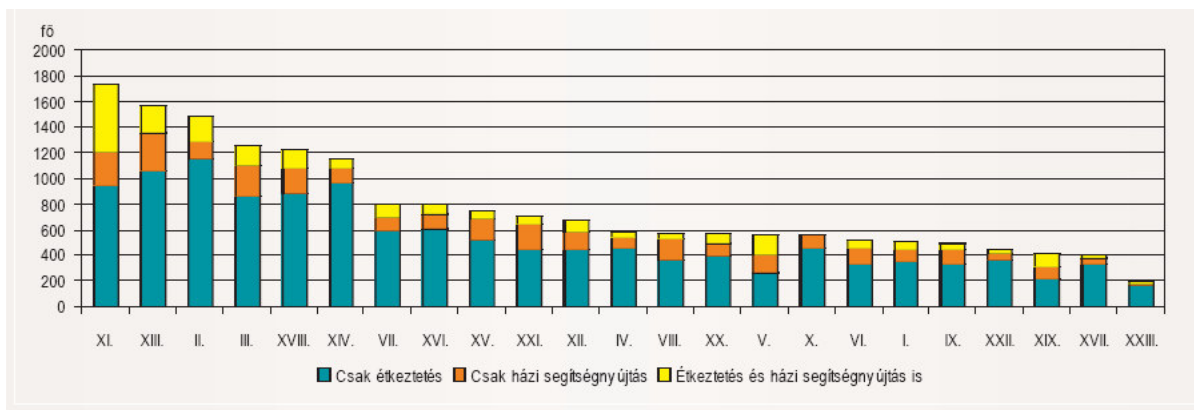
Az idősellátásra vonatkozóan nagyon elégedettek úgy a kerület lakói, mint a szakemberek.

36. ábra Házi segítségnyújtást igénybe vevők száma a XV. kerületben (fő), (KSH)



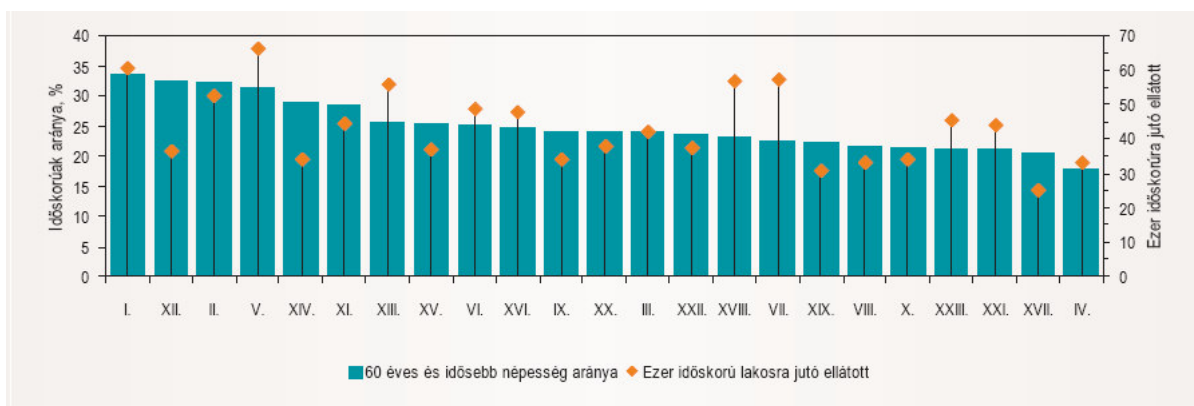
A házi segítségnyújtást igénybevevők száma 1995-től tekintve, 2007-ben volt a legalacsonyabb, mindössze 163 fő. Ez, az 1 évvel korábbi, 2006-os évhez viszonyítva, hirtelen nagyarányú, 41%-os esést jelent.

37. ábra Étkeztetésben és házi segítségnyújtásban részesülők száma, 2006-ban,⁹ (KSH)



A kerület lakosságának 25%-a volt 60 éves, vagy annál idősebb 2006-ban. Szociális étkeztetésben és házi segítségnyújtásban minden 1000, 60 évnél idősebb emberből, csak 35 részesül ezekből a szolgáltatásokból. Ezzel az igénybevételi aránnyal a kerület a fővárosi kerületek közül a középmezőny alján helyezkedik el.

38. ábra A szociális étkeztetés és a házi segítségnyújtás főbb mutatói, 2006-ban,¹⁰ (KSH)

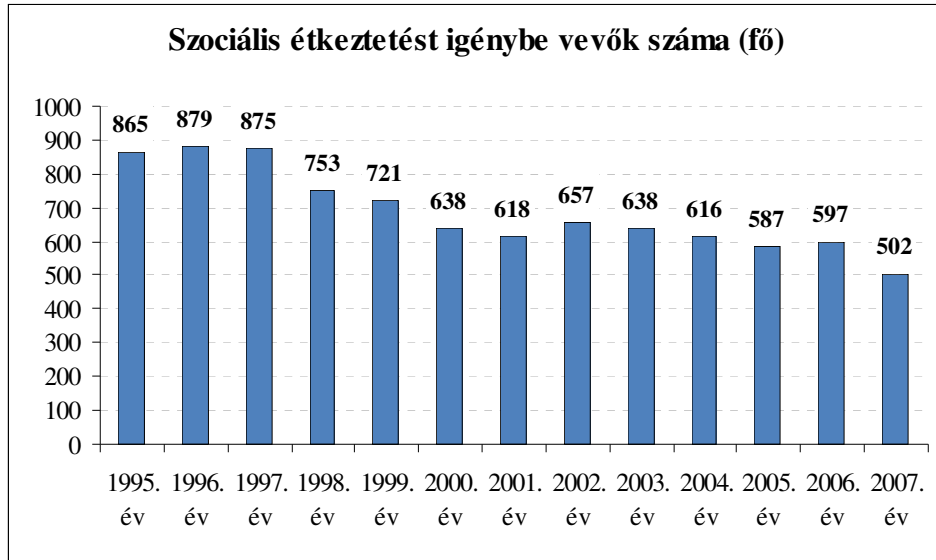


⁹ Budapesti Mozaik 7. szám KSH

¹⁰ Budapesti Mozaik 7. szám KSH

1997-től 2007-ig a szociális étkeztetést igénybevevők száma az 1995-ös kiinduló évhez viszonyítva jelentős mértékben csökkent. Ez a csökkenés közel 75%-os volt. Ennek oka lehet többek között az évek folyamán megnövekedett, és mára széleskörűvé vált piaci kínálat.

39. ábra Szociális étkeztetést igénybe vevők száma a XV. kerületben (fő), (KSH)



**30. táblázat Szociális alap- és nappali ellátásban részesülők kerületenként
2007-ben (KSH)**

Kerület	Étkeztetésben	Házi segítségnyújtásban	Jelzőrendszeres házi segítségnyújtásban	Ellátottak száma az idősek nappali intézményében
I.	290	169	50	115
II.	1 088	317	43	148
III.	874	336	102	786
IV.	440	113	–	218
V.	360	261	43	255
VI.	447	141	55	89
VII.	634	211	50	737
VIII.	456	167	53	296
IX.	306	131	27	190
X.	471	164	50	264
XI.	928	344	65	258
XII.	475	196	44	133
XIII.	1 158	487	135	1 079
XIV.	915	200	47	262
XV.	502	163	46	190
XVI.	651	177	75	227
XVII.	346	80	49	277
XVIII.	1 049	370	58	240
XIX.	281	231	75	208
XX.	475	162	45	120
XXI.	543	191	40	99
XXII.	354	77	–	74
XXIII.	131	39	50	6
Összesen	13 174	4 727	1 202	6 271

6.7. Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

„A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás.”¹¹

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás ügyeleti formában működik, a diszpécser a beérkezett jelzésre reagálva küld segítséget a jelző címére. 2009. I. félévében 49 készüléket helyeztek ki, és 19 jelzés érkezett.

2010-től pályázati formában lehet tovább működtetni a jelzőrendszert.

6.8. Fogyatékkal élők nappali ellátása (ÉNO, FENO)

Nappali ellátásban, 2008-ban 39 fő, 2009. I. félévében 36 fő az ellátottak létszáma. A nappali ellátás keretében nyújtott szolgáltatások:

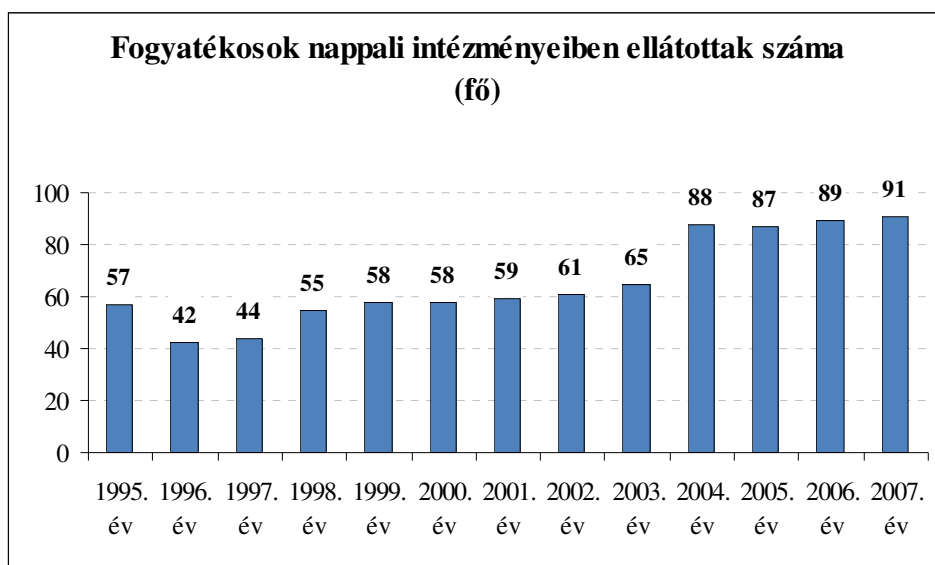
- fejlesztő gondozás
- fejlesztő felkészítés tanköteles korúak részére
- szabadidő-és sportfoglalkozások
- csoportos foglalkozások felnőttek részére
- egyéni fejlesztések
- víz alatti mozgásterápia
- félévenként szakorvosi szakvizsgálat, hetente belgyógyász
- gyógy-lovaglás
- kirándulások
- műsoros rendezvények

Szükség lenne átmeneti otthonra és lakóotthonra fogyatékosok részére.

¹¹ 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról, 65. § (1)

A fogyatékosok nappali intézményeiben (ÉNO, FENO) ellátottak száma 1996 óta 2007-ig bezárólag gyakorlatilag folyamatosan emelkedett. Az ellátottak száma 12 év alatt megduplázódott. A növekedés ütemében, hirtelen ugrás 2004-ben következett be. Ekkor 65 főről 88 főre emelkedett az ellátottak száma, amely a kerületi férőhelybővítésnek köszönhető.

40. ábra Fogyatékosok nappali intézményeiben ellátottak száma a XV. kerületben (fő), (KSH)

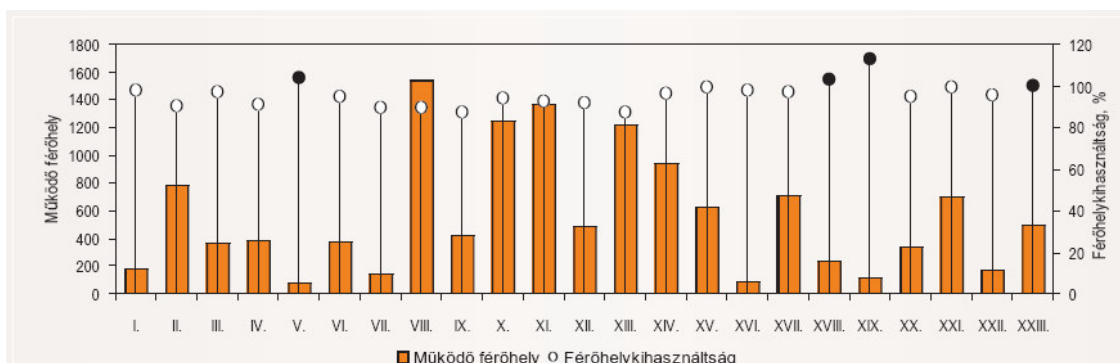


A kerületben a fogyatékosok nappali ellátásának biztosítása mellett, szükség lenne átmeneti otthon, és lakóotthon biztosítására is.

6.9. Tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezés (szociális otthon)

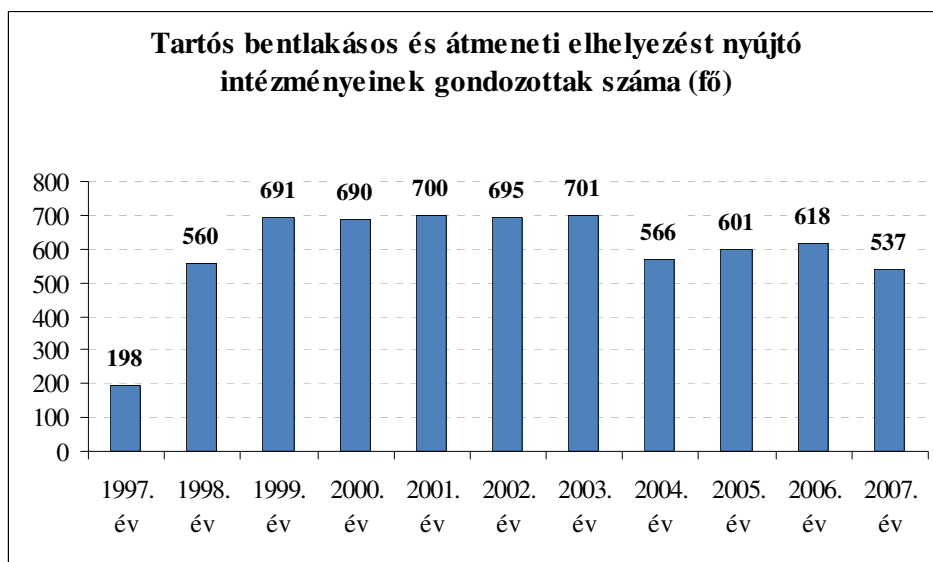
2006-ban a kerületben valamivel több, mint 600 férőhelyen biztosítottak az intézmények tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést. Ennél több férőhelyet a fővárosban csak 8 kerületben lehetett találni. A férőhelyek kihasználtsága gyakorlatilag 100%-os volt.

41. ábra A tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények férőhelyei 2006-ban (KSH)



A gondozottak számában 1999-2003-ig terjedő időszakban állandóság volt megfigyelhető. A gondozotti létszám gyakorlatilag ebben az időszakban nem változott. Az első változást a 2004. év jelentette, amikor is a gondozotti létszám visszaesett az 1998-as szintre. Ezt követő két évben enyhe emelkedés, majd 2007-ben újabb visszaesés figyelhető meg.

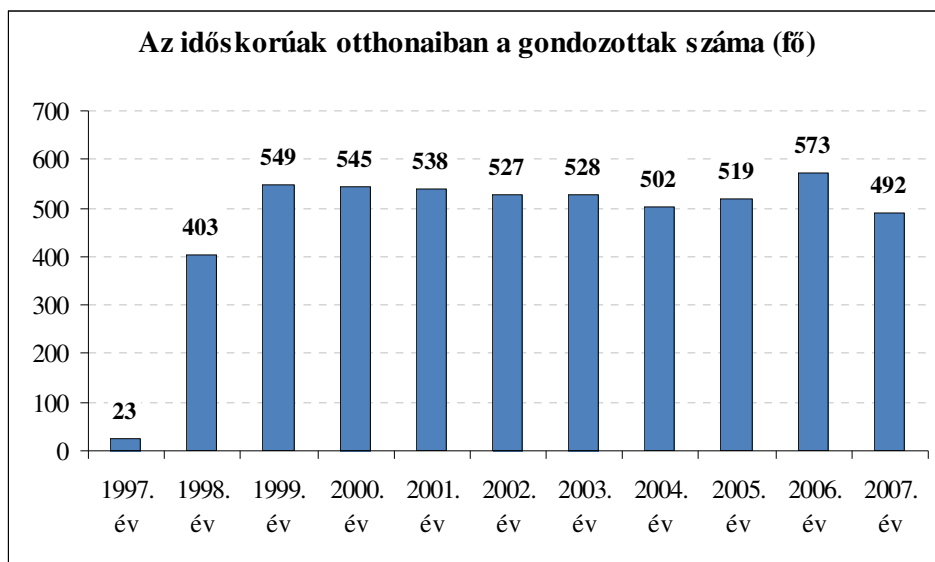
42. ábra Tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézményeinek gondozottak száma a XV. kerületben (fő), (KSH)



1997-ben még csak 23 fő részesült gondozásban időskorúak otthonában. A rá következő évben már 17,5-ször többen, vagyis összesen ez a szám 403 főre emelkedett. A nagyarányú növekedés okát egyértelműen a férőhely kapacitás növelésében kell

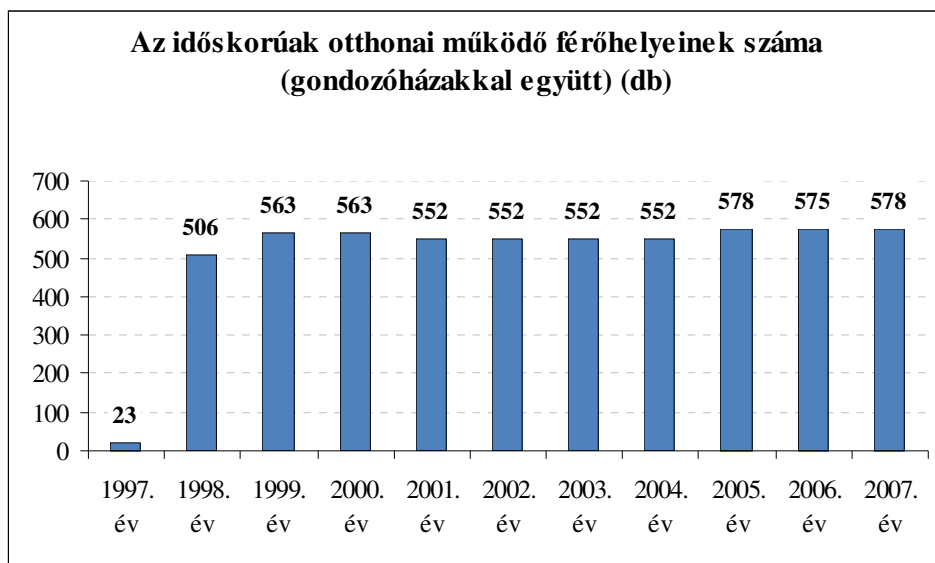
keresnünk. 1998-ban nyitotta meg kapuját a kerületben az Arany Alkony Idősotthonok hálózat Újpalotai Otthona.

43. ábra Az időskorúak otthonaiban a gondozottak száma a XV. kerületben (fő), (KSH)



A férőhely kihasználtság a 100%-ot a vizsgált időszakban egyszer sem haladta meg. Egy évben, 2006-ban közelítette meg a kihasználtság a 100%-ot, egyébként mindig az alatt maradt.

44. ábra Az időskorúak otthonai működő férőhelyeinek száma (gondozóházakkal együtt) a XV. kerületben (fő), (KSH)



6.10. Nem állami fenntartók szerepvállalása a kerületi szociális ellátásban

Az állami szerepvállaláson túl, a szociális ellátórendszer működtetésében hiánypótló szolgáltatásaikon keresztül, számos, nem állami fenntartású szervezet is részt vesz. Ezen szolgáltatók által lefedett ellátási formák az alábbiak:

- hajléktalan ellátás (gondozó ház, rehabilitációs otthon)
- pszichiátriai betegek ellátása (közösségi ellátás, nappali és átmeneti ellátás)
- szenvedélybetegek ellátása (közösségi, egészségügyi ellátása)
- fogyatékkal élők ellátása (támogató szolgálat)

Ellátási szerződés szerinti szociális szolgáltatások és azok telephelyei a XV. kerületben:

Szociális és Rehabilitációs Alapítvány:

Szociális Gondozási Központ – 1151 Bp., Aporháza u. 63.

Hajléktalan Rehabilitációs Otthon – 1224 Bp., Zagyva u. 6/B.

Félúton Alapítvány: 1172 Bp., Liget sor 26.

Pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali és átmeneti ellátása

Humán Sztráda Kht.: 1172 Bp., Liget sor 26.

Pszichiátriai és szenvedélybetegek közösségi ellátása

Drogprevenációs Alapítvány. Drogambulancia: 1152 Budapest, Arany János utca 73.,
Ambuláns addiktológiai ellátás.

6.11. A hiányzó feladatok biztosítása, egyes ellátások bővítése

A szociális-és gyermekvédelmi törvény által előírt kötelező szolgáltatások mindegyike megtalálható a kerületben.

A bővítés lehetőségei a lakók és a szakemberek által megfogalmazott szükségletek alapján az alábbiak lehetnek:

- Az idős ellátás magas színvonalú, elégedettek a szolgáltatásokkal, de ugyanakkor az érintett lakosságnak csak nagyon kis száma tudja igénybe venni. Egy-egy terület célzott igényfelmérése után, a kerület több helyszínén is érdemes lenne a nappali ellátást megszervezni, vagy, ha ez nem megoldható, úgy az idősek szállítását kellene megoldani. Ha elfogadjuk, hogy úgy gazdaságossági, mint emberiességi szempontból is az az optimális, ha az idős, beteg, vagy fogyatékkal élő nem kell, hogy tartós bentlakásos intézménybe költözzön, hanem az a cél, hogy minél tovább saját otthonukban maradhassanak, akkor a nappali ellátásnak, házi segítségnyújtásnak, átmeneti otthonnak fontos szerepe kell, hogy legyen a kerületben.
- Az ÉNO-ba járók szülei nagyon elégedettek a szolgáltatásokkal, de szükségesnek látszik a fejlesztés. Részben szükség lenne a férőhelyek bővítésére, másrészt szükséges lenne olyan bentlakásos lehetőségre, ami a szülők számára megnyugtató megoldást nyújt, amikor ők nem tudják gondozni gyermekeiket.
- Az oktatás területén fontos lenne, hogy olyan alternatív megoldások megszervezésére, amelyek a hátrányos helyzetű, munkanélküli családok gyermekei számára lehetőséget teremtenek a továbbtanulás felé. Ez lehet kis létszámú osztály, alternatív napközi, tanoda program, stb..
- A kerületrészekén fontos lenne közösségi házak kialakítása, ahol kihelyezett szolgáltatásokon, közösségfejlesztésen kívül, elsősorban a fiataloknak kellene kialakítani klubhelyiségeket.

7. A lakosság szociális jellemzői

7.1. Lakossági díjhátralékok

A lakosság adósságállományát elsősorban a lakossági közüzemi szolgáltatók adatai alapján tekintettük át. Összesen kilenc szolgáltató vonatkozásában történt adatkérés. Ezek az alábbiak:

- ELMŰ-ÉMÁSZ Ügyfélszolgálati Kft.
- FŐ*HŐ Energetikai Szolgáltató és Üzemeletető Korlátolt Felelősségű Társaság
- Fővárosi Gázművek Zrt.
- Dalkia Energia
- Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.
- Fővárosi Vízművek Zrt.
- FŐTÁV Zrt.
- Díjbeszedő Holding Zrt.
- Budapest Főváros Önkormányzata, Főpolgármesteri Hivatal Lakás Ügyosztály

A megkeresett szolgáltatók közül három – az ELMŰ-ÉMÁSZ Ügyfélszolgálati Kft., a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt., és a Fővárosi Vízművek Zrt. – nem szolgáltatott adatokat.¹²

A lakossági díjhátralék mértéke hónapról hónapra változik. Ebből adódóan, valamint annak okán, hogy a szolgáltatott díjhátralék adatok havi szinten már nem egy időintervallumra vonatkoznak, csak nagyságrendjében tudjuk megmondani a lakosok által felhalmozott összes díjtartozást. A szolgáltatott adatok alapján a fentiek tükrében elmondhatjuk, hogy a kerület lakosságának díjtartozása 2009-ben 1,1 milliárdos nagyságrend körüli. A lakosság adósságállományának legnagyobb hányada a Díjbeszedő Holding Zrt. felé irányul. Ez a tétel önmagában 920 millió forintot tesz ki. Ennél az összegnél figyelembe kell vennünk, hogy nem egyetlen egy szolgáltató felé

¹² Az adatkérés és adattisztázás módszertani problémáit a Módszertani összefoglaló című fejezet részben részletesen ismertettük.

irányuló tartozásról van szó, hiszen a Díjbeszedő Holding Zrt. számos szolgáltató – köztük lakossági hitelezéssel foglalkozó bankok – folyószámláját kezeli. Ha csupán az egyes, önmagukban is beazonosítható szolgáltatók lakossági kintlévőségeit vizsgáljuk, azt tapasztaljuk, hogy a távhőszolgáltatások kerületi lakossági díjhátraléka teszi ki a legnagyobb közüzemi díjtartozási tételt. Ismerve a kerület egyes részeinek lakásállományát (elsősorban a lakótelepekre, a kifűthetetlen panelekre gondolva), a távhőszolgáltatás specifikumait (magas általány, a háztartások alacsony arányánál szabályozható fogyasztást), ezen az adaton egyáltalán nem lepődhetünk meg.

31. táblázat XV. kerület lakossági díjhátraléka (összesítő)¹³

XV. kerület lakossági díjhátralékok 2009.		
Szolgáltató	Díjhátralék (Ft)	Jelentés dátuma
Díjbeszedő Holding Zrt.	918 617 267	2009. 04.
Dalkia Energia Budapest Főváros XV. Ker. Önkormányzat tulajdonában Álló lakások távhő díjtartozása	37 454 137	2009. 07. 27.
Budapest Főváros Önkormányzata, Lakás Ügyosztály	11 462 000	2009. 09. 11.
FŐ-HŐ Energetikai Szolgáltató és Üzemeltető Korlátolt Felelősségű Társaság	2 691 314	2009. 06. 19.
FŐTÁV ZRT.	71 472 161	2009. 06.
Fővárosi Gázművek ZRT. (30 napon túli tartozás)	38 824 503	2009. 07. 31.
Összesen:	1 080 521 382	

Az egyes szolgáltatók felé irányuló díjhátralékokat, ahol módunkban állt térképen is megjelenítettük.¹⁴ A térképek alapján beazonosítható, hogy a távhőszolgáltatás

¹³ A táblázatban a Díjbeszedő Holding Zrt. esetében feltüntetett lakossági kintlévőségében nem szerepel a Fővárosi Gázművek ZRT. 30 napon túli lakossági kintlévősége.

díjhátraléka elsősorban Újpalota lakosságát érinti. Pestújhely kisebb mértékben, de ugyancsak érintett ebben a típusú díjhátralékban. Rákospalotáról ugyanakkor elmondható, hogy távhőszolgáltatás díjhátralékának vonatkozásában alig érintett. Mindössze néhány fogyasztó esetében Öregpalotán jelentkezik ez a típusú díjhátralék. Ezzel ellentétben a Fővárosi Gázművek ZRT. kintlévőségei elsősorban Rákospalotán, másodsorban pedig Pestújhelyen vannak. Újpalota lakossága ebben a típusú díjtartozásban gyakorlatilag egyáltalán nem érintett. Rákospalotán a nagyobb arányú komfort nélküli lakásokat magában foglaló területen egyértelműen jelentkezik a díjhátralék a Fővárosi Gázművek ZRT. felé.

¹⁴ A lakossági díjhátralék területi eloszlását bemutató térképek a 8. Szociális térkép fejezetben találhatóak.

A Díjbeszedő Holding Zrt. összevont adatokat közölt a kerületről és a fővárosról az adatbázisában fellelhető 2008. december 31-i és 2009. március 31-i állapot szerint.

**32. táblázat Hátralék kimutatás a 2008. december 31-i állapot szerint
(Díjbeszedő Holding Zrt.)**

Budapest összesen		
Kategória	Fogyasztó (db)	Hátralék (Ft)
0 Ft - 100 000 Ft	288 864	3 556 564 686
100 001 Ft - 500 000 Ft	17 646	3 637 061 279
500 001 Ft - 1 000 000 Ft	2 488	1 739 064 287
1 000 001 Ft -	1 460	2 386 452 363
Összesen	310 458	11 319 142 615
XV. kerületre vonatkozóan		
Kategória	Fogyasztó (db)	Hátralék (Ft)
0 Ft - 100 000 Ft	12 393	173 023 154
100 001 Ft - 500 000 Ft	1 188	251 834 831
500 001 Ft - 1 000 000 Ft	235	165 089 259
1 000 001 Ft -	150	249 815 675
Összesen	13 966	839 762 919

**33. táblázat Hátralék kimutatás a 2009. március 31-i állapot szerint
(Díjbeszedő Holding Zrt.)**

Budapest összesen		
Kategória	Fogyasztó (db)	Hátralék (Ft)
0 Ft - 100 000 Ft	261 106	3 709 421 571
100 001 Ft - 500 000 Ft	18 614	3 837 900 210
500 001 Ft - 1 000 000 Ft	2 540	1 774 632 675
1 000 001 Ft -	1 478	2 430 339 855
Összesen	283 738	11 752 294 311
XV. kerületre vonatkozóan		
Kategória	Fogyasztó (db)	Hátralék (Ft)
0 Ft - 100 000 Ft	14 664	242 264 272
100 001 Ft - 500 000 Ft	1 339	279 692 379
500 001 Ft - 1 000 000 Ft	250	176 412 938
1 000 001 Ft -	154	259 072 181
Összesen	16 407	957 441 770

2008. december 31-én a kerületben a Díjbeszedő Holding ZRT. közel 14 ezer díjhátralékos fogyasztót tartott nyilván. Ugyanez a szám 2009. március 31-én 16,5 ezer volt, vagyis 2,5 ezer fővel több. Az adatokból azt nem tudhatjuk, hogy vajon az év végére kiegyenlítődik-e a két vizsgált év díjhátralékosainak száma. Azt azonban tudjuk, hogy 2008. december 31-én az egy főre jutó átlagos díjhátralék mértéke 60 ezer forint volt. Ez a fővárosi átlagnál 24 ezer forintra magasabb. Ugyanez az érték 2009. március 31-én 58 ezer forint, ami az adott időszakban a fővárosi átlagnál 17 ezer forintra magasabb.

7.2. Lakásfenntartási támogatások

„A lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászorult személyeknek, családoknak az általuk lakott lakás vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaik viseléséhez nyújtott hozzájárulás.”¹⁵

„(1) A normatív és ... egyéb lakásfenntartási támogatások¹⁶ iránti kérelmek elbírálása a polgármester hatásköre.

(2) A támogatás iránti kérelmet a Szociálpolitikai és Egészségügyi Bizottság által jóváhagyott nyomtatvány kitöltésével és a szükséges igazolások csatolásával lehet előterjeszteni a Polgármesteri Hivatalban.

(3) A kérelem elbírálása előtt a Polgármesteri Hivatal környezettanulmányt készíthet.”¹⁷

Budapesten 2007-ben a lakásfenntartási támogatás évi átlagos összege a XV. kerületben volt a legmagasabb, 86.749 Ft (40. táblázat). A lakásfenntartási és lakbértámogatásra szánt önkormányzati előirányzat csökkenő tendenciát mutat. Ez a csökkenés a teljesítés, vagyis a támogatásra kifizetett összeg oldalán is megfigyelhető.

34. táblázat Lakásfenntartási és lakbértámogatás (szakfeladat 853311) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata)

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	200 600	182 549	155 762	85,33
2008	183 500	175 995	130 871	74,36
2009 I-VI	157 156	157 156	60 129	38,26
Összesen	541 256	515 700	346 762	

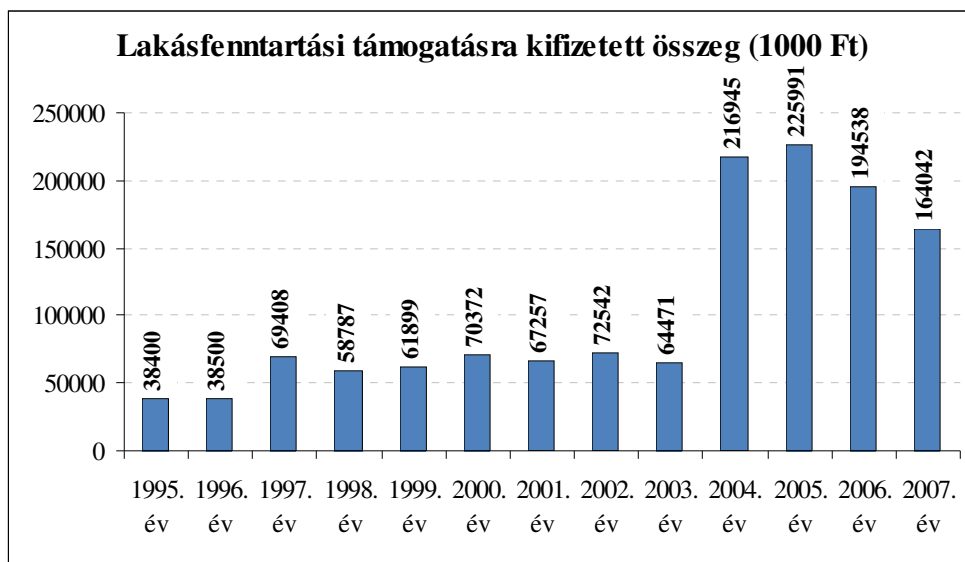
¹⁵ 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról, 38. § (1)

¹⁶ kiegészítő lakásfenntartási támogatás, helyi lakásfenntartási támogatás, lakbértámogatás.

¹⁷ Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzat Képviselő-testületének 27/2004. (VI.9.) ök. rendelete a lakásfenntartási támogatásokról, 7. §

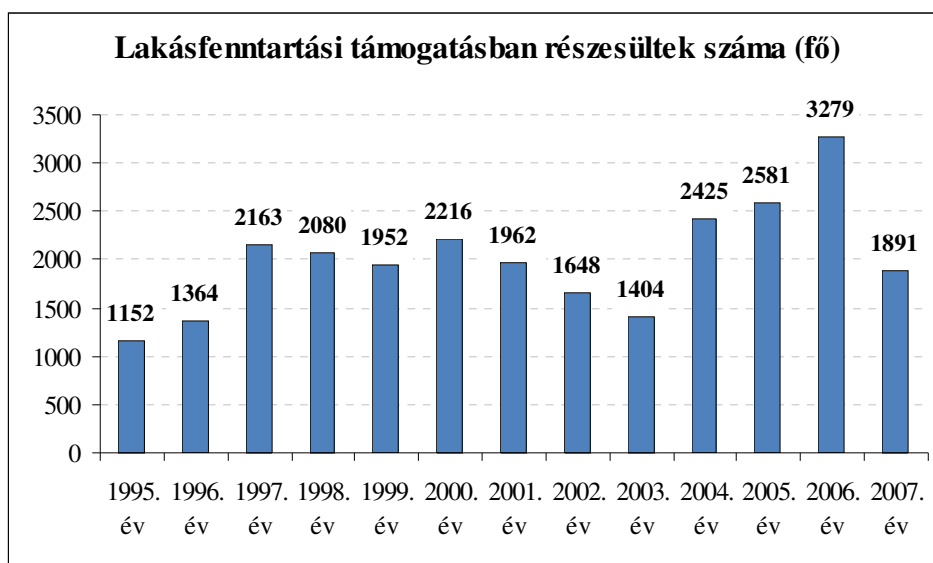
A lakásfenntartási támogatásra kifizetett összeg mértéke 2003-ban jelentős mértékben, közel 3,5 szeresére növekedett. A támogatás csúcspontja 2005-ben volt.

45. ábra Lakásfenntartási támogatásra kifizetett összege a XV. kerületben (1000 Ft), (KSH)



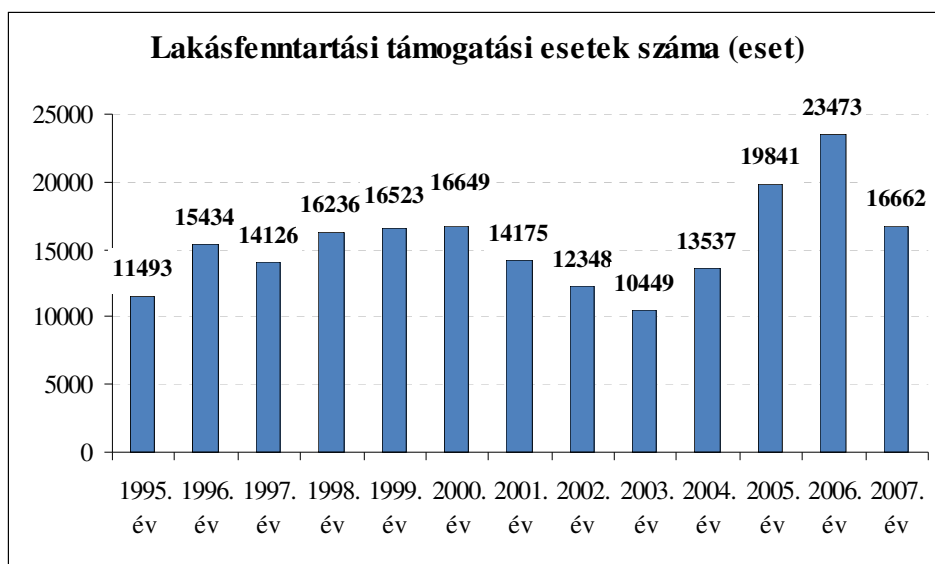
A lakásfenntartási támogatásban részesülők száma 2007-ben, az előző évi számhoz képest jelentős, 42%-os csökkenést mutat. Összesen 1891 fő részesült lakásfenntartási támogatásban.

46. ábra Lakásfenntartási támogatásban részesülők száma a XV. kerületben (fő), (KSH)



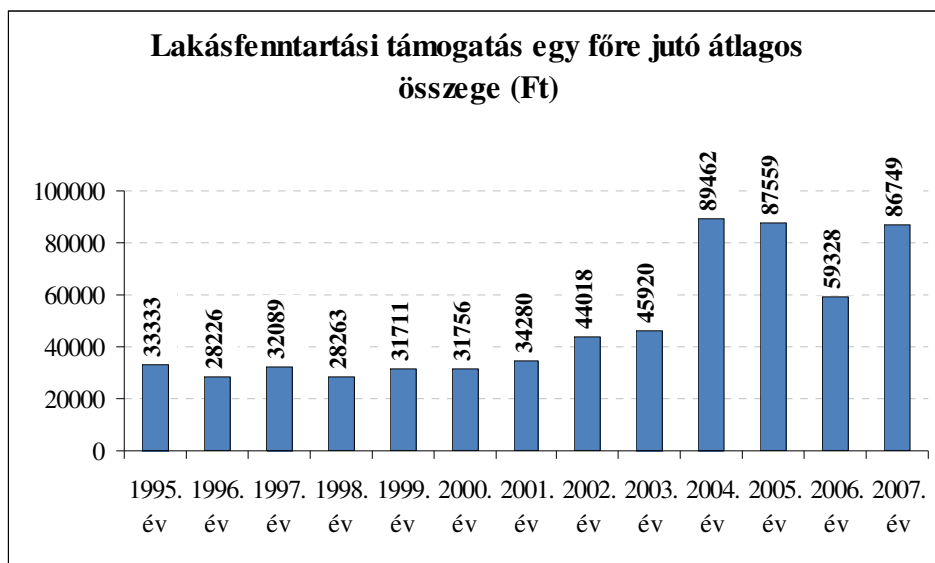
A lakásfenntartási támogatásban részesülők számának csökkenése mellett, a lakásfenntartási támogatási esetek száma is csökkent a 2006-os évhez képest, de a csökkenés mértéke kisebb (30%).

47. ábra Lakásfenntartási támogatási esetek száma a XV. kerületben (eset), (KSH)



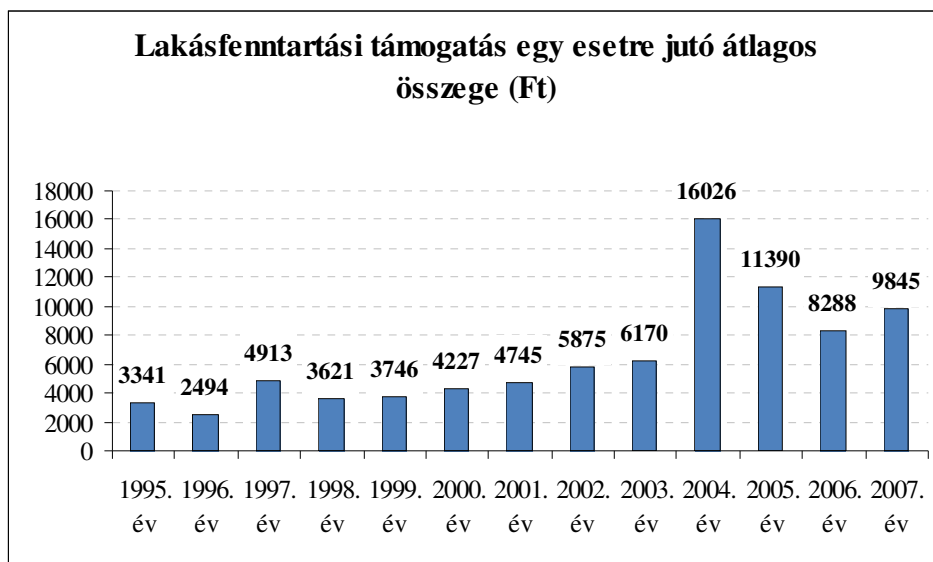
Bár 2007-ben a lakásfenntartásban részesülők száma nagymértékben csökkent, azonban az egy főre jutó átlagos támogatási összeg az előző évhez viszonyítva jelentős mértékben növekedett: gyakorlatilag visszaállt a 2004-es, 2005-ös évek szintjére.

48. ábra Lakásfenntartási támogatás egy főre jutó átlagos összege a XV. kerületben (Ft), (KSH)



A lakásfenntartási támogatás egy esetre jutó átlagos összege 2007-ben 10 ezer forint volt. Ez az összeg 2004-2005 időszakhoz képest alacsonyabb.

49. ábra Lakásfenntartási támogatás egy esetre jutó átlagos összege a XV. kerületben (Ft), (KSH)



7.3. Adósságcsökkentési támogatás

„Az adósságcsökkentési támogatás vissza nem térítendő szociális támogatás, melynek mértéke nem haladhatja meg az adósságkezelés körébe bevont adósság 75%-át, és összege legfeljebb kettőszáz-ezer forint lehet.”¹⁸

Az adósságcsökkentési támogatásra fordított összeg a 2007-es évhez viszonyítva csökkent. Míg 2007-ben még az előirányzott összeg 90%-a került felhasználásra, addig ez az arány 2008-ban 80% volt. Ennek legfőbb magyarázata az lehet, hogy a támogatást igénybevevők, és/vagy a jogosultsági feltételeknek megfelelők száma az előző évhez képest kisebb volt.

¹⁸ Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzat Képviselő-testületének 8/2005. (IV. 4.) ök. Rendelete az adósságkezelésről 5§ (1)

35. táblázat Adósságsökkentési támogatás (szakfeladat 853311) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata)

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	20 000	10 016	9 029	90,15
2008	15 000	7 954	6 370	80,09
2009 I-VI	12 000	12 000	1 696	14,13
Összesen	47 000	29 970	17 095	

A fűtéstámogatás előirányzott összegéről is elmondható, hogy évről évre csökken.

36. táblázat Fűtéstámogatás önkormányzati rész (szakfeladat: 751845) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata)

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	13 000	13 000	12 000	92,3
2008	15 000	7 200	7200	100,00
2009 I-VI	500	500	-	-
Összesen	28 500	20 700	19 200	

7.4. Közhasznú – közcélú munkavégzés

Közfoglalkoztatásnak számít az 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról, Szt. 10 § (4) c) pontja szerint:

- a közmunka,
- a közhasznú munka,

- és a közcélú munka.¹⁹

**37. táblázat Közhasznú munkavégzés (szakfeladat: 751845) 2007-2009,
(XV. kerület Önkormányzata)**

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	46 471	51 439	46 056	89,54
2008	59 581	67 981	56 601	83,26
2009 I-VI	-	-	-	-
Összesen	106 052	119 420	102 657	

**38. táblázat Köz célú munkavégzés (szakfeladat: 751845) 2007-2009,
(XV. kerület Önkormányzata)**

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	60 642	60 642	50 777	83,73
2008	38 718	38 718	29 765	76,88
2009 I-VI	91 610	91 610	25 987	28,37
Összesen	190 970	190 970	106 529	

7.5. Munkanélküliek ellátása

Az objektív környezeti hatások következtében a családok egy része létminimum alatt él. A Munkaügyi Központ adatai szerint 1131 fő munkanélküli.

A nem foglalkoztatottak rendszeres szociális segélye nem helyi, hanem központi finanszírozású támogatás. A segélyezésére szánt összeg minden évben 100%-ban kifizetésre kerül a kerületben.

¹⁹ 2009. 01. 01-jétől csak a közcélú munkavégzés megszervezése a települési önkormányzat feladata.

39. táblázat Nem foglalkoztatottak rendszeres szociális segélye (szakfeladat 853333) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata)

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	114 339	103 537	103 496	99,96
2008	128 284	129 713	129 592	99,91
2009 I-VI	122 734	122 734	64 913	52,89
Összesen	365 357	355 984	298 001	

7.6. Rendszeres szociális segély és létfenntartás

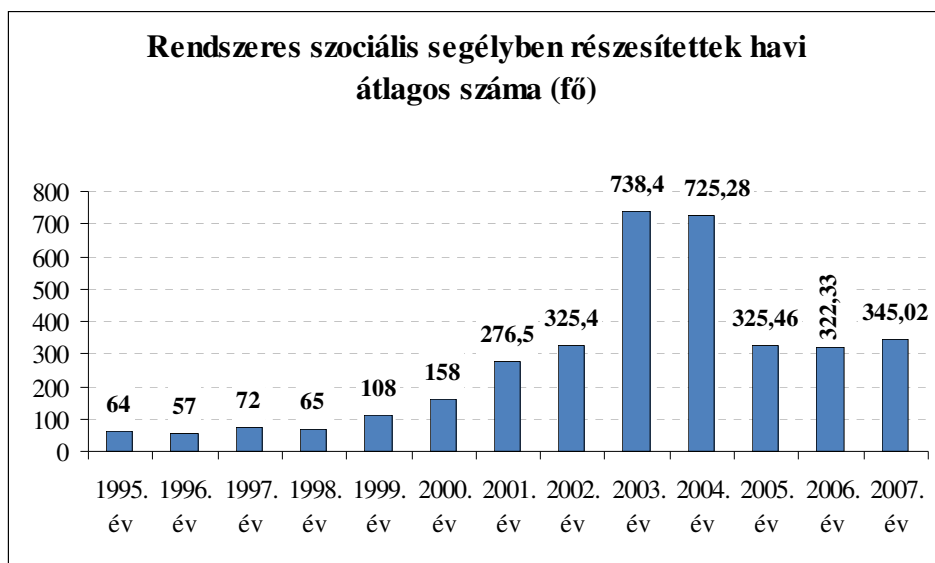
A rendszeres szociális segély, rászorultságtól függő pénzbeli ellátási forma. A segély mértékét törvény szabályozza, teljes összegét a központi költségvetés megtéríti.

„A rendszeres szociális segély havi összege a családi jövedelemhatár összegének és a jogosult családja havi összjövedelmének különbözete, de nem haladhatja meg a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló részére megállapított személyi alaphér mindenkori kötelező legkisebb összegének személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkel csökkentett összegét. A családi jövedelemhatár összege megegyezik a család fogyasztási egységeihez tartozó arányszámok összegének és az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összege 90%-ának szorzatával. „²⁰

1995-től a rendszeres szociális segélyben részesülők száma 2003-ig emelkedett. 2003-ban számuk nagymértékben megugrott. Több mint, kétszerese lett a segélyben részesülők száma. 2004-ben a rendszeres szociális segélyben részesülők száma tartotta az előző évi szintet, majd ezt követő években visszaállt a 2002. év szintjére.

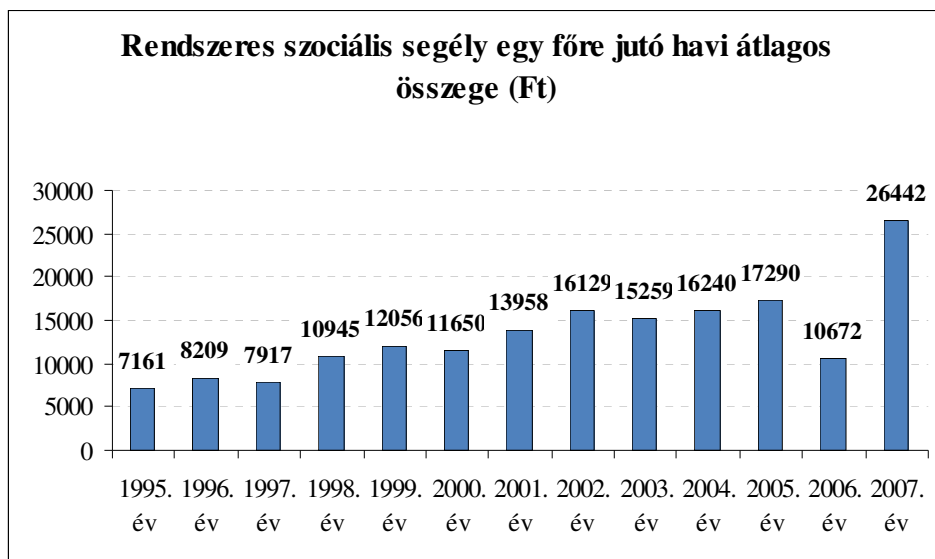
²⁰ 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról, 37/C. § (2)

50. ábra Rendszeres szociális segélyben részesítettek havi átlagos száma a XV. kerületben (fő), (KSH)



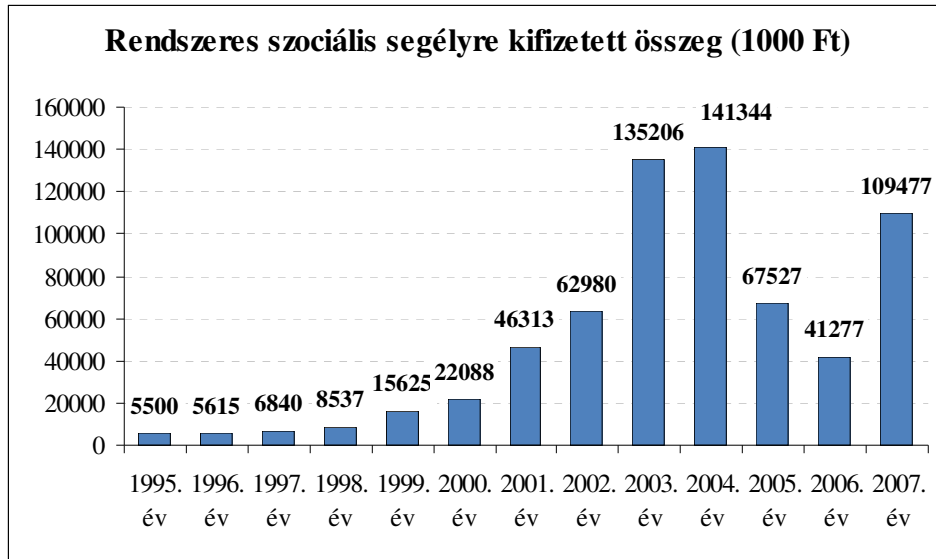
A rendszeres szociális segély egy főre jutó havi átlagos összege 1995-től 2007-ig tartó időszakot vizsgálva 2007-ben volt a legmagasabb, 26.442 forint.

51. ábra Rendszeres szociális segély egy főre jutó havi átlagos összege a XV. kerületben (Ft), (KSH)



A segélyezés keretében kifizetett támogatás összege, 2007-ben havi átlag 345 főre, éves szinten 10 9477 ezer forint volt. Kevesebb ember, de magasabb összegű támogatáshoz juthatott, mint 2003-ban, vagy 2004-ben.

52. ábra Rendszeres szociális segélyre kifizetett összeg a XV. kerületben (1000 Ft), (KSH)



40. táblázat Szociális segélyezés főbb támogatási formák szerint, kerületenként, 2007-ben (KSH)

Kerület	Egy főre jutó			
	rendszeres szociális segély havi átlagos összege, Ft	lakásfenntartási támogatás	átmeneti segély	rendkívüli gyermekvédelmi támogatás
I.	22 300	15 250	38 464	35 000
II.	21 818	73 089	38 626	15 223
III.	22 989	39 781	20 852	16 840
IV.	25 463	34 949	30 490	15 937
V.	22 018	69 828	3 732	45 360
VI.	23 643	35 315	37 143	16 125
VII.	24 418	23 630	12 406	45 826
VIII.	26 197	77 972	13 166	10 825
IX.	26 466	27 561	15 716	17 329
X.	25 500	70 197	14 174	19 005
XI.	22 862	64 826	14 256	20 598
XII.	20 122	29 855	27 626	17 344
XIII.	26 637	55 540	12 712	16 907
XIV.	23 773	77 660	29 402	16 098
XV.	26 442	86 749	30 076	23 027
XVI.	25 104	35 905	15 201	27 100
XVII.	21 137	33 227	43 742	11 497
XVIII.	22 082	38 780	19 604	19 311
XIX.	24 514	68 855	13 005	11 079
XX.	15 532	31 691	14 752	14 661
XXI.	23 306	62 379	16 782	17 644
XXII.	25 873	30 410	29 348	9 225
XXIII.	26 578	44 196	5 140	12 837
Fővárosi önkormányzat	26 164	–	34 889	–
Összesen	24 466	45 030	11 129	12 080

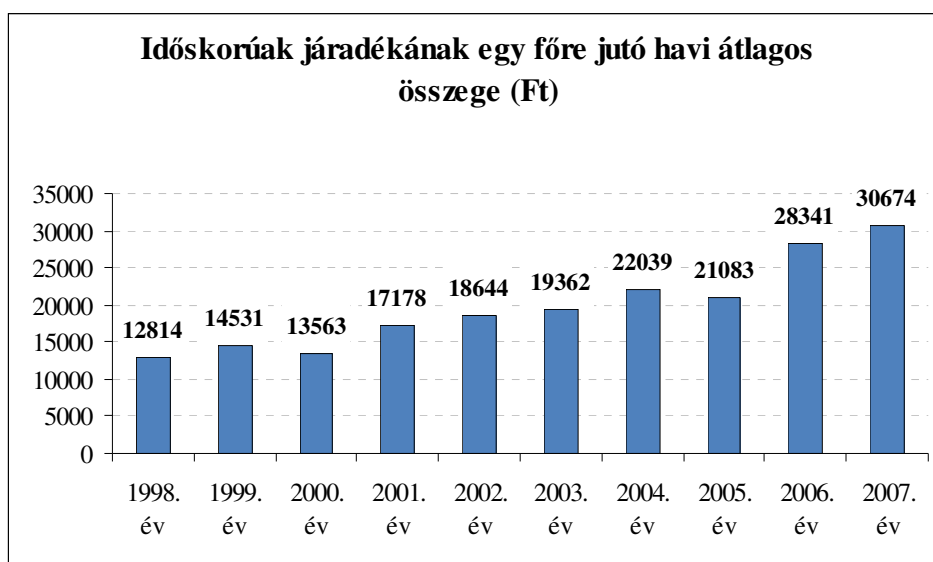
7.7. Időskorúak járadéka

”Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás.”²¹

A segély mértékét az 1993. évi III. törvény szabályozza.

Az időskorúak járadékának egy főre jutó havi átlagos összege két kitéréstől eltekintve évről évre folyamatos növekedést mutat.

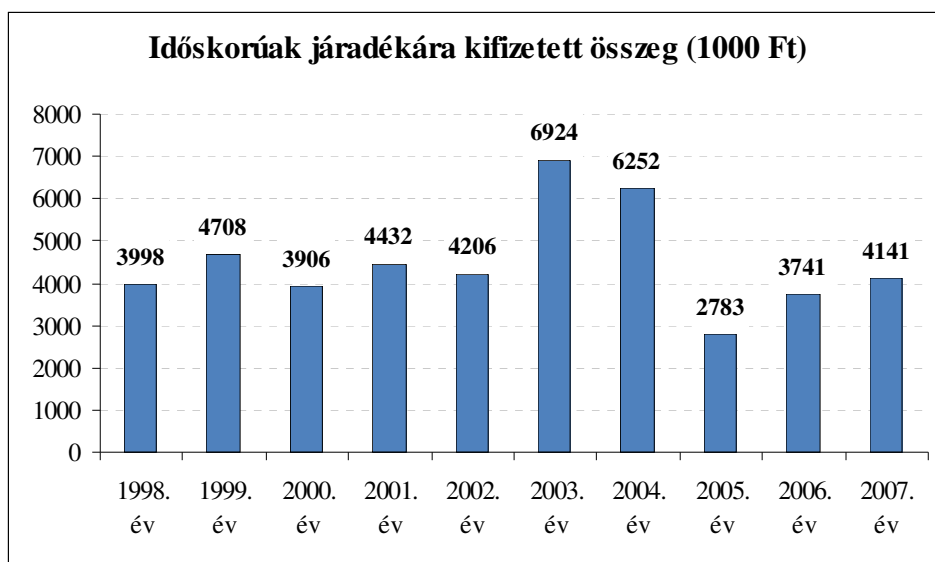
53. ábra Időskorúak járadékának egy főre jutó havi átlagos összege a XV. kerületben (Ft), (KSH)



²¹ 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról, 32/B. § (1)

Az időskorúak járadékára kifizetett összeg nagysága 2005-ben az előző évhez képest 55%-al zuhant. Az ezt követő években ugyan emelkedésnek indult mértéke, de még 2008-ban is a 2001-es 2002-es időszak értékeinek közelében mozgott.

54. ábra Időskorúak járadékára kifizetett összeg a XV. kerületben (1000 Ft), (KSH)



Ebben a támogatási formában az előirányzott és a teljesített kifizetések gyakorlatilag 100%-ban megvalósulnak.

41. táblázat Időskorúak járadéka (szakfeladat 853311) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata)

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	4 812	4 144	4 141	99,93
2008	4 856	4 509	4 456	98,82
2009 I-VI	5 404	5 404	2 146	39,71
Összesen	15 072	14 057	10 743	

7.8. Nyugdíj, nyugdíjszerű ellátás

42. táblázat A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma és havi teljes ellátása kerületenként, (KSH, 2008. január)

Kerület	Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesült	Ezer lakosra jutó nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők		A havi teljes ellátás átlagos összege	
		száma	a budapesti átlag százalékában	Ft	a budapesti átlag százalékában
I.	8 798	357	118,1	103 653	112,1
II.	29 407	333	110,4	106 643	115,4
III.	37 672	304	100,8	94 656	102,4
IV.	26 056	265	87,7	90 541	98,0
V.	8 845	327	108,3	97 612	105,6
VI.	11 109	266	88,0	89 856	97,2
VII.	15 733	254	83,9	85 082	92,1
VIII.	20 173	248	82,0	83 116	89,9
IX.	16 561	272	90,0	88 680	95,9
X.	22 386	285	94,4	88 333	95,6
XI.	45 307	330	109,1	99 434	107,6
XII.	21 003	373	123,6	107 002	115,8
XIII.	32 774	293	97,1	94 460	102,2
XIV.	38 736	327	108,3	94 620	102,4
XV.	25 500	317	104,8	87 888	95,1
XVI.	21 573	316	104,6	90 794	98,2
XVII.	22 702	292	96,6	86 360	93,4
XVIII.	28 806	309	102,3	87 633	94,8
XIX.	17 719	288	95,4	87 817	95,0
XX.	19 926	315	104,2	85 935	93,0
XXI.	22 297	292	96,7	85 394	92,4
XXII.	15 266	302	100,1	89 988	97,4
XXIII.	5 932	290	96,0	82 878	89,7
Összesen	514 281	302	100,0	92 424	100,0

7.9. Közgyógyellátás

„A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított hozzájárulás.”²²

A közgyógyellátásra fordított összeg 2007 óta folyamatosan csökken. A közgyógyellátási összegnek 2007-ben 73, 2008-ban 65 százalékát használták fel. Az ellátásban résztvevők száma ennek megfelelően szintén csökkenő tendenciát mutat.

**43. táblázat Közgyógyellátás (szakfeladat: 853344) 2007-2009,
(XV. kerület Önkormányzata)**

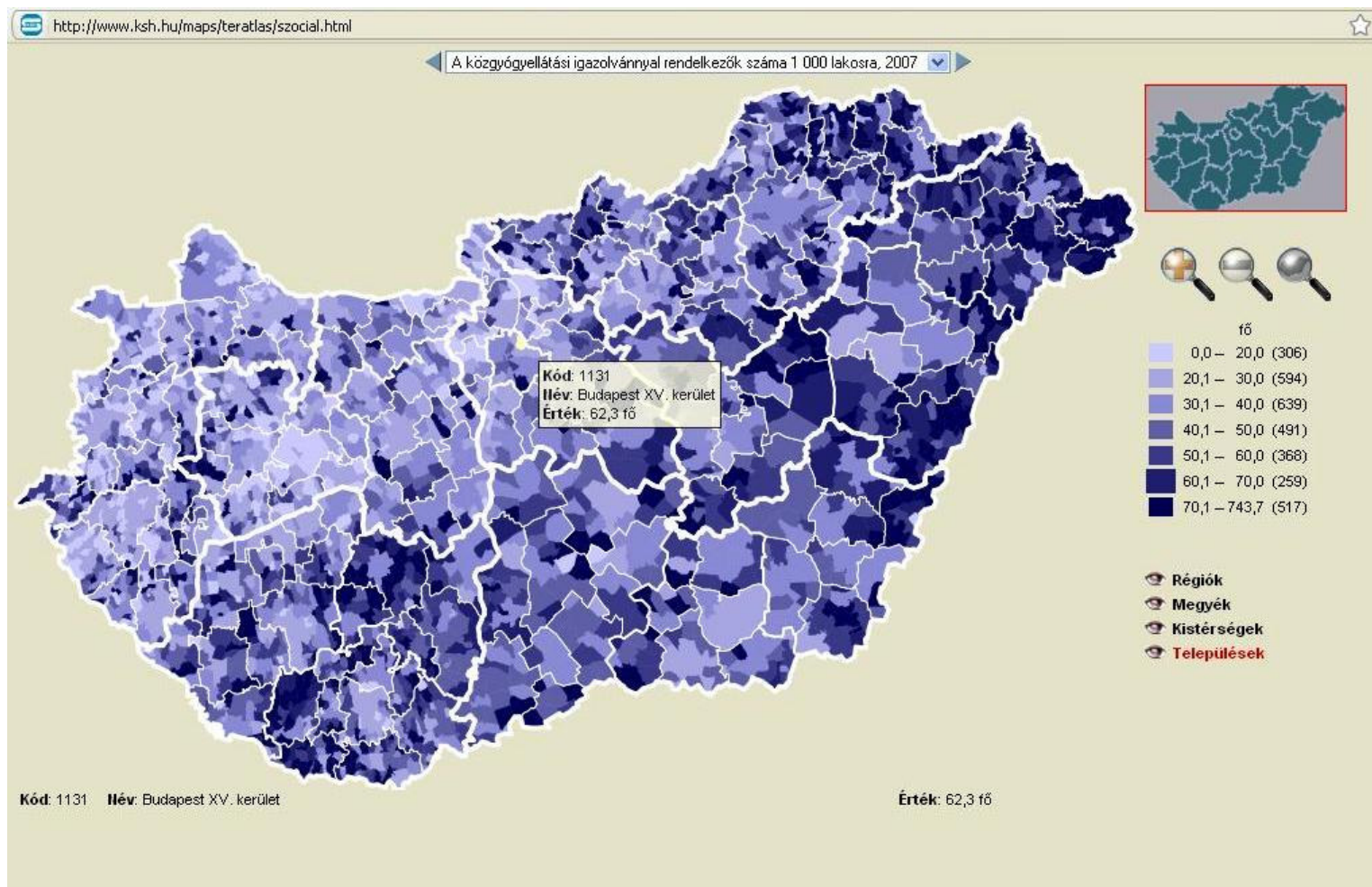
Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	120 000	120 000	87 223	72,69
2008	90 000	90 000	58 806	65,34
2009 I-VI	75 000	75 000	24 036	32,05
Összesen	285 000	285 000	170 065	

A XV. kerületben 2007-ben 1000-ból 62,3 fő rendelkezett közgyógyellátási igazolvánnyal.

Az ellátásban résztvevők számának csökkenésére magyarázat, hogy a rászorultsági határ nem változott, így az idő közben végbemenő nyugdíjemelések hatására sokan kiestek a jogosultsági körből. Ezen felül a jogszabályi keretek változása is szűkítette a jogosultak körét.

²² 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról, 49. § (1)

15. térkép A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma 1 000 lakosra (KSH, 2007)

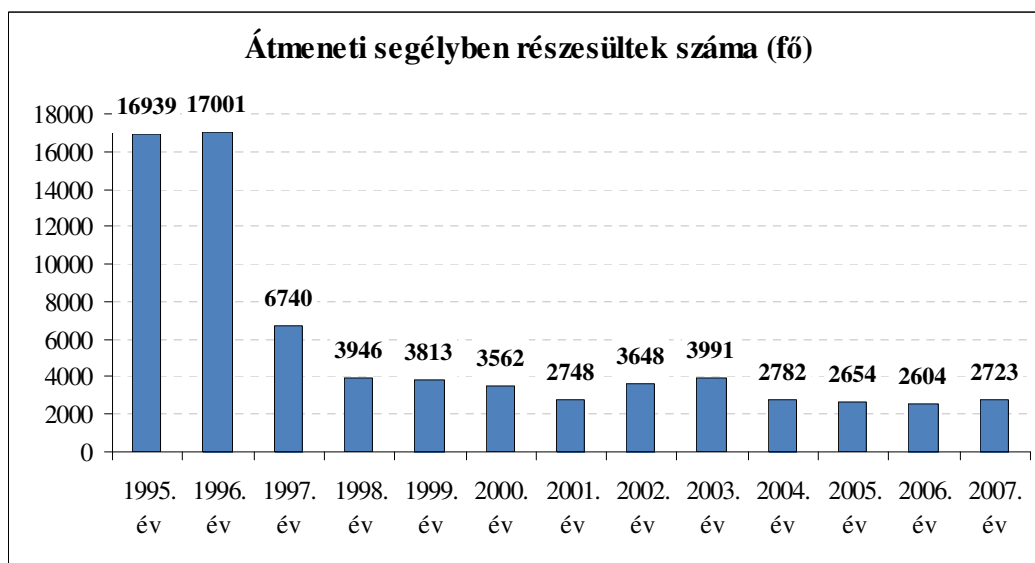


7.10. Átmeneti segélyek

„A települési önkormányzat képviselő-testülete a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére a rendeletében meghatározott átmeneti segélyt nyújt. Átmeneti segély pénzintézeti segélynek nem minősülő kamatmentes kölcsön formájában is nyújtható.”²³

Az átmeneti segélyekben részesültek száma 1996-ról 1997-re nagyot csökkent. Ezt követően további, ám egyre lassuló ütemben tovább csökkenés mutatkozik. 2007-ben 2.723 fő részesült a kerületben átmeneti segélyben.

55. ábra Átmeneti segélyben részesültek száma a XV. kerületben (fő), (KSH)

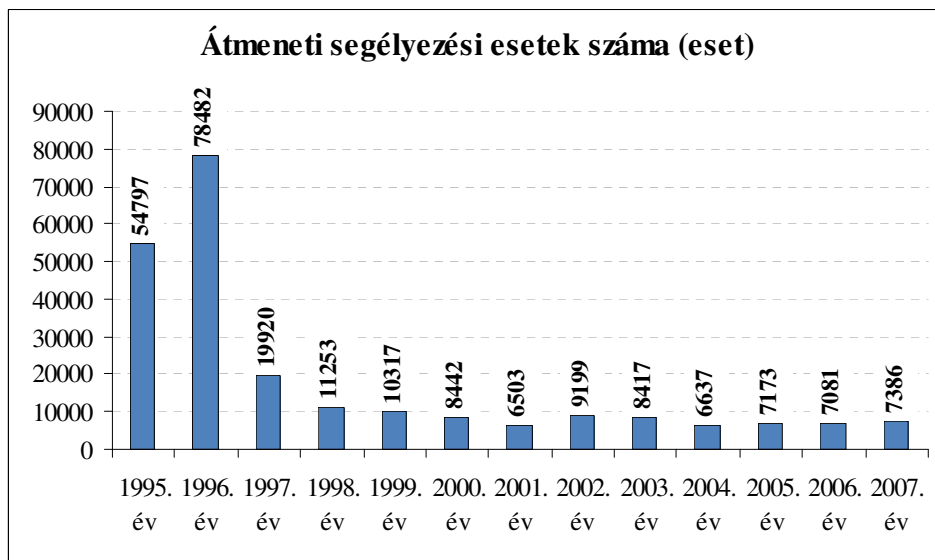


Az átmeneti segélyezések száma az 1996-os maximumról kevesebb, mint tizedére esett vissza. Egy segélyezettre 1996-ban átlagosan, még több mint 4 segélyezési eset jutott, mostanra ez a szám kevesebb, mint 3.

Megállapítható tehát, hogy az átmeneti segélyezettek aránya folyamatosan csökken és ezzel együtt a segélyezések számaránya, szintén csökken, azaz kevesebben és kevesebb alkalommal kapnak átmeneti segélyeket.

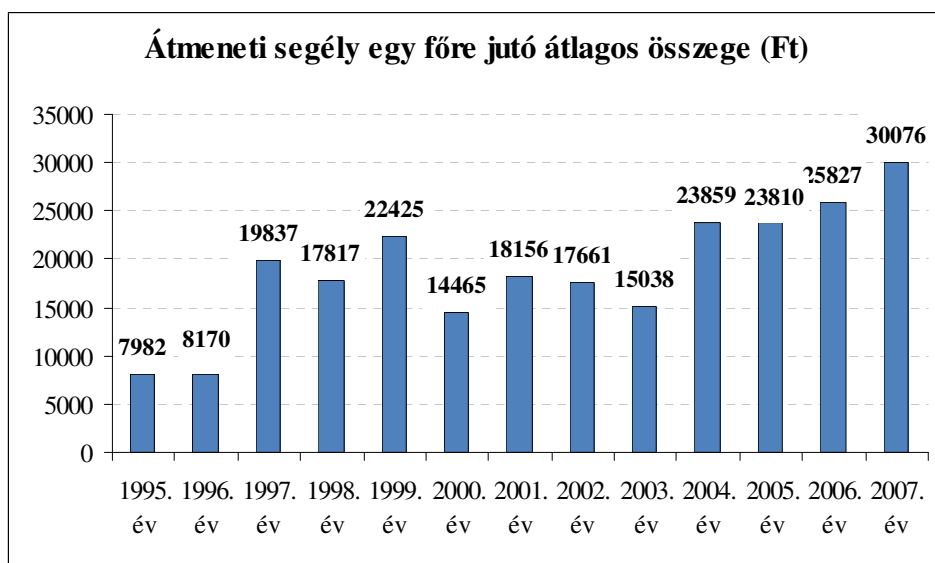
²³ 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról, 45. § (1)

56. ábra **Átmeneti segélyezési esetek száma a XV. kerületben (eset), (KSH)**



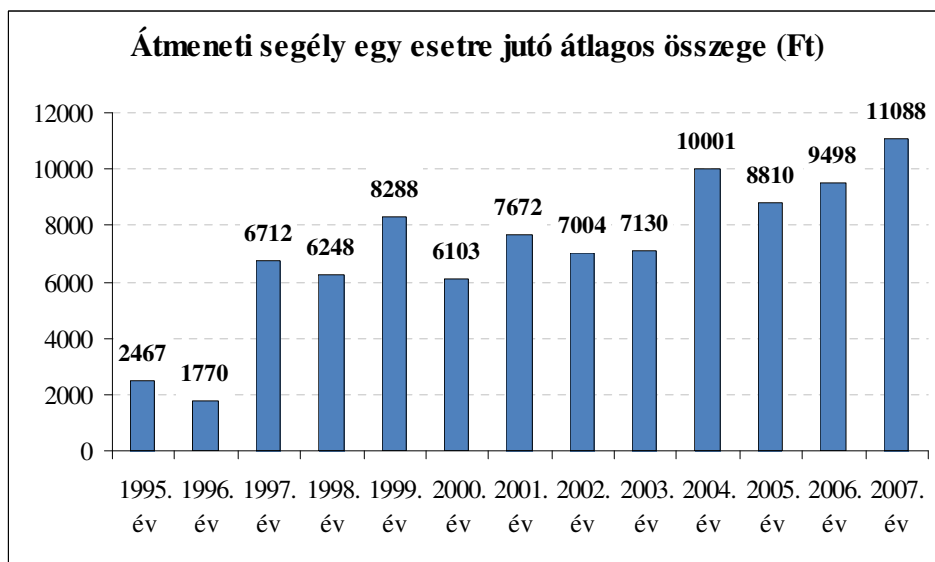
Átmeneti segélyek egy főre jutó átlagos összege folyamatosan növekszik. 2007-ben a kerületben átlagosan 30 ezer forintnyi volt az átmeneti segélyek összege. 2004-2007-es időszakban az átmeneti segélyek egy főre jutó átlagos összege az inflációt megközelítő módon növekedett.

57. ábra **Átmeneti segély egy főre jutó átlagos összege a XV. kerületben (Ft), (KSH)**



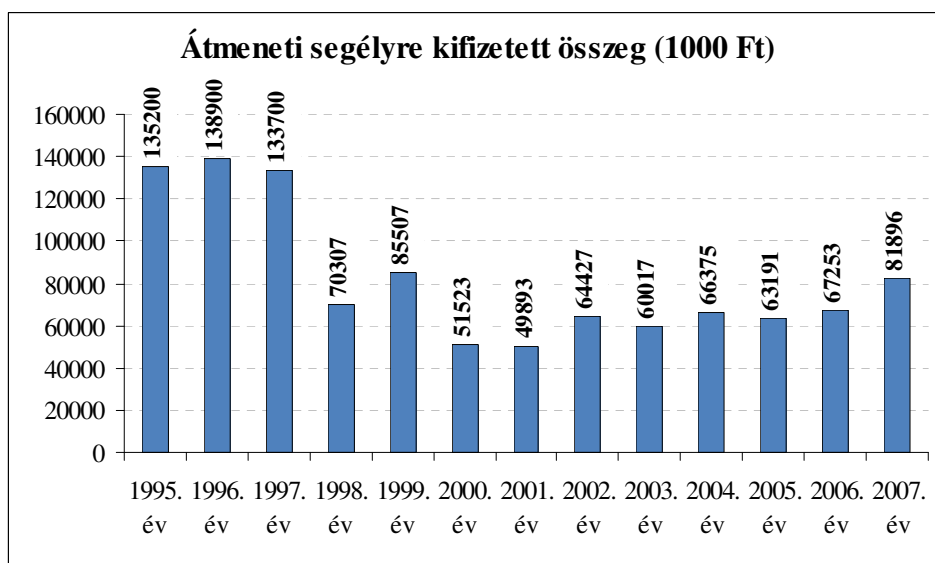
Az átmeneti segélyek egy esetre jutó átlagos összege 2007-ben 11 ezer forint volt. Az elmúlt tíz évet tekintve az összeg mértéke az inflációhoz hasonló mértékben növekedett.

58. ábra Átmeneti segély egy esetre jutó átlagos összege a XV. kerületben (Ft), (KSH)



2007-ben az átmeneti segélyekre kifizetett összeg 82 millió forint volt. 2000 óta ez az összeg kisebb nagyobb eltérésekkel, de növekedett.

59. ábra Átmeneti segélyre kifizetett összeg a XV. kerületben (1000 Ft), (KSH)



Az átmeneti segélyre fordított összeg 2007 után jelentősen csökkent, az akkori közel 80 millióról 65 millióra süllyedt. Az előirányzat teljesítése a közel 100%-ról 2008-ra 87 százalékra csökkent.

**44. táblázat Átmeneti segély (szakfeladat: 853344) 2007-2009,
(XV. kerület Önkormányzata)**

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	62 000	78 052	77 795	99,67
2008	65 890	74 047	64 504	87,11
2009 I-VI	65 000	65 000	37 957	58,40
Összesen	192 890	217 099	180 256	

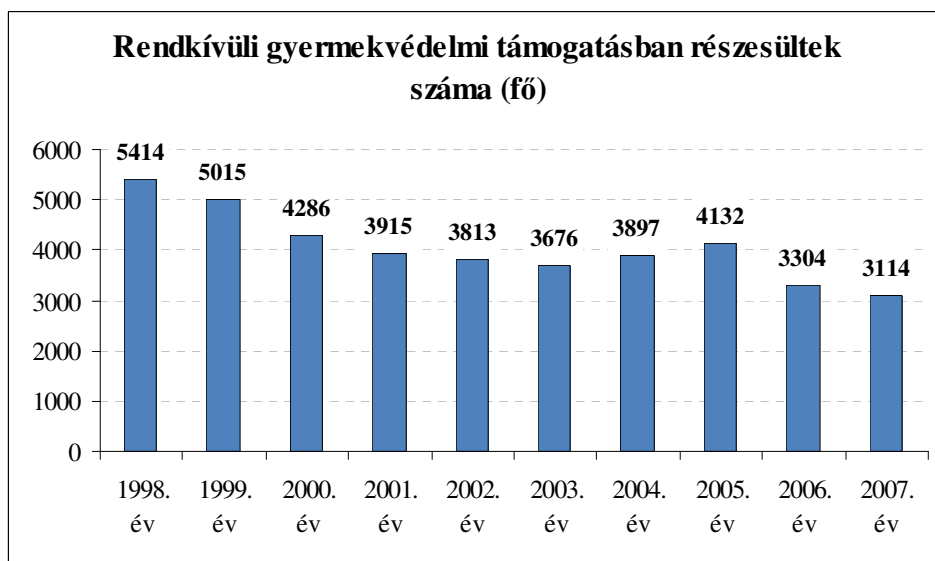
7.11. Gyermek- és családvédelmi támogatások

„A települési önkormányzat képviselő-testülete a gyermeket a rendeletében meghatározott mértékű rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesíti (a továbbiakban: rendkívüli támogatás), ha a gyermeket gondozó család időszakosan életfenntartási gondokkal küzd, vagy életfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került.”²⁴

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesültek száma az 1998-as 5 414-ről 2007-re 3 114-re csökkent. A csökkenés 2005 óta felgyorsult.

²⁴ 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 21. § (1)

60. ábra Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesültek száma a XV. kerületben (fő), (KSH)



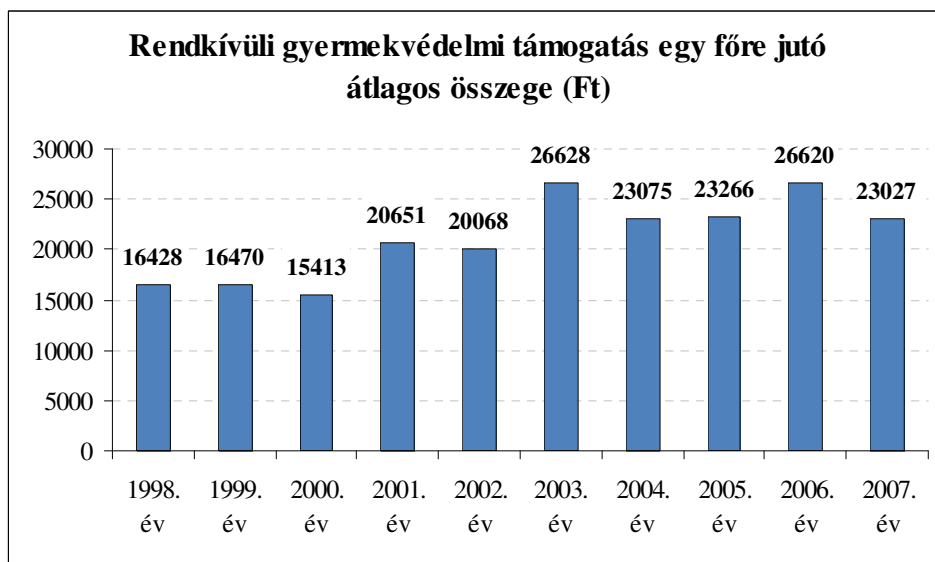
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesültek számához képest az esetek száma közel 12 ezer, vagyis átlagosan 4 esetben kap támogatást egy évben az, aki erre jogosult. Ez az arány egy évtizede még közel 3 eset volt egy támogatott számára.

61. ábra Rendkívüli gyermekvédelmi támogatási esetek száma a XV. kerületben (eset), (KSH)



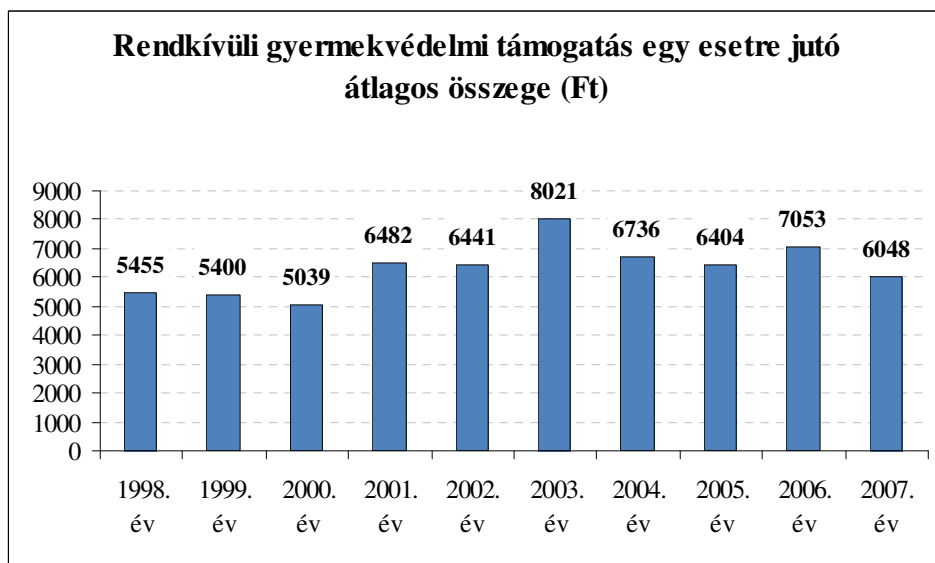
A támogatás összege 2007-ben 23 ezer forint volt egy főre, ez az összeg lassan emelkedett 1998 óta.

62. ábra Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás egy főre jutó átlagos összege a XV. kerületben (Ft), (KSH)



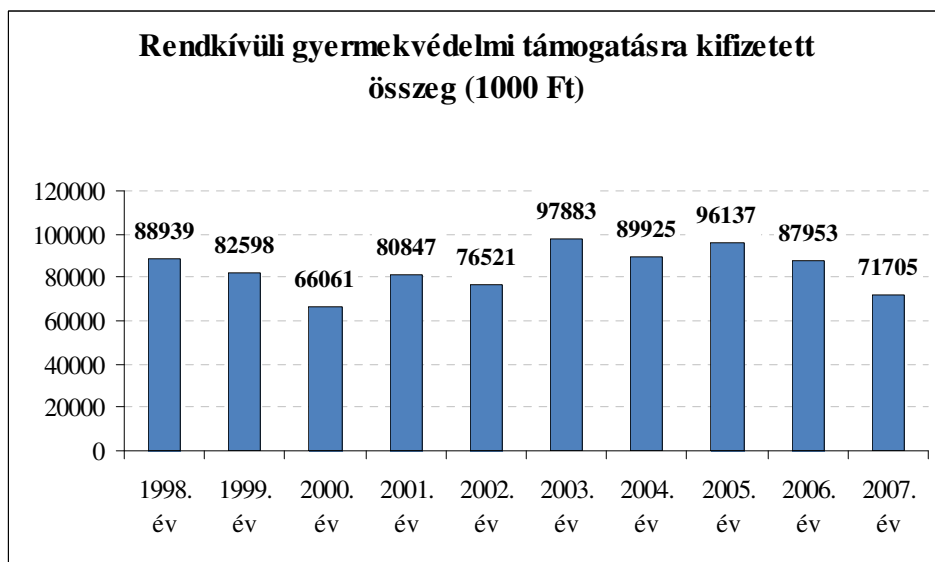
Az egy esetre jutó támogatás összege hatezer forint volt 2007-ben. Ez az inflációtól elérő módon nem változott, az elmúlt évtizedben.

63. ábra Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás egy esetre jutó átlagos összege a XV. kerületben (Ft), (KSH)



A rendkívüli gyermekvédelmi támogatásra kifizetett összeg a kerületben 72 millió forint volt. Ez az összeg 2003 óta folyamatosan csökken.

64. ábra Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásra kifizetett összeg a XV. kerületben (1000 Ft), (KSH)



A rendkívüli gyermekvédelmi támogatásra kifizetett összeg szintén erőteljes csökkenést mutat az elmúlt egy-két évben. 2007-ről 2008-ra 10 százalék körüli összeggel csökkent az előirányzat. A teljesítés révén való csökkenés miatt pedig még drasztikusabb a csökkenés mértéke.

45. táblázat Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás (szakfeladat: 853355) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata)

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított Előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	70 000	79 385	71 680	90,29
2008	72 890	72 890	63 866	87,62
2009 I-VI	72 000	72 000	25 746	35,76
Összesen	214 890	224 275	161 292	

„Kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjával rendelt hozzátartozó jogosult, aki

- *a gyermek tartására köteles, és*
- *nyugellátásban, vagy baleseti nyugellátásban, vagy nyugdíjszerű rendszeres szociális pénzellátásban, vagy időskorúak járadékában részesül.*”²⁵

A kiegészítő gyermekvédelmi támogatás összege viszont nem változott az elmúlt években.

**46. táblázat Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás (szakfeladat: 853322)
2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata)**

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított Előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	1 430	1 708	1 560	91,33
2008	1 505	1 701	1 576	92,65
2009 I-VI	1 505	1 505	738	49,04
Összesen	4 440	4 914	3 874	

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény pénzbeli támogatás összege viszont növekedett közel 3 millió forinttal 2007-2008 között, ez az összeg viszont nem akkora, mint a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás 10 milliós csökkenése, azaz a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény pénzbeli támogatása nem tudja fedezni a deficitet.

²⁵ 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 20/B. § (1)

**47. táblázat Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény pénzbeli támogatás
(szakfeladat: 853322) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata)**

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított Előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	-	14 255	13 925	97,69
2008	330	17 396	17 138	98,52
2009 I-VI	-	143	17	11,89
Összesen	330	31 794	31 080	

Óvodáztatási kedvezményt 8 fő kapott, a támogatás összege 80 ezer forint volt.

**48. táblázat Óvodáztatási támogatás (szakfeladat: 853322) 2007-2009,
(XV. kerület Önkormányzata)**

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2009 I-VI	0	80	80	100,00

7.12. Közlekedési támogatás

A közlekedési támogatás a súlyos mozgáskorlátozott személy közlekedési többletköltségeinek részleges támogatása.²⁶

A közlekedési támogatás mértéke 3 millióról 2,5 millióra csökkent, ez az arány tükröződik a támogatottak számában is. A támogatásban 2008 során 242 fő részesült.

²⁶ 164/1995. (XII. 27.) Korm. rendelet a súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről 6. § (1)

**49. táblázat Közlekedési támogatás (szakfeladat: 853344) 2007-2009,
(XV. kerület Önkormányzata)**

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	-	2 948	2 940	99,73
2008	-	2 489	2 482	99,72
2009 I-VI	-	1 075	1 708	158,88
Összesen	0	6 512	7 130	

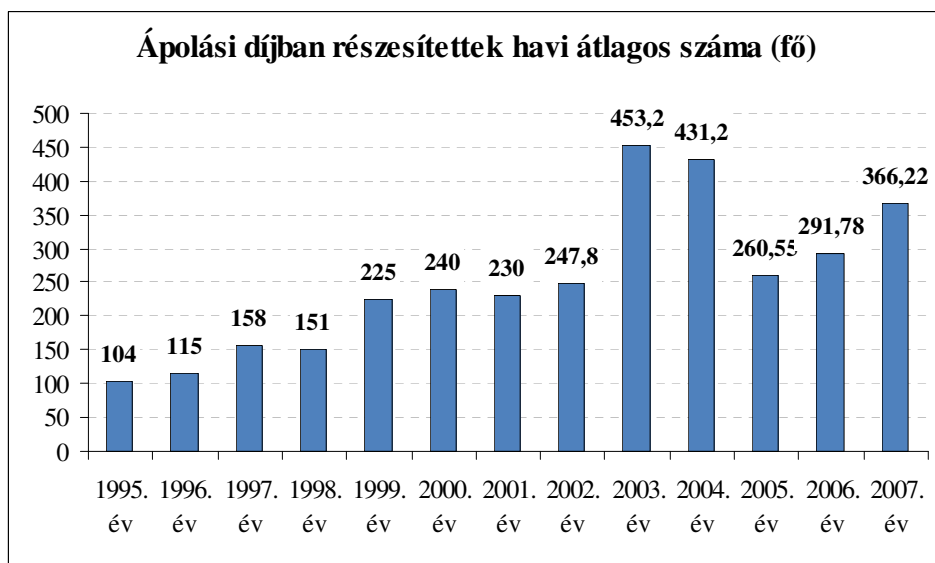
7.13. Ápolási díj

„Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás.”²⁷

2007 során ápolási díjban havonta átlagosan 366-an részesültek. Ez a szám jelentősen magasabb az 1995-ös 104 főhöz mérten.

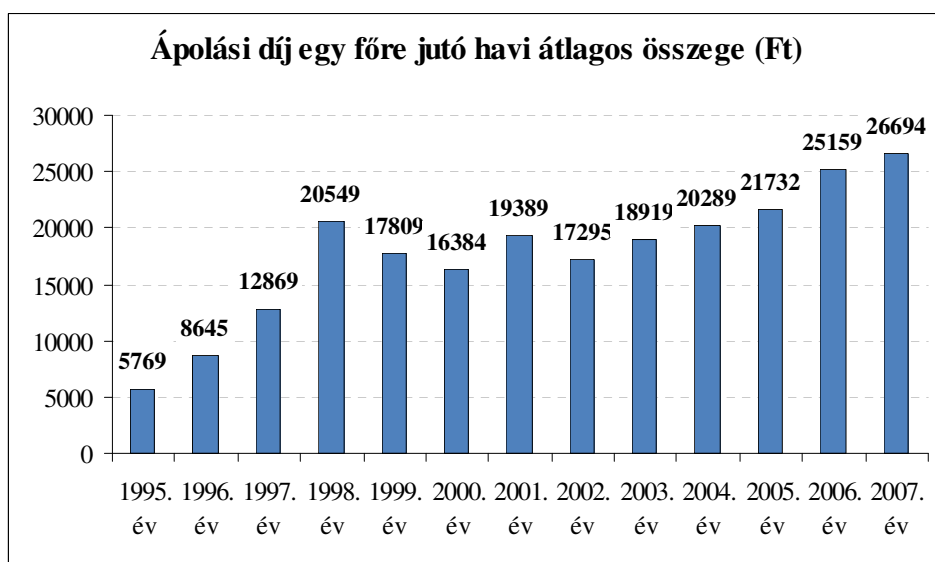
²⁷ 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról, 40. §

65. ábra **Ápolási díjban részesítettek havi átlagos száma a XV. kerületben**
(fő), (KSH)



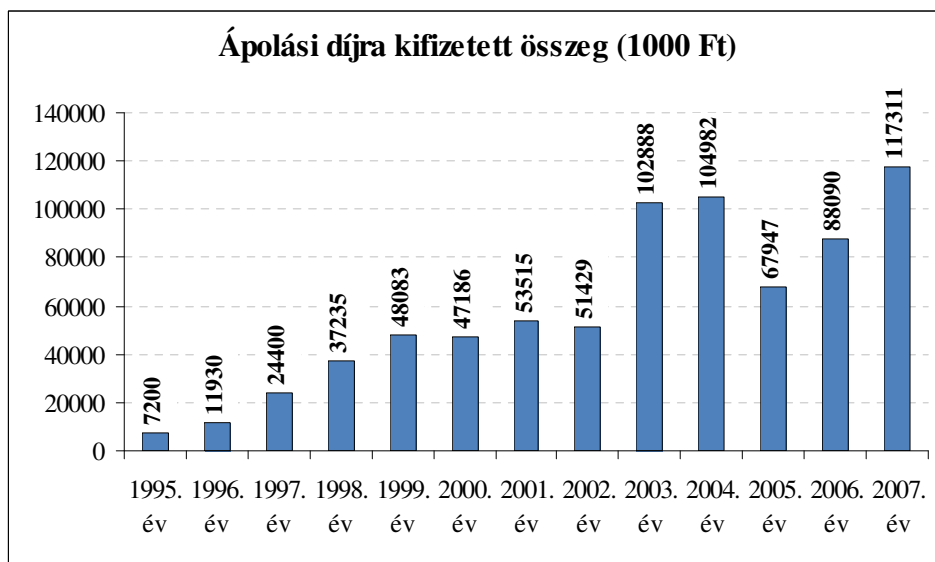
1995 óta az ápolási díj egy főre jutó havi átlagos összege megötszöröződött, 2007-ben majdnem 27 ezer forint. A legdinamikusabb növekedés 1995 és 1998 között volt.

66. ábra **Ápolási díj egy főre jutó havi átlagos összege a XV. kerületben (Ft),**
(KSH)



2007 során a kerület 117 millió forintot fizetett ki ápolási díjra. Az összeg folyamatosan nőtt, a kiugró 2003-2004-es évet az magyarázza, hogy az adott években az ápolási díjra jogosultak köre jóval szélesebb volt, mint az azt megelőző és az azt követő években.

67. ábra **Ápolási díjra kifizetett összeg a XV. kerületben (1000 Ft), (KSH)**



Az ápolási díj 2008-ra erőteljesen, közel 20 százalékkal megemelkedett. 2008-ban közel ötszáz főt érintett.

50. táblázat **Ápolási díj (szakfeladat 853311) 2007-2009,**
(XV. kerület Önkormányzata)

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	116 591	108 063	107 504	99,48
2008	138 168	125 787	118 301	94,05
2009 I-VI	138 168	138 168	60 438	43,74
Összesen	392 927	372 018	286 243	

Az ápolási díj TB járulék előirányzata 25 millióról 33 millióra emelkedett 2007-2008 között.

**51. táblázat Ápolási díj TB járulék (szakfeladat 853311) 2007– 2009,
(XV. kerület Önkormányzata)**

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	24 534	24 854	24 822	99,87
2008	33 160	33 160	28 542	86,07
2009 I-VI	33 160	33 160	15 928	48,03
Összesen	90 854	91 174	69 292	

7.14. Temetési segély

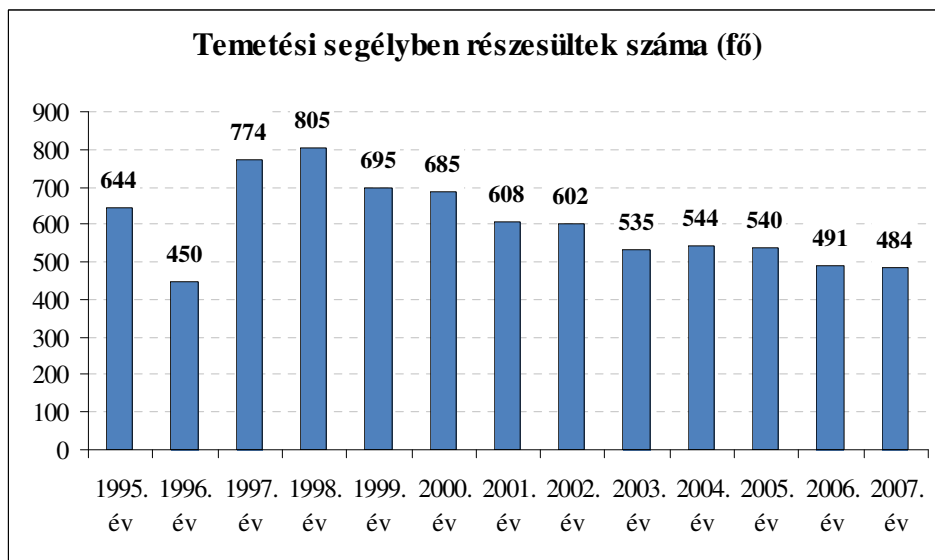
„Hagyományos vagy hamvasztásos (urnás vagy szórásos) temetés esetén temetési segély adható – a 3 hónapnál nem régebbi temetési számlát benyújtó – a temetésről gondoskodó személynek akkor, ha:

- a) a családban az egy főre jutó havi nettó jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét nem haladja meg, ez esetben a temetési segély összege a helyben szokásos legolcsóbb temetési költség 50 %-áig terjedhet,*
- b) a családban az egy főre jutó havi nettó jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének kétszeresét nem haladja meg, ez esetben a temetési segély összege az a) pontban említett költség 35 %-áig terjedhet.*
- c) a családban az egy főre jutó havi nettó jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének háromszorosát nem haladja meg, ez esetben a temetési segély összege az a) pontban említett költség 20 %-ig terjedhet.”²⁸*

²⁸ Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzat Képviselő-testületének 1/2004. (I. 30.)²⁸ ök. rendelete a szociális és gyermekvédelmi pénzügyi és természetbeni ellátásokról 11. § 1).

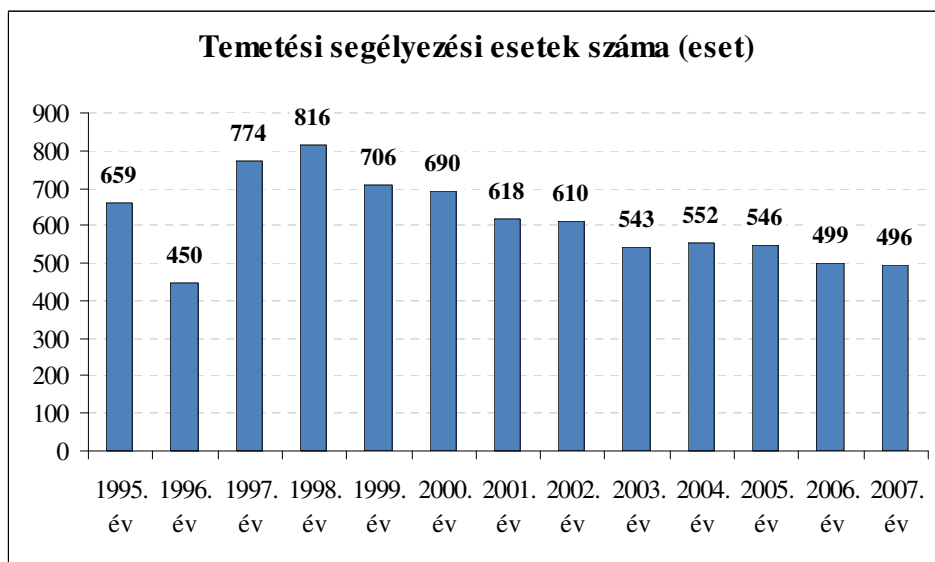
A temetési segélyben részesülők száma 2007-re 484 főre csökkent. Ezt a támogatási formát igénybe vevők száma folyamatosan csökken.

68. ábra Temetési segélyben részesültek száma a XV. kerületben (fő), (KSH)



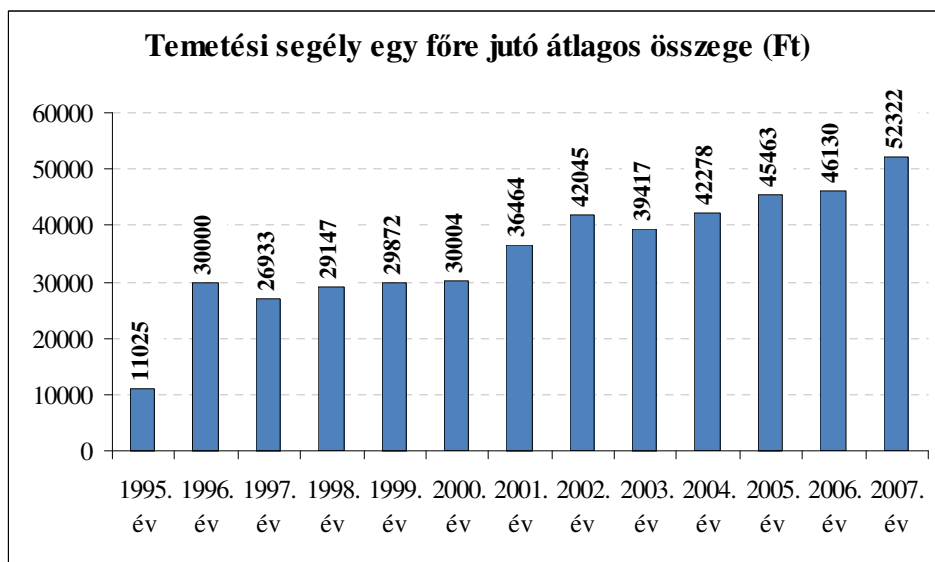
Ugyanez mondható el a temetési segélyezési esetek számáról is.

69. ábra Temetési segélyezési esetek száma a XV. kerületben (eset), (KSH)



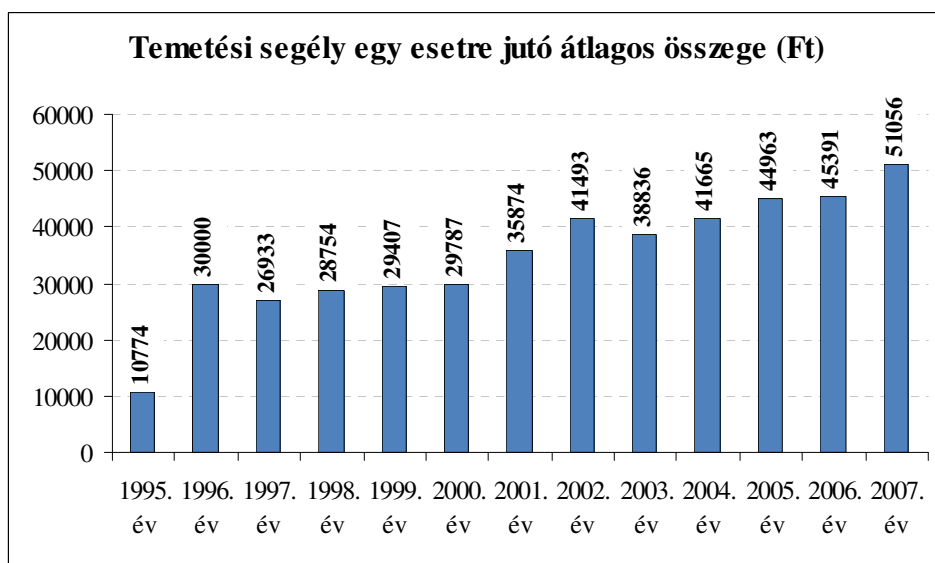
Egy fő átlagosan 52 ezer forintos temetési segélyt kap. Ez az összeg 1996 óta folyamatosan növekszik.

70. ábra Temetési segély egy főre jutó átlagos összege a XV. kerületben (Ft), (KSH)



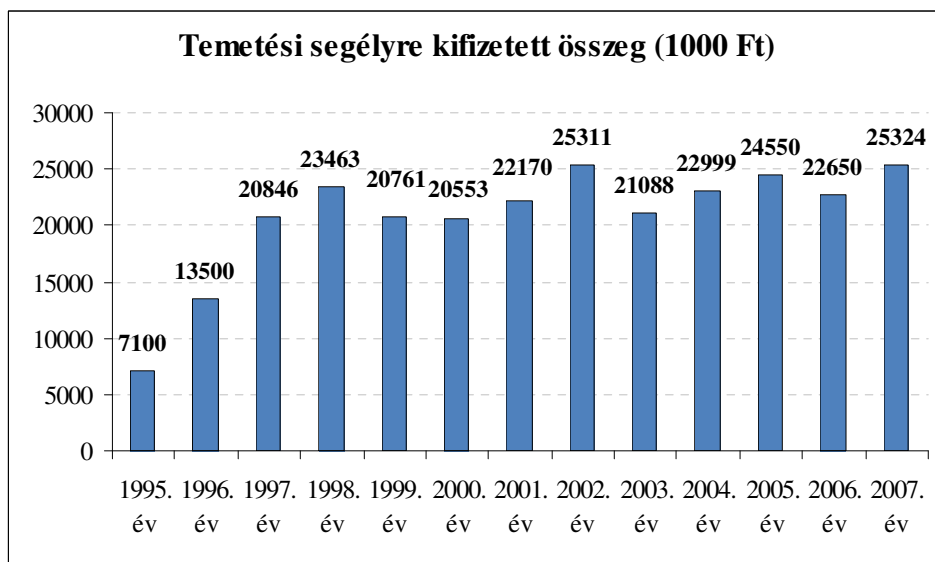
Ugyanez mondható el a temetési segélyezési esetekre jutó összegekről is.

71. ábra Temetési segély egy esetre jutó átlagos összege a XV. kerületben (Ft), (KSH)



A XV. kerületben 1998 óta közel azonos 23-25 millió forint között mozog a temetési segélyre kifizetett összegek átlaga.

72. ábra Temetési segély egy esetre kifizetett összege a XV. kerületben (1000 Ft), (KSH)



2007-2008 viszonylatában a temetési segély előirányzata nőtt ugyan az előirányzat tekintetében, a valós kifizetések esetében viszont valóságban csökkenés következett be.

52. táblázat Temetési segély (szakfeladat: 853344) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata)

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	25 000	25 325	25 324	99,99
2008	28 000	28 000	22 599	80,71
2009 I-VI	28 000	28 000	11 175	39,91
Összesen	81 000	81 325	59 098	

7.15. Köztemetés

„A haláleset helye szerint illetékes települési önkormányzat polgármestere önkormányzati hatáskörben – a halálesetről való tudomásszerzést követő huszonkét munkanapon belül – gondoskodik az elhunyt személy közköltésen történő eltemettetéséről, ha

- a) nincs vagy nem lelhető fel az eltemettetésre köteles személy, vagy*
- b) az eltemettetésre köteles személy az eltemettetésről nem gondoskodik. „²⁹*

**53. táblázat Köztemetés (szakfeladat: 853344) 2007-2009,
(XV. kerület Önkormányzata)**

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	2 000	1 850	1 098	59,35
2008	2 059	2 159	1 284	59,47
2009 I-VI	2 000	2 000	839	41,95
Összesen	6 059	6 009	3 221	

7.16. Speciális ellátási formák

Ifjú házaspárok támogatása

„Az Önkormányzat fiatal házaspárok első lakáshoz jutása céljából támogatást (a továbbiakban: fiatal házaspárok támogatása) nyújt:

- a) magántulajdonú lakás építéséhez (ideértve tetőtér-beépítéssel, emeletteráépítéssel, és nem lakás céljára szolgáló helyiség lakássá történő átalakításával történő önálló lakás létesítését),*
- b) értékesítés céljára épített, illetve építetett új lakás vásárlásához,*
- c) magánszemélyektől történő használt lakás vásárlásához,*

²⁹ 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról, 48. § (1)

*d) az Önkormányzat által elidegenítésre kerülő lakás megvásárlásához kizárólag abban az esetben, ha a lakás beköltözhető állapotban, forgalmi értéken kerül eladásra.*³⁰

Az ifjú házások támogatására fordított összeg csökkent 2007 és 2009 között, a módosított előirányzott összeget teljes egészében elköltötték. A kedvezményezettek köre 20 fő alatti.

**54. táblázat Ifjú házások támogatása (szakfeladat: 751845) 2007-2009,
(XV. kerület Önkormányzata)**

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	6 000	3 550	3 550	100,00
2008	4 000	2 100	2 100	100,00
2009 I-VI	4 000	4 000	800	20,00
Összesen	14 000	9 650	6 450	

Menekültek létfenntartási támogatása

*„A menekült és az oltalmazott az elismerésről szóló határozat jogerőre emelkedésétől számított négy évig – a befogadó állomás végleges elhagyását követően, kérelmére – rendszeres létfenntartási támogatásban részesülhet. A menekültek létfenntartási támogatását tekintve elmondható, hogy az előirányzott költségvetés jóval egy millió forint alatti, az összeg teljes mértékben felhasználásra került.”*³¹

A létfenntartási támogatás biztosításáról jogszabály alapján a menekültügyi hatóság dönt.

³⁰ Budapest Főváros XV. kerület Rákospalota, Pestújhely, Újpalota Önkormányzat Képviselő-testületének 31/2006. (XII.7.)³⁰ ök. rendelete a helyi támogatásról és a fiatal házások első lakáshoz jutásának támogatásáról 6. § (1)

³¹ 301/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény végrehajtásáról 52. § (1)

**55. táblázat Menekültek létfenntartási támogatása (szakfeladat: 853311)
2007-2009., (XV. kerület Önkormányzata)**

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	-	630	420	66,67
2008	-	547	713	130,35
2009 I-VI	-	-	200	-
Összesen	0	1 177	1 333	

Menekültek lakhatási támogatása

„A településen elismert minimális lakásnagyságot és minőséget meg nem haladó lakásban vagy szálláson lakó menekültnek, illetve oltalmazottnak a lakó- vagy tartózkodási hely szerint illetékes jegyző – a menekültügyi hatóság előzetes jóváhagyásával – lakhatási támogatást nyújthat.”³²

A lakhatási támogatás biztosításáról jogszabály alapján a jegyző dönt.

**56. táblázat Menekültek lakhatási támogatása (szakfeladat: 853311) 2007-2009,
(XV. kerület Önkormányzata)**

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	-	-	75	-
2008	-	339	613	180,83
2009 I-VI	-	-	246	-
Összesen	0	339	934	

³² 301/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet a menedékkjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény végrehajtásáról 54.

§ (1)

Menekült beiskolázási támogatása

„Az általános iskolai, szakiskolai, középiskolai, alapfokú művészetoktatási intézményi, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézményi oktatás keretében tanulmányokat folytató elismerését kérő törvényes képviselője – az elismerését kérő tankötelezettségének teljesítése érdekében – beiskolázási támogatás iránti kérelmet nyújthat be a menekültügyi hatósághoz.”³³

A menekült beiskolázási támogatása marginális tétel, 2009-ben 27 ezer forintot fordítottak erre a célra. A támogatás biztosításáról jogszabály alapján a jegyző dönt.

57. táblázat Menekült beiskolázási támogatása (szakfeladat: 853344) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata)

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2009 I-VI	0	0	27	-

Helyi támogatás

Helyi támogatásban 2007 során 64-en részesültek, 2008-ban pedig 68-an. Az előirányzatok mind a két évben felfelé módosultak, ezek viszont csak 88 százalékosan teljesültek.

58. táblázat Helyi támogatás (Szakfeladat: 751845) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata)

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	60 000	63 450	55 400	87,31
2008	55 000	64 700	56 750	87,71
2009 I-VI	55 000	51 562	10 600	20,56
Összesen	170 000	179 712	122 750	

³³ 301/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény végrehajtásáról 30. § (1)

Egyéb természetbeni juttatás

Egyéb természetbeni juttatásra elkülönített összegek 11 millió forintról 15 millió forintra növekedtek a 2007-es szintről.

**59. táblázat Egyéb természetbeni juttatás (szakfeladat: 853344) 2007-2009),
(XV. kerület Önkormányzata)**

Támogatási év	Eredeti előirányzat (e Ft)	Módosított előirányzat (e Ft)	Teljesítés (e Ft)	%
2007	11 000	10 164	10 106	99,43
2008	12 000	10 019	9 831	98,12
2009 I-VI	15 000	14 560	2 768	19,01
Összesen	23 000	20 183	19 937	

7.17. Egészségügyi ellátás

2007-ben a kerületben 40 házi és gyermekorvos praktizált. Közel 300 ezren jelentek meg rendelésen, egy orvosra 7.960 betegkapcsolat jutott egy évben. Ez 10 százalékkal magasabb, mint a fővárosi átlag.

60. táblázat A házi orvosok és a házi gyermekorvosok kerületenként 2007-ben, (KSH)

Kerület	Működő orvos	Rendelésen megjelent, ezer eset	Lakáson történt beteglátogatás, ezer eset	Összes megjelent és meglátogatott, ezer eset	Egy orvos átlagos forgalma
Házi orvos					
I.	19	101,0	9,0	110,0	5 366
II.	50	303,4	28,1	331,6	6 565
III.	63	453,7	43,5	497,1	7 829
IV.	43	350,7	30,5	381,2	8 764
V.	20	97,2	10,9	108,1	5 407
VI.	33	183,4	10,8	194,2	5 712
VII.	42	201,3	17,1	218,4	4 697
VIII.	55	286,9	25,1	311,9	5 671
IX.	35	232,2	19,2	251,5	7 084
X.	45	283,1	30,8	313,9	6 823
XI.	74	576,3	46,0	622,3	8 354
XII.	38	247,9	17,2	265,1	6 799
XIII.	70	438,0	31,0	469,1	7 001
XIV.	69	419,7	49,2	468,9	6 699
XV.	40	288,9	33,5	322,4	7 960
XVI.	33	234,7	22,3	257,1	7 790
XVII.	34	286,6	18,6	305,2	9 111
XVIII.	48	334,7	25,1	359,7	7 494
XIX.	30	199,9	22,0	221,9	7 046
XX.	33	238,1	24,8	262,9	7 733
XXI.	39	315,4	36,4	351,7	8 905
XXII.	25	179,3	19,7	199,0	7 960
XXIII.	9	72,2	11,0	83,2	9 792
Összesen	947	6 324,6	581,9	6 906,6	7 202

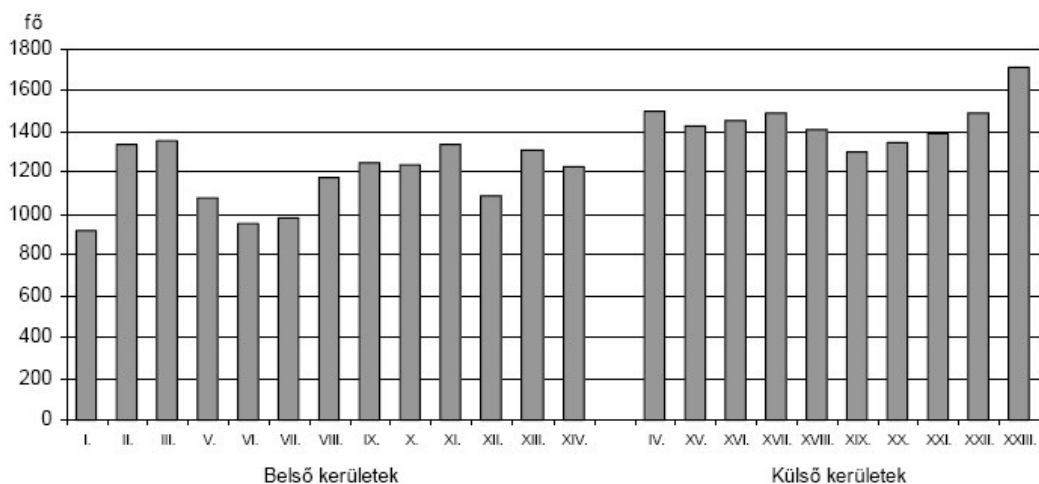
A kerületben 16 házi orvos praktizált 2007-ben. Közel ötezer beteglátogatással az ő leterheltségük átlagosnak mondható.

61. táblázat A házi gyermekorvosok kerületenként 2007-ben, (KSH)

Kerület	Működő orvos	Rendelésen megjelent, ezer eset	Lakáson történt beteglátogatás, ezer eset	Összes megjelent és meglátogatott, ezer eset	Egy orvos átlagos forgalma
Házi gyermekorvos					
I.	5	17,9	1,9	19,8	3 964
II.	15	49,4	6,7	56,1	3 741
III.	27	117,2	16,5	133,7	4 860
IV.	23	102,7	11,4	114,1	5 071
V.	5	16,2	3,4	19,6	3 917
VI.	9	32,0	4,0	36,0	3 999
VII.	12	37,6	8,5	46,1	3 842
VIII.	13	67,5	6,6	74,1	5 698
IX.	12	41,0	3,4	44,4	3 700
X.	16	75,5	15,6	91,0	5 691
XI.	28	106,2	12,9	119,2	4 333
XII.	12	32,8	7,7	40,5	3 379
XIII.	20	93,9	9,0	102,9	5 146
XIV.	23	91,9	14,6	106,5	4 533
XV.	16	69,6	9,4	79,0	4 938
XVI.	12	64,1	8,7	72,7	5 595
XVII.	19	99,9	13,3	113,2	5 957
XVIII.	19	86,0	17,8	103,8	5 610
XIX.	14	53,6	7,1	60,7	4 335
XX.	13	50,4	8,0	58,4	4 673
XXI.	14	89,2	8,1	97,3	6 710
XXII.	9	47,8	3,3	51,1	5 678
XXIII.	4	15,5	3,7	19,3	4 822
Összesen	340	1 457,9	201,6	1 659,5	4 874

Az orvosok leterheltségének mutatója, nem csak a betegkontaktusok száma, hanem a potenciális ellátási populáció is. A fővárosban a külső kerületekben praktizáló orvosok leterheltségi populációja magasabb, a XV. kerületben 1400-nál is több lakos jut egy orvosra.

73. ábra Az egy háziorvosra és házi gyermekorvosra jutó lakos kerületenként, 2006 (KSH)



A XV. kerületben nincs kórházi ellátás.

62. táblázat Kórházi ellátás kerületek szerint 2007-ben, (KSH)

Kerület	Működő kórházi ágy	Elbocsátott beteg	Ebből: egynapos ellátási eset	Ápolási nap, ezer	Ápolás átlagos tartama, nap	Ágy kihasználtság, %	Halálozási arányszám, %
I.	–	89	89	0,1	1,0	–	–
II.	1 972	32 720	74	434,5	15,0	59,8	1,5
III.	560	14 534	471	135,2	9,1	66,1	6,7
IV.	700	18 218	303	197,3	10,7	76,4	6,5
V.	–	254	252	0,3	1,2	–	–
VI.	195	9 178	129	109,6	11,6	79,5	1,6
VII.	1 634	42 912	183	450,6	8,6	77,7	4,7
VIII.	2 675	150 406	3 070	779,8	5,1	69,9	1,3
IX.	1 954	68 319	2 530	458,0	6,2	63,9	2,8
X.	830	27 711	2 075	246,7	9,1	79,7	4,0
XI.	659	35 188	2 637	183,4	5,2	74,6	3,7
XII.	2 584	102 932	3 003	734,1	7,1	73,6	2,2
XIII.	2 478	61 842	2 411	547,1	8,3	65,6	2,6
XIV.	1 555	50 607	193	412,2	8,2	73,2	2,8
XV.	–	–	–	–	–	–	–
XVI.	–	72	72	0,1	1,0	–	–
XVII.	–	1 251	1 249	1,3	1,0	–	–
XVIII.	–	52	52	0,1	1,0	–	–
XIX.	–	–	–	–	–	–	–
XX.	1 288	40 181	2 150	377,4	9,6	80,1	5,4
XXI.	–	–	–	–	–	–	–
XXII.	33	376	–	11,1	30,5	92,5	–
XXIII.	–	–	–	–	–	–	–
Főváros Visegrádi Gyógyintézete	230	3 144	–	78,6	24,9	93,6	0,1
Összesen	19 347	659 986	20 943	5 157,3	7,7	71,1	2,8

A 8-18 év közötti XV. kerületben lakó fiatalokat a legnagyobb számban a vér- és vérképző szervek és az immunrendszert érintő betegségek, az allergiás bőrgyulladás, a vashiányos vérszegénység, a táplálkozási és anyagcsere betegségek, valamint az asztma érinti.

**63. táblázat A 8 – 18 évesek jelentősebb betegségei 2007-ben a XV. kerületben
(A háziorvosok, illetve a KSH adatai alapján)**

Sorszám	Betegségek	Fiúk (fő)	Lányok (fő)	Összesen (fő)
1.	Vér- és vérképző szervek és az immunrendszert érintő betegségek	310	394	704
2.	Allergiás bőrgyulladás	291	321	612
3.	Vashiányos vérszegénység	264	342	606
4.	Táplálkozási és anyagcsere betegségek	271	295	566
5.	Asztma	296	210	506
6.	Különböző mentális és viselkedési zavarok	172	154	326
7.	Hátgerinc elváltozások	133	164	297
8.	Szemizmok, szemmozgás és fénytörés betegségei	68	72	140
9.	Kalóriatöbblet miatti elhízás	62	71	133
10.	A csípő veleszületett deformitása	46	51	97
11.	Belek felszívódási zavarai	36	47	83
12.	Magas vérnyomás	41	18	59
13.	A keringési rendszer veleszületett rendellenességei	18	28	46
14.	Különböző típusú és eredetű hallásvesztés	15	15	30
15.	Cukorbetegségek	11	10	21

A felnőtteknél előforduló leggyakoribb betegségek a magas vérnyomás, és a különböző szívbetegségek, valamint a zsíryanycsere rendellenességek, magas koleszterin és a cukorbetegség.

**64. táblázat A XV. kerületi felnőtteknél előforduló leggyakoribb betegségek
(A kerületi házi orvosok 2007-es KSH összesítés alapján)**

Sorszám	Betegségek	Fiúk (fő)	Lányok (fő)	Összesen (fő)
1.	Magas vérnyomás	9044	12404	21448
2.	Különböző szívbetegségek	4630	6076	21412
3.	Zsíryanycsere rendellenességek, magas koleszterin	3625	5092	8717
4.	Cukorbetegség	3161	4142	7303
5.	Légúti betegségek és asztma	2682	3852	6534
6.	Csigolya betegségek	2076	3952	6008
7.	Az agy vérellátási zavarai	1551	2177	3728
8.	Csontszerkezeti rendellenességek, csontritkulás	571	3132	3703
9.	Gyomor- és nyombélfekély	1502	1842	3343
10.	Pajzsmirigy rendellenességei	504	2209	2713
11.	Vérképző szervek betegségei, immunológiai eltérések	559	2024	2583
12.	Átmeneti agyi vérellátási zavarok	770	1379	2149
13.	Májbetegségek	1163	841	2004
14.	Rosszindulatú daganatok	797	1174	1971
15.	Vashiányos vérszegénység	230	1264	1494
16.	Veseelégtelenség	317	390	707
17.	Pszichoaktív szerek (pl. kábítószer) okozta mentális és viselkedészavarok	387	181	568
18.	Gümőkór és következményei	99	102	201

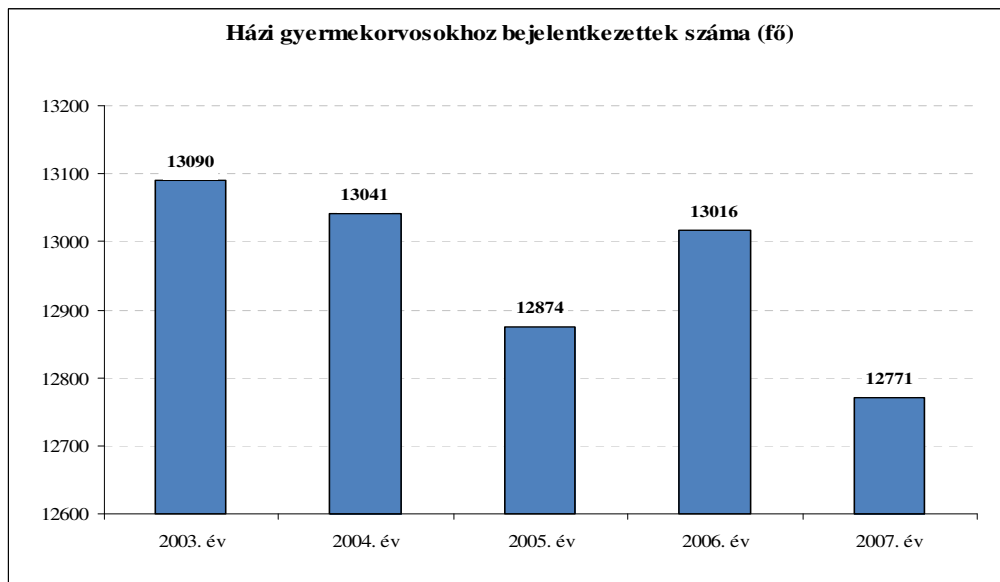
A kerületi halálozási okok között a keringési rendszer betegségei (elzáródás, szívizomelhalás, agyér- betegségek, magas vérnyomás, érlemeszesedés, stb.) és a rosszindulatú daganatok (légcső, hörgő, tüdő, szájüreg, emlő, gyomor, bél, stb.) dominálnak.

65. táblázat Halálozási okok a XV. kerületben 2007-ben (KSH)

Sorszám	Betegségek	Férfiak (fő)	Nők (fő)	Összesen (fő)
1.	Keringési rendszer betegségei (elzáródás, szívizomelhalás, agyér- betegségek, magas vérnyomás, érlemeszesedés, stb.)	237	285	522
2.	Rosszindulatú daganatok (légcső, hörgő, tüdő, szájüreg, emlő, gyomor, bél, stb.)	153	144	297
3.	Az emésztőrendszer betegségei (gyomor- és nyombélfekély, májbetegségek, stb.)	48	37	85
4.	A légzőrendszer betegségei (tüdőgyulladás, alsólégúti betegségek, stb.)	26	31	57
5.	A halálozások külső okai (balesetek, öngyilkosságok, stb.)	28	20	48
6.	Hormonális, táplálkozási és anyagcsere betegségek (cukor és egyéb betegségek)	13	23	36
7.	Mentális és viselkedési zavarok	4	13	17
8.	Idegrendszer betegségei	6	7	13
9.	Egyéb halálokok	15	15	30
	A kerületben 2007-ben meghaltak összesen:	530	575	1105

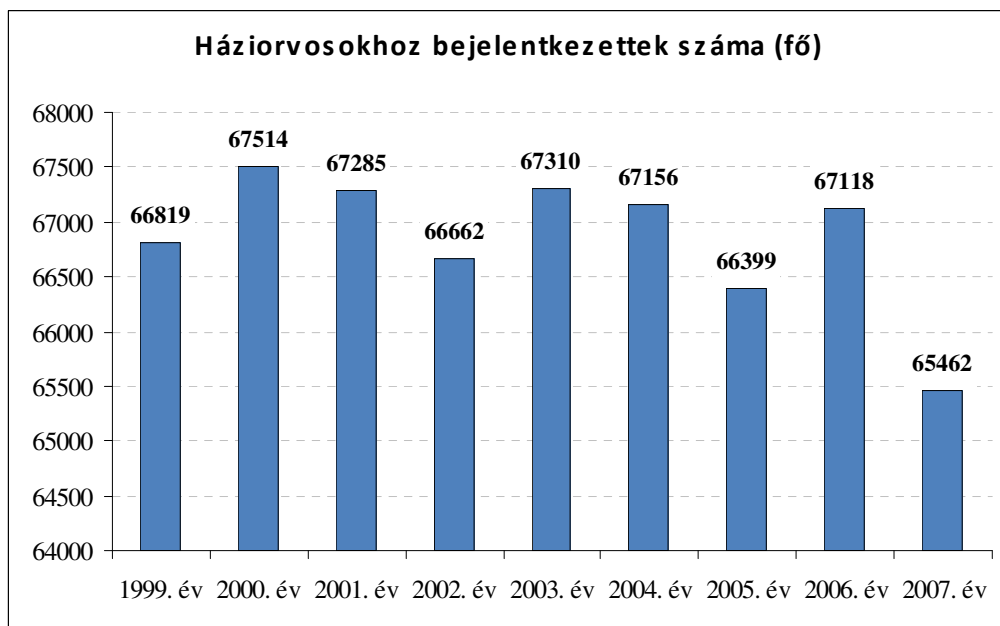
A házi gyermekorvosoknál bejelentkezettek száma csökkent 2003 óta.

74. ábra XV. kerületi házi gyermekorvosokhoz bejelentkezettek száma (fő), (KSH)



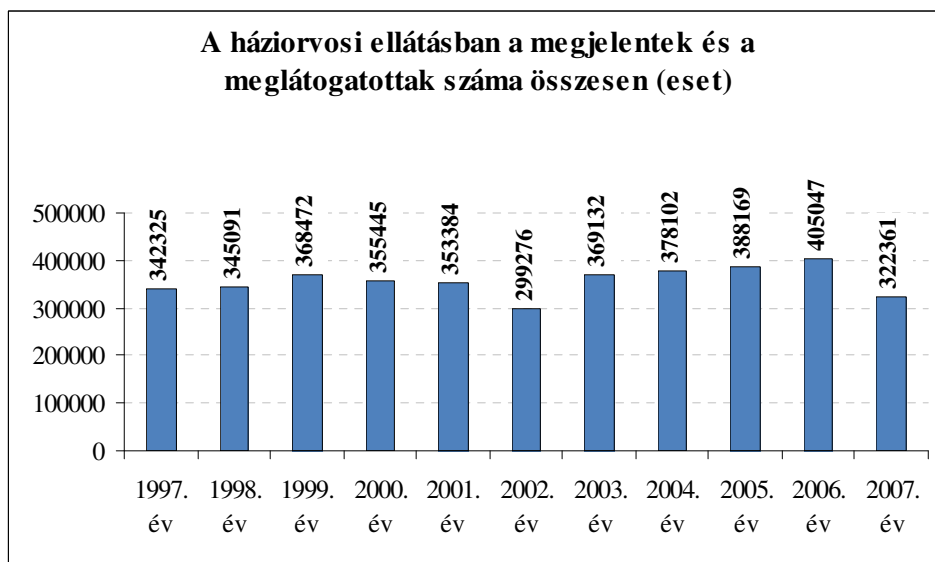
A házi gyermekorvosok eseteiben 2003- óta megfigyelt hullámzás a házi orvosok esetszámaiban is tetten érhető. 2007-ben 65.462-en jelentkeztek be. A gyermekorvosokhoz bejelentkezettek számával összeadva a fenti összeget kijelenthető, hogy a teljes XV kerületi (81 ezres) populációnak 80 százaléka megy orvosokhoz évente.

75. ábra XV. kerületi házi orvosokhoz bejelentkezettek száma (fő), (KSH)



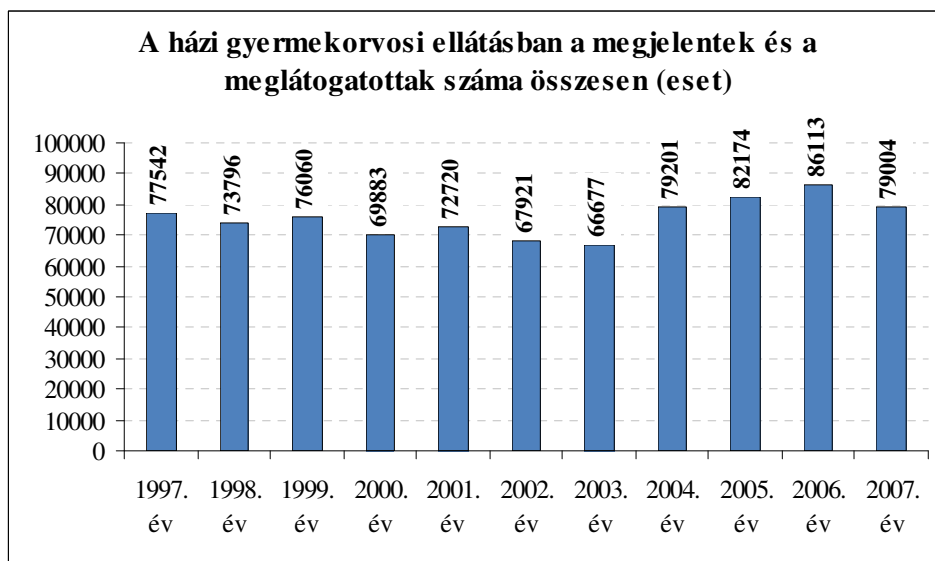
A házi orvosokhoz való bejelentkezést a 2006-os vizitdíj nagymértékben visszavetette, a visszaesés mértéke közel 20 százalék volt.

76. ábra A házi orvosi ellátásban megjelentek és a meglátogatottak száma összesen a XV. kerületben (eset), (KSH)



A házi gyermekorvosokhoz való bejelentkezések száma 2004-től 2006-ig folyamatosan növekedett, azóta ismét csökken. 2007-ben 79.000 megjelent, illetve meglátogatott betegkontaktus volt.

77. ábra A házi gyermekorvosi ellátásban megjelentek és a meglátogatottak száma összesen a XV. kerületben (eset), (KSH)

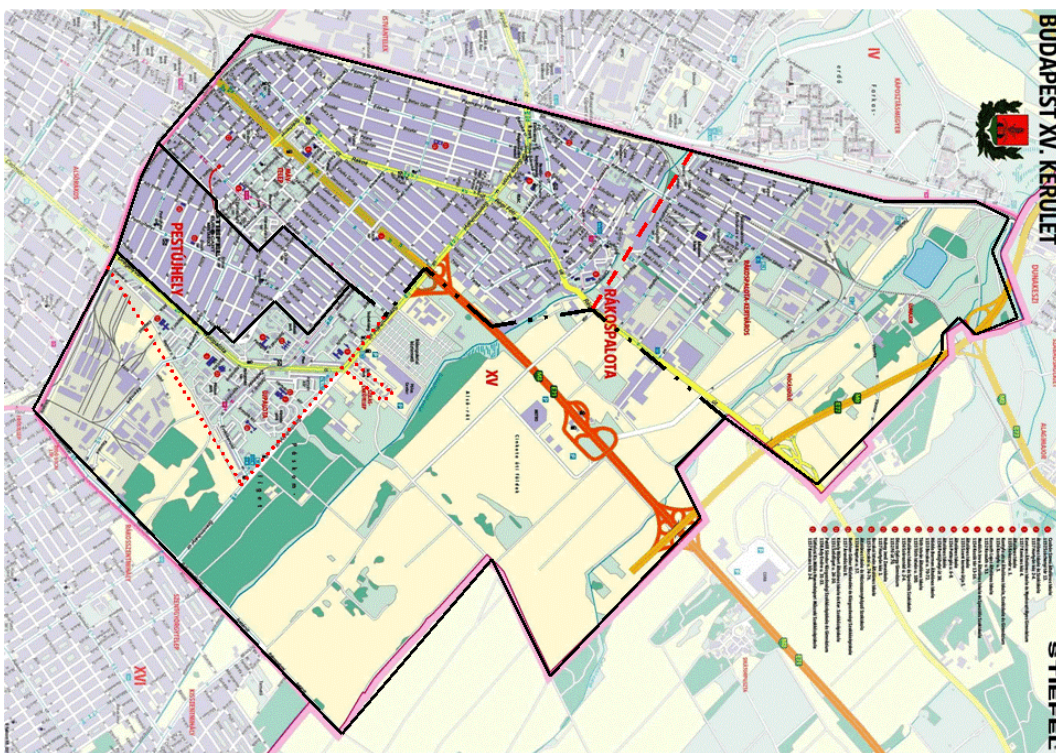


8. Szociális térkép

Az alábbi térképeken igyekszünk megjeleníteni a kerület legfőbb szociális jellemzőit, területi adottságait. Az itt megjelenő térképek mellett, a szakértői és lakossági fókuszcsoporthok alapján elkészítettük a kerület általános- és a szociálishelyzetre vonatkozó problématerképét is. Ezeket a problématerképeket³⁴ a szakértői és lakossági fókuszcsoporthok elemzése során mutatjuk be.

16. térkép A kerület térbeli tagolódása

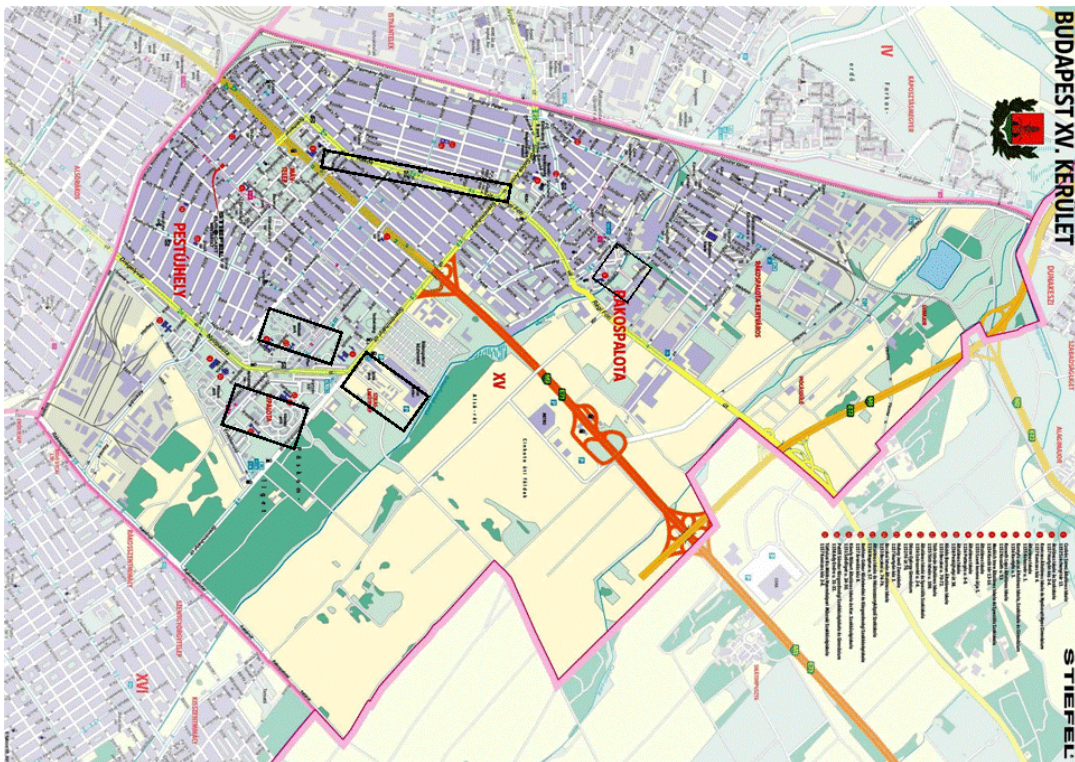
A kerület tagolódása



³⁴ Szakértői fókuszcsoporth általános problématerképe a tanulmány 180. oldalán, a szociálishelyzet problématerképe a 183. oldalon található. A lakossági fókuszcsoporth általános problématerképe a 194. oldalon, a szociálishelyzet problématerképe a 199. oldalon található.

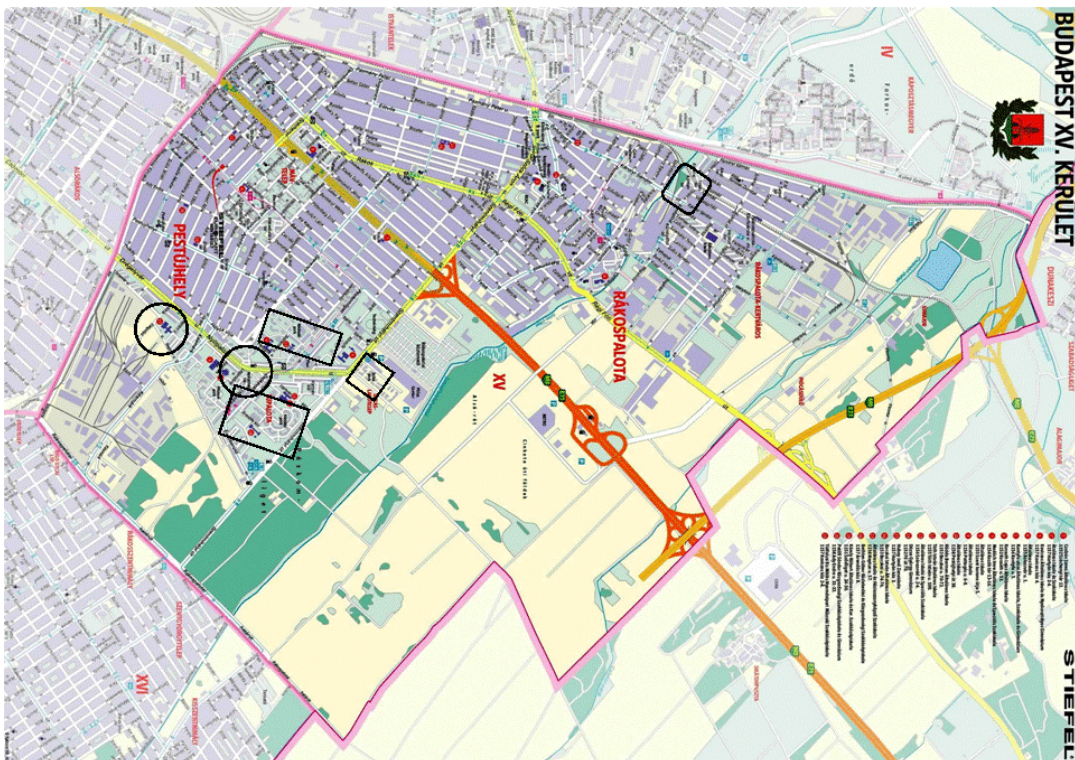
19. térkép A bűnözés nagyobb arányú jelenléte a kerületben

Bűnözési ráta

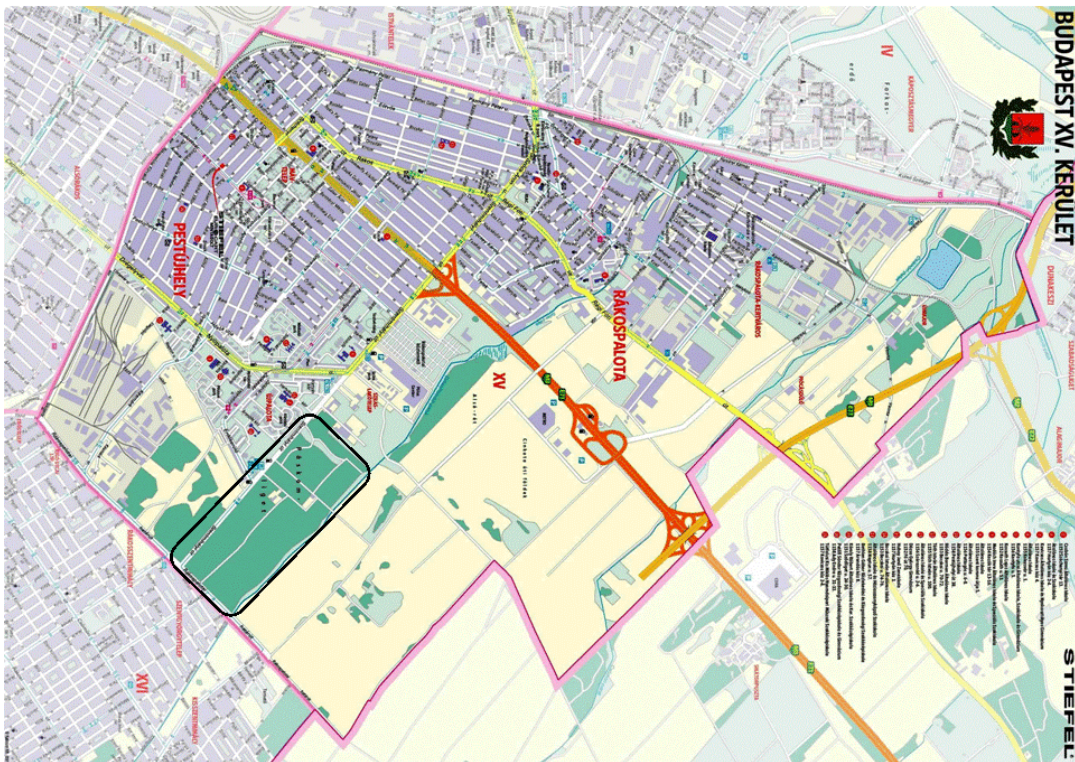


20. térkép Drogprobléma a kerületben

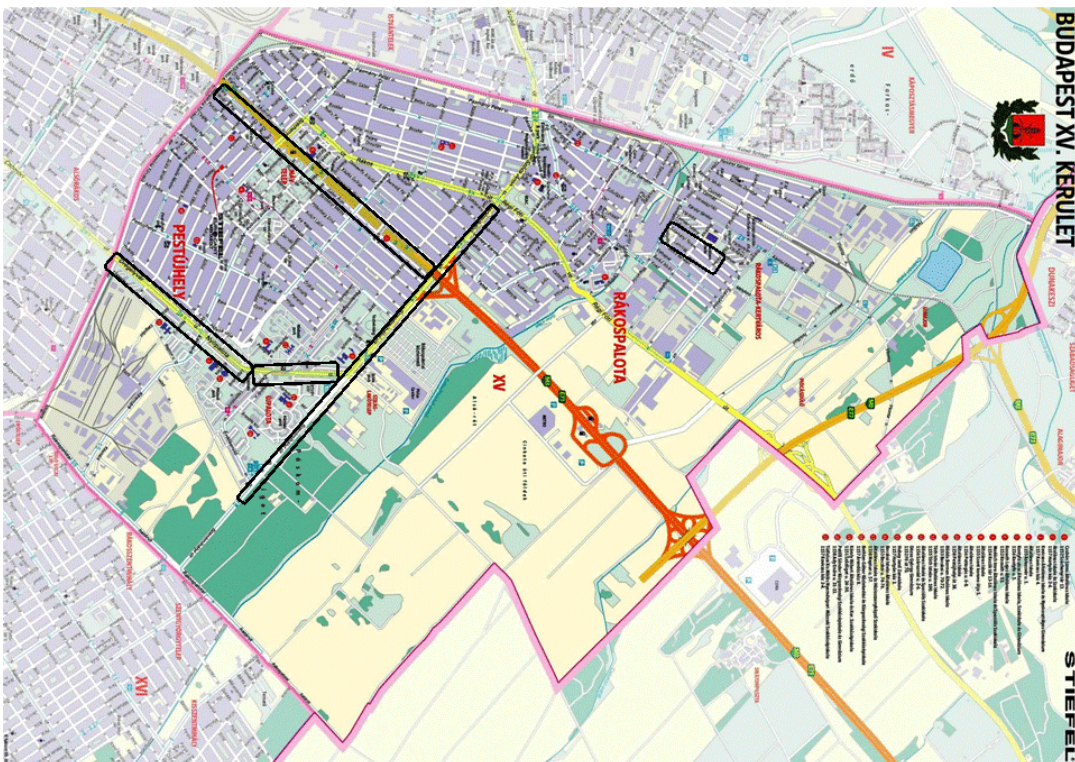
Drogprobléma a kerületben



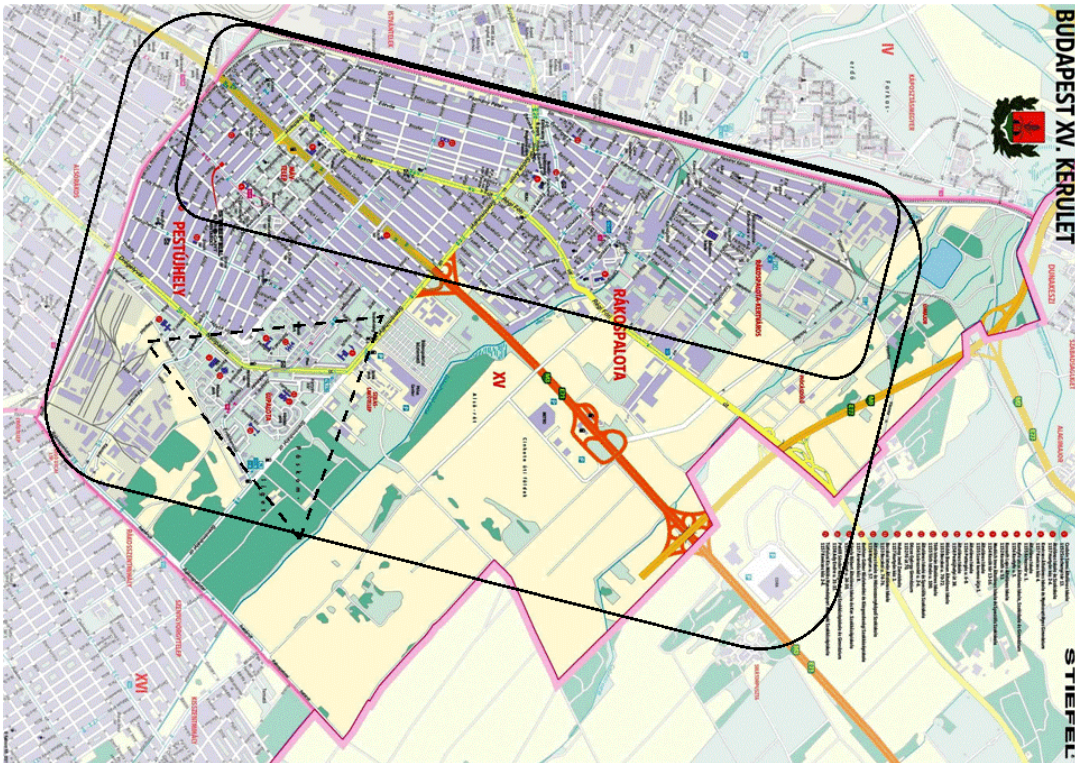
21. térkép Hajléktalanság intenzív jelenléte a kerületben
Hajléktalanság



22. térkép Zavaróan nagy forgalom jelenléte a kerületben
Zavaróan nagy forgalom

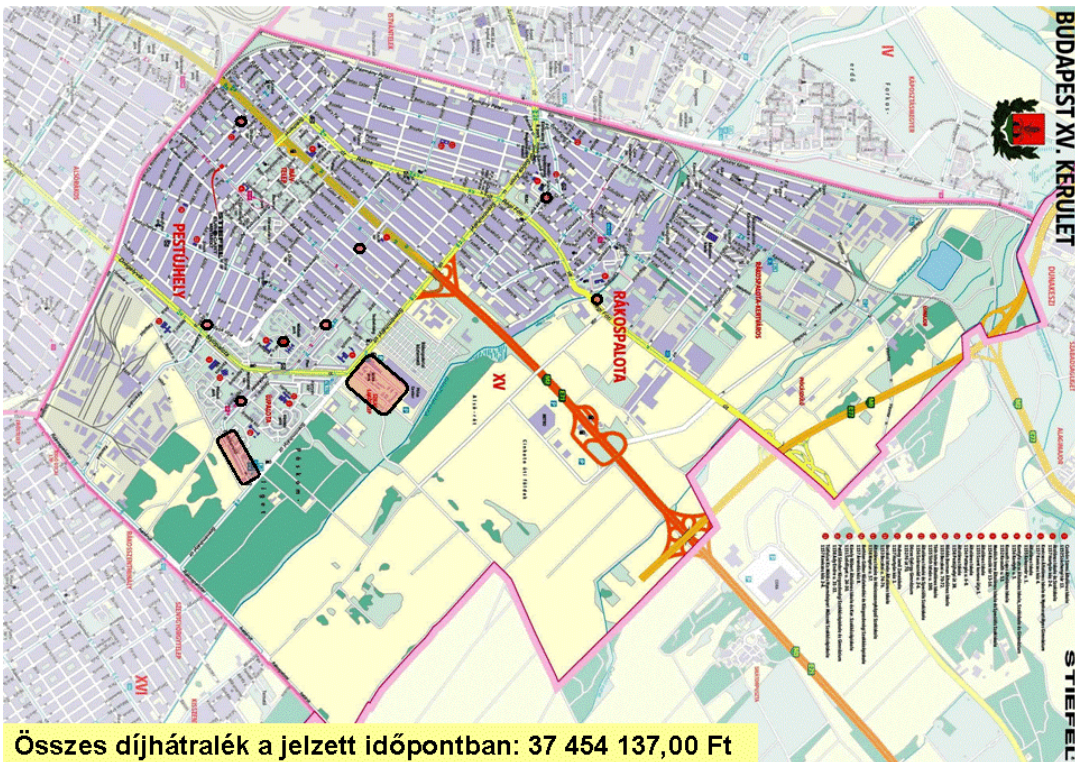


23. térkép Kevés játszótér
Kevés a játszótér



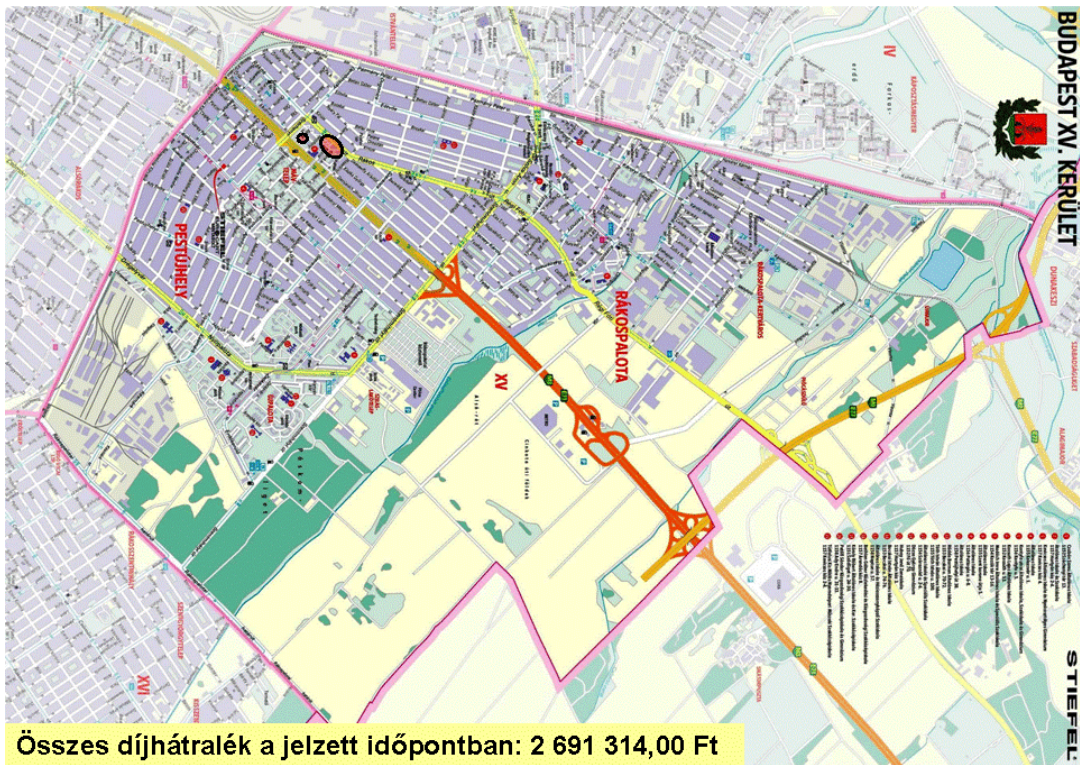
24. térkép Közütemi Díjtartozás – Dalkia Energia (2009.07.27.)

Közütemi díjtartozás – Delkia Energia (2009.07.27.)



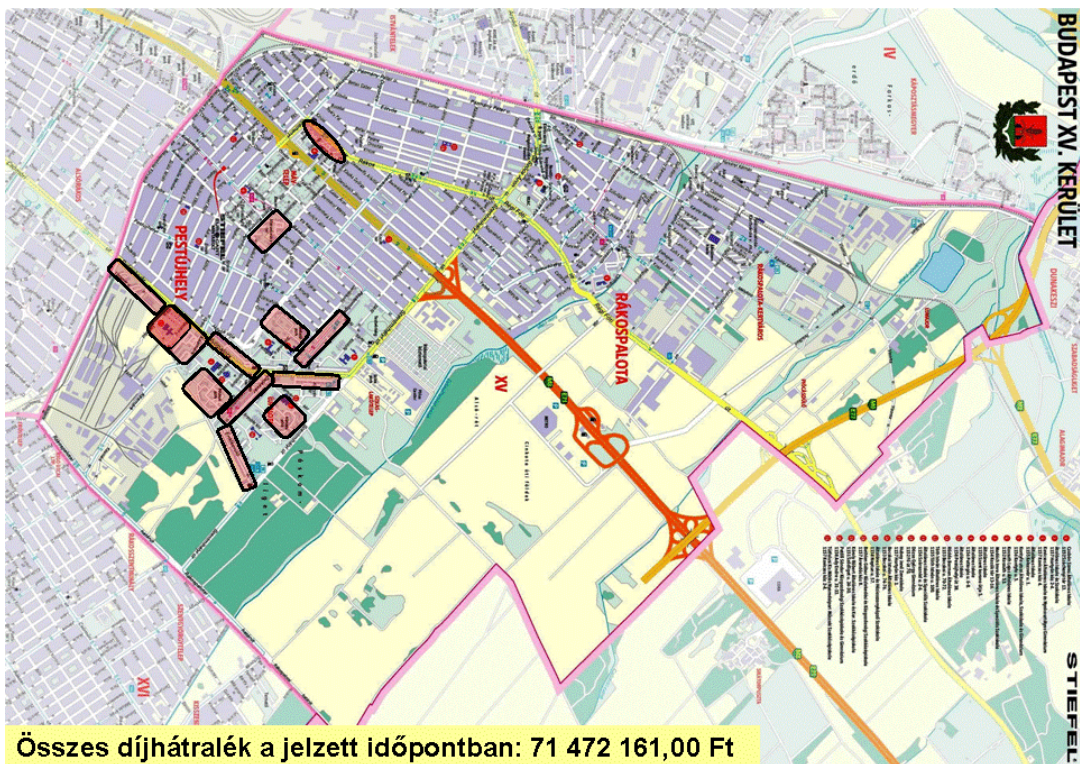
25. térkép Közüzeti Díjtarozás – FŐ-HŐ ESZÜ KFT. (2009.06.30.)

Közüzeti díjtarozás – FŐ-HŐ ESZÜ KFT. (2009.06.30.)



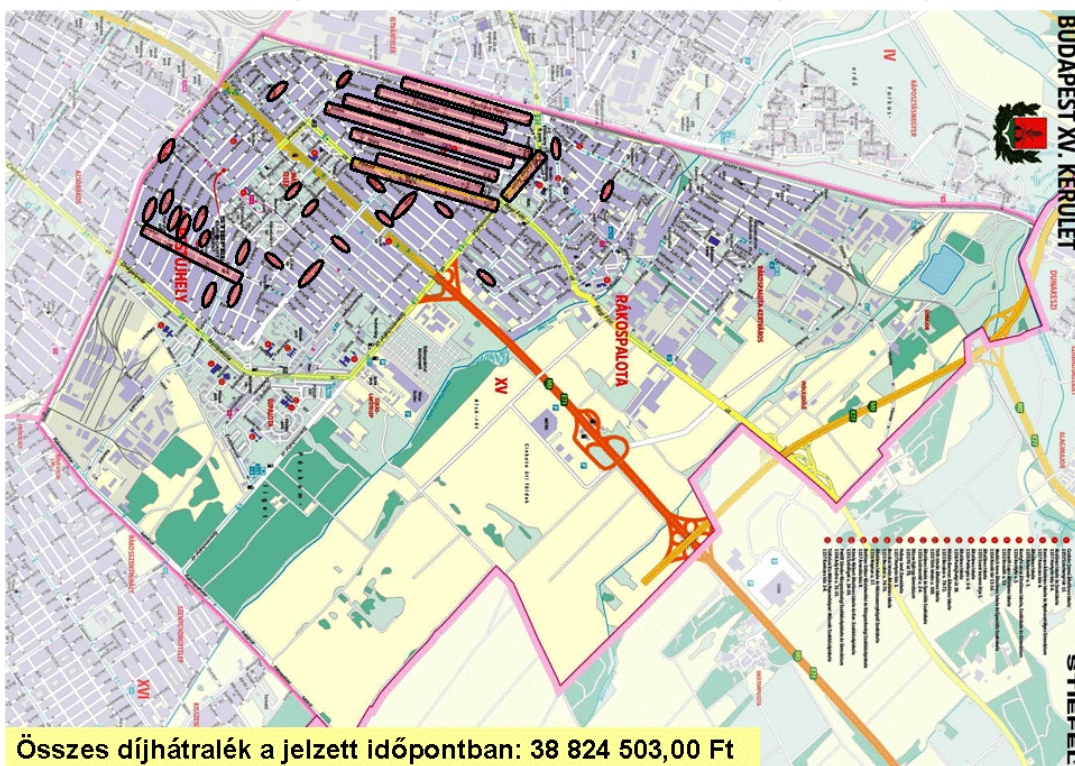
26. térkép Közüzeti Díjtarozás – FŐTÁV ZRT. (2009.07.16.)

Közüzeti díjtarozás – FŐTÁV ZRT. (2009.07.16.)



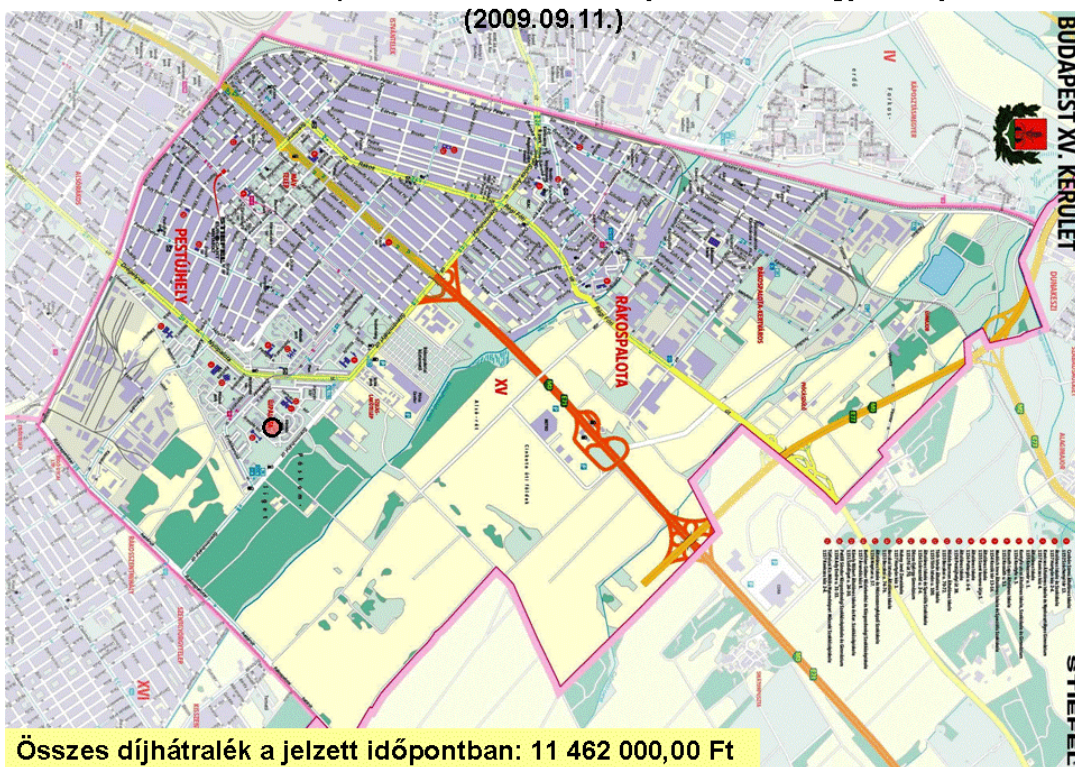
27. térkép Közüzemi Díjtarozás – Fővárosi Gázművek ZRT. (2009.07.31.)

Közüzemi díjtarozás – Fővárosi Gázművek ZRT. (2009.07.31.)

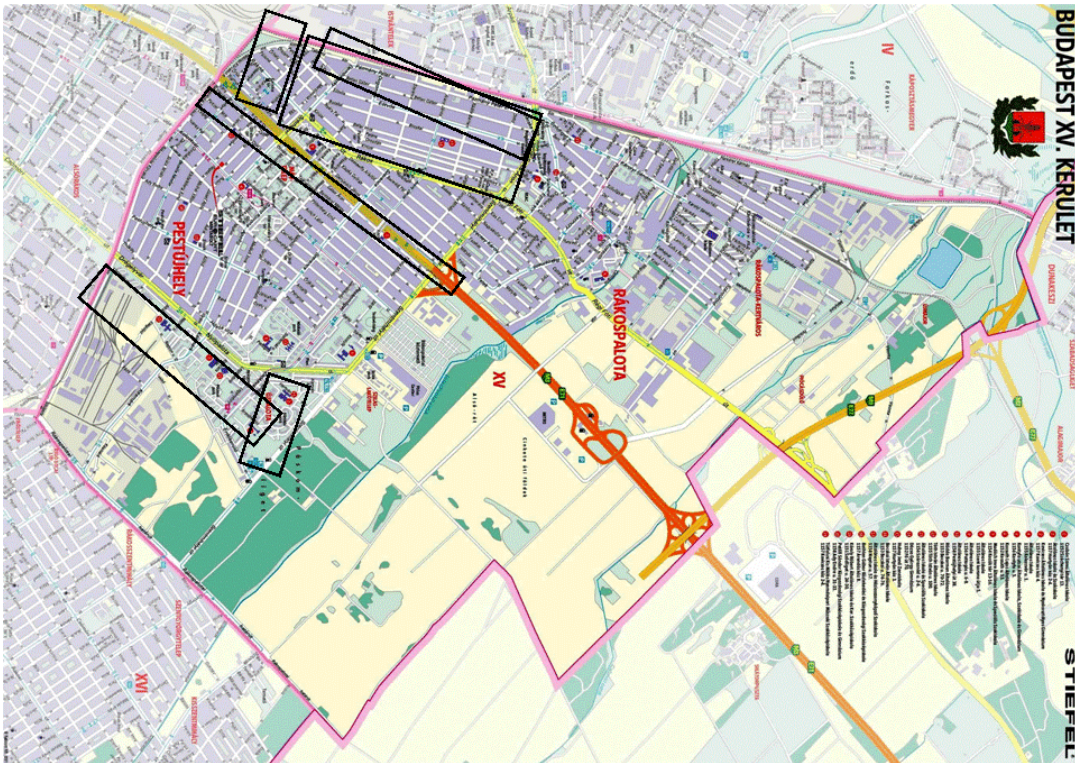


28. térkép Lakbértartozás – Budapest Főváros Önkormányzata (2009.09.11.)

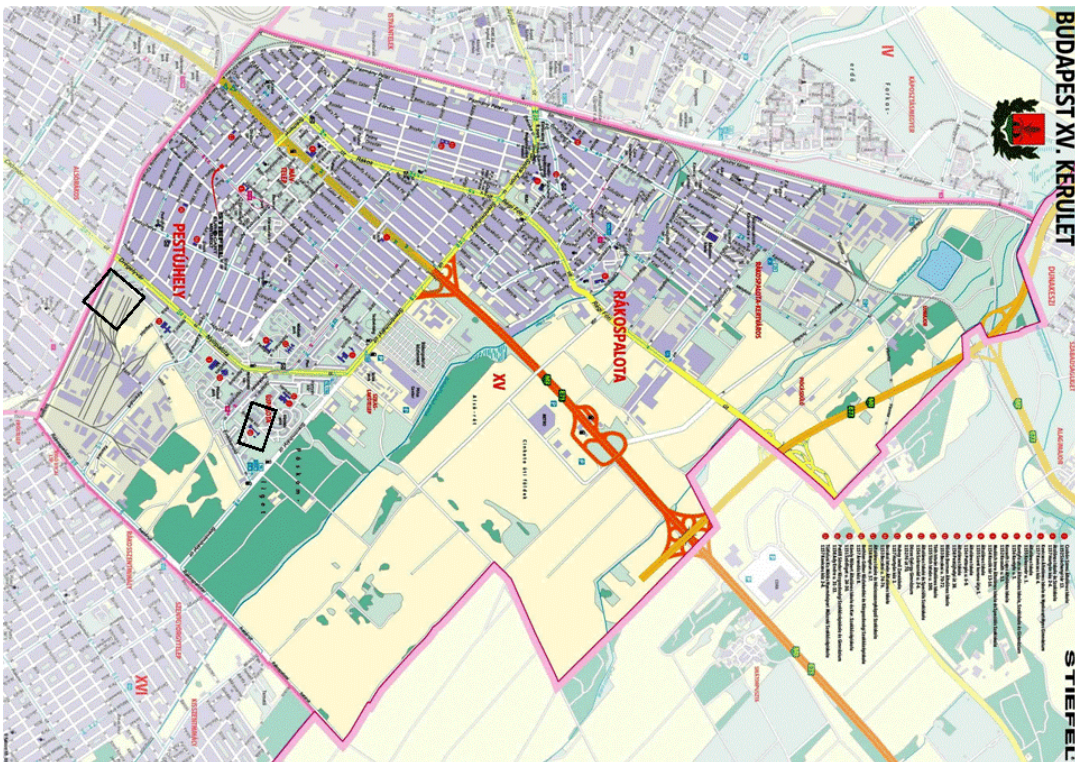
**Lakbértartozások – Budapest Főváros Önkormányzata, Lakás Ügyosztály
(2009.09.11.)**



29. térkép Csökkenő ingatlanárak
Csökkenő ingatlanárak

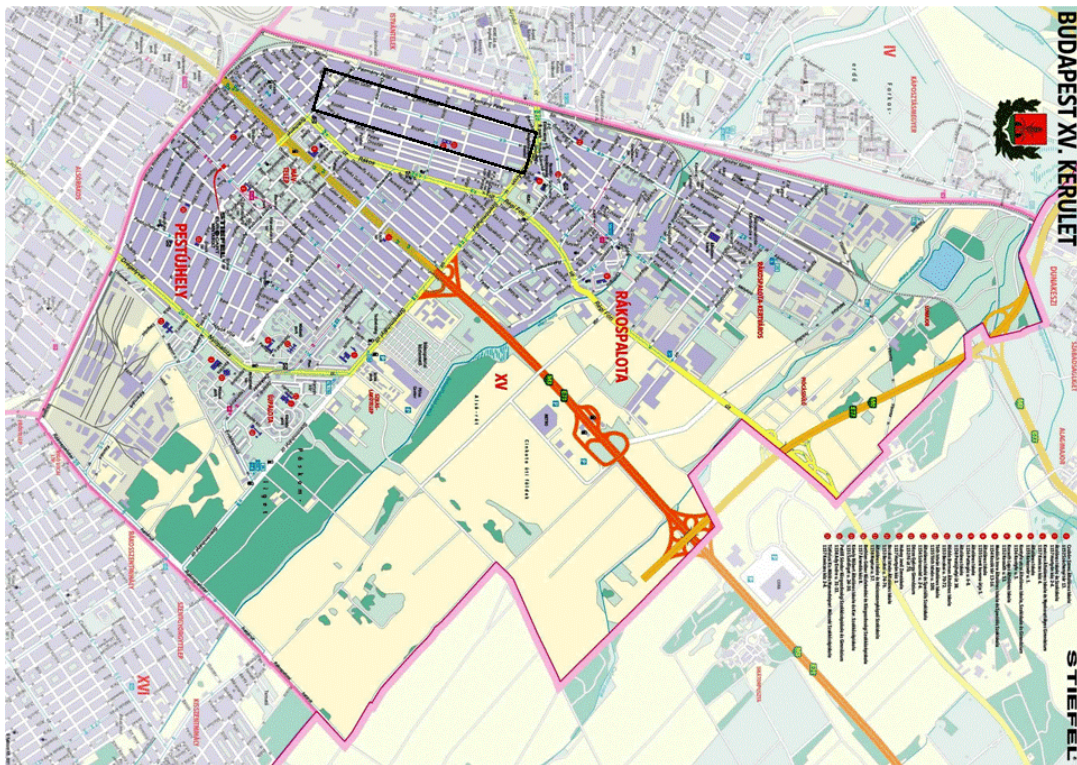


30. térkép Eladatlan lakások
Eladatlan lakások



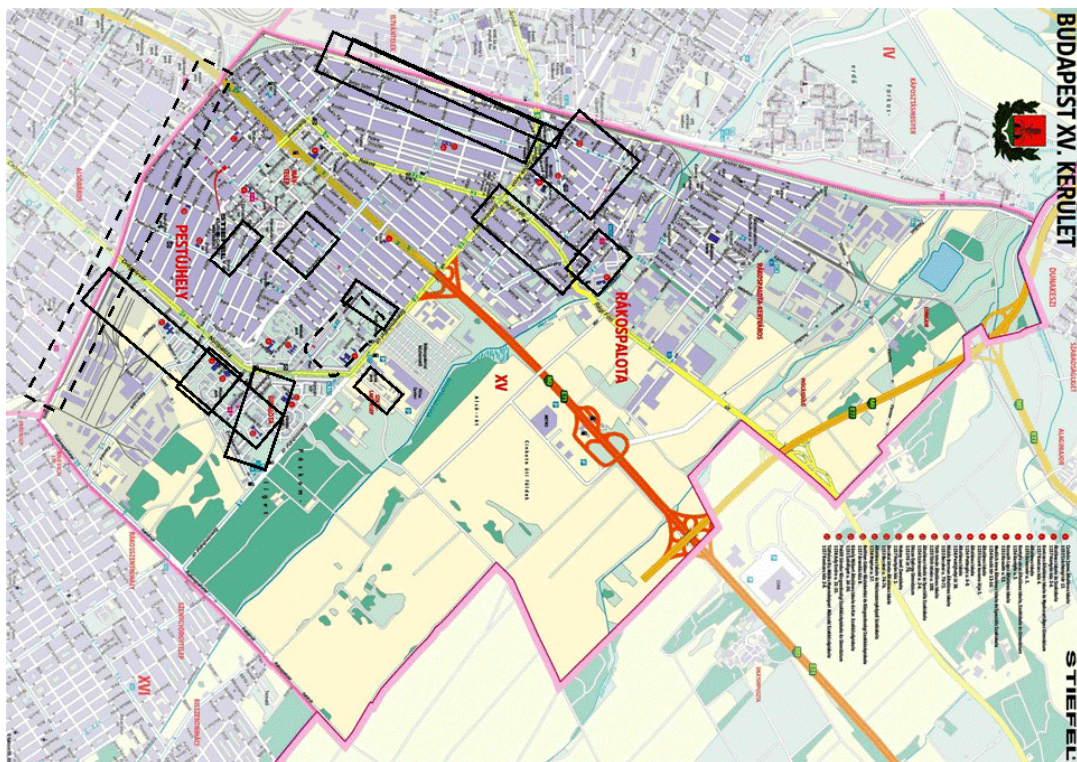
31. térkép Komfort nélküli lakások

Komfort nélküli lakások



32. térkép Szlömösödő, leszakadó területek

Szlömösödő, - leszakadó területek

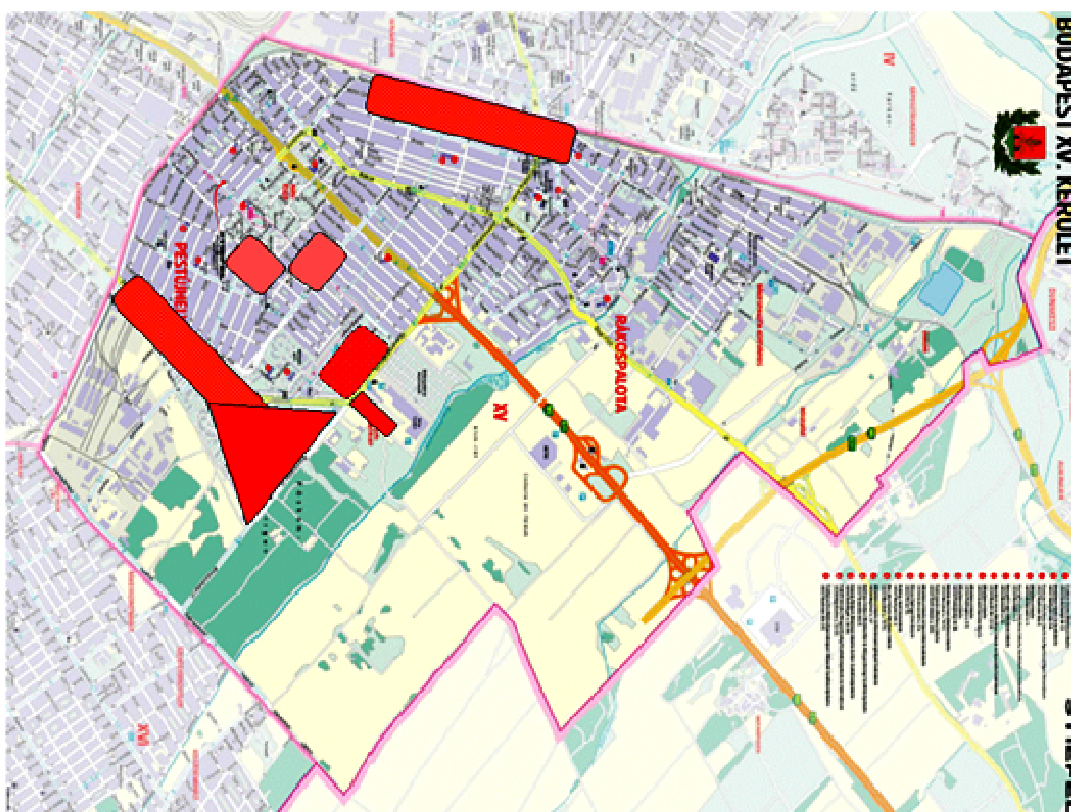


Fábián Róbert megfogalmazásában a szociális térkép egy szegregációs térkép. Ha a kutatás eredményeit egy oldalon kellene megjeleníteni, akkor az alábbi térkép elemzésére lehet hagyatkozni.

A szegregáció definíció szerint: a társadalmi távolságtartás intézményesített, fizikai elkülönülésben kifejeződő formája. Az alábbi térkép a tanulmány teljes információmennyiségét igyekszik a szegregáció definíciója szerint összefogni.

A bejelölt területek szlömösödnek, néhányukban rosszabb a közbiztonság, megjelenik a drogprobléma és mindezekkel egyetemben az ingatlan árak is csökkennek. A rosszabb körülményekkel társuló elértéktelenedő ingatlanok folyamatosan nehezítik az átjárást a kerület különböző területei között, ezzel testet ölt a „fizikai elkülönülés” a szegregáció. Azok ugyanis, akik ezeken a jelölt területeken laknak nemcsak hátrányosabb helyzetben élnek, de az ingatlan árak kedvezőtlen változása miatt akadályozottak az esetleges változtatásban.

33. térkép Szegregációs térkép



A bejelölt területeken nagyobb részt paneltechnológiával épült lakótelepek találhatóak. Ha a lakótelepek sajátosságait vizsgáljuk, érthetőbbé válik, hogy miért is itt jelentkeznek a szegregáció jelei:

Összefüggő területen, önmagában funkcionális egységként, központi tervezéssel épült típusházakból áll. A típusházakból, egy-egy egységen belül legfeljebb 2-3 típus.

A lakótelepek építésénél a cél Magyarországon is az volt, hogy minél nagyobb számú lakás épüljön fel, minél kevesebb bontással.

Mennyiségi előírás: a lakások átlagos mérete: 53 m^2 . 1 főre átlag 9 m^2 lakóterület jutott. Minden lakásra egy parkolóhelyet számoltak.

A legtöbb lakótelepen a nagyobb autóforgalmat a területen kívülre tervezték. Az autóforgalmat a gyalogostól elválasztották.

A lakótelepeken jelentkező esetleges szegregáltság – építészeti szempontból is jelentkezik –, abból is adódik, hogy a lakótelepek egy szálon kapcsolódnak a városhoz.

A szociális szegregáltság oka, hogy a lakótelepekre beköltözéskor a lakosság szociális problémái koncentráálódtak, különösen mivel abban az időben városrendezési koncepció is volt, hogy az ún. "problémás családokat" költöztették be ezekbe a lakásokba.

Amerikában például felrobbantottak egy lakótelepet, de nem építészeti, hanem társadalmi okból.

1970-85 között 1 millió lakás épült Magyarországon, ezeknek kb. fele panellakás.

9. Összegzésként

A statisztikai adatok, a szakértőkkel készített interjúk és a fókuszcsoportok tükrében elmondhatjuk, hogy Rákospalota, Pestújhely, Újpalota. Rákospalota sem földrajzilag, sem épített környezete, sem a szociális szolgáltatások igényét nézve nem mutat homogenitást. A XV. kerület területi egységei történetileg is jól elkülöníthetőek. „Öregfalu” lakói büszkék, hogy területük 600 éves múltra tekint vissza, hogy generációk óta laknak ott családok. Pestújhely az utóbbi években kezdi visszacapni régi formáját, sorra újulnak meg a régi házak, az itt élők igazi lokálpatrióták. Újpalota a város határában kezdett épülni és már az építkezés idejétől, az oda kerülők összetételétől függően elkezdtek kialakulni a „jobb”, „rosszabb” helyek.

A kerület lélekszáma lassan, de csökken. Amikor 1970-ben Újpalota épült, rohamos növekedésnek indult a kerület állandó népessége. Ez a növekedés 80-as években tetőzött, majd az állandó népességszám lefelé ívelő pályára állt. Természetesen a lakosságszám csökkenése országos jelenség, de a kerületben a csökkenés nemcsak az alacsonyabb születésszámot jelzi, hanem a lakosok elvándorlását is. A lakosság nemcsak fogyóban, hanem elöregedőben van.

A kerületben jelentős mértékben fordulnak elő egyszemélyes háztartások. Budapesten belül a kerület helyzete más kerületekhez viszonyítva nem számít rossznak. A gyermeküket egyedül nevelők száma magas.

A kerület lakóinak többsége saját tulajdonú lakásban él, de igény mutatkozik albérlők házára, önkormányzati bérlakásokra. Főként az idős, illetve a középkorú, gyermeket nevelő családok kerülnek olyan anyagi helyzetbe, hogy lakhatásuk veszélybe kerül, így jelentős részük szorul támogatásra, hogy lakásukat meg tudják őrizni. A panelek jelenlegi fenntartási költségei komoly gondot jelentenek azoknak, akik valamikor álmaik beteljesülésének tartották a lakáshoz jutást.

Az újpalotai lakótelep – sok szakember szerint – építészeti szempontból a legjobbak közé tartozik: a fő forgalmi út keresztbevágja a lakótelepet, mind a négy része külön használható. A főútvonal mellett épültek a nagyobb házak, és a gyermekintézmények belül helyezkednek el. Mindenképpen előnye más lakótelepekhez képest a sok zöldterület, a tágas terek. Sokat jelentet infrastrukturális szempontból a nagy bevásárló központok kialakítása. Először a Pólus Center, aztán a Gulliver, a Metro, utoljára pedig az Ázsia Center épült fel.

Az újpalotai lakótelepen kialakított többgenerációs lakásokba sok esetben első lakókként hátrányos helyzetű családok költöztek be. Sok család beköltözött a '70-es, '80-as években, és ma is ott laknak gyermekeikkel, unokáikkal együtt – az idősek egy fél szobában, a szobákban a gyerekek a saját családjukkal. A mai – gyakran – „zűrös” serdülők szülei együtt nőttek fel, így a kapcsolati háló elég erős.

A hátrányos helyzetű családok beáramlása Újpalotára azóta sem változott, sőt, talán azt mondhatjuk, hogy a folyamat felerősödött. Azok a családok, akik jobb helyzetbe kerültek, elköltöztek, helyükre azok a családok költöztek, akik ezeket az olcsóbb árú, de drága fenntartású lakásokat, - mint a számukra elérhető legjobb minőségű lakásokat - tudják megvásárolni, így a lakótelep lakossága egyre inkább a szociális szempontból lecsúszó rétegekből kerül ki.

Mivel a lakások egy része rossz állapotú, felújításra szoruló, elképzelhető, hogy a fiatal generáció vásárlóképes tagjai inkább kerületen kívül keresnek lakhatási megoldást. Ezen a lakóparkok létesítése változtathat.

A rossz lakásállapotok egyik oka, hogy a lakók gyakran időskorúak, gazdaságilag inaktívak, akik a felújítási munkálatokat nem, vagy csak külső segítséggel tudják elvégezni. Gyakran csak kisebb munkálatokat tudnak finanszírozni, míg a nagyobb felújítások nem történnek meg, és a lakások egyre rosszabb állapotba kerülnek.

Aki teheti, szeretne kimenni a városból, a közeli falvak valamelyikébe, kertés házba, vagy éppen ellenkezőleg a belvárosba, közelebb a munkahelyhez, az „élethez”.

Sokan elköltöznének a nagy költségű lakótelepi lakásokból, csak a jelenlegi nyomott ingatlanárak miatt nem tudnak mozdulni.

10. Jövőkép, lehetséges továbblépési irányok

A jövőkép kialakításához számításba kell venni a várható változásokat: A gazdasági válság kettős hatását kell ellensúlyozni – egyrészt a lakosság életkörülményei romlanak, a rosszabb élethelyzetű családoké erőteljesebben – pl. munkanélküliség, a rezsihátralék növekedése. Ugyanakkor az ellátórendszer finanszírozása is szűkül, ily módon a jövőben feltételezhetően egyre nagyobb terhet jelent a kerületnek az elért színvonal fenntartása.

Ennek függvényében érdemes meghatározni azokat a prioritásokat, melyekre a kerület vezetése a jövőben hangsúlyt kíván fektetni. A szociális térkép ehhez kiindulási pontot biztosít. Ahhoz azonban, hogy az egyes prioritási területeket pontosan be lehessen azonosítani, meg lehessen határozni a területen szükséges lépéseket, és az azokhoz szükséges módszereket, további, koncentrált szociológiai, szociálpolitikai elemzésekre van szükség.

Az alábbiakban felsorolunk néhány olyan továbbgondolásra érdemesnek tartott területet, melyek a tanulmány elkészítése során ötletként megjelentek. Ezek a területek a következők:

- a fiatalok helyzetének szociológiai vizsgálata,
- a leszakadó városrészek területi sajátosságainak vizsgálata,
- a helyi kisközösségek erősítése,
- a munkanélküliség hatásai,
- a hajléktalanság problémaköre,
- a kerület elöregedése,
- az eladósodás kezelése.

11. Mellékletek

11.1. Fókuszcsoporthoz elemzés

A kerület szociális térképének elkészítésénél figyelembe kívántuk venni a kerületi szakemberek tapasztalatait, munkájuk során a kerületről megszerzett tudásukat, valamint a kerület lakosainak véleményét, tapasztalatait is. Ennek érdekében az ún. fókuszcsoporthoz módszert alkalmaztuk. Összességében négy (kettő szakértői – kettő lakossági) csoportos interjút szerveztünk. A szakértői és lakossági fókuszcsoporthoz kérdéskörének (guide) összeállítása során szem előtt tartottuk a csoportok által adott válaszok későbbi összehasonlíthatóságát. Mivel a feltett kérdések mentén a két célcsoport tudása és objektivitása jelentős részben eltér, valamint annak szemléltethetősége érdekében, hogy hogyan látják a kerületi szakemberek és a kerületi lakosok magát a kerületet, illetve annak szociális helyzetét, a szakértői és a lakossági fókuszcsoporthoz az alábbiakban külön elemezzük. Azon kérdések mentén melyek esetében lehetőségünk nyílik a két célcsoport válaszainak érdemi összehasonlítására, záró összegzést készítünk.

11.2. Szakértői fókuszcsoporthoz elemzés

Két fókuszcsoporthoz szerveztünk a kerület mindazon intézményeinek, társadalmi és civil szervezeteinek képviselői számára, akik kapcsolatban állnak vagy állhatnak a szociális ellátórendszerrel, illetve abban tevékenykednek. Úgy véljük, hogy sikerült mindazokat megszólaltatni, akik megfelelő ismeretekkel, információval rendelkeznek a témát illetően. A csoportokban szerzett tapasztalatok lehetővé teszik a szociális térkép elemeinek megértését, képet kapunk fontosságuk, megoldhatóságuk és paramétereik sajátosságairól.

A moderátor mindkét csoportban úgy irányította a beszélgetést, hogy a különböző szakterületről a kerületre vonatkozó érvényes információkhoz jusson. Bár több helyen, esetenként egymástól függetlenül hangzottak el a különböző vélemények, ezeket most témakörönként szerkesztve, és összegezve jelenítjük meg.

Spontán asszociációk a fővárossal és a kerülettel kapcsolatban

A téma felvezetéséül a fókuszcsoportok elején arra kértük a résztvevőket, hogy mondják el mi az, ami először eszükbe jut a fővárossal kapcsolatban. A felsorolásból három főbb dimenzió jelent meg:

- az egyik a szépnek tartott múlt emlékeinek továbbélését hangoztatta Budapesttel kapcsolatban;
- ennek szomorú ellentéte a jelen, mely a fényes múltnak egy depressziós letéteményese;
- harmadik dimenzió a reményt hordozza magában, ahol is a közösségek teremtő ereje feledtetheti a jelen depresszióját.

A szépnek tartott Budapest dimenziójába olyan asszociációk tartoztak, mint a nosztalgia, a csodás műemlékek, és a gyönyörű város.

De ennek a nosztalgikus szépségnek megvan a maga árnyoldala is, a forogtatag, a szennyes feldúlt utak, az önzés és az óva intés, hogy: „Ne menj le az aluljáróba”. Ez az ambivalencia megjelenik a lakosokban is; ennek főbb elemei: a depresszió, a magas indulatpotenciál, a meg nem értés.

„Értetlen demonstrálók: én legalább is nem értem őket. Én azt nem értem, hogy Budapestet nem csak a Duna osztja két részre, hanem nagyon sok más csoportokra osztja az emberi gondolkodás, az ember értetlensége, az emberi ostobaság.”

Vannak viszont összetartó közösségek, melyek értelmet adnak a mindennapoknak.

„Nekem meg ezekről más jut az eszembe, én mást tapasztalok. Nagyon sok közösség vagy Budapesten. Pl. biciklisek, nagyon sok csoportosulás van, akik együttműködnek, akik valamiért harcolnak.”

A kerülettel kapcsolatos spontán asszociációk

A kerülettel kapcsolatos spontán asszociációkat is három csoportba sorolhatjuk:

- Külön említették az összetartó közösség erejét;
- azt a sajátos ambivalenciát, melyet egy polgári és egy rurális településszerkezet önmagán kívül képvisel;
- valamint fontos dimenzió a külvárosi peremjelleg is.

Összetartó közösségek ereje

Pestújhellyel kapcsolatosan sokszor említették a lokálpatriotizmust. Azt, hogy a lakók között nagyon jó kapcsolatok vannak. Igazi közösségként élnek bizonyos területeken. A leginkább említett városrész Pestújhely volt.

Város, versus falu

Pestújhellyel ellentétben viszont van kifejezetten falujellegű városrész is, Rákospalota. Ez a dichotóma szintén a kerület sajátossága. Olyan asszociációkat váltott ez ki, mint a falu a városban, vagy a XIX századi üdülőövezet versus lakótelepi alvóváros.

„Régebben ez egy falu volt. Tehát nem, hogy falusias jellegű volt csupán, hanem falu. Aztán betelepült a MÁV és itt építettek telepet a MÁV dolgozóknak. Ezáltal egy kicsit az iparosodás, polgárosodás felé elindult a terület, de akkor még külön Rákospalota és külön Pestújhely. Később, Budapesthez csatolták, akkor tovább folytatódott az urbanizáció és a polgáris jelleg erősödött. És hát Újpalota megépülésével pedig megjelent a nagyvárosi jelleg is.”

A településszerkezet vegyes jellege mellett igyekeztünk feltérképezni a kerület időbeni alakulását, trendjeit. Sokan nem tudtak ehhez a témakörhöz hozzászólni, a bizonytalankodás pedig, amikor a kerület jövőjére nézve kértük a véleményüket kifejezetten szembetűnő volt. Ha formáltak is véleményt az meglehetősen vegyes képet mutatott. A múlt felől nézve enyhe romantika jelent meg, míg a jelen és a jövő pedig kicsit sötétebb képet festett.

A múlt, mint az aranykor:

„Az értelmiségi fiatalok, már ugye ’70-es években jelen voltak: a Péterfi Feriék és társai, Őket mindenki ismerte. Ők akkor itt laktak, tanultak és aztán dolgoztak is, vagy dolgoznak is még mindig. Szóval régen egy akkori fiatal értelmiség.”

A jelen és a jövő, mint lecsúszás:

„Az középosztály, aki mondjuk, akár itt a Csobogós utcai, meg Kossuth utcai lakótelepen lakást vásárolt ezelőtt 20-25-26 évvel, és a család összeadta azt a 700 valamennyi-ezer forintot, amiért meg tudtak venni egy lakást. Akkor az egy átlagos középosztály volt. Most is biztos, hogy annak kéne nevezni, de nagyon csúszik lefelé.

Lakótelepen látom, ahogy várok a liftre, hogy kik nem fizetnek közös költséget, és mennyi elmaradásuk van.”

Az mindenképpen elmondható, hogyha létezik is városfejlesztési koncepció, stratégia, akkor azok céljai, tervei nem jutnak el a közemberek szintjéig.

Fontos észrevétel még, hogy a múltban sokkal jobban elkülöníthetőnek vélték, érzeték a társadalmi csoportokat. Könnyebb volt bizonyos területeket, utcákat, házakat általánosítani.

„Újpalotáról talán annyit meg lehetne jegyezni, hogy amikor ugye az újpalotai lakótelep felépült, akkor ezek a szociális rétegek nagyon elkülöníthetőek voltak. Tehát én emlékszem rá, tudtuk, hogy melyek azok az épületek, ahol problémás emberek élnek. Szemmel láthatólag meg lehetett különböztetni. Vegyük azt Drégelyvár utca, első, második ház: katasztrófa volt. Harmadik, negyedik épület, mintha egy másik világ lenne.

Ez a vegyesség, ezek az ellentétek, valahogy közelebb kerültek egymáshoz, most már nem lehet elkülöníteni őket, minden összekeveredett.”

Problématérkép

Az alábbi fejezetben egy sajátos elemzési módszer, - a problématérkép – általi eredményeket mutatjuk be. Az eredmények lehetővé teszik a szociális térkép ismeretében összeállítandó akciótervbe szerepeltetendő elemek megismerését. Képet kapunk fontosságuk, megoldhatóságuk paramétereinek sajátosságairól.

A fókuszcsoporthoz tartozó interjúk során célunk volt egy olyan adathalmaz összeállítása mely lehetővé teszi, hogy a szociális ellátórendszerben szerepet vállalók által felszínre hozott problémákat egy sajátos elemzési módszerrel elemezzük.

Az elemzés ebben az esetben a válaszoknak a kutatói szempontból szubjektív, egyszeri és sajátos nézőpontbeli értelmezést jelenti. A fókuszcsoporthoz tartozó interjúk során brainstorming eljárással próbáltuk felszínre hozni a résztvevők által fontosabbnak tartott problémákat, emiatt természetesen előfordulhat, hogy bizonyos problématerületek kimaradtak, a felsorolás kerek egész volt ugyan, de nem teljes. A felsorolt problémákat, ezt követően 3 különálló dimenzió mentén csoportokba soroltuk.

1. fontosság

- A fontosság dimenzióját kiemelten kezeljük, emiatt mind a két ábrán a probléma elnevezése mögötti alakzat méretével, és színével együttesen jelöljük. A nagyobb méret és sötétebb szín együttesen jelöli a legégetőbb problémákat, míg a világos színű kisebb körök a kevésbé fontosakat. Például az időszakos forgalom megnövekedés kevésbé, míg a lerobbanó játszóterek léte nagyon fontosnak bizonyult.
- A fontosság dimenziója jelöli ki azokat a problémákat, melyek orvoslása a leglátványosabb eredményeket okozzák.

2. helyi, illetve általános

- a probléma lokális jelleggel bír, vagy a szélesebb értelemben vett társadalom számos más szintjén, helyén előfordul-e. A lecsúszás, eladósodás nem csak helyi sajátosság, hanem a magyar társadalom számos rétegében előfordul.
- Az általános problémák társadalmi problémák, melyek orvoslását folyamatos, de hatástalannak bizonyuló intézkedések kísérik. A helyi problémák viszont nagy eséllyel orvosolhatóak, és az eszközre való összpontosítás nagy sikerrel növeli a kerület lakosainak elégedettségét.

3. keveseket érintő, valamint közösségi

- a probléma relatíve keveseket érint, illetve mindenkire kiterjedő hatással bír. Például a munkanélküliség, annak fenyegetése, annak hatásai a kerület minden lakóját érinti.
- A keveseket érintő problémák kisebb és sajátos csoportok problémái, ilyenek a fiatalok, a munkanélküliek, a kisgyermekesek, az idősek stb.

Általános témákra vonatkozó problématerkép

A helyi és általános, valamint az egyéni-közösségi dimenziók mentén kifeszített térben 16 különböző problémát helyeztünk el.

Ezek közül négynek tulajdonítottak kifejezetten fontos szerepet, ezek:

- a lecsúszás,
- az eladósodás,
- a kávéházas városmag hiánya és a
- lerobbanó játszóterek.

A lecsúszás és az eladósodás az egész társadalomra és nem csak a kerületre jellemző sajátosság. Az egyének bizonyos csoportjainak elszegényedése, lecsúszása és az eladósodás társadalmi probléma, melyre az önkormányzati eszközrendszer nem találhat hatékony megoldásokat.

Ezzel szemben a lerobbanó játszóterek szembeötlő és irritáló jellege, valamint a kerület központnélküliségéből adódó kávéházas városmag iránti igény lokális probléma, melyet az önkormányzati programok, stratégiák kezelhetnek, orvosolhatnak, emiatt a lerobbanó játszóterek és a kávéházas városmag problémáira való összpontosítás látványos eredményeket produkálhat.

„Nincsenek olyan helyek, ahova az ember szívesen beül. A legtöbb városnak van egy olyan része, ahol vannak jó kávéházak, könyvesboltok mellett, tehát abszolút hiányzik egy olyan városmag, és hiányoznak olyan helyszínek, ahol az ember egy picikét otthon érzi magát, és picikét értelmiségiként érezheti magát.

A Zöld Pardonnak³⁵ nincs palotai változata.”

Szintén helyi és egyben közösségi probléma a kerületen belüli közlekedés megoldása, javítása.

„Szerintem a tömegközlekedés az nagyon jó, kivéve a 25-ös busznak a vonala, amelyiket megváltoztattak... én csak azt tudom, hogy a Sződliget utcában tanító pedagógus, vagy a Bogácsban tanító pedagógus, nem tud nap közben átjönni egy másik órát megtartani, mert nem jár a busz.

A kerület egyik részéből a másikba nagyon gáz eljutni tömegközlekedéssel. A városba jó, kerületen belül nem jó. Elméletileg erre találták ki azt a körbuszt, de az óránként közlekedik.”

³⁵ A fiatalok körében népszerű XI. kerületi szórakozóhely.

34. térkép Szakértői problématerkép – általános



A gyermek szakrendelő és a sportpályák hiánya már nem szigorúan vett közösségi probléma, mégis esetlegesen megoldható helyi jellegzetesség.

A többi helyi probléma már csak bizonyos szegmensek számára fontos dolgok, illetve olyanok, amelyek már általánosan jellemzőek a társadalomra.

Komoly problémákat okoz, az hogy számos helyen nem fizetnek közös költséget. Ez destruktívan hat az adott lakóközösség morális helyzetére, valamint esetenként komoly megterhelést róhat azokra, akik fizetik a közös költségeket. Ez természetesen nem mindig abból adódik, hogy az adott lakónak a fizetési morálja rosszabb, hanem mint az alábbi idézetből is kitűnik sok az albérlő, akik számos esetben nem bírják az összes rezsterhet viselni.

„Az én kis lakótelepemen, a Csobogósban az, hogy egyre több lakásszámot látok azon a listán, hogy a közös a közös költséget nem fizetik. Ezek a lakások szövetkezeti lakásoknak indultak, de most már öröklakások, tehát a díjhátralékokat legfeljebb ráterhelik a lakásra, tehát nem fogják, - csak egy bizonyos szint után, gondolom -

elárverezni. Nagyon sok az albérlő, az ott élő családok között, nagyon sokan gyerekesek, és nem bírják az albérlet költségét fizetni.”

Helyi és közösségi problémaként aposztrofálták a sportpályák hiányát. A labdajátékok pályáit csak a moderátor említésekor vonták bele a „sportpályák” témakörébe. A résztvevők inkább a futás és az úszás lehetőségeinek hiányát említették, illetve azok alacsony színvonalát kritizálták.

„A kerületnek is nagy hiánya, mondjuk a mindenki számára nyitott és rendez sportpálya. Tehát aki kocogni akar, az vagy az utcán, az autók között kocog, vagy kutyák között, csak ez a két választási lehetőség van.

Amióta például az Árpád úton bezárt az uszoda is, így még mondjuk, a szomszéd kerületben sincs például.”

A labdajátékokra alkalmas pályák említésekor mindig szóba kerültek a fiatalok, illetve a gyerekek is. Emiatt a tematizált sportpályák célközönségét majdan a fiatalokban kell keresni.

Ugyanúgy a fiatalokkal kapcsolatos probléma a fiatalok életesélyeinek ellehetetlenülése. Ez a probléma arra vonatkozott, hogy a fiataloknak nagyon komoly egzisztenciális problémákkal kell szembenézniük, amikor elkezdik különálló életüket.

„Amit én mondanék, amivel nem találkozok, az meg mindebből következik, ez is az országos dolgoknak is a következménye, hogy a családoknak nem igazán van energia, vagy erőtartaléka, amivel a családban felnövő fiatalokat segítsék. Tehát sok olyan fiatal szülővel találkozok, akik így az első egzisztenciájukat próbálják kiépíteni, viszont nem nagyon vannak ehhez eszközeik, meg nem nagyon van mibe kapaszkodniuk.”

A szociális helyzetre vonatkozó problématerkép

A második problématerkép a szociális helyzetre vonatkozó problémafeltárás eredménye. Ebben az esetben is a helyi-általános, és az egyéni-közösségi dimenziók mentén mutatjuk be a felszínre került problémákat.

A szociális helyzet kapcsán három olyan probléma merült fel, amelyet kimondottan égetőnek tartanak. Ezek

- a munkanélküliség,
- az adósságcsapda
- és a munkátlanság.

Ezek közül a munkanélküliség és az adósságcsapda egyértelmű folyamatok/jelenségek, míg a munkátlanság magyarázatra szorul. A munkátlanság fogalmát így jellemezték.

„Munkátlanság, nem a jelen pillanatban van valaki munka nélkül, hanem már nem is emlékszik rá, hogy hogy kéne dolgozni. Amikor már valaki olyan helyzetben van, hogy nem kel föl reggelente, már nem is alkalmas rá. Ha csoda történik vele, és azt mondjuk, hogy itt van, nézd egy munkahely reggel 8-tól fél 5-ig, képtelen rá már nem tud dolgozni. ... ezek a szülők nem tudják a gyerekeket eljuttatni az iskolába, mert nem képesek fölkelteni, reggelit csinálni...”

Ezek a leglényegesebb problémák inkább általános és nem lokális problémák, emiatt az önkormányzat eszköztárában valószínűleg nem tud hatékony megoldásokat találni.

További problémák közé tartoznak az ellátórendszerben tapasztalt anomáliák. Szóvá tették azokat a negatívumokat, melyek szerint a támogatást nem mindig a ténylegesen rászorulóknak adják, hanem azoknak, akik jobban tudnak igazodni az ellátás feltételrendszeréhez. (A szolgáltatásokat jogtalanul igénybevevő „potyautasok” kiszűrése, csökkentése egy-egy ellátási formán belül állandó problémát jelent az ellátórendszerben.)

„Abszolút mértékben egyet tudok érteni azzal, hogy nem mindig azok az emberek kapják meg a támogatásokat, akik kéne, hogy megkapják, mert azt lehet mondani, hogy az egyik az őszinteségével maga alatt vágja a fát, a másik, a nem igazmondással, megkapja azt a támogatást. Ugyanakkor van olyan helyzet, amikor mindkét ember megmondja az igazat, de mégis 15 forint miatt kiesik az egyik a támogatásból. De ezzel nem tudunk mit kezdeni, mert ezek olyan támogatások, amik általában a szociális törvény, vagy bizonyos kormány, vagy miniszteri rendelet alapján vannak kiszámítva, vagyis ez nem kerületi sajátosság, hanem országos.”

Én, amivel találkozom, az leginkább az ellentmondás, hogy nyilván nagyon nehéz megállapítani, hogy mire adjanak támogatást, meg hogy mi legyen ennek a mércéje. De nagyon nem azt látjuk, hogy azok kapják a kedvezményeket, és a támogatásokat,

akik feltétlen rászorulnak. Inkább úgy mondom, hogy nagyon sokan közülük, így láthatóan nem élnek olyan rosszul. Míg a másik meg nem kapja meg, mert nagyon kevéssel kilóg a kedvezményezés köréből belőle, ugyanakkor ő meg alig tud élni.

Említettek konkrét példát is, melyben egy számukra irreális eredményt hozó számítási módszert mutattak be.

„A legrosszabbul azok járnak, ahol egy szülő egy gyereket nevel. ... Pedig neki ugyanúgy fenn kell tartania azt a helyet, ahol lakik, ugyanúgy rezsit kell fizetnie, satöbbi, mint egy mondjuk két gyerekes családnak.”

35. térkép Szakértői problématerkép – szociálishelyzet



A helyi problémák közé tartoznak:

- a lakótelepi rendőrség csökkenő szerepének visszaállítása,
- a rossz állapotú önkormányzati lakások okozta problémák
- a sportpályák hiánya,
- a tehetséggondozás,
- és a nem-befogadó közösségek/iskolák okozta konfliktusok.

A lakótelepi rendőrség csökkenő szerepének visszaállítása sokszor felmerült a csoportokban és a mélyinterjúk során. Mind az ott lakók, mind a lakóteleppel valamilyen kapcsolatban lévők áldásosnak tartották a lakótelepi rendőrség jelentőségét, szerepét.

„Fantasztikus ötlet volt az én véleményem szerint, a lakótelepi rendőrség, kimutathatóan. 40 % körüli bűncselekmény csökkenést hozott, mert hiába hivatkozunk mi a nyugatra, meg másra, mi magyarok még mindig jobban szeretjük, hogy a rendőr ott van közöttünk, látjuk. ... na most, ehhez képest, gyakorlatilag a lakótelepi rendőrség idejéhez képest, mintegy fél létszámmal dolgozunk, tehát a fele rendőr van ahhoz képest, ami annak idején úgy volt, hogy lesz.”

A lakótelepi rendőrséggel kapcsolatos pozitív attitűdök jobban megérthetők, ha ejtünk pár szót a SZEM-ről.

„Ez egy civil kezdeményezés, úgy hívják, hogy SZEM és a szomszédsági kapcsolatokban jeleníti meg az egymás házára való figyelmet. Ez egy félhivatalosan működő, informális szerveződés. De civil szerveződés, konkrétan mostani pestújhelyi „Mozaik”-ban benne van például megint róla egy cikk, hogy várnak újabb embereket, hogy melyik utcának a hátsó frontja csatlakozzon be, hogy ők is figyeljék, ők is vegyenek ebben kölcsönösen részt. Ez szerintem abszolút helyi és alulról jövő kezdeményezés. Úgy érzik, hogy az eddigiekhez, vagy valamilyen mércéhez mérve rosszabbodott a közbiztonság, ezért ők tesznek is valamit, hogy jobb legyen a helyzet.”

A közbiztonság relatív érzete nagyon fontos minden lakóterületen. A lakótelepi rendőrség pedig abban jelentett megoldást, hogy az amúgy kevésbé összetartó, kevésbé lokálpatrióta lakótelepen a civil kezdeményezés hiányát képes volt áthidalni és hatékony megoldást jelentett a közbiztonság javítására.

Fontos szociális probléma az önkormányzati lakások száma és állapota. Az önkormányzati lakásokat kevesellték; sokkal több rászoruló feltételeznek, mint amennyit az önkormányzati lakásállomány el képes helyezni.

„Kevés a megpályázható, szociális vagy méltányosságból elnyerhető lakás, nem épülnek szociális bérlakások, a bérleti díjat nem fizetőkkel pedig nagyon óvatos a kilakoltatás politika, mert hogy elvileg csak úgy szabadulnak fel lakások, ha ki vannak belőle lakoltatva.”

Ezen kívül problémaként említették azt, hogy az önkormányzati lakások állapota, állaga nem megfelelő, a felújítást az önkormányzat nem tudja elvégeztetni, így az a leendő bérlőkre nehezedik. Ezt a beruházást a bérlők nem képesek fedezni, finanszírozni, hisz anyagi erőforrásaik eleve végesek.

„Rossz állapotú önkormányzati lakások miatt a rászorulókat egy ördögi körbe kerülnek. Igen, azt lehetne mondani, hogy az önkormányzat tulajdonában lévő lakásoknak a rossz állapota ez szintén országos dolog. És azt is írhatjuk mellé, hogy a pályázható lakásoknak, a nagyon rossz állapota. Vannak lakáspályázatok, de iszonyatos nagy pénzekbe kerül a pályázatot nyerő családnak, a lakásoknak a felújítása.”

Szociális problémaként említették a nem befogadó iskolákat, óvodákat is. Ezek a vádak a szegregációs folyamatokra utalnak. A szociális ellátórendszerben tevékenykedők számára a nem befogadó jelleg nagymértékben megnehezíti a sikeres munkavégzést.

„Én az iskolát, azt egy nagyon alapvető problémának tartom ebben a kerületben. Tehát hogy nem elég befogadóak az iskolák. Nem elég gyerek centrikusak. Én ezt a dolgot már az óvodában érzékelem. El kell mesélnem: hogy a mi óvodánk egy 200 férőhelyes nagy óvoda, ahol anno valamiért, a Régipalotai Aporháza utcai hajléktalan szállóról két kisgyerek érkezett az óvodába úgy, hogy föl hívtak, hogy fölvenném-e, van-e hely. Fölvettem minden további nélkül. Azóta, úgy jönnek oda a szülők, hogy az ő gyerekeiket sehova nem veszik fel, és ők úgy tudják, hogy az Aporháza utcai hajléktalanszállónak az óvodája a mi óvodánk. Ami ráadásul nem is hajléktalanszálló, hanem családok átmeneti otthona.”

A csoportok végén megkérdeztük a résztvevőket, üzennek-e valamit a szociális térképpel kapcsolatban, van-e valami, amit szlogenül használhatnánk. Az alábbi két idézet a fiatalokra való stratégiai fókuszálást és annak jövőre vonatkozó pozitív hatását üzeni.

„A fiatalokat itt kell tartani...

És szerintem, ha valamire jó egy ilyen szociális térkép, nekem arra lenne jó, hogy írja le ezerszer, hogy a gyerekeknek nyújtani kell szolgáltatásokat, tereket, olyan helyeket, amik miatt szeretnek itt élni, és jó nekik itt lenni, és itt maradnak. Mert különben el fog öregedni ez a kerület.”

11.3. Lakossági fókuszcsoporthoz elemzése

Két fókuszcsoporthoz szerveztünk a kerület lakosai számára, akik kapcsolatban állnak vagy állhatnak a szociális ellátórendszerrel. A fókuszcsoporthoz résztvevői minden önkéntes alapon vettek részt az egyes csoportos beszélgetéseken. A fókuszcsoporthoz a résztvevők a szociális ellátórendszeren, személyes csatornákon, társadalmi szervezetek esetében pedig telefonos megkereséseken keresztül értesültek. Úgy véljük, hogy sikerült megszólaltatni olyan kerületi lakosokat, akik megfelelő ismeretekkel, információval rendelkeznek a témát illetően. A csoportok résztvevői körében szerepeltek kisgyermekesek, nyugdíjasok, hajléktalanok, sérült családtaggal rendelkezők, képzésben részesülők, munkanélküliek. Kivételesen minden résztvevő hosszabb, rövidebb ideje a kerületben él. Többen más kerületekben, településen is éltek, vagy aktív kapcsolatot tartanak más kerületekben élőkkel, így megfelelő viszonyítási alappal rendelkeztek ahhoz, hogy reális képet fogalmazzanak meg a kerület jelenlegi helyzetéről.

A moderátor mindkét csoportban úgy irányította a beszélgetést, hogy valamennyi, érintetti körből érvényes információkhoz jusson. Hasonlóan a szakértői fókuszcsoporthoz, az esetenként egymástól függetlenül elhangzott véleményeket témakörönként szerkesztve, és összegezve jelenítjük meg.

A kerület helyzete térben, időben:

A téma felvezetéséül a fókuszcsoporthoz elején arra kértük a résztvevőket, hogy mondják el mi az, ami először eszükbe jut a kerülettel kapcsolatban. A felsorolásból négy főbb dimenzió jelent meg:

A kerülettel kapcsolatos spontán asszociációk

- A kerület – társadalmi és térbeli - tagoltsága, nagysága és lakosság száma egyértelműen megjelent a spontán asszociáció során,
- mindkét csoportban megemlézték a kerület fejlődését,
- a pozitívumok mellett kihangsúlyozták a gondokat is nevesítettek, valamint

- jelentős figyelmet kapott a kerület szociális hálója is - ide sorolva az egészségügyi ellátást is.

A kerület – társadalmi és térbeli – tagoltsága, nagysága és lakosságszáma:

A kerülettel kapcsolatban sokan említették annak nagyságát, melyet egyaránt vonatkoztattak a térbeli kiterjesztettségére és a lakosságszámára. A kerületet nem lehet egységes egésként kezelni. A térbeli tagoltságát nem csupán az egyes kerületek elnevezésében lehet nyomon követni, hanem az egyes részek építészeti, várostervezési sajátosságaiban is. Különbséget lehet tenni az egyes kerületszettek közlekedésében, infrastrukturális ellátottságában. Ugyanúgy meg lehet húzni a határvonalakat a lakónépeség számára, társadalmi státuszára, korösszetételére az egyes kerületszettek összetartó erejére és anyagi tehetőségére vonatkozóan is.

A tagoltság ellenére a közösség halványodó, de még fellelhető összetartó erejét is megemlítették a résztvevők. Ez az összetartó erő is felosztja a kerületet. Meglétét és erejét kerületszettekhez kapcsolják, különös tekintettel az adott kerületszett építészeti sajátosságainak vonatkozásában. E tekintetben leginkább említett városrészek Régipalota és Pestújhely voltak. Újpalota a többi kerületszettel szemben egyértelműen, mint egyfajta „olvasztótégely” jelenik meg – nagyon sokféle és nagyon sok ember lakja, kiknek eltérő mértékű a kerülethez való kötődésük.

„Nagyon nagy kerület. Nagyon nagy, és nagyon sokan és sokféleképpen laknak itt az emberek. És nagy különbség van egy-egy kerületszett között anyagilag, meg egyéb szinten is. Tehát gondolok itt Rákospalotára, Újpalotára, Pestújhelyre. ... Újpalotán nagyon sok ember, és nagyon sok helyről jött ember lakik. A Régipalota és Pestújhely inkább családi házas területek és ott sok szinten sokkal jobban ismerik egymást az emberek, nem úgy, mint Újpalotán.”

A kerület fejlődése:

A fejlődés tettenérése során idő és térbeli dimenzióban kerültek megfogalmazásra gondolatok. Az időt a múlt, a térbeliséget az egyes kerületszettek, illetve más kerületek, mint viszonyítási pont jelenítették meg. A fejlődés nyomon követése során külső viszonyítási alapként gyakran jelent meg Újpest. A csoport tagjai számos fejlődési pontot látnak a kerület életében. Ugyanakkor az is megmutatkozik, hogy általában

nincsenek kellő információik a kerületben tervezett egyes fejlesztésekről, azok fontosságáról, vagy éppen a beígért fejlesztések elmaradásának okáról. Ez magában rejti a bizonytalanság érzését. A fejlődés vonatkozásában leginkább Újpalotát említették.

„Azt mondanám, hogy a fejlődés óriási. Ez a fejlődés 40 éves, mert 40 éves volt Újpalota. De ez nem jelenti azt, hogy nincsenek gondok. Akkor, amikor Újpalotát építették és tervezték a közművet, és az egyebeket, fürdőtől kezdve a moziig mindenről szó volt. Természetesen ennek csak egy nagyon csekély hányada valósult meg. Igaz ugyan, hogy felépült a pláza, és ott van mozi, de azt azért nem érezzük újpalotainak. Az viszont örvendetes, hogy új könyvtár van, ahol nagyon sokat találkozunk. Ez nagyon nagy dolog.”

„... ez a kerület óriási fejlődésen ment keresztül. Különös tekintettel Újpalota alapkövetését követően. Ugyanis addig, perifériális kerület voltunk, hiába csaptak bennünket a fővároshoz 1950-ben. Gyakorlatilag számtalan földút, számtalan sáros gyalogút jellemezte a kerületünket. Újpalota belépésével, óriási változás történt: szilárd útburkolatokat kaptunk, csatornázást kaptunk, a telefonhálózatot is kiépítették (évtizedeken keresztül nem lehetett telefonhoz jutni). Tehát gyakorlatilag az urbanizáció teljes egészében birtokába vette a kerületet.”

Gondok, problémák

A fejlődés és pozitív változások mellett, szinte azonnal megjelentek a beszélgetésben a gondok és problémák. Az elsődleges problémakör az infrastruktúrára fókuszált. Többen említették a közlekedést, azon belül is az egyes kerületszervezőkre koncentrálódó nagy forgalmat, vagy éppen a rossz tömegközlekedést. Ez utóbbi Rákospalota-Kertvárost jellemzi. Ugyancsak a közlekedéshez kapcsolódóan került nevesítésre a kerületet átszelő M3-as autópálya. A másodlagos problémakör a már fentebb említett kulturális, sport, egyes esetekben szolgáltatásoknak helyet adó beruházások hiánya (mozi, színház, uszoda, lehetőség diáksportra, bolt). Harmadlagos problémakört leginkább társadalmi-szociális problémakörként definiálhatnánk. Ehhez a kategóriához tartozóan a munkanélküliséget, a közbiztonságot, a lakókörnyezet tisztaságát, alkoholizmust emelték ki a résztvevők.

„Ami kevésbé jó, – mert ne csak jókat mondjak –, az a közbiztonság. Azt hiszem ezzel semmi újat nem mondtam, mert nem csak kerületi probléma. Jellemző szerintem a fővárosra, ha úgy tetszik a vidékre is.”

„Itt már szó esett arról, hogy a klubokba (idősek klubjaiba) nem tudnak bejárni az emberek. Jó lenne, hogyha klubonként lenne egy olyan szolgálati személygépkocsi, amivel a gondozónők, vagy valamelyik kijelölt gondozónő; reggelente el tudná hozni az időseket a klubba, és délután haza tudná vinni. Ezt a gépkocsit tudnánk használni arra is, hogy a nagybevásárlásokat segítsük. Azon kívül, a kerületnek nincsen kórháza. Én úgy gondolom, hogy nagyon fontos lenne, hogy legyen saját kórháza a kerületnek. Mindig a szomszédos kerületekbe utalják be, az éppen ügyeletes kórházba a betegeket. Nincsen a kerületben uszoda, ami nyilvános lenne, és mindenki tudná használni, pedig azért az egészség megőrzés legalább annyira fontos, mint a betegségek gyógyítása. Azon kívül a diákoknak a sportolási lehetősége sem olyan, mint amilyennek a számukhoz képest lennie kellene.”

Szociális háló – egészségügy

Bár a fókuszcsoporthoz vezető kérdéseit három témakörre osztottuk, úgy, mint *a kerület helyzete térben, időben, a szociális helyzet problématerképe, valamint a szociális ellátórendszer helyzete és értékelés*, már az első nagy témakör spontán asszociációs feladata során számos, a kerületi szociális (és egészségügyi) hálót érintő problémakör került a látóterünkbe. Itt csupán felsorolásszerűen néhányat említünk meg közülük. A részletes elemzésüket a későbbiekben végezzük el.

- *Előregedő a lakosság*
- *A kerületnek nincs kórháza*
- *A szociális ellátás nagyon megengedő a kerületben*
- *Van értelmi fogyatékosok ellátása*
- *Van szociális foglalkoztatás (fogyatékkal élőknek)*
- *Nincs átmeneti otthon a fogyatékkal élőknek*
- *Nincs munkahely*

A kerület jelene és jövője

Kérdéseinkkel igyekeztünk feltérképezni, a kerület időbeni fejlődését, vagyis, hogy a kerületi lakosok véleménye szerint a kerület honnét merre tart. A témakörrel kapcsolatban számos észrevétel elhangzott, de szinte kivétel nélkül csak a múlt és a jelen vonatkozásában. A jövő megítélésében nagyfokú bizonytalanság mutatkozott. A múlt, különösen Újpalota kiépülésével a dinamikus, nagy ívű fejlődést testesíti meg.

A múlt, mint aranykor jelent meg a beszélgetésben.

A jelen megítélésében disszonancia érhető nyomon. A múlt nagyságához képest kisebb léptékkel, de egyszerre fejlődik, gyarapszik a kerület, és egyazon időben van jelen az emberek részéről a közöny az egymás közötti viszonyában és az épített környezetükkel kapcsolatban:

„... a gyermekeim Zuglóban élnek, és ők akárhányszor átjönnek látogatóba, nekik mindig az a meglátásuk, hogy a XV. kerületben nagyobb a fejlődés, mint Zuglóban.”

„... most már tíz éve, hogy itt lakom, és hát itt én még nem vettem észre akkora nagy fejlődést, mint ami a 13. kerületben megy végbe.”

„Én 40 éve itt lakom, szóval jó régóta, 18 éves korom óta – amióta ideköltöztünk –, és most 56 éves vagyok. A lényeg az, hogy az emberek boldogabbak voltak, örömtelibbek, jobban vigyáztak a környezetükre, odafigyeltek, szóval ez úgy megszűnt.”

„Morális válság van a kerületben. Ezt nyugodtan meg lehet határozni. Ennek nagyrészt azt hiszem, mi valamennyien áldozatai vagyunk, és ez abból adódik, hogy nem merünk rászólni senkire. Ugyanis a brutalitás olyan erővel tört felszínre, hogyha én rászólok valakire, megtámadnak.”

A kerület térbeli tagolása

Kérdésünkre a résztvevők három fő kerületrészre osztották a kerületet. Rákospalota kerületrészt további három kisebb részre osztották.

- *Újpalota*
- *Pestújhely*
- *Rákospalota*

- *Régipalota*
- *Kertváros*
- *Öregfalu*

Milyen a kerület helyzete a többi kerülethez viszonyítva:

Amellett, hogy a kerület belső szerkezetét tekintve tagolt, kifelé egységben, mint XV. kerület jelenik meg, különös tekintettel arra, ha más kerületekkel, településekkel kerül összehasonlításra. Meg kell azonban említenünk, hogy sokan, ha más fővárosi kerületekhez képest kellett meghatározni a XV. kerületet, csak abban az esetben tudták ezt megtenni, ha korábban máshol laktak, családtagjuk él más kerületben, vagy munkájuk révén kerültek kapcsolatba más kerületekkel. Azok, akik nem rendelkeztek ilyen külső kapcsolattal a legtöbb esetben érezhetően elbizonytalanodtak az összehasonlítás során.

„Hát, ami azt illeti, a '40-es évek óta ismerem Palotát, mert itt lakom. Ugyanúgy, mint Pestújhelyt, vagy a városközpontot, mert ott laktam a városközpontban. Azt tudom mondani, hogy az '50-es, '60-as, '70-es években is egy bizonyos fokú rivalizálás volt mindig Újpesttel szemben. Sokan mondtuk, hogy „bezzeg Újpest”, ugye ott volt a vezető áruház, az állami áruház. Itt nem volt, csak kis üzletek voltak, és így tovább. Meg a piac is, a nagy piac is ott volt. Tehát, ha ilyen szempontból, ha összevetem, akkor most szerintem utolértük Újpestet, de ha nem vagyok túlzottan elfogult, akkor azt mondom, nem csak utolértük, hanem meg is haladtuk.”

A válaszadás megkönnyítése érdekében három ellentétpárt fogalmaztunk meg. A moderátor ezeket az állításokat mindkét csoportban egyformán felvetette. Az állítások az alábbiak voltak. A kerület helyzete a többi kerülethez viszonyítva:

- jobb – rosszabb
- szegényebb – gazdagabb
- lakosság szempontjából kiürülő – betelepülő

A kerület meghatározása a többi fővárosi kerülethez képest a támpontot nyújtó ellentétpárokkal sem bizonyult könnyű feladatnak a résztvevők számára. Valamennyi választ összevetve, azt lehet mondani, hogy a kerület helyzete a többi kerülethez viszonyítva:

- nem rosszabb,
- anyagi vonatkozásban a középnél egy kicsit lentebb van,
- lakosság szempontjából betelepülő, mindazzal együtt, hogy a panellakásokból erős az elvándorlás. Ez utóbbi állítást jellemzően Újpalota vonatkozásában fogalmazták meg.

Jobb - rosszabb:

„Én azt hiszem, hogy közepes átlagos szinten vagyunk, mint a minket körülvevő kerületek bármelyike.”

„Tulajdonképpen azért Budával nem lehet vetekedni.”

„Ellentmondásos a helyzet. Igen. Nem lehet egy igent, vagy nemet mondani. Minden viszonyítás kérdése. Mert vannak olyan kerületek, amik sokkal, de sokkal rosszabbak, és olyanok is, melyek jobbak.”

Szegényebb – gazdagabb:

„Hát nagyon nehéz eldönteni. Mihez viszonyítva? Második kerülethez, első kerülethez, vagy a 22. kerülethez?”

A közepesnél egy kicsit lejjebb...

Lakosság szempontjából kiürülő – betelepülő:

„Inkább betelepülő. Ez egy jó kerületnek tűnik.

A panelből erős a menekülés.”

„Újpalotán a panelekhez képest is a legolcsóbb ingatlan árak vannak. Ezért szerintem egyértelmű, hogy a szegényebb rétegeket vonzza Újpalota.”

A továbbiakban a problématerkép általi eredményeket mutatjuk be. Mint az a szakértői fókuszcsoporthoz, így jelen esetben is, az interjúk során célunk volt egy olyan adathalmaz összeállítása mely lehetővé teszi, hogy a lakosok által felszínre hozott problémákat egy sajátos elemzési módszerrel elemezzük. Az elemzési módszerünk

megegyezik a korábban már bemutatott elemzési módszerrel, melynek részletes leírására a szakértői fókuszcsoportok elemző leírásánál került sor.

Általános témákra vonatkozó problématerkép

A helyi és általános, valamint az egyéni-közösségi dimenziók mentén kifeszített térben 20 különböző problémát azonosítottak a csoporttagok.



Ezek közül hatnak tulajdonítottak kifejezetten fontos szerepet:

- a foglalkoztatásnak,
- a magas fűtésszámláknak,
- az információhiánynak, a diáksportnak,
- a színház, mozi (kulturális lehetőségek) és az
- ifjúsági „dühöngők” hiányának.

A foglalkoztatás kérdése társadalmi probléma, nem csupán kerületi sajátosság. A rendszerváltozást követő években fokozatosan megszűnő kerületi munkahelyeket (mint

például Növényolajgyár, GANZ Javítóműhely), a kerületi beruházások ellenére sem sikerült pótolni. A meglévő munkanélküliséget a jelenlegi gazdasági válság tovább mélyíti. Az önkormányzat egyedül nem képes megküzdeni ezzel a problémával. Nem tud annyi munkahelyet teremteni, vonzani, hogy a kerület számára ne jelentsen problémát a foglalkoztatás. Lehetőségei és kötelezettségei a szociális támogatásban, közfoglalkoztatásban, a közösségben való megtartásban és nem utolsósorban a fiatalok képzésében, szocializációjában mutatkoznak meg. A közösségi lét és a fiatalok helyzete a problématerképen nagy hangsúllyal jelenik meg, mint lokális probléma. A hasznos időtöltés, kulturált szórakozási lehetőség, zenés szórakozóhelyek, kerületi színház, mozi, amely nem valamely bevásárlóközpontban található, az idősebb és a fiatalabb generációk számára egyaránt a kerület kulturális komfortérzetét növelné. Úgy tűnik, hogy a meglévő igényeket a kerületi művelődési házak nem képesek maradéktalanul kielégíteni.

„Én fiatal vagyok, de a szórakozásból már kiöregedtem. Igazából, ha valamikor is szórakozni szeretnék, be kell mennem a városba. Disco, vagy ehhez hasonló dolog, már nincsen Újpalotán.”

„Az egész kerületben nincs. Nekem van egy 18, meg egy 16 éves gyerekem és csak „befelé” tudnak menni.”

A fókuszcsoporthoz tartozók résztvevői egymástól függetlenül helyi problémaként fogalmazták meg az ifjúság hasznos szabadidő eltöltésének szűk lehetőségeit. Olyan, jó értelemben vett „dühöngőket” hiányolnak, ahol a fiatalok akár felügyelet mellett, de mégis kótetlen keretek között tölthetik szabadidejüket, az általánostól eltérően akár hétvégén is, vagy éppen az estébe nyúlóan. Ennek a problémakörnek a megoldásában az önkormányzatnak szabad mozgástere van. Jó szervezéssel, kis befektetéssel, és a fiatalok intenzív bevonásával jelentős eredményeket lehet elérni.

„Újpalotának nincs olyan épületrendszere sem, ahol a fiatalok valamilyen módon megtalálnák a lehetőséget, – idézőjelbe mondom és nagyon jó értelemben –, hogy dühöngjenek egy kicsit.”

„Most olyan, hogy dühöngő, amiről beszéltünk, hát olyan a Kertvárosban egy talán ha van, ahová inkább olyan 2-3 éves gyerekekkel szoktak menni, mert ott a játszótér.”

Szintén helyi és egyben közösségi probléma a kerületen belüli közlekedés megoldása, javítása.

„... a kertvárosi lakókkal, zömmel idősekkel, kisgyerekekkel rettenetesen kiszúrtak akkor, amikor ez a BKV menetrend átalakítás történt. Régebben felszálltunk egy buszra és letett az SZTK-nál. Most elnézem, hogy bottal, babakocsival az emberek felszállnak ott nálunk, utána át kell, hogy szálljanak egy másik buszra.”

„A buszokkal kapcsolatosan még annyit megjegyeznék, hogy kettesével járnak. Ha végre jön egy busz 20 perc után, akkor rögtön 5 perc múlva jön utána a következő, és azután 40 perc szünet. Rendszertelenül járnak a buszok. Hiába van kitéve a tábla, a menetrendet nem tartják be.”

A szakrendelő és a gyerek szakrendelő a csoporttagok részéről egyértelműen helyi, közösségi problémaként került definiálásra. Az egészségügy egészére vonatkozóan érzékenyen reagáltak a lakossági fókuszcsoporthoz tartozók, függetlenül attól, hogy melyik kor-, illetve társadalmi csoporthoz tartoztak. Az önkormányzat számára az egészségügy, mint egy folyamatosan fejlesztendő terület került definiálásra.

„Na most, az életnek egy nagyon fontos szelete, az egészségügy. Most itt, saját tapasztalatokról is be tudok számolni. Arról, hogy itt súlyos problémák vannak. Na most, példának okáért, az én körzeti orvosom, a betegnek kénytelen panaszkodni, nemhogy ő a beteg sorsát el tudná intézni. A következő van: énnekem félévente el kell menni gyógyszer íratni a IV. kerületi kórházba, Károly kórházba, érsebészetre. Az én orvosomnak megvan az a képesítése, hogy ő minden további nélkül fel tudná írni.”

„Gyerekrendelő például nincs is, csak Újpesten.”

„A szakorvosi ellátásról pl. a kerületnek kellene többet odafigyelni.”

„Azon kívül, a kerületnek nincs kórháza, ami úgy gondolom, nagyon fontos lenne, hogy legyen saját kórháza. Mindig a szomszédos kerületekbe utalják be az éppen ügyeletes kórházba a betegeket.”

Az információhiány és a diáksport a helyi és az általános probléma határmezsgyéjén mozog, mégis jelentős lépéseket tehet az önkormányzat, hogy ne, illetve kevésbé érezzék hiányukat a lakosok. Különös tekintettel igaz ez, a már meglévő sportolási lehetőségek, valamint az önkormányzat által szervezett programok, szolgáltatások vonatkozásában – ide értve az egészségügyi és szociális szolgáltatásokat is.

„Művelődési Központban igenis vannak programok, amik a fiataloknak szólnak. Azt, hogy ők ezt nem találják meg, az nem tudom, hogy miért van, de egész biztos, hogy vannak programok.”

„Az is egy fontos információ, hogyha nem találják meg.

Kérem szépen, itt propagálni kell lenni. Például az újpalotai napok, amikor voltak, pusztán véletlenül tudtam meg. Tehát egy szórólaphoz nem jutottam hozzá.”

A szélesebb társadalmi jellegük ellenére, a közösségi problémaként definiált uszoda és a polgárórség ugyan csak közel áll a helyi problémákhoz. Ennek nem csak funkcionális, hanem szubjektív, érzelmi okai is vannak. Egyrészt a kerület lakói emlékezetében élnek olyan kerületfejlesztési tervek, melyekben szerepelt „saját” uszoda. Másrészt a polgárórség, illetve annak hiánya a szubjektív biztonságérzetre hatnak, miközben a közbiztonság értékelése társadalmi szinten egyre alacsonyabb.

„De ez nem jelenti azt, hogy nincsenek gondok. Akkor, amikor Újpalotát építették és tervezték a közművet, és, az egyebeket, akkor ugye a fürdőtől kezdve a moziig mindenről szó volt. Természetesen ennek csak egy nagyon csekély hányada valósult meg.”

„Polgárórség állítólag van a kerületben, de nagyon jó lenne, ha mondjuk hébe-hóba végigjönne az Apolló után is, meg a környező utcákon, hogy rendbe hozzák a környéket.”

A boltok hiánya, az időszakos forgalomművekedés és az M3-as autópálya helyi, de a kerület egészére vonatkoztatva keveseket érintő problémaként jelenik meg. Súlyukat azonban nem szabad alábecsülni.

„Én a kertváros periferiáján lakom, és ott pl. csak két Coop abc van, ami a lehető legdrágább és a legvacakabb ellátású. Például ez nagyon nem tetszik nekem. Terület lett volna bőven. Hatalmas rét volt ott a környéken. Lehetett volna uszodát is csinálni. Lehetett volna egy normális bevásárló központot, nem helyette mindenféle műszaki dolgokkal foglalkozó, nyilván a kerületnek többet hozó dolgokat csinálni.”

„Hihetetlen nyomasztólag hat a kerület életére az M3-as és Szerencs utca kereszteződése. ... Plusz gyalogátkelő, nincs hét, hogy ne lenne súlyos baleset a Szerencs utca, és az M3-as kereszteződésében. A lehető legsúlyosabb problémák egyike többek között ez.”

„A két Palota út (Nyírpalota, Rákospalotai körvasútsor) Frankovics út (jelenleg Drégelyvár utca). Tesco irányába éjjel-nappal.

A Szentmihályi út.

Igen, a Szentmihályi az nagyon.

A Szentmihályi az a lakókat kevésbé zavarja, de a Nyírpalota utca, a Frankovics utca, ott hozzák éjjel-nappal az árut a Tescobá, az Ázsia Centerbe.

A szemétegetőnél meg rengeteg kukásautó jön-megy, meg rengeteg busz jár arrafelé.”

A szociális helyzetre vonatkozó problématerkép

Mint a szakértői fókuszcsoportok esetében, itt is tematizált kérdések mentén igyekeztünk körvonalazni a helyi szociális helyzetre vonatkozó problémákat. Ebben az esetben is a helyi-általános, és az egyéni-közösségi dimenziók mentén mutatjuk be a felszínre került problémákat.

A szociális helyzet kapcsán négy olyan probléma merült fel, amelyet kimondottan égetőnek tartanak. Ezek:

- a munkanélküliség,
- az egészségügy,
- az előregedés,

- és az ifjúsági „dühöngők” hiánya

37. térkép Lakossági problématerkép – szociálishelyzet



A négy égető probléma közül három nem szorul különösebb magyarázatra. A negyedik, az ifjúsági „dühöngők” hiányával már az általános problématerkép során is találkoztunk. Az interjúalanyok tehát nem csupán általános, hanem szociális probléma dimenziójába is elhelyezik az ifjúságot. Az ifjúságot, mint a jövő letéteményesét szokás meghatározni. A fiatalok helyzete azonban ahhoz, hogy valóban a jövő letéteményeseivé válhassanak egzisztenciálisan széles körben nem megalapozott. Ahol a család megtartó ereje már kevésnek bizonyul, ott szükség van a közösségi beavatkozásra.

„Attól függetlenül a kerületnek is kéne gondoskodni arról, hogy legyen valami lehetőség, ahol egy kicsit sportolhatnának. Ha csak egy ping-pong asztal lenne, vagy néhány kisebb hely. Vagy sakkozni, vagy beszélgetni tudnának. Vagy valami pici előadást tartani nekik. Rögtönözni valami zenét, meg kicsit táncolni.”

„Nincs ilyen hely. Ezért mondom, hogy a kerület feladata. Nem az öngondoskodásé ez. Jó a családban lehet, de, ha összességében gondolkozunk ezen, akkor a kerületé. Kerületi, mert neki kellene egy olyan helyről gondoskodni, ahol összejárhatnának.”

„Nincs lekötöttsége a fiataloknak!

Nincs lekötöttsége, így van. Valóban a szabadidő eltöltésére nagyobb odafigyelést kellene szentelni...

Szervezettebben. Megszervezni, nekik ilyen programot, olyan programot. Az biztos, hogy egyet-kettőt meg fogna.”

A további három leglényegesebb probléma inkább általános és nem lokális jellegű. Ezek közül kettő, az egészségügy és az előregedés esetében az önkormányzat saját eszközrendszerének erősítésével, új eszközök bevezetésével jelentékeny ráhatást gyakorolhat a problémák kerületi szintű alakulására.

„A lakosság előregedése okozza a kerületben szerintem az egyik legnagyobb problémát, és az, hogy a gondozó házban nagyon kevés a hely az idősek számára. Azt szeretnénk, hogyha a gondozó házat tudnánk olyan létszámmal bővíteni, hogy minden hozzánk forduló idős embernek tudjunk elhelyezést biztosítani, a téli időszakra legalább, mert a régi palotai részen nagyon sokan élnek családi házban, amit télen vagy anyagi, vagy fizikai okok miatt nem tudnak fűteni.”

A közmunka, szociális juttatások, és a segélyezés kérdésköre szorosan összekapcsolódik az interjúalanyok megítélése szerint ezek társadalmi megítélése eltérő. A válaszokból kiolvasható az érdekes – értelmetlen, ingyen – munkáért, vállalt - szégyellt, önrendelkező és kiszolgáltatott ellentétpárok.

„...Ki az a bolond ember, akinek jó segélyen lenni? Én valamilyen módon érintve vagyok. Szóval ez egy abszolút rossz, egy olyan kényszerhelyzet. Boldogan vállalnék közhasznú munkát, bármit, ami több, mint a segély. Vagy biztos van olyan réteg, és vannak olyan emberek, akik esetleg valamilyen céllal használják fel a segélyt, és mellette még mást végeznek, de nagy része örülne, ha munkája lenne. Nem?”

Helyi síkon öt szociális problémás sikerült azonosítanunk, úgy, mint:

- értelmi fogyatékosok átmeneti otthona,

- elszigetelődés,
- kulturális kínálat hiánya,
- sportpályák hiánya,
- és az információhiány.

Az értelmi sérültek ellátása a kerületben a többi kerülethez képest is jól működőként aposztrofálták a témakört ismerő fókuszcsoport résztvevők. Megítélésük szerint azonban, a jelenlegi helyzettel nem szabad megelégedni, hiszen számos olyan pontot tudtak azonosítani, amelyek megerősítésre szorulnak a kerületben. Ezek elsősorban az önállóbb életvitel erősítése és a családok tehermentesítésének irányába hatnak.

„... és nagyon jó, hogy itt a kerületben megoldott az értelmi fogyatékosok helyzete. Ami nem jó viszont, hogy ugye nagyon sokan vannak 35 év felett. Felnőtt és egyre idősödő korosztályról van szó. Tehát most már elég sok olyan van, aki 40-45 év körüli, és hát ők egyre nehezebben tudják elviselni egymást, és elég szűken vannak összezárva. Ami nagyon jó viszont, hogy külső munkahelyekre is járnak ki dolgozni, de van olyan, aki ugye nem tud kimenni, azoknak ott van munkalehetőség. Viszont erre is külön hely kell nekik, és nagyon szűk a helyük. A másik, ami még ugye megoldatlan, az, hogy ugye ez a legtöbb állandó felügyeletre kényszerül, tehát hogyha azért a család úgy egy kicsit elmenne, és ugye a fogyatékos nem tudja mindig mindenhova magával vinni. Egy ilyen éjszakai lehetőség, ahol mit tudom én, egy-két napot esetleg el lehet lenni. Átmeneti szálló, ami a szülőnek nagyon nagy segítség lenne.”

„... az újpalotai részen az emberek sokkal jobban elszigetelődnek, és befelé fordulnak. Nagyon nehéz őket megmozgatni. Bármit szeretnénk, nagyon nehéz őket becsábítani a klubokba. Jellemzően, a mai megbeszélésre sem jött egyetlen egy ember sem innen, a szomszédos idősök klubjából. Mindannyian másik klubokból vagyunk.”

További két problémakör az általános, és a helyi dimenziók határán helyezkedik el.

Ez a kettő:

- a szociális foglalkoztató,
- és az önkormányzati bérlakás problémaköre.

Az értelmi fogyatékkal élők szociális foglalkoztatása nagy segítséget jelent a családtagoknak, de gyakorta szembe kell nézniük hozzátartozóik kiközösítésével.

„Az értelmi fogyatékosok például, annyi munkát meg tudnának csinálni, és olyan sok visszautasítást kapnak. Pedig járnak ki a Pólusba, a McDonald's-ba, és az Intersparba. A Pólus Hotelben voltak kint, és olyan szívesen dolgoznának, de a Pólus Hotelban, ott egyszerűen a többiek, a szobalányok tulajdonképpen kiközösítették őket, mert ugye féltették a munkájukat, hogy nehogy ezek a fogyatékosok elvegyék tőlük. Tehát ilyen problémánk volt. Pedig nagyon sok mindent meg tudnának csinálni, és szívesen mennek és csinálnak mindent.”

Jelentős problémaként került azonosításra önkormányzati bérlakások köre. Jelenlegi számuk nem elégséges az igények kielégítésére. Azok számára, akik a hajléktalan létből szeretnének kikerülni, illetve az adósságspirálba került családok számára a bérlakások szűkös keresztmetszete jelentheti az egyetlen menekülési utat. A piaci alapú albérlet nem tekinthető megoldásnak számukra. Azok a lakások, melyek a piachoz képest is kedvezőbb áron bérelhetők, rendszerint magas rezsivel rendelkeznek, melyet sok esetben a korszerűtlen távfűtésnek köszönhetően nem is tudnak a bérlőik leszorítani, így automatikusan újabb adósságcsapdába kerülnek

„Én a szobabérlők házában lakom. Két éve vagyok ebben a kerületben. Nekem nagyon tetszik ez a kerület, és arra szeretném az önkormányzatot kérni, hogy ugyan mi a hajléktalan szállóról kerültünk sokan ebbe a szobabérlők házába, de akinek van munkahelye, az kapjon lehetőséget szociális bérlakásra ebben a kerületben. Mert más kiút ebből nem lesz, mert a szobabérlők házát a BMSZKI, a hajléktalan fenntartó most fogja átvenni január 1-től. És ebből a kerékből ki szeretnék szakadni, mert felnőt embernek érzem magam, és szeretnék egy önálló otthont, egy kis garzont.”

„... egyértelmű, hogy a szegényebb rétegeket vonzza Újpalota. Az ember megveszi itt olcsón a lakást, de nagyon nagy a rezsije, ezért már megszabadulni nem tud tőle. Kénytelen benne lakni, ez viszont ahhoz vezet, hogy el fog szegényedni az ember a panel lakásában, és nem azért költözött ide, mert annyi pénze van, hogy akárhol megvehetne egy lakást.”

11.4. Összegzésként

Az alábbiakban megpróbáljuk a szakértői és a lakossági fókuszcsoportok tapasztalatait összegezni. Az összegzéssel a lakosság és a szakértők által is nevesített közös pontokat kívánjuk bemutatni. Fel szeretnénk hívni itt azonban a figyelmet, hogy a megegyező problémák nem feltétlenül azonosak a legsúlyosabb problémákkal. Az egyezés csupán arra utal, hogy az adott pontokat a szakértői viszonylagos objektivitás és a lakossági szubjektivitás közel egyazon módon ítéli meg. Vagyis azon problémakörökre érdemes a cselekvési tervek kidolgozása során nagyobb figyelmet fordítani, melyek a lakosság problématérképein helyi és elsősorban közösségi problémaként jelennek meg, de a szakértők nem azonosították azokat problémaként.

A kerület helyzetének megítélésében a két fókuszcsoport résztvevői, ha nem is azonos, de nagyon szorosan kapcsolódó pontokat fogalmaztak meg. Amíg a kerület szakemberei a településszerkezet polgári, vagy rurális jellegére asszociáltak, addig a lakosok a térbeli tagolódás mentén osztották fel a kerületet. Ez utóbbi felosztás az egyes kerületrészek jellegét is magán hordozza, így az megfeleltethető a szakemberek megközelítési módjának is. Ez arra enged következtetni, hogy a kerület belső tagolódása mindmáig erős belső határvonalakat jelöl ki. Ezek a határvonalak a helyi közösség összetartó erejére is engednek következtetni. Újpalotán egyáltalán nem, vagy csak alig-alig érhető tetten a közösség ereje, szemben Pestújhellyel és Rákospalotával. Újpalota esetében az összetartó erő hiányára magyarázatként szolgálhat a lakótelepi környezet és a lakosság vegyes összetétele. A peremkerület jelleg ugyan csak mindkét célcsoportnál kirajzolódott. A kerületi lakosok ezen felül már az első alkalommal több szociális problémát nevesítettek, mint kerületi sajátosságot. Többek között: munkanélküliség, közbiztonságot, lakókörnyezet tisztasága, alkoholizmus.

Az általános problématérkép vonatkozásában mindkét oldalon valamilyen formában megjelent helyi, közösségi problémaként a kerületen belüli közlekedés, a gyerek szakrendelő kérdésköre, de ide sorolható a hasznos szabadidő eltöltési lehetőségek köre is, úgy, mint a lerobbanó játszóterek, az ifjúsági „dühöngők”, vagy a szórakozóhelyek hiánya.

Mindezeken túl, meg kell említenünk a helyi, de kevesebbet érintő problémákat is. Ide tartozik az időszakos forgalomnövekedés, a tömeg-, és ifjúsági sportra alkalmas sportpályák hiánya.

A szociális helyzetre vonatkozó problématerkép során a két csoport három olyan problémakört azonosított, melyek közel azonos dimenzióban jelentek meg. Ilyen formában került azonosításra a sportpályák hiánya, a közbiztonság, és a kulturális kínálat szűkössége.

11.5. Mélyinterjúk ingatlan-értékesítőkkal

Legdinamikusabban csökkenő ingatlanárak

- Újpalotai lakótelep
 - Azon belül is a 70 négyzetméteres nagyobb lakások.
 - Viszont a Kőrakás Park és a Páskom Park nagyobb lakásai tartják az árukat. Ennek az ambivalenciának az oka az ingatlanértékesítők szerint a lépcsőházankénti közösség kialakulása. Ahol van közösség, ott a lépcsőház állapota sokkal jobb, mint ott, ahol a lakók nem alkotnak közösséget, emiatt pedig az adott ingatlan értéke alacsonyabb lesz.
- Az M3-as zajvédő fala melletti házak.

„Az M3-ast sem érezzük annyira, bár ugye itt az itt élők, a paraván mögött, ez is még egy nehezen eladandó terület, de nem lehetetlen, mert megfelelő áron ott is el lehet adni. Bár mondom, itt a probléma a fallal van, hogy nem megfelelő falat húztak ide szerintem, zajvédő falat. Legalábbis azt mondják a lakók, akik ott laknak.”

- Az adott családi-házas városszövetbe bele nem illeszkedő társasházi ingatlanok közelében lévő családi-házak.

„Zugló az nagyon közkedvelt volt, de ott nagyon elszaladtak ezekkel a kis telekre nagy társasház. Tönkretették a családi házaknak az árait ezért szép lassan.”

Időbeni változások a kerületben

Az időbeli változást tekintve két fő megállapítást tehetünk:

- A családi házas zónák elértéktelenedő területei a megújulás magvait hordozzák magukban.
- Az újpalotai lakótelep lefelé csúszik, folyamatosan veszít értékéből.

„De ott azért ugye azzal, hogy ott nagyon olcsók a telkek és a régi ilyen lepusztult házakból elég sokat eladtak, és ezért azon a részen például sokkal szebb, új házak

épülnek. Tehát azért minőségileg az egy javuló rész. A kertváros, az folyamatosan változik.”

Az egyre jobban öregedő, folyamatosan értéküket veszítő családi házak értéke előbb-utóbb eléri a bonthatóság határát, a lebontott ház helyére pedig új épül, ami folyamatos átalakulás felé tereli a területet. Így 20-30-40-50 éves ciklusonként a családi házas városrészek újraépülnek. Ez a lakótelepek esetében nem kivitelezhető, de az értéktelenedés folyamatosan zajlik.

„Ugye Újpalota az pukkan lefelé folyamatosan.

Én azt mondom, hogy a mostani helyzet azért lényegesen rosszabb szerintem, mint az elmúlt, mondjuk a 4 évvel ezelőttihez viszonyítva. Lehet, hogy ez csak az én benyomásom, nem tudom, de sok embertől hallottam ezt, hogy azt mondják, hogy úgy megy lefelé, hanyatlik lefelé, egyre inkább lerobbantabb lesz Újpalota, amit mondjuk annyiban cáfolok talán, hogy most azért eléggé beindultak ezek a házfelújítások, ugye hőszigetelik a házakat, ami szerintem nagyon pozitív.”

Az újpalotai lakótelep további jellegzetességei

- az elértéktelenedés alóli kivételek
- és az értékvesztést lassító felújítási folyamatok.

Az újpalotai lakótelep általános elértéktelenedése nem minden utcára, házra érvényes. Vannak olyan környékek, amik keresettek, ahol az ingatlanárak stabilak. Újpalotán a Kőrakás Parkban, a Páskom Parkban és a Nádastó parkban a lakások jóval rendezettebbek, a lépcsőházak tisztábbak, mint a lakópark többi részén.

„Viszont azt látni kell, hogy valóban látványosan kulturáltabbak, szebbek és színvonalasabbak azok a részek, amik ott hátul vannak, és ilyen kis előkertesek szinte. Sok helyen ugye le is van kerítve a ház előtti kis rész, ki van téve a napozóágy, le van nyírva a fű, gondozva van a kert, tehát tényleg úgy érzi az ember, minthogyha kijött volna abból a középső dzsungelből, és valami kis kertesebb övezetben lenne.”

Az értékvesztést lassító felújítási folyamatok számos esetben említett pozitív tényezők. Az egyedi fűtés mérés és hőszigetelt ház két olyan lényeges feltétel, amely emeli egy adott újpalotai ingatlan értékét.

„De ami leginkább az ügyfeleknek, vagy a vevőknek a szempont, ez az egyedi fűtőmérés, ez most, ami a leglegleg, ez viszi a pálmát abszolút, tehát az olyan lakások megint csak jóval könnyebben eladhatóak, ahol az van, hogy már ki van alakítva ez az egyedi fűtőmérés, úgyhogy szerintem fontossági sorrendben ez az, ami nagyon jó, illetve hát ugye, ez a hőszigetelt ház.”

Az egyedi mérés megléte nem kizárólag a saját kontroll lehetőségét hordozza, hanem annak a lehetőségét is, hogy a fűtésdíj általánosítható. Erről a problémáról a későbbiekben még lesz szó.

Csökkenő ingatlanárak

A mélyinterjúk egyik célja volt a csökkenő ingatlanárak révén következtetéseket vonjon le a szociális helyzetről, illetve annak jövőbeni változásáról. Az ingatlan értékesítők véleménye szerint a csökkenő ingatlanárak csak az újpalotai részre jellemzőek.

„Újpalotán kétség kívül, bár tulajdonképpen gyakorlatilag most, mióta ez a válság beütött, majdhogynem mindenhol csökken, a legkevésbé a családi házas övezetekben észrevehető, de az összes panel, még a tégláknak is ment lefelé az ára, meg a családi házaknál is azért valamennyire. De a legjelentősebben szerintem a paneloknál lehetett észrevenni, azoknak nagyon visszaesett az árak.”

Az elértéktelenedő, értékét veszítő lakások tulajdonosai a továbblépés esélyeitől esnek el, illetve kerülnek szorult helyzetbe. Az alacsony értékű lakásokból nem lehet tovább menni, mert az ott élők amúgy is szerényebb anyagi lehetőségeik miatt kerültek oda, és miután a panellakások vesztenek legjobban az árakból, így a mobilitási lehetőségek számukra még jobban bezárulnak.

„A nagy lakásoktól szívesen szabadulnának, az ugye most nehezebb, a kis lakások, meg ... viszonylag könnyebb lenne eladni őket, csak az a baj, hogy már a tulajdonosok attól félnek, hogy annyira nagyon ár alatt adják el, hogy már nem tud tovább lépni. Hogy gyakorlatilag mintha elherdálná.”

Az Újpalotai lakótelep nagyobb lakásait, – amit fenti idézetben is szerepeltettük – nehezebb eladni. Az ottani négyzetméterárak a harmaduk az újjépítésű lakások négyzetméter árainak.

„Hát meg alatta. Tehát egy 70 nm-es lakásnál nem ritka, amikor 134 ezer forint a négyzetmétere egy lakásnak.”

Ezeknek a lakásoknak a rezsiköltségei is hektikus, mely olyan nehezen vállalható anyagi konfliktushelyzeteket okoz, ami szintén csökkenti az ingatlanok értékét. Számos esetben említették a fűtődíjat, mely a legerőteljesebb teher ebben az ingatlantípusban élők számára.

„Én szerintem a legjobb az lenne, amikor általányba tennék, ugyanúgy, mint a gázt, kiszámíthatóvá tennék a panelban élőknek azt, hogy minden hónapban 15-20 ezer forint körül kell fizetnem, nem úgy, hogy az egyik hónapban 60-at, a másikban meg 8-at. Szerintem, hogyha ezt sikerül szabályozni, akkor az sokat fog lendíteni az ingatlanok értékén.”

Az ingatlanközvetítők által tapasztalt szociális probléma – a hitelek törlesztésének nem fizetése

Az ingatlan hitelesek néhány esetben nem tudják fizetni a törlesztő-részleteiket, ők a banki elárverezés előtt fordulhatnak az ingatlanközvetítők felé. Az interjúalanyok szerint viszont sokszor későn fordulnak hozzájuk segítségért.

„Általában az emberek nem merik felvállalni, hogy gondjaik vannak. Én azt látom, hogy az utolsóig takargatják és utána már csak az utolsó utáni pillanatban kérnek segítséget a legtöbbször. Ritka az, akiben van annyi, hogy mit tudom én, rögtön az elején segítséget kér.”

Mikor is van ennek a folyamatnak szerintük az eleje?

„Hát az eleje az, amikor elkezdi valaki halmozni a fizetetlen számlákat. Igazából ez lenne a legeleje. Tehát, nem amikor már jönnek a felszólítások, amikor már odáig

fajul a dolog, hogy ezt is kikapcsolják, azt is, a bank fenyeget, végrehajt. Ez már a vége, ez nem az eleje.”

Találkoztunk olyan történetekkel is, amikor nem a hiteltörlesztés a probléma, hanem a közös költség, illetve a rezsi nem fizetése. Ebben az esetben néha a lakóközösségre is hárulhat felelősség. Ennek csökkentésére a közös képviselőknek lehetőségük van bizonyos lépéseket megtenni.

A közös képviselőknek már van jogalapja és jogi eszköztára is arra, hogy a házak kéréseinek érvényt szerezzenek.

„Hát, most már azért a társasházak nem hagyják. Tehát én tapasztalom azt, hogy a közös képviselők mennek, és élnek a jogukkal, hogy ráterhelik az ingatlanra a tartozásukat. Tehát most már azért, igaz, hogy nem érnek célt, igazi célt vele, de egyszer a ház visszakapja azt a pénzt. Tehát most már ugye tudnak bíróságra menni, a bíróságok már nem várnak éveket vele, tehát nem az van, tehát már peren kívül megállapítja a bíróság, a társasház jogosságát, és az igényét benyújthatja a végrehajtókon keresztül. Tehát ugye minden kerületben van egy végrehajtó. Illetve ebben a kerületben nincs, de az újpestiekkel ugye, mivel ott van Újpest és XV. kerületi bíróság, munkaügyi központ, illetve a végrehajtók, ezért ők elkezdik ezt intézni. Azért ennek egy átmenete az fél év, még így is, hogy per nélkül történik, tehát itt nincs tárgyalás. Tehát a közös képviselő, ha jó, akkor ő elvileg tud lépéseket tenni az ügyben, hogy ne kelljen éveket várni a pénzre, a házra. Maximum egy évet, durván. Tehát én azt gondolom, hogy mindennel minden fellebbezéssel, 1 év alatt a ház a pénzéhez jut, persze ez csak akkor van, hogyha nem elég okos a tulajdonos. Mert elég okos, akkor ezt évekig is lehet huzigálni, de ha egy kicsit ostobább, akkor egy év alatt ennek a végére lehet járni. Láttam már ilyet egyébként ebben a kerületben, ahol a közös képviselő elég rátarti volt, és addig ment, amíg ezt el nem érte, tehát van ilyen.”

Ez persze nem minden tartozó esetében bevett eljárás, hanem inkább a kirívóbb esetekben.

„Hát most hadd kérdezzek valamit: az a lakás, amin 1 millió 900 Ft közös költség tartozást, fűtés és víztartozást tud valaki összehalmozni, az azért szerintem nem egy év alatt nem fizeti. És az, hogy egy közös képviselő eljut odáig, hogy igenis érvényre vigye a háznak az érdekét, az szerintem egy pozitív dolog, még akkor is, hogyha ezt az

a lakó, ezt nem így érzi. Ami tök jogos, tehát nem így érzi, na de hát nem azért fújta össze a 2 millió forint tartozást.”

Önkormányzati cselekvéstér

Az alábbiakban megpróbáljuk a mélyinterjúk tapasztalatai összegezni, abból a célból, hogy a kerület szociális helyzetére nézve a legneuralgikusabb pontokra hatékony megoldási lehetőséget találjunk.

A családi házas városszövetbe nem illeszkedő nagyobb társasházak megjelenése még nem olyan intenzív, mint Zuglóban, ahol komoly érdekellentéteket indukáltak. Az M3-as melletti zajvédő fal léte a környékben lévő ingatlanokra nézve egy szükséges fejlesztés volt, melynek negatív anomáliái kivédhetetlenek.

A leginkább problémákat okozó, a legneuralgikusabb terület Újpalota volt. Ez a terület a közelmúltban folyamatosan veszített értékéből.

1. Ez jelentheti egyszerre a lakótelep egyre jobban felgyorsuló elértéktelenedését és végét,
2. másrészt jelentheti egy természetes átrendeződési folyamat elejét, ahol az értékvesztés a jelenlegi állapotra vonatkozó piaci reakció, ahol is egy magas rezsijú, régen felújított lakókörnyezet átárazódott a nagy volumenű újépítésű társasházi ingatlan-beruházások miatt. Ebben az esetben a panel-lakótelepi lét egy reális lehetőség, illetve igény, mely az olcsó lakhatás egyik természetes lehetősége.

Az alábbi javaslatok erre a két forgatókönyvre adható válaszokat vázolja fel.

- Természetes elértéktelenedő folyamat - Támogatni a kiáramlást

Ilyen folyamat játszódott le a német újra egyesítést követően a keletnémet lakótelepeken, ahol is a lakótelepek folyamatosan kiürültek, azokat a bentlakók az állandósuló értékvesztési folyamatok mellett elhagyták.

Ebben az esetben a felelős önkormányzati politika célja támogatni a kiáramlást, azaz támogatni, alternatívákat kínálni azok számára, akik kiszorulnak ebből a korszerűtlenné váló ingatlantípusból. A preventív programok nélkül nagyon komoly szociális problémák sújthatják azokat, akik nem tudják idejekorán elhagyni a lakótelep kiürülő házait.

- Reális igény-lehetőség

A reális igény-lehetőség forgatókönyve szerint a panellakásokra mindig is lesz igény, szükséges egy olcsó nagymennyiségű lakástípus megléte, amelyet a lakótelepek ki is

tudnak elégténi, viszont az olcsó verzió magától-érthető aspektusa kellene, hogy legyen, az olcsó és kiszámítható rezszi. Ez pillanatnyilag nem igazán biztosítható. Ebben az önkormányzat esetenként segítséget tud nyújtani.

Ebben 3 főbb paramétert tudunk beazonosítani.

- biztosítani az alacsony rezsit

Az alacsony rezszi biztosításának alapja a fűtésdíj kontrollálhatóságának, előre láthatóságának, csökkentésének megoldása.

- felújítani

Támogatni kell a felújításokat, melyek nem csak az állagmegóvást biztosítják, de komoly lépések is az alacsony rezszi költség biztosításának irányába.

- hitelezés-kezelés

Számos esetben előfordul, hogy a rosszabb anyagi helyzetű lakók nem tudják fizetni a rezszi költségeket, a közös-költségeket illetve a vásárlásakor felvett hitelek törlesztőrészeit. Az ebben való támogatás, önkormányzati szerepvállalás nem csak a bajba jutottakon segít, de a lakóközösségekre átháruló többletterheket, és azok irritatív hatását képes csökkenteni.

11.6. Mélyinterjúk kerületi szakemberekkel

Az előkészítő munkánk során a szakértői fókuszcsoportokon résztvevő szakembereken túl, további, a kerületben dolgozó, annak életére valamilyen szegmensből jól rálátó szakemberrel készítettünk interjúkat. Többen közülük nem csak, hogy itt dolgoznak, de kerületi lakosok is. Úgy véljük, hogy az interjúk során sikerült olyan hasznos információkhoz jutnunk, melyek a fentebb ismertetett problématerképeket megerősítik, illetve kiegészítik. Ezeket, a főbb jellemzőket az alábbiakban csoportonként, pontokba szedve ismertetjük.

A kerület jellemzői

- Az újpalotai lakótelep átváltozott.
- Pestújhely 100 éves.
- A kerületben 40-50 ezer fő lakott, a lakótelepen lakókkal együtt 120 ezer.
- A lakosságszám mára visszaesett 80 ezerre.
- Identitással a két régi kerületrész rendelkezik, az újpalotainak még nincs.
- A kerület gyakorlatilag a főváros északi kapuja, amely részben jó, részben rossz.
- A kerületnek két nagy centruma van. Egyik a Pólus Center, a másik az Ázsia Center.
- Sajnos a kerületnek ma már nincs nagy ipara.
- Újpalotán nincsenek „őslakosok”. Beköltözöttek, „gyökértelenek” lakják.
- Ófalun már nem nagyon vannak földművesek. Volt itt TSZ is valaha.
- Nincs komoly ipara a kerületnek. A korábban üzemelő Növényolajgyár megszűnt. Kereskedelem azonban van a kerületben.
- Az M3-as rendkívül kettéosztja a kerületet (nehezebbé váló közlekedés). Igazi kapcsolatok szakadtak meg (családi kapcsolatok).
- Peremkerület, nincs légszennyezettség, kertvárosi környezet.
- Van lehetőség a panelprogramra.
- Öregszik a kerület.
- Megindul egy szlömösödési folyamat a kerületben.
- Jelentős a kivándorlás az agglomerációba – a tehetősebbek kiköltöznek, egyben a kerület lélekszáma is csökken.

- Nyírpalotát 3 generációs lakótelepek jellemzik. Az itt lakók sok helyről érkeztek.
- Rákospalota (Régipalota) „proli” jelleget ölt.
- Pestújhely jobb helyzetű a többi kerületrészhöz viszonyítva.
- A lakóközösségek nagyobb felelősséget vállalnak – elsősorban Régipalotán.

A kerület tagoltsága

- Újpalota
- Rákospalota
- Pestújhely

Ami fejlesztendő terület a kerületben

- színház
- uszoda
- még intenzívebb akadálymentesítés
- a kerület egészségügyi intézményeinek 70%-a akadálymentes, de ezt az arányt tovább szeretnék növelni.
- az egészségügy helyi közparkját mindenképpen fejleszteni kellene (szakellátás+alapellátás)
- az eszközök amortizációját (pl. számítógép, orvosi műszerek) a finanszírozási rendszer nem tartalmazza
- 35 éves a központi rendelő épülete – korábban nem volt felújítás: mindent apró lépésekben kell felújítani (informatika, elektromos hálózat)

Civilek a kerület életében

- nagyon fontos a kerület vezetésének a fiatalok jövője, élete, nagyon fontos a sport, jól működő, a fiatalokat célzó civil szervezetek vannak a kerületben.
- polgárőrök
- különféle beteg szervezetek
- nagyon sok iskolai alapítvány
- sportszervezetek (utánpótlás nevelés)
- környezetvédelem
 - szemléletformáló

- kerületfejlesztéseket bíráló

Szociális ellátás/problémák a kerületben – az interjúalanyok megfogalmazásában

- Az újpalotai lakótelep előregedett, sok a munkanélküli.
- A lakosság romló körülmények között él, egyre több a munkanélküli, a drog-fogyasztó.
- A gyerekek 15%-a veszélyeztetett.
- Nagyon nehéz jól eltalálni a segélyezést (jár, adható).
- A kerületben megindult a szlömösödés. Ez mindhárom kerületrészt érinti.
 - Újpalota (Nyírpalota): parkrongálás, lakosság cserélődése – alacsony társadalmi státuszú családok beköltözése.
 - Rákospalota: Sódergödör lakótelep. A kezdetek után elmaradtak a további fejlesztések. Ennek oka, hogy sokáig építési tilalom volt érvényben a területre.
 - Pestújhely: konszolidálódott lakosság. Még nem jellemző a szlömösödés, de már érezhető a fővárosi körvasút program hatása. A körvasútprogram változásokat indíthat el a kerületrészben. Az itt lakók nem bíznak a körvasútprogram általi fejlődésben. A programot régóta lebegtetni a főváros, ami a lakosokat elbizonytalanítja.
- A szlömösödésből adódóan munkanélküli réteg jelenik meg - egyre nehezebb az életszínvonal fenntartása.
- Rendkívül előregszik a kerület.
- Segélyezés kérdése – az idősek nem kérnek segélyt, még akkor sem, ha szükségük lenne támogatásra.
- Jó-e a szociális intézmények elhelyezkedése?
- A meglévő közösségi házak nem jelentenek közösségi teret a zűrös fiataloknak.
- Az idősellátás nagyon jól szervezett.
- A Bácska u. lakótelepi részén sok probléma van, a Volán pályánál és a Sódergödörnél is sok probléma van. Sokan költöztek fel vidékről munkakeresés céljából – mindenképpen itt tartani őket nem biztos, hogy helyes. Elsősorban Tisza-melléki településekről költöztek a kerületbe.
- Lakótelep jellemző problémái: Gyerekek veszélyeztetése, segélyezés- nagyobb a távfűtés költsége, előregedés.

- Régipalota öregedőben van, itt elsősorban gondnoksági ügyek vannak. Régipalotán több a rokon, a családtagok könnyebben bevonhatók a szociális ügyek intézésébe.
- Újpalotán is sok az idős egyedülálló lakó. Az ügyek kb. fele részben gondnoksági, sokszor a fiatalabbak életformájuk miatt.
- Gyermekvédelmi eseteknél az a probléma, hogy nincs háttér.
- Egyre többen vannak azok a fiatalok, akiknek nincs munkájuk és nem tanulnak.
- Inkább egyedülálló idősök adják be a kérelmeket. Közülük is általában az egyedülálló nők. Rendszerint ezek az igénylők ráadásul nagy lakásban maradtak egyedül. (Tartják a lakást a családnak)
- Hajléktalanság területén katasztrofális a helyzet. A kiserdőbe és a Páskom parkba már nem is tanácsos egyedül bemenni.

Egészségügyi ellátás/problémák a kerületben

- 40 felnőtt háziorvosi körzet van a kerületben. Egy körzetbe kb. 1500 ember tartozik. Egy körzetet kb. ennyi ember tud eltartani.
- 15 gyerekorvos működik a kerületben.
- 17 felnőtt fogorvos és 3 gyerek fogorvos (iskolai) van a kerületben. Ezen felül 3 helyen működik a kerületben gyermek fogszabályozás.
- A kerületben működik védőnői szolgálat, körzetesített formában. Általában hagyományos, újszülött, iskolai védőnői feladatokat látnak el.
- Egészségügyi szempontból talán az újpalotai rész lakossága rosszabb helyzetben van valamennyivel a többi kerületrész lakosságánál. Igazán szignifikáns eltérés nem fedezhető fel a kerületrészek között.
- A kerületi TÁMASZ gondozó megszűnt. A gyógyszerfüggőkkel és az alkoholproblémával küzdőket a Fő utcában látják el kerületi szinten. Itt közalkalmazottak dolgoznak.
- A drogambulancia nem kötelező feladatellátása az önkormányzatnak, de van a kerületben. Szerencsére mára már OEP finanszírozása is van. Azt, egyik szenvedélybetegség esetében sem merné megsaccolni a főorvos, hogy a kerület lakosságának hányadát érinti közvetlenül, vagy közvetve szenvedélybetegség. (A valós igényt nem lehet felmérni, a diagnosztizált szövődmények mentén 100%-osan nem lehet beazonosítani a problémát).

- A pszichiátriai gondozóra nagy szükség van a kerületben (dr. Magyaros Éva, Rákos út 58.). Az ellátottak száma az elmúlt 5 éven belül kb. 15%-al növekedet. Ennek elsődleges okát a munkanélkülivé válásban és a családi problémákban lehet keresni.
- Egészségügyi vizsgálat, ami hiányzik a kerületből, de jó lenne, ha lenne:
 - endoszkópos vizsgálat
 - alsó tükrözés

Közbiztonság

- Az idősök kárára elsősorban trükkös lopást követnek el. Időszakosan előfordulnak ilyen típusú lopások, de ennek tendenciája valóban nagyon hullámzó.
- Nem lehet kerületrészekre lebontani a trükkös lopásokat.
- Jellemzően mobiltelefonokat és egyéb technikai eszközöket vesznek el fiataloktól. Ezek nem mindig jutnak el a rendőrséghez.
- Bűnelkövetés szempontjából Újpalota talán fertőzöttebbnek mondható a többi kerületrészhöz képest.
- A pszichiátriai betegséggel, vagy feltételezetten pszichiátriai betegséggel élők külön „munkát” adnak a rendőrségnek. Nem alkalmaznak a rendőrségen szociális munkást, de nagy segítség lenne számukra, ha egyes esetekben szaksegítség formájában tudnák tehermentesíteni a rendőrséget.

Oktatás

- Korrekciós osztályokat 1998-tól nem indítottak.
- 1999-ben iskola összevonás történt a kerületben (10 Nevelési Oktatási Központ=NOK).
- Az óvodák fejlesztésre szorulnak.
- Egy NOK-ra egy fő gyermekvédelem is jut, ami kevés.

Egyéb

- Az önkormányzat kamatmentes felújítási támogatást ad a társasházaknak. A támogatást 5 év alatt kell törleszteni. Éves szinten 50-60 ház kap ilyen támogatást.

- Az önkormányzat 4 év alatt 800 millió Ft vissza nem térítendő támogatást biztosított a kerületi panelprogramra.
- A kerülethez befolyó adóbevétel egyre kevesebb – az önkormányzati intézmények forrásai szűkülnek, ami elbocsátásokat eredményez.

66. táblázat Példa egy panellakás fenntartási költségeire

54 m ² -es panellakás fenntartási költsége		
Tételek	Télen	Nyáron
fűtés, meleg víz	30-35 e Ft	6 e Ft
víz, közös költség	20 e Ft	20 e Ft
Villany	10 e Ft	10 e Ft
gáz (általány)	15 e Ft	15 e Ft
Összesen:	75-80 e Ft	51 e Ft

Újpalotán általában 30-35 m²-es, 50-55 m²-es és 72 m²-es panellakások találhatóak.

A kerület élhetőségének megítélése 1-től 5-ig terjedő skálán

- 4-re értékelném. Ha azt mondanám, hogy 5-ös, akkor nem lenne tovább fejlődés.
- 4-re értékelném. A kerületi sajátosságok előnyt jelentenek, de ugyanezek egyúttal hátrányt is jelentenek.

11.7. Kérdőíves vizsgálat a Rákospalotai Leánynevelő Intézet munkatársainak körében

Az ellátórendszer és a kerületi szociális problémák feltárásába a Leánynevelő Intézet dolgozóit is bevontuk.

A Szociális és Munkaügyi Minisztérium Rákospalotai Leánynevelő Intézete a kerület határán helyezkedik el. A jelenleg itt dolgozók több, mint 10%-a él, élt élete meghatározó időszakában a kerületben.

Az intézet a Rákospalotán helyezkedik el, gyakorlatilag Újpest határán. A családi házas, nyugodt környezet a régi idők Rákospalotáját mutatja.

Az intézet dolgozói, az intézetben élő fiatalok mindannyian találkoznak a kerület intézményeivel, infrastruktúrájával. A kerület adja az egészségügyi háttérrel, a

dolgozóinak üzemorvosa a körzeti orvos. Az intézet lakói a közeli kínai piacon vásárolják el a zsebpénzüket, itt veszik igénybe az egészségügyi ellátást, az intézetben élő anyák gyermekeit a kerületi doktornő, védőnő látja el. Nehézséget jelent, hogy növendékek gyakran érkeznek sok éve elhanyagolt betegséggel, fogorvos nem látta fogakkal. Közülük néhányat rendőr kísér a rendelésre. Mindezek ellenére az együttműködés sikeresnek mondható. A kerület egyik iskolája biztosítja a speciális oktatást igénylő tanulók számára a magántanulói státuszt. Ebből az iskolából járnak ki a pedagógusok vizsgáztatni, és néhány esetben 1-1 tanuló is kijárhat az iskolába.

Minden évben részt vesznek a leánynevelő munkatársai a Fióka Gyermekek- és Ifjúságvédelmi Központ éves szakmai tanácskozásán.

Az intézménynek a gyámhivatallal szoros a szakmai kapcsolata. A nem kerületi lakos fiatalok esetében is érkezik megkeresés a lakóhely szerinti hatóságoktól a kerület gyámhivatala felé, hogy a gyámhivatal hallgassa meg, vagy éppen egy-egy esetben nyilatkoztassa a gyereket.

A növendékek pártfogója az intézeti tartózkodásuk ideje alatt a kerületi pártfogó, akit a Polgármesteri Hivatalban kereshetnek fel a gyerekek, vagy éppen a pártfogó tart fogadó órát az intézeten belül, ha új, vagy problematikus fiatalról van szó.

Talán a rendőrséggel a legintenzívebb, leggyakoribb a ház kapcsolata. A gyermek eltűnése esetén a keresést a kerület irányítja.

A Rákospalotai Leánynevelő Intézet dolgozói (82 fő) közül:

- 10-en élnek jelenleg is a kerületben,
- 7-en nemrég költöztek el,
- 5-en hosszabb ideje élnek szolgálati lakásban, az intézetben.

A kerülethez szorosan kötődő 22 dolgozót megkértük, hogy töltsenek ki egy a kerület élhetőségére vonatkozó kérdőívet. Az alábbiakban, a teljesség igénye nélkül, a megkérdezettek által adott szubjektív válaszokat mutatjuk be.

A, 40 év feletti férfi: sok évig élt a környéken, amikor vidékről a fővárosba, az intézetbe jött, eleinte szolgálati férőhelyen, majd családjával ezen a környéken bérelt lakást. Innen újra visszaköltözött az intézet szolgálati lakásába. Igazán itt van itthon a fővárosban, a kerület szolgáltatásait veszi igénybe. Gyermeke Újpestre jár tanulni. Romlónak tartja a kerület közbiztonságát.

É, 40 körüli nő: az újpalotai lakótelepen lakott sokáig, amíg fel nem épült családi házuk egy szomszédos kerületben. Mégis gyakran úgy érzi, hiányzik a boltok

közelsége, az ismerősök, az, hogy kocsni nélkül is mindent el tudott intézni. Jónak, fejlődőnek tartja a kerületet.

M, 50 körüli nő: Két gyermekét nevelte fel az újpalotai lakótelepen. Fia rossz társaságba került, és ő hiába kért segítséget, végül inkább elköltözött, egy másik, messzebb lévő lakótelepre. Harag van benne, mert nem kapott megfelelő segítséget.

I, 50 feletti férfi: Az intézettől egy utcányira lakik, fiával, feleségével, aki szintén a kerületben dolgozik. Vidékről került a fővárosban, őrzi gyökereit, de már itt vannak itthon. Fia, Újpesten járt iskolába. Ha tehetné, vidékre költözne.

J, 50 feletti férfi: Ős palotai, de elvágynak, igazi vidékre. Nagyon nyomasztja, ahogy a forgalom, kezdi élehetlenné tenni a sokáig nyugodt otthonát. Többször tett panaszt az önkormányzatnál a közlekedés anomáliájára otthona környékén. Jónak tartja az ellátottságot, de aggasztja a közbiztonság.

W, fiatal nő: szüleitől a „messzi” Újpestre költözött párjával, nemrégiben pedig a főváros környékén vettek házat, ott akarja felnevelni gyermekét. Mégis változatlanul Palotán is itthon van, itt járta az iskoláit, itt dolgozott az intézet előtt is. Jól ismeri Palota mindegyik arcát, dinamikusan fejlődőnek tartja.

D fiatal nő: Több, mint 8 éve vidékről érkezett Budapestre, egyenesen az intézethez, azóta itt dolgozik. Gyermeké születéséig szolgálati férőhelyen éltek, azóta a közeli lakótelepen bérelnek lakást. Kislánya itt járt óvodába, és most itt kezdi iskolás éveit. A gyereken, a gyerek óvodástársainak szülein keresztül ismerte meg igazán Palotát, kezdte otthonosan érezni magát. Ismeri a kisgyermekesek gondjait a kerületben. Távolsági tervük egy kertes ház, de addig még sokáig lesz palotai.

Valamennyi válaszban közös elemként jelent meg, hogy a megkérdezettek szinte kivétel nélkül aggasztónak tartják a közbiztonság romlását. Ezt összefüggésbe hozzák az előregedő lakossággal, az öregek védtelenségével. Véleményük szerint őket éri a legtöbb támadás. Szinte minden hétre jut egy betörés, rablás már az intézet körüli csendes utcák családi házas övezetében is. Érdekes, hogy azok, akik nemrégiben költöztek el jobb körülmények közé, kertes házba, sokkal jobbnak értékelik a változásokat, fejlődőnek tartják a városrészt.

12. A kerület képekben

A következőkben látható néhány kép, nem a kerület egészét öleli át. A teljesség igénye nélkül, a szociális térképeken megjelenő problémákat kívánják bemutatni.

1. kép Pólus Center



3. kép Sárfű utcai játszótér



2. kép Sárfű utca



4. kép Sárfű utcai ping-pong asztalok



5. kép Sárfű utcai padok



8. kép Kontyfa utcai pihenő



6. kép Kontyfa utcai park



9. kép Sárfű utca



7. kép Kontyfa utcai Játszótér



10. kép „Bódéváros” a kerületben –I.



11. kép „Bódéváros” a
kerületben – II.



13. kép Nádasztó park –
hasznosítatlan épület



12. kép Nádasztó parki Játsszótér



14. kép Máv lakótelep -
villamosmegálló



13. Térképjegyzék

1. térkép	Lakónépesség (KSH, 2008. január 1.)	19
2. térkép	Népsűrűség (KSH, 2008. január 1.).....	24
3. térkép	Az adófizetők munkavállalási korú állandó népességhez viszonyított aránya 2005-ben (KSH)	38
4. térkép	A legfeljebb általános iskolai végzettségűek aránya a nyilvántartott álláskeresők körében (KSH, 2007. december 20.).....	53
5. térkép	A regisztrált 180 napon túl munka nélkül lévők aránya a nyilvántartott álláskeresők körében (KSH, 2007. december 20.).....	54
6. térkép	A női nyilvántartott álláskeresők aránya a regisztrált 180 napon túl munka nélkül lévők közül (KSH, 2007. december 20.).....	55
7. térkép	A női munkanélküliek aránya a nyilvántartott álláskeresőkből (KSH, 2007. december 20.).....	56
8. térkép	A nyilvántartott álláskeresők aránya (KSH, 2007. december 20.)	57
9. térkép	A pályakezdők aránya a nyilvántartott álláskeresők körében (KSH, 2007. december 20.).....	58
10. térkép	A szellemi foglalkozásúak aránya a nyilvántartott álláskeresők körében (KSH, 2007. december 20.).....	59
11. térkép	100 lakásra jutó lakos (KSH, 2007).....	65
12. térkép	Az épített lakások 10 000 lakosra jutó száma (KSH, 2007)	66
13. térkép	Közösségi közlekedés a XV. kerületben (BKV ZRT. 2008. augusztus 21.).....	75
14. térkép	A kerület szociális ellátórendszerének térbeli elhelyezkedése	82
15. térkép	A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma 1 000 lakosra (KSH, 2007)	124
16. térkép	A kerület térbeli tagolódása	155
17. térkép	Idősek nagyobb arány a kerületben	156
18. térkép	Gyerekek nagyobb aránya a kerületben.....	156
19. térkép	A bűnözés nagyobb arányú jelenléte a kerületben.....	157
20. térkép	Drogprobléma a kerületben	157
21. térkép	Hajléktalanság intenzív jelenléte a kerületben.....	158
22. térkép	Zavaróan nagy forgalom jelenléte a kerületben.....	158

23. térkép	Kevés játszótér.....	159
24. térkép	Közüzemi Díjtartozás – Dalkia Energia (2009.07.27.).....	159
25. térkép	Közüzemi Díjtartozás – FŐ-HŐ ESZÜ KFT. (2009.06.30.).....	160
26. térkép	Közüzemi Díjtartozás – FŐTÁV ZRT. (2009.07.16.).....	160
27. térkép	Közüzemi Díjtartozás – Fővárosi Gázművek ZRT. (2009.07.31.).....	161
28. térkép	Lakbértartozás – Budapest Főváros Önkormányzata (2009.09.11.).....	161
29. térkép	Csökkenő ingatlanárak.....	162
30. térkép	Eladatlan lakások.....	162
31. térkép	Komfort nélküli lakások.....	163
32. térkép	Szlömösödő, leszakadó területek.....	163
33. térkép	Szegregációs térkép.....	164
34. térkép	Szakértői problématerkép – általános.....	175
35. térkép	Szakértői problématerkép – szociálishelyzet.....	178
36. térkép	Lakossági problématerkép – általános.....	189
37. térkép	Lakossági problématerkép – szociálishelyzet.....	194

14. Táblázatok jegyzéke

1. táblázat	Az önkormányzatok területe 2007-ben (hektár), (KSH)	17
2. táblázat	Lakónépesség száma 2007 közepén (KSH).....	18
3. táblázat	Lakósűrűség 2007-ben (KSH)	23
4. táblázat	Születés és halálozás 2007-ben (KSH)	25
5. táblázat	Házasság és válás 2007-ben (KSH)	29
6. táblázat	Állandó és ideiglenes vándorlások száma 2007-ben, (KSH).....	30
7. táblázat	Állandó vándorlások száma 2007-ben, KSH.....	31
8. táblázat	A nők aránya a népességben 2007-ben, (KSH)	33
9. táblázat	A népességen belül a 18 év alattiak aránya 2007-ben, (KSH).....	35
10. táblázat	A népességen belül a 65 évnél idősebbek aránya 2007-ben, (KSH)	36
11. táblázat	Nyilvántartott álláskeresők kerületenként, 2007. december, (XV. kerület Önkormányzata)	60
12. táblázat	Háztartástipológia a XV. kerületben 2007-ben, (KSH).....	61
13. táblázat	Gazdasági aktivitási összetétel háztartásonként a XV. kerületben 2005-ben, (KSH)	62
14. táblázat	Háztartástagok szám a XV. kerületben 2005-ben, (KSH)	62
15. táblázat	Lakásállomány és a növekedésének mértéke 2007-ben, (KSH).....	63
16. táblázat	A lakásállomány változása a XV. kerületben 1997-2007, (KSH)	64
17. táblázat	Komfortfokozat változása (üdülők nélkül) 2007, (KSH)	67
18. táblázat	Az év folyamán épített lakások száma (a félszobásokkal együtt, üdülők nélkül) 2007-ben (KSH).....	68
19. táblázat	A lakásállomány volumenének változása 2007, (KSH)	69
20. táblázat	A fővárosi önkormányzatok ingatlankezelési tevékenysége kerületenként 2006-ban, (KSH)	71
21. táblázat	A háztartások háztartás-összetétele, a háztartástagok száma, gazdasági aktivitási összetétele és a főbb lakásadatok szerint a XV. kerületben 2005-ben, (KSH)	72
22. táblázat	A lakott lakások tulajdonjellege, szobaszáma, komfortossága, építési éve, használati jogcím, lakás-alapterület, felszereltség, fűtési mód és falazat szerint a XV. kerületben 2005-ben, (KSH)	73

23. táblázat	Zöldterületek kerületenként 2007-ben, (KSH)	74
24. táblázat	Az adott évben a „Fióka” Gyermekjóléti Központnál családsegítésben részesült kliensek száma (FGYK)	85
25. táblázat	Az adott évben a „Fióka” Gyermekjóléti Központnál megjelenő kliensek kapcsolatfelvételi száma, (FGYK)	85
26. táblázat	Az adott évben a „Fióka” Gyermekjóléti Központnál megjelenő kliensek kapcsolatfelvételi módjának aránya, (FGYK).....	86
27. táblázat	Az adott évben az Újpalotai Családsegítő Szolgálatnál családgondozásban részesült kliensek száma, (ÚCSSZ).....	90
28. táblázat	Az adott évben az Újpalotai Családsegítő Szolgálatnál megjelenő kliensek kapcsolatfelvételi száma, (ÚCSSZ)	90
29. táblázat	Az adott évben az Újpalotai Családsegítő Szolgálatnál megjelenő kliensek kapcsolatfelvételi módjának aránya, (ÚCSSZ).....	91
30. táblázat	Szociális alap- és nappali ellátásban részesülők kerületenként 2007-ben (KSH)	98
31. táblázat	XV. kerület lakossági díjhátraléka (összesítő).....	106
32. táblázat	Hátralék kimutatás a 2008. december 31-i állapot szerint (Díjbeszedő Holding Zrt.).....	108
33. táblázat	Hátralék kimutatás a 2009. március 31-i állapot szerint (Díjbeszedő Holding Zrt.).....	109
34. táblázat	Lakásfenntartási és lakbértámogatás (szakfeladat 853311) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata).....	110
35. táblázat	Adósságcsökkentési támogatás (szakfeladat 853311) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata).....	114
36. táblázat	Fűtéstámogatás önkormányzati rész (szakfeladat: 751845) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata).....	114
37. táblázat	Közhasznú munkavégzés (szakfeladat: 751845) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata)	115
38. táblázat	Közcélú munkavégzés (szakfeladat: 751845) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata)	115
39. táblázat	Nem foglalkoztatottak rendszeres szociális segélye (szakfeladat 853333) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata)	116
40. táblázat	Szociális segélyezés főbb támogatási formák szerint, kerületenként, 2007-ben (KSH)	119

41. táblázat	Időskorúak járadéka (szakfeladat 853311) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata).....	121
42. táblázat	A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma és havi teljes ellátása kerületenként, (KSH, 2008. január)	122
43. táblázat	Közgyógyellátás (szakfeladat: 853344) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata).....	123
44. táblázat	Átmeneti segély (szakfeladat: 853344) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzat).....	128
45. táblázat	Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás (szakfeladat: 853355) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata).....	131
46. táblázat	Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás (szakfeladat: 853322) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata).....	132
47. táblázat	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény pénzbeli támogatás (szakfeladat: 853322) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata).....	133
48. táblázat	Óvodáztatási támogatás (szakfeladat: 853322) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata).....	133
49. táblázat	Közlekedési támogatás (szakfeladat: 853344) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata).....	134
50. táblázat	Ápolási díj (szakfeladat 853311) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata).....	136
51. táblázat	Ápolási díj TB járulék (szakfeladat 853311) 2007– 2009, (XV. kerület Önkormányzata).....	137
52. táblázat	Temetési segély (szakfeladat: 853344) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata).....	140
53. táblázat	Köztemetés (szakfeladat: 853344) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata).....	141
54. táblázat	Ifjú házaspárosok támogatása (szakfeladat: 751845) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata).....	142
55. táblázat	Menekültek létfenntartási támogatása (szakfeladat: 853311) 2007-2009., (XV. kerület Önkormányzata).....	143
56. táblázat	Menekültek lakhatási támogatása (szakfeladat: 853311) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata).....	143
57. táblázat	Menekült beiskolázási támogatása (szakfeladat: 853344) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata).....	144

58. táblázat	Helyi támogatás (Szakfeladat: 751845) 2007-2009, (XV. kerület Önkormányzata).....	144
59. táblázat	Egyéb természetbeni juttatás (szakfeladat: 853344) 2007-2009), (XV. kerület Önkormányzata).....	145
60. táblázat	A házi orvosok és a házi gyermekorvosok kerületenként 2007-ben, (KSH)	146
61. táblázat	A házi gyermekorvosok kerületenként 2007-ben, (KSH)	147
62. táblázat	Kórházi ellátás kerületek szerint 2007-ben, (KSH)	149
63. táblázat	A 8 – 18 évesek jelentősebb betegségei 2007-ben a XV. kerületben (A házi orvosok, illetve a KSH adatai alapján)	150
64. táblázat	A XV. kerületi felnőtteknél előforduló leggyakoribb betegségek (A kerületi házi orvosok 2007-es KSH összesítés alapján).....	151
65. táblázat	Halálozási okok a XV. kerületben 2007-ben (KSH)	152
66. táblázat	Példa egy panellakás fenntartási költségeire	212

15. Ábrajegyzék

1. ábra	Lakónépesség száma (a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett adat) a XV. kerületben (fő), (KSH).....	20
2. ábra	Lakónépesség az év végén (a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett adat) a XV. kerületben (fő), (KSH)	21
3. ábra	Lakónépesség az év végén (a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett adat) a XV. kerületben (fő), (KSH)	21
4. ábra	Állandó népesség száma a XV. kerületben (fő), (KSH).....	22
5. ábra	Élveszülések száma a XV. kerületben (fő), (KSH).....	26
6. ábra	Halálozások száma a XV. kerületben (fő), (KSH).....	27
7. ábra	Házasságkötések száma a XV. kerületben (eset), (KSH)	28
8. ábra	Válások száma a XV. kerületben (eset), (KSH)	28
9. ábra	Állandó vándorlás a XV. kerületben (eset), (KSH)	32
10. ábra	Egy adófizetőre jutó összevont adóalap kerületenként, 2005 (KSH)	39
11. ábra	XV. kerületi nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő), (KSH) ...	40
12. ábra	XV. kerületi nyilvántartott álláskeresők száma összesen nemek szerint (fő), (KSH)	41
13. ábra	XV. kerületi nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint (fő), (KSH)	42
14. ábra	XV. kerületi nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint (fő), (KSH)	43
15. ábra	XV. kerületi nyilvántartott álláskeresők száma végzettség szerint (fő), (KSH)	44
16. ábra	XV. kerületi általános iskola 8 osztályánál kevesebb végzettséggel rendelkező nyilvántartott álláskeresők száma (fő), (KSH)	45
17. ábra	XV. kerületi általános iskolai végzettséggel rendelkező nyilvántartott álláskeresők száma (fő), (KSH)	45
18. ábra	XV. kerületi szakmunkás végzettségű végzettséggel rendelkező nyilvántartott álláskeresők száma (fő), (KSH).....	46
19. ábra	XV. kerületi szakközépiskolai, technikumi, gimnáziumi végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma (fő), (KSH).....	46

20. ábra	XV. kerületi főiskolai végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma (fő), (KSH).....	47
21. ábra	XV. kerületi egyetemi végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma (fő), (KSH).....	47
22. ábra	XV. kerületi nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (fő), (KSH)	48
23. ábra	XV. kerületi nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma nemek szerint (fő), (KSH).....	49
24. ábra	XV. kerületi nyilvántartott összes álláskereső és a 180 napon túl nyilvántartott összes álláskereső száma (fő), (KSH).....	49
25. ábra	XV. kerületi 180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő), (KSH).....	50
26. ábra	XV. kerületi 180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma nemek szerint összesen (fő), (KSH).....	50
27. ábra	XV. kerületi 180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma nemek szerint összesen (fő), (KSH).....	51
28. ábra	XV. kerületi nyilvántartott álláskeresők száma foglalkozási kategória szerint (fő), (KSH).....	51
29. ábra	XV. kerületi nyilvántartott álláskeresők száma foglalkozási kategória szerint (fő), (KSH).....	52
30. ábra	A száz bölcsődei férőhelyre jutó beíratott gyermek kerületenként 2006-ban (KSH).....	87
31. ábra	Bölcsődébe beíratott gyermekek száma a XV. kerületben (fő), (KSH).....	87
32. ábra	A száz 3–5 éves gyermekekre jutó óvodai férőhely kerületenként, 2006-2007-ben, (KSH).....	88
33. ábra	Idősek klubjában ellátottak száma a XV. kerületben (fő), (KSH).....	93
34. ábra	Nappali ellátásban részesülő időkorúak száma a XV. kerületben (fő), (KSH).....	94
35. ábra	Az időskorúak nappali intézményeinek férőhely-kihasználtsága 2006-ban, (KSH).....	94
36. ábra	Házi segítségnyújtást igénybe vevők száma a XV. kerületben (fő), (KSH).....	95
37. ábra	Étkeztetésben és házi segítségnyújtásban részesülők száma, 2006-ban, (KSH).....	96

38. ábra	A szociális étkeztetés és a házi segítségnyújtás főbb mutatói, 2006-ban, (KSH).....	96
39. ábra	Szociális étkeztetést igénybe vevők száma a XV. kerületben (fő), (KSH).	97
40. ábra	Fogyatékosok nappali intézményeiben ellátottak száma a XV. kerületben (fő), (KSH).....	100
41. ábra	A tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények férőhelyei 2006-ban (KSH).....	101
42. ábra	Tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézményeinek gondozottak száma a XV. kerületben (fő), (KSH).....	101
43. ábra	Az időskorúak otthonaiban a gondozottak száma a XV. kerületben (fő), (KSH).....	102
44. ábra	Az időskorúak otthonai működő férőhelyeinek száma (gondozóházakkal együtt) a XV. kerületben (fő), (KSH).....	102
45. ábra	Lakásfenntartási támogatásra kifizetett összege a XV. kerületben (1000 Ft), (KSH).....	111
46. ábra	Lakásfenntartási támogatásban részesülők száma a XV. kerületben (fő), (KSH).....	111
47. ábra	Lakásfenntartási támogatási esetek száma a XV. kerületben (eset), (KSH).....	112
48. ábra	Lakásfenntartási támogatás egy főre jutó átlagos összege a XV. kerületben (Ft), (KSH).....	112
49. ábra	Lakásfenntartási támogatás egy esetre jutó átlagos összege a XV. kerületben (Ft), (KSH).....	113
50. ábra	Rendszeres szociális segélyben részesítettek havi átlagos száma a XV. kerületben (fő), (KSH).....	117
51. ábra	Rendszeres szociális segély egy főre jutó havi átlagos összege a XV. kerületben (Ft), (KSH).....	117
52. ábra	Rendszeres szociális segélyre kifizetett összeg a XV. kerületben (1000 Ft), (KSH).....	118
53. ábra	Időskorúak járadékának egy főre jutó havi átlagos összege a XV. kerületben (Ft), (KSH).....	120
54. ábra	Időskorúak járadékára kifizetett összeg a XV. kerületben (1000 Ft), (KSH).....	121

55. ábra	Átmeneti segélyben részesültek száma a XV. kerületben (fő), (KSH).125
56. ábra	Átmeneti segélyezési esetek száma a XV. kerületben (eset), (KSH) ...126
57. ábra	Átmeneti segély egy főre jutó átlagos összege a XV. kerületben (Ft), (KSH)126
58. ábra	Átmeneti segély egy esetre jutó átlagos összege a XV. kerületben (Ft), (KSH)127
59. ábra	Átmeneti segélyre kifizetett összeg a XV. kerületben (1000 Ft), (KSH)127
60. ábra	Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesültek száma a XV. kerületben (fő), (KSH)129
61. ábra	Rendkívüli gyermekvédelmi támogatási esetek száma a XV. kerületben (eset), (KSH)129
62. ábra	Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás egy főre jutó átlagos összege a XV. kerületben (Ft), (KSH)130
63. ábra	Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás egy esetre jutó átlagos összege a XV. kerületben (Ft), (KSH)130
64. ábra	Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásra kifizetett összeg a XV. kerületben (1000 Ft), (KSH)131
65. ábra	Ápolási díjban részesítettek havi átlagos száma a XV. kerületben (fő), (KSH)135
66. ábra	Ápolási díj egy főre jutó havi átlagos összege a XV. kerületben (Ft), (KSH)135
67. ábra	Ápolási díjra kifizetett összeg a XV. kerületben (1000 Ft), (KSH).....136
68. ábra	Temetési segélyben részesültek száma a XV. kerületben (fő), (KSH).138
69. ábra	Temetési segélyezési esetek száma a XV. kerületben (eset), (KSH)....138
70. ábra	Temetési segély egy főre jutó átlagos összege a XV. kerületben (Ft), (KSH)139
71. ábra	Temetési segély egy esetre jutó átlagos összege a XV. kerületben (Ft), (KSH)139
72. ábra	Temetési segély egy esetre kifizetett összege a XV. kerületben (1000 Ft), (KSH)140
73. ábra	Az egy házi orvosra és házi gyermekorvosra jutó lakos kerületenként, 2006 (KSH)148

74. ábra	XV. kerületi házi gyermekorvosokhoz bejelentkezettek száma (fő), (KSH).....	153
75. ábra	XV. kerületi házi orvosokhoz bejelentkezettek száma (fő), (KSH)	153
76. ábra	A házi orvosi ellátásban megjelentek és a meglátogatottak száma összesen a XV. kerületben (eset), (KSH).....	154
77. ábra	A házi gyermekorvosi ellátásban megjelentek és a meglátogatottak száma összesen a XV. kerületben (eset), (KSH).....	154

16. Képek jegyzéke

1. kép	Pólus Center	215
2. kép	Sárfű utca	215
3. kép	Sárfű utcai játszótér	215
4. kép	Sárfű utcai ping-pong asztalok	215
5. kép	Sárfű utcai padok	216
6. kép	Kontyfa utcai park	216
7. kép	Kontyfa utcai Játszótér.....	216
8. kép	Kontyfa utcai pihenő.....	216
9. kép	Sárfű utca	216
10. kép	„Bódéváros” a kerületben –I.....	216
11. kép	„Bódéváros” a kerületben – II.	217
12. kép	Nádasztó parki Játszótér	217
13. kép	Nádasztó park – hasznosítatlan épület.....	217
14. kép	Máv lakótelep - villamosmegálló	217